

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису*

БУРИЧ ЛЕСЯ АДАМІВНА

УДК 007 : [070.445/.446:3МІ](477)(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА КОЛУМНІСТИКА:
ТИПОЛОГІЧНІ ТА ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ МОДЕЛІ

27.00.04 – теорія та історія журналістики

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Л. А. Бурич

Науковий керівник – Яценко Андрій Миколайович, кандидат філологічних наук,
доцент

Запоріжжя – 2021

АНОТАЦІЯ

Бурич Л. А. Сучасна українська колумністика: типологічні та формально-змістові моделі. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.04 – теорія та історія журналістики. – Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів; Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2021.

Дисертація присвячена вивченню сучасної української колумністики за найновіший часовий проміжок – 2013–2020 роки. Показано, що колумністика є своєрідним віддзеркаленням сьогочасної суспільно-політичної ситуації в державі, адже репрезентує суб'єктивні авторські судження з приводу інтеграційних процесів, Євромайдану, Революції Гідності, російсько-української війни, локальних і загальнонаціональних виборів, реформування освітньої та медичної галузі, поширення світової пандемії та інших злободенних питань.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, її відповідність загальному стану та тенденціям розвитку сучасного медіадискурсу, сформульовано мету та завдання, об'єкт і предмет розвідки, окреслено основні методи дослідження, розкрито наукову новизну дисертації, теоретичне та практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію роботи.

У першому розділі дисертації зосереджено увагу на теоретичному осмисленні колумністики як новітньої (видозміненої) соціокомунікативної парадигми в українських ЗМК, запропоновано авторські дефініції та класифікації колонки і колумністики, а також окреслено комунікативно-функціональний потенціал колумніста, його важливу роль у конструюванні медіареальності. Насамперед виокремлено та систематизовано такі методологічні підходи до вивчення авторської колонки: історичний/історіографічний, лінгвістичний (семантичний і мовностилістичний), соціокомунікативний (жанровий), літературознавчий, соціокультурний та педагогічний. З'ясовано, що дослідники колумністики переважно орієнтуються на журналістикознавчий,

соціокомунікативний вектор, визначаючи жанрову специфіку колонки. Продемонстровано, що українські та зарубіжні вчені В. Галич, І. Гаврилюк, Ю. Гордєєв, Л. Звелідовська, Л. Кройчик, І. Михайлин, Л. Саєнкова, Н. Саянова та С. Шебеліст по-різному окреслюють жанр авторської колонки, вважаючи її синкретичним жанром журналістики або зараховуючи до аналітичної, художньо-публіцистичної чи інформаційної групи жанрів. За допомогою семантичного підходу, зокрема дефініційного аналізу, виявлено розбіжності у трактуванні ключових термінів колумністики та акцентовано на контроверсійних аспектах теоретичного осмислення колонки. Вказано на ідентифікацію авторської колонки з жанром, з рубрикою, способом оформлення на газетній шпальті та з формою подачі матеріалу. Наголошено, що поняття “колумністика” і “колонка” не є тотожними, а корелюють між собою, як “журналістика” і “журналістський” текст. Доведено, що сфера актуалізації колумністики значно розширилася, адже колонка є прерогативою не тільки друкованих ЗМІ, а й теле-, радіожурналістики та інтернет-видань. Взявши до уваги різні рівні, форми та способи функціонування колумністського тексту, сформульовано власну інтерпретацію авторської колонки та колумністики. Охарактеризовано зовнішні (оформлювальні) та внутрішні (змістові) критерії розпізнавання колонки на газетній шпальті чи на вебсайтах та зіставлено дискусійні погляди науковців щодо її жанрових ознак. Наведено наявні в українському і зарубіжному науковому дискурсі види колонок та акцентовано на потребі доповнити, уточнити та уніфікувати означені типології.

Теоретично осмислено, змодельовано та класифіковано авторські колонки за різними параметрами: каналом поширення, сферою актуалізації, форматом подання, жанровою і стильовою формою, тематичною домінантою, мовою викладу, обсягом, візуалізацією, першістю публікації та авторством. На основі 20 різнотипних медіаресурсів – регіональних і всеукраїнських, загальнотематичних і нішевих, популярних і маловідомих – багатогранно представлено сучасну українську колумністику. Встановлено, що колумністика в аналізованих ЗМІ характеризується такими атрибутами: різним способом функціонування (газетна, журнальна, телевізійна, радійна та мережева

колумністика), неоднаковим форматом подання (текстова колумністика, аудіоколумністика, відеоколумністика, мультимедійна/креолізована колумністика), кількома мовами викладу (переважно українська, часто російська та рідко англійська), гнучким обсягом (переважає середній обсяг колонок), довільною та впорядкованою композицією, стильовим синкретизмом (домінує комбінований стиль, але з явною перевагою публіцистичних ознак), жанровою дифузією (наявністю різножанрових елементів), тематичною різноманітністю та нішевою спрямованістю, одноосібним і колективним авторством, оригінальною та републікованою версією, візуалізованим і мультимедійним контентом (окрім світлини автора, зафіксовано різні фотографії, інфографіки, скриншоти документів, відео тощо). Унаочнено, що портрет колумніста як базовий візуальний атрибут колонок у пресі фігурує не у всіх інтернет-виданнях, адже на місці авторської світлини часто подають тематичні фотографії.

У другому розділі розглянуто різні типологічні моделі колумністики у виданнях “Український тиждень” та “Українська правда”. Вказано на залежність модифікованої форми колонки від ідіостилю колумніста, його манери письма, комунікативних інтенцій, обраного методу відображення дійсності, предмета висловлювань і теми матеріалу. На основі емпіричної бази виокремлено та проаналізовано такі жанрові моделі колумністики: колонка-есеї, колонка-фейлетон, колонка-репортаж, колонка-портрет, колонка-нарис, колонка-спогад, колонка-мемуари, колонка-нотатки, колонка-щоденник, колонка-промова, колонка-автобіографія, колонка-життєві історії, колонка-сповідь, колонка-порада, колонка-коментар, колонка-огляд, колонка-стаття, колонка-рецензія, колонка-інтерв'ю, колонка-кореспонденція, колонка-звіт, колонка-лист, колонка-звернення, колонка-відповідь, колонка-відгук, колонка-казка, колонка-вірш, колонка-привітання, колонка-апологія тощо. З'ясовано, що колумністика інтегрує не тільки жанрові форми журналістики, а й жанрово-стильові елементи з інших дискурсів: науки (наукова рецензія, доповідь, стаття), літератури (казка, вірш, оповідання), публічного виступу (лекція, промова), церковної риторики (проповідь), мовленнєвого дискурсу (розповідь, бесіда, привітання) та

літературно-критичної прози (апологія). Акцентовано, що авторська колонка зазнає модифікацій під впливом медійної конвергенції, міжродового синтезу, жанрової дифузії та стильового синкретизму. Простежено залежність жанрової форми колонок “Української правди” від рубрики і тематики сайту. Зазначено, що на сайті “Історична правда” домінують колонки-нариса і колонки-спогади, на порталі “Українська правда. Життя” – колонки-мемури та колонки-листи, а на сайті “Європейська правда” – колонки-статті. Доведено, що колумністика “Українського тижня” здебільшого містить елементи есею, огляду, статті чи коментарю. Зауважено, що різна формально-змістова структура колонок суттєво не впливає на її жанрові домінанти, адже такі атрибути, як суб’єктивність, чітка авторська позиція, відвертий стиль написання, діалогізація та автобіографічно-мемуарні вкраплення наявні у багатьох колумністських текстах.

Наочно продемонстровано різностильові моделі колумністики “Українського тижня” й “Української правди”. При цьому зазначено, що публіцистичні колонки превалюють у двох виданнях, хоча колумністи часто вдаються до комбінації двох стильових сфер, продукуючи синкретичні типи текстів: конфесійно-публіцистичні, розмовно-художні, публіцистично-ділові тощо.

Здійснено поглиблений аналіз контенту авторських колонок “Українського тижня” та “Української правди”, який засвідчує широкий тематичний спектр колумністики. Встановлено взаємозв’язок колумністського контенту із суспільно-політичними змінами в країні, позаяк майданна і революційна тематика актуалізується в медіаресурсах з кінця 2013 року, воєнна тема – з 2014 року, а тема пандемії COVID-19 – з 2020 року. Під час контент-аналізу і зіставного методів виявлено, що колумністика в інтернет-виданні вирізняється монотематичністю (сконцентована на висвітленні однієї проблеми), натомість багато авторських колонок “Тижня” має політематичну структуру (порушують кілька тематичних ліній). Наголошено, що колумністами вебресурсу зазвичай стають експерти у певній галузі (економісти, історики, медики чи освітяни), а авторами журнальної колумністики – здебільшого журналісти і політичні оглядачі, рідше науковці, правознавці та літературні діячі.

Також сфокусовано увагу на мові викладу колумністських текстів. На підставі кількісного аналізу підтверджено суттєве домінування українськомовних колонок у двох виданнях і зауважено найбільшу кількість російськомовних текстів на сайті “Економічна правда”. Заявлено, що колумністика “Тижня” є переважно українськомовною (окрім кількох републікованих матеріалів на сайті “Тиждень.ua”), натомість колумністика вебресурсу “Українська правда” охоплює майже третину російськомовного контенту.

З’ясовано, що редакція “Української правди”, зокрема “Історичної правди”, часто оприлюднює колонки-передруки, а редакція “Тижня” лише іноді вдається до републікації матеріалів з інших джерел, проте тексти колумністів часопису регулярно передрукуюють інші засоби масової інформації.

За допомогою рисунків і таблиць засвідчено несталий обсяг авторських колонок, який коливається від 170 слів до 4000 лексем, лише в друкованій версії “Українського тижня” довжина колонок становить 500–900 слів, що дорівнює одній шпальті часопису.

Доведено, що колумністи двох видань активно послуговуються візуальними елементами, проте в колумністиці “Української правди” наявна більша кількість ілюстрацій: світлин, інфографіків, таблиць і скриншотів документів. Показано, що портрет автора як основний візуальний маркер не завжди фігурує у вебресурсі.

У третьому розділі на основі колонок Юрія Макарова, Любомира Гузара, Ганни Маляр і Майкла Щура скомпоновано такі формально-змістові моделі колумністики: суб’єктивність, синкретична жанрово-стильова форма, гнучкий обсяг, довільна композиція, діалогізація і деталізація викладу, інтертекстуальні елементи, експресивність і образність висловлювань, афористичність, аргументованість, автобіографічно-мемуарні вкраплення, відвертий тон оповіді, полемічна тональність тощо. Зроблено акцент на суб’єктивності та діалогізації як базових моделях колонки, які засвідчують її двовекторне спрямування: особистісну зорієнтованість (маніфестацію авторської позиції) та комунікативну спрямованість (налагодження інтеракції з читачем). Розглянуто авторську суб’єктивність на різних рівнях колумністського тексту: змістовому,

морфологічному, стилістичному, лексико-фразеологічному, синтаксичному, словотвірному та графічному. З'ясовано, що колумністика Юрія Макарова та Майкла Щура характеризується найвищим рівнем суб'єктивності, колумністика Любомира Гузара – середнім рівнем суб'єктивності, а колонки Ганни Маляр – найнижчим рівнем експлікації авторського “я”. Констатовано, що вербалізатори суб'єктивізму в наведених колонках є виявом авторського “я” у тексті, репрезентантом ставлення до предмета висловлювання, індикатором передачі внутрішнього стану, емоцій, переживань, відчуттів та почуттів колумніста. Обґрунтовано важливість сенсорної (чуттєвої) лексики під час осмислення, пізнання і концептуалізації реальності, адже сенсоризми репрезентують авторську картину світу, передають відчуття, враження та асоціації колумністів. Здійснено поділ колумністів за сенсорним типом світоосмислення, згідно з яким колумністи Любомир Гузар та Юрій Макаров тяжіють до візуального типу перцепції, Майкл Щур – до слухового способу пізнання світу, а Ганна Маляр – до тактильного модусу сприйняття та позначення предметів і явищ дійсності.

Окреслено різні засоби і прийоми діалогізації тексту: прийом апеляції до читача (різні форми звернення); прийом інтертекстуальності (залучення в текст іншого “я”); прийом внутрішньої діалогізації (авторські роздуми, комунікативні стратегії колумніста), прийом ідентифікації з читачем (використання когнітивів, апелятивів та інших лексем із семою спільності), прийоми спонукання й акцентування (комплекс “запитання – відповідь”, риторичні питання і риторичні оклики, імперативні та спонукальні конструкції). Схарактеризовано комунікативно-функціональний потенціал різних засобів діалогізації, які створюють ілюзію спілкування, надають тексту експресії, динамізму та забезпечують ефективну інтеракцію з адресатами, залучаючи їх до дистанційної комунікації, до спільних роздумів над порушеними питаннями.

У висновках презентовано основні результати дослідження, зокрема сфокусовано увагу на авторській інтерпретації термінів “колонка” і “колумністика” та на розробленій класифікації авторських колонок за матеріалами 20 українських медіаресурсів локального і національного

спрямування. Підсумовано, що подана класифікація свідчить про нові наукові здобутки у галузі журналістики (колумністики зокрема) та водночас є ґрунтом для подальшого опрацювання цієї теми на основі ширшої емпіричної бази. Насамкінець окреслено перспективи і ймовірні методи дослідження для більш докладного вивчення заявленої теми.

Ключові слова: авторська колонка, колумністика, колумніст, жанр, класифікація, суб'єктивність, діалогізація, сенсоризми.

SUMMARY

Burych L. Modern Ukrainian Column Writing: Typological and Formal and Content Model. – Qualification scholarly work as a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Social Communication by speciality 27.00.04 – Theory and History of Journalism. – Ivan Franko National University of Lviv, Lviv; Classic Private University, Zaporizhzhia, 2021.

The thesis focuses on the comprehensive analysis of the modern Ukrainian column writing for the contemporary period – 2013–2020. It is shown that column writing is a certain reflection of the contemporary social and political situation in the state, as it represents the subjective author's considerations on integration process, Euromaidan, Revolution of Dignity, the Russian-Ukrainian war, local and general elections, reforms of education and healthcare, global pandemics and other current issues.

Introduction substantiates the topicality of the research, its relevance to the general state and development trends of modern media discourse, formulates the objectives and tasks, object and subject of the study, outlines key methods of the research, reveals scientific novelty of the thesis, theoretical and practical significance of the results obtained, provides data on thesis approbation.

The first chapter of the thesis focuses on theoretical considerations of column writing as new (modified) social and communicative paradigm in the Ukrainian communication media, provides author's definitions and classifications of a column and column writing, and also outlines communicative and functional potential of a

columnist, his/her important role in media reality construction. It primarily distinguishes and systematizes such methodological approaches to studies of the author's column as: historic/historiographic, linguistic (semantic and linguostylistic), social and communicative (genre), literary studies, social and cultural and pedagogical. It is revealed that while identifying column genre specificity researchers of column writing primarily are guided by Journalism Studies, social and communicative vector. It is illustrated that Ukrainian and foreign scholars V. Halych, I. Havryliuk, Yu. Hordeyev, L. Zvelidovska, L. Kroichyk, I. Mykhailyn, L. Sayenkova, N. Sayanova and S. Shebelist, while evaluating the genre of author's column in a different way, consider it to be a syncretic genre of journalism or include it into the group of analytical, artistic and opinion-based or information genres. Semantic approach, in particular, analysis of definitions, helped identify discrepancies in interpretation of the key terms of column writing and highlighted controversial aspects of column theoretical interpretation. It pinpoints identification of author's column with the genre, with a column, mode of presentation on the newspaper page and with the form of material delivery. It is stressed that the notions of column writing and column are not identical, and are correlated as journalism and journalistic text. It is proved that the field of column writing has been significantly extended, as a column is not only a prerogative of the press, but also of TV, radio journalism and Internet editions. On the basis of various levels, forms and ways of column text functioning, the thesis presents its own interpretation of author's column and column writing. External (depictive) and internal (content) criteria for newspaper or website column are characterized and controversial views of scholars on its genre features are compared. The research describes types of columns present in the Ukrainian and foreign scientific discourse and emphasizes the necessity to add to, specify and unify the aforementioned typologies.

The author's columns are theoretically thought over, modeled and classified according to different parameters: distribution channel, actualization field, delivery format, genre and style form, thematic dominant, language, size, visualization, precedence of publication, etc. 20 media resources of different types – regional and all-Ukrainian, niche and general, popular and little known ones provide a multifaceted

depiction of modern Ukrainian column writing. It is identified that column writing in the media under analysis is characterized by the following attributes: different way of functioning (newspaper, magazine, TV, radio and social media column writing), different delivery format (text column writing, audio column writing, video column writing, multiformat / creolized column writing), several languages of delivery (mainly Ukrainian, often Russian and rarely English), flexible size (medium column size prevails), arbitrary and well-organized structure, style syncretism (combined styles dominates, but with obvious prevalence of opinion features), genre diffusion (presence of elements of different genres), thematic diversity and niche direction, personal and collective authorship, original and republished version, visualized and multimedia content (apart from the author's photo, there are various photos, infographics, document screenshots, video, etc.). It is illustrated that the portrait of the column author as a basic visual press column feature is not present in all the Internet-editions, as instead of the author's photo one can often find thematic photos.

The second chapter concentrates on different typological models of column writing in the editions "Ukrayinskiy Tyzhden" ("Ukrainian Week") and "Ukrayinska Pravda" ("Ukrainian Truth"). It indicates dependence of the column modified form on columnist's ideostyle, his/her writing manner, communicative intentions, selected method of reflecting reality, subject of the utterance and the topic of the material.

Empirical base allowed to distinguish and analyze such genre models of column writing as: essay column, feuilleton column, report column, portrait column, sketch column, memoir column, note column, diary column, speech column, autobiography column, life story column, confession column, advice column, commentary column, review column, article column, scientific review column, interview column, correspondence column, account column, letter column, address column, reply column, opinion column, fairy tale column, poem column, congratulation column, apologia column, etc. It is shown that column writing integrates not only the journalistic genres, but also genre and style elements from other discourses: science (scientific review, report, article), literature (fairy tale, poem, short story), public report (lecture, speech), religious rhetoric (sermon), speech discourse (talk, conversation, greetings) and literary

and critical prose (apologia). It is stressed that under the influence of media convergence, intergeneric synthesis, genre diffusion and style syncretism the author's column undergoes modifications. Dependence of the genre form of "Ukrayinska Pravda" columns on the website columns and topics is traced. It is indicated that on the website "Istorychna Pravda" ("Historical Truth") prevail sketch columns and memoirs columns, on the portal "Ukrayinska Pravda. Zhyttia" ("Ukrainian Truth. Life") – memoirs columns and letter columns, and on the website "Yevropeiska Pravda" ("European Truth") – article columns. It is proved that columns of "Ukrayinskyi Tyzhden" mainly include elements of essays, review, article or commentary. It is highlighted that different formal and content structure of the columns does not have significant impact on its genre dominants, as such attributes as subjectivism, clear author's stance, open writing style, dialogization and autobiographical and memoir insertions are present in many column texts.

The research provides clear illustrations of different styles of column writing in "Tyzhden" ("Week") and "Ukrayinska Pravda". At the same time it is indicated that opinion columns prevail in two editions, though columnists often resort to the combinations of two style fields, producing syncretic text models: confession and opinion-based, conversational and artistic, opinion-based and business ones, etc.

In-depth thematic and typological analysis of author's columns in "Ukrayinskyi Tyzhden" and "Ukrayinska Pravda" is conducted, which shows broad thematic spectre of column writing. The interrelations of column content and social and political changes in the country is established, as Maidan and revolution topics have been covered in media resources since 2013, military topic – since 2014, and pandemic COVID-19 topic – since 2020. Thematic and comparative methods revealed that column writing in the Internet edition is specifically characterized by mono topicality (concentrated on covering one problem), however lots of author's columns in "Tyzhden" have polythematic structure (include several thematic lines). It is stressed that web-resource column writers are mainly experts in a certain area (economists, historians, healthcare or education experts), while the authors of magazine columns are mainly journalists and political reviewers, rarely scientists, law experts and literary figures.

The research also focuses on the column text language. The quantitative analysis proves significant domination of Ukrainian-language columns in two editions and indicates the biggest number of Russian-language texts on the website “*Ekonomichna Pravda*” (“Economic Truth”). It is stated that columns in “*Tyzhden*” are mainly Ukrainian (apart from several republished materials on the website “*Тиждень.ua*” (“*Tyzhden.ua*”)), while the column writing of the web-resource “*Ukrayinska Pravda*” has about thirty percent of the Russian-speaking content.

It is identified that the editorial board of the “*Ukrayinska Pravda*”, in particular, “*Istorychna Pravda*” often publishes columns of other editions, while the editorial board of “*Tyzhden*” only sometimes republishes materials from the other sources, however texts of the journal columnists are regularly reprinted in the other media.

Graphs and tables illustrate variability of the author’s columns size, which is fluctuating from 170 words up to 4000 lexemes, and only in the printed version of the “*Ukrayinskyi Tyzhden*” the column length is 500–900 words, which equals one page of the journal.

It is proved that the columnists of two editions actively use visual elements, however, columns in the “*Ukrayinska pravda*” has more illustrations: photos, infographics, tables and documents screenshots. It is shown that author’s portrait as a key visual marker is not always present in web-resources.

The third chapter, on the basis of the columns by Yuriy Makarov, Liubomyr Huzar, Hanna Maliar and Michael Shchur, provides the following formal and content models of column writing: subjectivity, syncretic genre and style form, flexible size, arbitrary structure, dialogization and detalization of the presentation, intertextual elements, expressiveness and artistic nature of the phrases, quotations, lay out of the arguments, autobiography and memoirs insertions, sincere tone of the presentation, polemic tone, etc. The emphasis is put on subjectivity and dialogization as the key column models, testifying to its bivectoral direction: personal orientation (manifestation of the author’s view) and communicative direction (establishing interaction with the reader). Author’s subjectivity is studied on different levels of the column text: morphological, stylistic, lexical and phraseological, syntactic, word building and

content-related. It is identified that columns by Yuriy Makarov and Michael Shchur are characterized by the highest subjectivity level, the columns by Liubomyr Huzar – by the medium subjectivity level, while columns by Hanna Maliar have the lowest level of author's "I" explication. It is stated that the subjectivism verbalizers in the columns under study show the author's "I" in the text, represent the attitude to the subject, indicate the internal state, emotions, experiences, feelings and senses of the columnist.

The study explains the importance of sensorial (feeling-related) lexis in the process of reality understanding, comprehending and conceptualization, as sensorisms represent the author's picture of the world, render feelings, impressions and associations of the columnists. The columnists have been classified as to the sensorial type of understanding the world; according to this classification columnists Liubomyr Huzar and Yuriy Makarov tend to visual perception, Michael Shchur – to the audial way of world perception, while Hanna Maliar – to the tactical perception and feeling of objects and phenomena of the reality.

The chapter lists different means and techniques of text dialogization: appealing to the readers (different form of appellations); intertextuality technique (bringing another "I" into the text); internal dialogization technique (author's considerations, columnist's communicative strategies), identification with the reader technique (using cognitives, appellatives and other lexemes with the sense of commonness), encouragement and emphasis techniques (set "question–answer", rhetorical questions and rhetorical exclamatory sentences, imperative and motivational structures). This chapter provides characterization of communicative and functional potential of different means of dialogization that create illusion of communication, make the text more expressive and dynamic and ensure effective interaction with addressees, engaging them to distant communication, to joint reflections on the issues raised.

Conclusions provide key findings of the research, in particular, the focus is on the author's interpretation of the terms column and column writing and on the developed classification of the author's column based on the materials of 20 local and national Ukrainian media resources. It concludes that the classification provided illustrates new scientific achievements in the field of journalism (namely, column journalism) and at

the same time is the basis for further development of the topic on the basis of a broader empirical data. Finally, it outlines prospects and potential methods of research for more detailed investigation of the topic in question.

Key words: author's column, column writing, column author, columnist, genre, column writing classification, subjectivism, dialogization, sensorisms.

СПИСОК ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА

Публікації, що висвітлюють основні наукові результати дисертації

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Гурч Л. А.* Феномен сучасної колумністики: дефінітивний підхід. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 56–63.
2. Гурч Л. А. Критерії ідентифікації авторської колонки в українському медіапросторі. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. № 1–2 (17–18). С. 60–64.
3. Гурч Л. А. Професія колумніста в українських ЗМК. *Комунікаційні технології*. 2014. Т. 3. С. 202–207.
4. Гурч Л. А. Діалогізація авторської колонки як модель взаємодії з читачами. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2014. Вип. 39. Ч. 2. С. 619–627.
5. Гурч Л. А. Формально-змістові домінанти колумністики Юрія Макарова. *Медіапростір : зб. наук. ст. із соц. комунікацій*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. Вип. 7. С. 62–68.
6. Бурич (Гурч) Л. А. Сенсоризми як репрезентанти авторської світомоделі. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2018. Вип. 43. С. 218–226.
7. Бурич Л. А. Жанрова модифікація інтернет-колумністики (за колонками

* Прізвище Гурч змінено на Бурич на підставі Свідоцтва про шлюб серія І-СГ № 252045 від 25.08.2015.

онлайн-видання «Українська правда»). *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2018. Вип. 44. С. 66–74.

8. Бурич Л. А. Авторські колонки часопису «Український тиждень»: тематично-типологічні аспекти. *Діалог: медіа-студії*. 2018. № 24. С. 142–168.

9. Бурич Л. А. Колумністика Любомира Гузара: комунікативно-прецедентний потенціал. *Теле- та радіожурналістика*. 2019. Вип. 18. С. 108–116.

10. Бурич Л. А. Формально-змістові модифікації авторських колонок (за колумністикою часопису «Український тиждень»). *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 184–190.

Статті в зарубіжних фахових виданнях

11. Гурч Л. А. Вербалізація суб'єктивізму в колумністиці Юрія Макарова. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2014. Vol. II (4). Is. 23. P. 101–104.

12. Бурич Л. А. Політична колумністика Юрія Макарова як адекват суспільно-політичних реалій. *The scientific method*. 2018. № 18. Vol. 2. S. 19–23.

Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації та засвідчують обов'язкову апробацію матеріалів дисертації

Матеріали конференцій

13. Гурч Л. А. Експресивні активізатори в авторській колонці Юрія Макарова. *Формалізація наукового пошуку: позитивні та негативні сторони* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 27 вересня 2014 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 113–116.

14. Гурч Л. А. Суб'єктивізм як базовий атрибут колумністики. *Прогностическая функция науки как основа стратегического планирования* : сб. со статьями за матер. междунар. конф. (г. Донецк, 19 июля 2014 р.). Донецк : Науч.-инф. центр «Знание», 2014. С. 114–117.

15. Гурч Л. А. Моделі репрезентації авторського суб'єктивізму в колумністиці Юрія Макарова. *Формування обивательського мислення: значення науки* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 31 липня 2014 р.). Київ :

Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

16. Гурч Л. А. Комунікативні параметри колумністики. *II Літні наукові читання* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 30 серпня 2014 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

17. Гурч Л. А. Засоби та прийоми діалогізації колумністичних текстів. *Плюрализм и взаимотерпимость как условия эффективного научного поиска* : зб. со статтями за матер. междунар. конф. (г. Донецк, 18 октября 2014 р.). Донецк : Науч.-инф. центр «Знание», 2014. С. 79–82.

18. Бурич Л. А. Метажанрові особливості колумністики в постмодерному соціокультурному дискурсі. *Сучасні орієнтири української журналістики: від теорії до практики* : зб. наук. публ. за матер. звітної наук. конф. за 2017 рік (м. Львів, 2017 р.). Львів : Простір-М, 2018. С. 134–136.

19. Бурич Л. А. Медіакритична колумністика Юрія Макарова: проблемно-змістові акценти. *Велес. Серія: Соціальні комунікації* : зб. наук. публ. за матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Розвиток науки у вік інформаційних технологій» (м. Київ, 29 вересня 2018 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2018. С. 48–55.

20. Бурич Л. А. Синкретичність колумністики (за колонками Юрія Макарова, Любомира Гузара та Ганни Маляр). *Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності* : зб. наук. публ. за матер. звітної наук. конф. за 2019 рік (м. Львів, 2019 р.). Львів : Простір-М, 2020. С. 51–52.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	19
ВСТУП.....	20
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОЛУМНІСТИКИ	
В УЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРІ.....	28
1.1. Методологічні підходи до вивчення авторської колонки	28
1.2. Дефініційний аналіз ключових понять колумністики.....	41
1.3. Критерії ідентифікації авторської колонки в українському медіапросторі.....	50
1.4. Роль колумніста в українських ЗМК.....	55
1.5. Загальна класифікація української колумністики	62
Висновки до розділу 1	87
РОЗДІЛ 2. ТИПОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА СУЧАСНОЇ	
УКРАЇНСЬКОЇ КОЛУМНІСТИКИ (ЗА КОЛОНКАМИ ВИДАНЬ	
“УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ” ТА “УКРАЇНСЬКА ПРАВДА”)	90
2.1. Типізація колумністських текстів за обсягом, візуалізацією контенту, першоджерелом публікації, мовою та стилем викладу.....	90
2.2. Жанрові модифікації авторських колонок у часописі “Український тиждень”	104
2.3. Жанрові моделі колумністики інтернет-видання “Українська правда”	119
2.4. Тематична класифікація колумністики в інтернет-виданнях “Українська правда” та “Український тиждень”	134
Висновки до розділу 2	154
РОЗДІЛ 3. ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ МОДЕЛІ	
АВТОРСЬКИХ КОЛОНОК	156
3.1. Тематично-змістові акценти колумністських текстів	156
3.2. Жанрово-стильові, композиційні та мовні домінанти колумністики Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр і Майкла Щура	166

3.3. Засоби експлікації авторського суб'єктивізму.....	185
3.4. Сенсоризми як репрезентанти авторської світомоделі	197
3.5. Діалогізація авторської колонки як модель взаємодії із читачами.....	210
Висновки до розділу 3	224
ВИСНОВКИ.....	228
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	235
ДОДАТКИ.....	277

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АК – авторська колонка

АС – авторська суб’єктивність

АТ – авторський текст

ЕП – сайт “Економічна правда”

ІП – сайт “Історична правда”

ЄП – сайт “Європейська правда”

КТ – колумністський текст

КМ – колумністський матеріал

УП – інтернет-видання “Українська правда”

УТ – журнал “Український тиждень”

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Колумністика як порівняно новий соціокомунікативний феномен в українських засобах масової інформації є соціально зумовленою та злободенною ознакою сьогодення. Її активізація в нашому медіапросторі детермінована кількома чинниками, а саме: звільненням ЗМІ з-під тиску цензури, свободою слова публіциста, прагненням до новизни й нестандартності висловлювань, наслідуванням західної моделі журналістики, медіаконкуренцією, потребою збільшити тираж та підвищити імідж видання, змінами у свідомості читачів і попитом на суб'єктивно забарвлені тексти. На відміну від колонок радянського часу, сучасна колумністика вирізняється суб'єктивізмом, чіткою авторською позицією, особистісно зорієнтованим та експресивно забарвленим стилем. Попри спільні формально-змістові ознаки, авторські колонки в українських масмедіа мають різнорідну текстову структуру. З огляду на це виникає потреба окреслити наявні в науковому дискурсі види колонок, а також теоретично осмислити, класифікувати та проаналізувати різні типологічні моделі сучасної української колумністики.

Теоретичну базу дисертації сформували праці, в яких досліджено:

– *проблеми жанрології та місце авторської колонки в контексті журналістських жанрів*: В. Антонова, Т. Бовсунівська, І. Бурлакова, М. Василенко, І. Гаврилюк, В. Галич, О. Голік, Ю. Гордєєв, О. Градюшко, В. Здоровега, Н. Зикун, А. Іващук, В. Івченков, М. Кім, Л. Кройчик, І. Михайлин, Л. Саєнкова, О. Тертичний, А. Черниш, С. Шебеліст та ін.;

– *феномен колумністики, особливості функціонування авторської колонки в українському та зарубіжному медіадискурсі*: С. Абрамова, О. Демидов, О. Деяк-Якобишин, А. Жаворонкова, Л. Звелідовська (О. Ескіна), О. Зоріна, Т. Іванець, О. Комарова, І. Корольов, Л. Лисенко, А. Маєвська, Т. Можасєва, О. Морозова, Ю. Нестеренко, С. Панченко, А. Потсар, В. Самусєвіч, Н. Саянова (Тумілович), М. Свалова, Т. Снопко, І. Тимченко, Н. Фєсянова, Н. Фєдотова, О. Цвєтаєва,

Т. Шпрінгвальд, Л. Шутяк, О. Щеглова, С. Ярцева (Успенська) та ін.;

– *питання суб'єктивності, суб'єктивізму, авторської позиції, авторського «я» та авторської рефлексії*: С. Белькова, Ю. Бумбур, М. Воронова, Л. Дейна, А. Жаворонкова, І. Левчук, Н. Сахарчук, О. Хомчак та ін.;

– *сенсоризми*: К. Гладченко, Т. Семашко, К. Тулюлюк, Т. Яблонська та ін.;

– *діалог, діалогічність і діалогізацію*: Ф. Бацевич, Ж. Гордєєва, К. Ковтун, М. Кузьменко, О. Назаренко, Т. Чонка, О. Чорба, В. Шабуніна та ін.;

– *зміни та тенденції в соціокомунікативному середовищі*: В. Бабенко, А. Бессараб, С. Безчотнікова, О. Богуславський, М. Бутиріна, Н. Габор, І. Дяченко, С. Козиряцька, О. Мітчук, Л. Павлюк, Л. Пономаренко, Н. Поплавська, О. Почапська, Г. Синоруб, Л. Сніцарчук, Л. Супрун, А. Яценко та ін.

Незважаючи на різнобічне осмислення авторських колонок, типологічну парадигму колумністики в сучасному соціокомунікативному дискурсі не вивчено системно. Зокрема, класифікацію авторських колонок за кількома параметрами представлено в зарубіжних книгах «Feature & Column Writing» та Сесільяно-Хосе Б. Круз «Advanced Campus Journalism». Серед українських науковців до типології колонок частково вдавалися І. Гаврилюк, І. Михайлин та О. Цветаєва. Втім типологічний аналіз колумністики не був предметом окремого дослідження в українському журналістикознавстві, що зумовило вибір теми дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної теми кафедри мови засобів масової інформації «Масове комунікування: мова, текст, гіпертекст» (номер державної реєстрації 0112U00325) та кафедри нових медій факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка «Кросмедіа: застосування в сучасній журналістиці та перспективи» (номер державної реєстрації 0119U0023342). Внеском авторки є розробка типологічної парадигми колумністики, характеристика її тематично-змістових і жанрово-стильових ознак.

Мета й завдання дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні типологічних та формально-змістових моделей авторських колонок у 20 медіаресурсах за 2013–2020 рр.

Для реалізації цієї мети поставлено такі *завдання*:

- систематизувати наукові підходи до вивчення авторської колонки;
- виявити дефініційні (семантичні) розбіжності в трактуванні понять «колумністика», «колонка», «авторська колонка», «колумніст» та запропонувати власну інтерпретацію цих термінів;
- змодельовати та класифікувати колумністику в українському медіадискурсі;
- виокремити та порівняти типологічні моделі авторських колонок у сучасних ЗМІ (наприкладі «Тижня.іа» й «Української правди»);
- з'ясувати формально-змістові домінанти колумністики Юрія Макарова, Любомира Гузара, Ганни Маляр і Майкла Щура;
- розглянути різні рівні та засоби експлікації авторського суб'єктивізму в колумністських текстах і подати авторське розуміння термінів «суб'єктивність» та «вербалізатори суб'єктивізму»;
- окреслити засоби та прийоми діалогізації авторської колонки;
- осмислити специфіку функціонування української колумністики в контексті суспільно-політичних змін у державі: Євромайдану, Революції Гідності, російсько-української війни, пандемії COVID-19 та освітніх і медичних реформ.

Об'єкт дослідження – сучасна українська колумністика у 20 медіаресурсах локального та національного значення різнотематичного спрямування.

Предмет дослідження – типологічні та формально-змістові моделі сучасної української колумністики у 20 медіаресурсах локального й національного значення різнотематичного спрямування.

Хронологічні межі дослідження – 2013–2020 рр., що охоплюють період актуалізації воєнно-політичної, медіакритичної, культурологічної та медичної колумністики, яка є адекватом важливих суспільно-політичних трансформацій у країні, а саме: Євромайдану, Революції Гідності, російсько-української війни, світової пандемії COVID-19, реформування освітньої та медичної галузей. Саме в цей час загострюється попит на авторитетні та незалежні від редакційної політики погляди колумністів. Отже, часові межі мотивовано потребою осмислити

українську колумністику в контексті сьогоденних реалій та вказати на її відповідність загальному стану й тенденціям розвитку сучасного медіадискурсу.

Емпірична база дослідження охоплює первинні та вторинні джерела (разом 20 медійних ресурсів). Первинні джерела – це ті, що становлять осердя дисертації, зокрема «Українська правда» та «Тиждень» («Тиждень.ua»). Ці популярні якісні видання застосовано для докладного аналізу колумністики. Вторинні джерела – це різні ЗМІ (газети, журнали, інтернет, телебачення та радіо), які мають авторську колонку, а саме: вебпортал «Буквоїд», херсонська газета «Вгору», часопис «Всесвіт», «Газета по-українськи» («Gazeta.ua»), видання «Главред», коломийський медіаресурс «Глузд», сайт «Громада Приірпіння», вебпортал «Дивись.info», часопис «Журнал Житомира», сайт «Католицький оглядач», телерадіокомпанія «Магнолія-ТВ», видання «Медіа Дрогобиччини» («DrogMedia»), газета «Одеські вісті», рівненська радіостанція «Радіо Трек», телерадіокомпанія «Deutsche Welle», вебпортал «Historians», газета «UАргумент» та чернівецький портал «Weche».

Методи дослідження. У дисертації на різних етапах застосовано комплекс наукових методів, зокрема: *методи аналізу, синтезу та узагальнення* – для опрацювання теоретичної й емпіричної бази дослідження (розділи 1, 2, 3); *дефініційний аналіз* – для з'ясування семантики ключових термінів колумністики (підрозділ 1.2), інтерпретації понять «вербалізатори суб'єктивізму» та «суб'єктивність» (підрозділ 2.3); *контент-аналіз з допоміжним застосуванням статистичного методу* – для вивчення змісту, форми і структури колонок, систематизації отриманих під час кількісного контент-аналізу статистичних даних та графічної візуалізації результатів дослідження за допомогою таблиць і рисунків (розділи 1, 2, 3); *метод моделювання* – для схематичного відображення жанрових, стильових, тематично-змістових і структурно-композиційних моделей колумністики (розділи 1, 2); *типологічний метод* – для виокремлення та класифікації авторських колонок (підрозділ 1.6, розділ 2); *описово-аналітичний з елементами функційного аналізу* – для розгляду критеріїв ідентифікації та особливостей функціонування авторської колонки в українських ЗМК (розділ 1), окреслення потенціалу суб'єктивних і комунікативних конструкцій у

колумністському тексті (розділ 3); *компаративний метод* – для зіставної характеристики різнотипних авторських колонок (підрозділ 1.6), порівняння колумністики «Тижня» та «Української правди» (розділ 2), виявлення спільних і відмінних атрибутів колумністики Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр і Майкла Щура (розділ 3).

Наукова новизна одержаних результатів детермінована універсальним підходом до вивчення типологічної парадигми колумністики, новим баченням явища суб'єктивізму в авторській колонці. Основні положення та результати дослідження, що мають елементи новизни, полягають у такому:

вперше:

- запропоновано розглядати колумністику як новітню наукову парадигму, соціокомунікативну платформу для репрезентації різнотипних авторських колонок і самостійну навчальну дисципліну, на відміну від усталеного лексикографічного трактування колумністики як «сукупності текстів колумніста»;

- змодельовано, класифіковано та проаналізовано сучасну українську колумністику за каналом поширення, форматом подання, обсягом, мовою викладу, стилем, жанровою формою, кількістю порушуваних тем, тематичною домінантою, першістю оприлюднення, візуалізацією й авторством;

- обґрунтовано, що авторська колонка не завжди вписується в традиційну систему журналістики, адже інтегрує жанрово-стильові ознаки інших дискурсів: науки (рецензія, доповідь), ділової сфери (автобіографія, звіт), літератури (казка, вірш), літературно-критичної прози (апологія), церковної риторики (проповідь) та публічного мовлення (лекція, промова й привітання);

- виявлено та проаналізовано такі формально-змістові домінанти колумністики Любомира Гузара, Ганни Маляр, Майкла Щура та Юрія Макарова, як-от: синкретична жанрово-стильова форма, гнучка композиція, різний обсяг, суб'єктивність, діалогізація, образність, афористичність, експресивність, деталізація, полемічна тональність, відвертість, аргументованість, інтертекстуальні й автобіографічно-мемуарні вкраплення;

- визначено поняття «вербалізатори суб'єктивізму» як задоване в мовну

структуру колонки експліцитне вираження авторського світобачення й світовідчуття, лінгвальних та естетичних смаків, персональних думок, суджень і оцінного ставлення до предмета висловлювання;

удосконалено:

– дефініцію поняття «авторська колонка», враховуючи її варіативні жанрово-стильові форми, спосіб функціонування та сферу актуалізації, адже колонка є не тільки прерогативою друкованих ЗМІ (як здебільшого фіксують словники), а й атрибутом теле-, радіожурналістики та інтернет-видань;

– критерії ідентифікації авторської колонки в українському медіапросторі, позаяк колонки в друкованих і мережових виданнях, попри сталі індикатори, часто різняться обсягом, форматом подання чи способом функціонування;

– типологічну парадигму української колумністики, розроблену на основі 20 різнотипних медіаресурсів – регіональних і всеукраїнських, загальнотематичних і нішевих, популярних і маловідомих;

набули подальшого розвитку:

– формально-змістовий напрям осмислення колумністики в сучасному соціокомунікативному дискурсі, а саме: тематично-змістові, жанрово-стильові, структурно-композиційні та мовні особливості авторських колонок;

– категорія «суб'єктивності» на кількох рівнях колумністського тексту: змістовому (монофонічна позиція колумніста), лексико-фразеологічному (метафори, епітети, перифрази, афоризми, фразеологізми, сленг), синтаксичному (парцеляція, інверсія, вставні та вставлені конструкції), стилістичному (анафора, епіфора, градація, антитеза, ампліфікація), морфологічному (особові дієслова й займенник «я»), словотвірному (демінутиви) та графічному (шрифти й символи);

– сенсоризми як репрезентанти авторської світомоделі в колумністському тексті, зокрема визначено домінантний тип перцепції Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр та Майкла Щура;

– прийоми діалогізації персоналізованих текстів, а саме: апеляції, ідентифікації, спонукання, акцентування, внутрішньої діалогізації та інтертекстуальності в авторських колонках.

Практичне значення одержаних результатів полягає у визначенні формально-змістових особливостей авторських колонок. Одержані результати можна використати:

– у науково-дослідній діяльності – під час написання статей і доповідей науковцями (журналістикознавцями, філологами). Проведені наукові розвідки можуть увійти до монографії «Українська колумністика 20-х років ХХІ століття» та стати ґрунтом для подальшого вивчення феномена колумністики. Головні наукові положення й висновки дисертації застосовано в історико-пресознавчих і бібліографічних дослідженнях новітнього періоду історії української преси та журналістики, здійснюваних Науково-дослідним інститутом пресознавства ЛННБ України імені В. Стефаника (довідка про впровадження № 263а від 03.11.2020);

– у практичній діяльності – окремі положення та висновки дисертації можуть бути цінними для колумністів як рекомендації щодо написання колонок;

– у навчальному процесі – для розробки та проведення лекційних курсів, спецкурсів, а також для укладання навчально-методичних посібників «Авторська журналістика», «Інтернет-колумністика», «Персоналізована публіцистика», «Мова мережевих ЗМК» тощо. Отримані практичні та теоретичні результати використано у Львівському національному університеті під час проведення занять із журналістської майстерності та семінарів для студентів спеціальності 061 «Журналістика» (довідка № 126/ж від 16.09.2020).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки й рекомендації, які винесені на захист, одержано авторкою особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та висновки дослідження апробовано на таких міжнародних, всеукраїнських, регіональних і локальних звітних науково-практичних конференціях та семінарах: ІХ Всеукраїнському соціолінгвістичному семінарі (м. Львів, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції з нагоди 200-річчя першої в Східній Україні газети «Харьковский еженедельник» (м. Харків, 2012 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасна новинна журналістика: тенденції розвитку, форми подання, суспільний резонанс» (м. Львів, 2012 р.);

X Всеукраїнському соціолінгвістичному семінарі (м. Львів, 2013 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Спецпроект: аналіз наукових досліджень» (м. Дніпропетровськ, 2013 р.); II Міжнародній інтернет-конференції «Медіакартини світу: структура, семіотика, канали трансляції» (м. Бердянськ, 2013 р.); Всеукраїнській журналістикознавчій конференції «Громадянське суспільство і ЗМК: пошуки партнерства» (м. Львів, 2013 р.); Міжнародній конференції «Прогностическая функция науки как основа стратегического планирования» (м. Донецьк, 2014 р.); Scientific and Professional Conference «Ways of development in modern humanities and social science» (м. Будапешт, 2014 р.); Міжнародній конференції «Формування обивательського мислення: значення науки» (м. Київ, 2014 р.); Міжнародній конференції «II Літні наукові читання» (м. Київ, 2014 р.); Міжнародній заочній конференції «Плюралізм и взаимотерпимость как условия эффективного научного поиска» (м. Донецьк, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Стандарти журналістики та професійної освіти в період суспільних трансформацій (до 60-річчя факультету журналістики Львівського університету)» (м. Львів, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Модель сучасної журналістської освіти в Україні: інноваційні практики, міжнародний досвід, перспективи розвитку» (м. Львів, 2017 р.); IV Міжнародній конференції «Розвиток науки у вік інформаційних технологій» (м. Київ, 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Засоби масової інформації в умовах інформаційно-психологічної і військової агресії Російської Федерації проти України» (м. Львів); звітних науково-практичних конференціях викладачів факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (2012–2020 рр.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 20 наукових праць, з них: 7 статей в наукових фахових виданнях України, 2 статті в зарубіжних фахових виданнях, 11 матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (452 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи становить 360 сторінок, з них основного тексту – 215 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОЛУМНІСТИКИ В СУЧАСНОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

1.1. Методологічні підходи до вивчення авторської колонки

З огляду на тенденцію до суб'єктизації та персоналізації тексту в українських масмедіа посилено актуалізується видозмінена форма журналістики – колумністика (від англ. column – колонка), яка, на думку С. Шебеліста, набула поширення в наших ЗМК упродовж 1990–2000 рр. [406, с. 343–344]. Оскільки спосіб репрезентації та специфіка функціонування колонки в українському та закордонному медіадискурсі має спільні і відмінні особливості, тож осмислення цієї соціокомунікативної парадигми вимагає різних наукових підходів.

Феномен колумністики різноаспектно вивчали українські дослідники. Серед низки базових напрацювань ми передовсім покликалися на розвідки М. Василенка “Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі” [49], І. Гаврилюк “Сучасна українська колумністика: особливості розвитку” [61], В. Галич “Колонка як жанр” [63], Л. Звелідовської “Особливості творення авторського контенту в колумністиці іспанської письменниці Рози Монтеро” [135], І. Михайлина “Жанр авторської колонки в масмедійних текстах Віталія Портникова” [289] та С. Шебеліста “Від першої особи: колумністика в сучасних українських мас-медіа” [406]. У наведених дослідженнях українські вчені передовсім розглядали авторську колонку в соціокомунікативному вимірі, характеризували її жанрові та формально-змістові особливості. Окрім медійного аналізу, науковці часто вдавались до синергетичного, інтегрального підходу, використовуючи елементи інших напрямів. Наприклад, М. Свалова у розвідці “Колумністика В. Жежери як репрезентант світоглядних домінант українців” [340] послуговується етнолінгвістичним, культурологічним та літературознавчим

підходами, а в статтях “Образна система колумністики В. Жежери” [342] та “Образ села в авторських колонках Віталія Жежери” [343] поєднує літературознавчий та журналістикознавчий ракурси. Аналіз контенту колумністики застосовано у дисертаціях Л. Звелідовської “Контент авторських шпальт сучасних іспанських письменників Хав’єра Маріяса, Рози Монтеро та Артуро Переса-Реверте” [134], О. Цвєтаєвої “Сучасна колумністика як складова персонального журналізму в українській та американській пресі” [392] та О. Деяк-Якобишин “Колумністика як феномен персоналізованої журналістики (на прикладі творчого доробку Вільяма Коннора)” [117].

Американські дослідники переважно вивчають колонку у соціокомунікативній і прагмалінгвістичній площині: висвітлюють специфіку авторських колонок, описують ідіостиль відомих колумністів та висловлюють практичні рекомендації стосовно організації тексту. Ще 1926 року у США вийшла книга “Колонка” (“The Column”), зосереджена на принципах написання колумністських текстів. Однією з найвідоміших та визнаних журналісток-колумністок, яка веде колонку в журналі “The Patriot Ledger (MA)” у США та публікується на національному рівні через “Gate House Media”, є Сюзетт Мартінез Стендрінг (експрезидент Національного товариства колумністів у США, очільниця телешоу “Пишемо зі Сюзетт”, а з 2017 року виконавчий директор Національного товариства колумністів) [450].

У книзі “Мистецтво написання колонки” (“The Art of Column Writing”) Сюзетт М. Стендрінг дає кілька цінних порад щодо створення добротної колонки. Її книга розпочинається з ключового для колумніста питання: “Як написати колонку так, щоб її опублікували?”. Розгорнута відповідь міститься у першому розділі “Практика написання стовпців”, де для створення газетної колонки важливими є: проєкція сильної, особистої думки; свіжий і нестандартний виклад матеріалу; демонстрація виразного та неповторного голосу автора; наявність яскравого відкриття, що приваблює читачів; правильна організація колонки з чітко визначеним початком, серединою і кінцем; стислість тексту (вміння досягти

лаконічності і зробити вагомим кожне слово); генерування ідей (вміння зберігати запас свіжих ідей і уникати творчої кризи).

У другій частині книги Сюзетт М. Стендрінг розглядає різні види колонок (авторську, гумористичну, релігійну, столичну або колонку великого міста, колонку-розслідування та інші нішеві колонки). Авторка ділиться секретами написання колонок, керуючись не лише власним досвідом, а й знаннями інших досвідчених колумністів. Наприклад, у розділі про гумор вона змальовує таких гігантів пера, як Арт Бухвальд, Брюс Камерон і Дейв Баррі. У книзі подано практичні рекомендації щодо оптимального обсягу колонки, майстерного початку та кінцівки, а також описано життя колумністів на основі даних з опитування Національного товариства газетних колумністів [450].

Англійські науковці досліджують колонку з позиції тексту та аналізують авторський стиль колумністів, керуючись лінгвістичними, літературознавчими та журналістичкознавчими прийомами. Однією з праць, яка побіжно заторкує справи колумніста, можна вважати статтю С. Твомея “The Case Of The Vanishing Columnist” [451]. Типологічну парадигму колонок в англomовній пресі представлено у книзі “Feature and Column Writing” [445].

Російські вчені здебільшого орієнтуються на журналістичкознавчий напрям досліджень. У жанровому аспекті АК вивчали такі російські науковці, як: Ю. Гордєєв (“Жанровая специфика колонки в печатных СМИ”) [73], Л. Кройчик (“Основы творческой деятельности журналиста”) [173], С. Михайлов (“Журналистика Соединенных Штатов Америки”) [290], О. Тертичний (“Жанры периодической печати”) [361] та С. Ярцева (“Колумнистика: история возникновения и перспективы развития”) [438]. А. Потсар у статті “Трансформация жанровой структуры колонки под влиянием политического дискурса” [327] та “Авторская колонка в политическом дискурсе: жанровая специфика” охоплює інструментарій з медіаполітичного дискурсу [326]. Лінгвістичному аналізу слова “колумнист” присвячено статтю С. Абрамової “Из истории слов: колумнист” [1]. Медіалінгвістичний, зокрема лінгводискурсивний підхід застосовує А. Жаворонкова під час вивчення категорії авторства у

сербській колумністиці (“Колумнистика Светислава Басары как вариант воплощения категории авторства в сербском публицистическом тексте”) [126].

Іспанські науковці шпальту колумніста аналізують не лише в медійному, а й у педагогічному та літературному ракурсах. В основу нашої дисертації покладено наукові розвідки таких іспанських науковців: М. І. Касальс Карро “La columna periodhstica: de esos embusteros dhas del ego inmarchitable” [442] та А. Мартін-Горіцц “Curso para ser columnista” (“Як стати колумністом”) [447]. Науковці акцентують на важливості манери оповіді колумніста, на потребі балансувати глибину змісту з вишуканою формою колонки.

Білоруські вчені О. Градюшко (“Жанровая стратегия зарубежных Интернет-СМИ”) [76], В. Івченков (“Жанр как отражение “Образ времени”: объективные и субъективные факторы производства медиатекста”) [142], Т. Орлова (“Жанровая дифференциация в журналистике”) [307], Л. Саєнкова (“Вариативность подходов к классификации жанров в журналистике и кинокритике”) [334] та Н. Саянова (“Колумнистика в современной белорусской прессе”) [336] переважно розглядали АК в контексті журналістських жанрів.

Польські дослідники в основному аналізували образ і стиль вітчизняних колумністів та вивчали формально-змістові ознаки колонки. Наприклад, М. Pietrzak у статті “Odcinek, felieton, kronika – o tradycji gatunku felietonowego” [449] охоплює семантичні і жанрові особливості колонки.

Як бачимо, у соціокомунікативному дискурсі існує множинна кількість міждисциплінарних та власне журналістських підходів до вивчення колумністських текстів або матеріалів (надалі КТ або КМ). Ми виокремили кілька основних методологічних підходів, у межах яких лаконічно розглядаємо фундаментальні праці у галузі колумністики. Базові теоретичні напрацювання стисло подано нижче та у Додатку Б (табл. Б 1).

Історичний/історіографічний підхід більшість учених використовує лише поверхово, намагаючись з’ясувати, коли сформувалась колонка як журналістський жанр. Розгорнутий ретроспективний огляд АК здійснила російська дослідниця С. Ярцева у дисертації “Колумнистика: історія виникнення і

перспективи розвитку” [438]. Серед основних положень дисертаційної роботи наведемо лише ті, які стосуються історії виникнення колумністики:

1. Зі середини XVII ст. в Європі колонку спочатку використовували як *друкарський елемент*. Зважаючи на високу ціну, газетний текст друкували дрібним шрифтом та для полегшеного читання розділяли на колонки.

2. У XVIII ст. колонку систематично застосовують як композиційний елемент, тобто як *спосіб виділення матеріалу* на газетній шпальті.

3. На початку XIX ст. колонка почала функціонувати як *рубрика* та вирізнялася постійним місцем знаходження. Окремою колонкою подавали найважливіші матеріали – звернення редактора або висловлювання відомих осіб.

4. На початку XX ст. колонку регулярно використовують у найбільших газетах Європи. Зокрема в 60-ті рр. XX ст. колумністика під впливом “нового журналізму” змінює та розширює свої тематичні й авторські горизонти [438, с. 12–13].

Передумови виникнення жанру колонки були об’єктом зацікавлення В. Галич. Розглядаючи жанр колонки в системі модифікованих форм передової статті, українська дослідниця зауважує генетичну схожість колонки з передовою статтею [63]. На думку професорки, саме передова або редакторська стаття була попередницею колонки. Та журналістикознавець В. Карпенко запевняє, що журналістика часів незалежності “практично відмовилася від передових статей” у характерному для радянської дійсності форматі [150]. За міркуваннями І. Гаврилюк, колонка не новий жанр журналістики, “нове лише його жанрове прочитання, подання, окреслення”. Предтечею колумністики дослідниця вважає колонку редактора, але зміст і оформлення у них різні [61, с. 119].

Лінгвістичний (семантичний і стилістичний) підхід. Семантичний аналіз. Дефініційне осмислення засадничих термінів колумністики наявне у працях українських та зарубіжних науковців. Український вчений І. Михайлин у словнику-довіднику “Журналістика” [129] наводить стислу дефініцію понять “авторська колонка”, “колумніст” і “колумністика”. Семантику слова “колумніст”, а також його генезу з’ясовує у статті “З історії слів: колумніст”

російська дослідниця С. Абрамова [1]. Докладніше цей аспект висвітлено у наступному підрозділі. *Мовностилістичний аналіз* застосовано у працях С. Шебеліста “Мовно-стилістичні новації в есеїстиці Юрія Андруховича” [408] та О. Цветаєвої “Використання розмовної та жаргонної лексики в авторських колонках як засобу збільшення експресивності тексту (на прикладі “Газети по-українськи”)” [389]. Стилістичні особливості авторської колонки в російських масмедіа аналізує К. Щеглова [421].

Літературознавчий/літературний підхід. Окрім мовного підходу, деякі дослідники орієнтуються на літературний вектор дослідження. Скажімо, М. Свалова у наукових розвідках “Образна система колумністики В. Жежери” [342] та “Образ села в авторських колонках Віталія Жежери” [343] основну увагу фокусує на художньо-публіцистичній специфіці образних конструктів у колумністиці Віталія Жежери.

Соціокультурний підхід. Соціокультурні мотиви в АК Миколи Рябчука, Андрія Бондаря, Світлани Пиркало та Юрія Андруховича відстежено у науковій розвідці Л. Лисенко “Урбаністичні сюжети в українській колумністиці: соціокультурний аспект” [183]. Урбаністичну тематику в КТ Юрія Макарова також аналізує Н. Федотова у статті “Урбаністична публіцистика Юрія Макарова (на матеріалі авторської колонки журналу “Український тиждень”)” [377]. Головна суть цієї розвідки – місце проживання колумніста є одним із чинників формування авторського світобачення, яке так само втілюється в тексті.

Педагогічний підхід. Дослідники педагогіки Л. Нікуліна та М. Хомподосєва у спільній науковій праці “Текст как компонент содержания обучения иностранному языку студентов неязыковых вузов” [304] розглядають авторську колонку як навчальний матеріал для опанування іноземної мови. На *педагогічний (навчально-методичний) вектор* дослідження КМ також орієнтується М. Свалова у публікаціях “Авторська колонка в розвитку літературної майстерності майбутніх журналістів” [337] і “Методика вивчення колумністики В. Жежери (на матеріалі книги “Господні комарики”)” [341]. Крім того, дослідниця-викладачка аналізує авторські колонки у навчальному процесі, актуалізуючи колумністику як

цікаву та важливу навчальну дисципліну в сучасному соціокомунікативному дискурсі.

Журналістський підхід (жанровий аналіз). АК в контексті жанрології вивчали українські та зарубіжні науковці, як-от: І. Гаврилюк [61], В. Галич [63], Ю. Гордєєв [73], О. Градюшко [76], В. Івченков [142], Л. Кройчик [173], С. Михайлов [290], Т. Можаєва [293], Т. Орлова [307], А. Потсар [327], Л. Саєнкова [334], С. Шебеліст [405; 407; 410; 411] та С. Ярцева [435; 437; 438; 440]. З огляду на різноманітну класифікацію жанрів у світовому медіадискурсі питання жанрової належності колонки найбільш дискусійне. Скажімо, дослідниця іспанської колумністики Л. Звелідовська наводить характерну для іспанців класичну теорію жанрів (інформаційні, інтерпретаційні та оглядові), відповідно до якої авторська шпальта належить до *оглядового жанру* [135, с. 39]. Російський вчений Л. Кройчик, поділяючи публіцистичні тексти на п'ять груп (оперативно-новинні, оперативно-дослідницькі, дослідницько-новинні, дослідницькі та дослідницько-образні), зараховує колонку до дослідницько-новинних текстів [173]. Білоруська дослідниця Л. Саєнкова, аналізуючи жанри в кінокритичній творчості, вважає АК частиною інформаційно-презентаційного жанру [334, с. 292]. Український науковець С. Шебеліст, відштовхуючись від загальноприйнятої в українському журналістикознавстві жанрової класифікації, ідентифікує колонку як художньо-публіцистичний та аналітико-публіцистичний жанр [406, с. 343–344]. Російська науковиця О. Панова вважає АК оперативно-суб'єктивним жанром [311, с. 257]. Окрім усталених класифікацій, українська вчена І. Гаврилюк розуміє АК як жанр дифузійної форми [61, с. 121], а І. Михайлин – як синтетичний жанр [289, с. 156]. На думку білоруської дослідниці Н. Саянкової, колонка “як нова текстова форма поєднує ознаки всіх трьох традиційних жанрових груп” [336, с. 299]. Тож різні вчені вбачають у колонці ознаки інформаційної, аналітичної та художньо-публіцистичної групи. Та найповніше жанрову специфіку АК висвітлено у працях російського науковця Ю. Гордєєва “Жанровая специфика колонки в печатных СМИ” [73] та

“Колумністика в печатних и интернет-изданиях: жанровый аспект” [74]. Жанрове осмислення АК представлено у рис. 1.1.

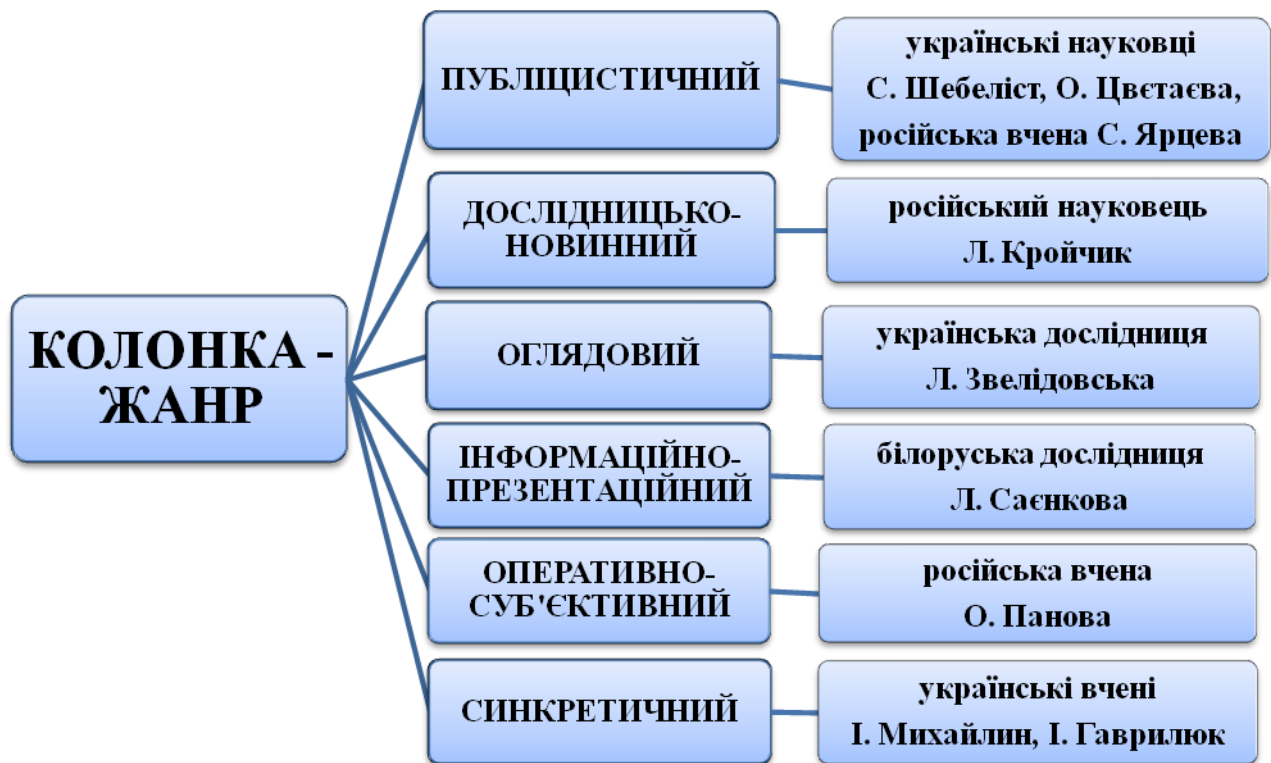

Рис. 1.1. Колонка як жанр

Міждисциплінарний підхід (містить елементи літературознавчого, лінгвістичного, соціокультурного, психологічного та соціокомунікативного інструментарію опрацювання текстів). Сюди можна зарахувати формально-змістовий і типологічний аналіз авторської колонки.

Формально-змістовий підхід. Задля поглибленого вивчення мовної та змістової структури колумністики науковці здебільшого поєднують журналістикознавчі, літературознавчі та лінгвістичні методи дослідження. Наприклад, О. Ескіна у статті “Особенности контента колумністики испанской письменницы Роси Монтеро” [124] аналізує тематичні, змістові та стилістичні особливості письменницької колумністики. О. Цапок у науковій розвідці “Авторська колонка Віталія Жежери як зразок персоніфікованої публіцистики” [386] вдало комбінує журналістикознавчий та мовностилістичний аспекти. АК в контексті “нового журналізму” розглядає українська дослідниця Л. Шутяк. У

дисертації “Новий журналізм” у медійному дискурсі України: генеза та жанрово-стилістичні ознаки” [420] авторка аналізує ті матеріали колумністів “Газети по-українськи”, в яких наявні “новожурналістські” прийоми, втім не вся українська колумністика сконструйована за принципом “нового журналізму”.

Типологічний підхід. До типологічного аналізу колумністики почасти вдавалися українські науковці Л. Звелідовська [135], І. Михайлин [289], О. Цветаєва [392] та зарубіжні дослідники Сесільяно-Хосе Б. Круз [443], С. Ярцева [438]. Скажімо, О. Цветаєва у працях “Авторська колонка у сучасній американській пресі” [388] та “Тематичний контент авторських колонок у структурі типового американського видання «Чикаго Сан-Таймс»” [393] розглядає типологічні особливості АК, класифікуючи їх за тематикою та за формою подачі матеріалу. А в науковій статті “Образ автора в авторських колонках” [391] дослідниця здійснює поділ колумністів за ставленням до реальності. Подібну типологію авторських колонок зауважуємо у книзі “Feature & Column Writing” [445].

Сесільяно-Хосе Б. Круз у посібнику “Advanced Campus Journalism” [443] виокремлює типи колонок за метою висловлювання та за змістом. Секретами написання різних видів колонок (авторської, гумористичної, релігійної, столичної (колоники великого міста), колонки-розслідування та інших нішевих колонок) ділиться Сюзетт М. Стендрінг у книзі “Мистецтво написання колонки” [450]. Окрім власного професійного досвіду, авторка покликається на поради інших досвідчених колумністів (до прикладу, Арта Бухвальда).

Також вважаємо за доцільне змодельовати кілька базових методологічних підходів, які можна застосувати для подальшого вивчення колумністики, зокрема: *когнітивний підхід* базується на глибинному аналізі суб’єктивних конструкцій в АК як засобів вербальної репрезентації мовної картини світу колумніста, індикаторів авторського світобачення та світосприйняття; *психолінгвістичний підхід* зорієнтований на дослідження тексту з позиції розуміння і сприйняття читачами; *соціологічний підхід* передбачає проведення соціологічного аналізу задля виявлення сприйняття авторської колонки певними категоріями

суспільства; *комунікативний підхід* зосереджений на вивченні колумністського тексту в аспекті комунікативної взаємодії “автор – текст – аудиторія”; *літературознавчий підхід* сфокусований на художньому осмисленні дійсності в авторській колонці, на розкритті художнього змісту (ідейно-смыслового наповнення) тексту. Колонку з цієї позиції варто розглядати як художньо сконструйовану авторську модель світу. Інтегральний підхід комбінує кілька методів для ґрунтовного дослідження феномена колумністики.

Варіативність методологічних підходів для осмислення колумністики свідчить про багатогранність та багаторівневність авторської колонки, яку можна досліджувати у різних ракурсах. Методологія, на думку М. Хилька, – це складна динамічна система всіляких принципів, способів та прийомів [381, с. 14]. У різних наукових парадигмах застосовують філософські, загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Загальнонаукові методи – аналіз, синтез, індукція, дедукція, опис, узагальнення, філософські методи – це загальні принципи та правила, які стосуються всіх наук. Спеціальні методи притаманні конкретним галузям, а міждисциплінарні використовують на стику різних наук. У нашій дисертації ми насамперед орієнтуємось на типологічний і формально-змістовий підходи, охоплюючи методологічний інструментарій загальнонаукового, міждисциплінарного та соціокомунікативного спрямування.

На основі загальнонаукових методів (аналізу, синтезу, дедукції, індукції, узагальнення й опису) системно досліджено фундаментальні праці з колумністики, систематизовано наукові підходи, окреслено предмет та розкрито невивчені питання. Аналіз і синтез є найбільш поширеними методами, без яких неможливо вникнути у суть предмета розвідки. Методи аналізу і синтезу становлять діалектичну єдність і допомагають встановити причини і тенденції розвитку колумністики та дослідити її на емпіричному і теоретичному рівнях. Аналіз як метод наукового пізнання дав змогу опрацювати джерельну базу, вивчити структуру колонки, її окремі ознаки та з-поміж розчленованих елементів виявити головне. За сприяння синтезу вдалося поєднати ці елементи та окреслити колумністику як цілісне соціокомунікативне явище.

Також на різних етапах дослідження застосовано метод узагальнення, який є підставою для підсумування синтезованої інформації щодо феномена колумністики та “уявним переходом від одиничного до загального, від менш загального до більш загального” [381, с. 11]. Цей метод слугував доповненням для сконденсованого аналізу попередніх напрацювань із царини колумністики. Під час узагальнення і характеристики об’єкта дослідження стали в нагоді елементи методів індукції та дедукції. Керуючись індуктивним методом, ми виявили подібні ознаки у різнотипних АК, на основі чого зробили загальний висновок про особливості колумністики. Дедуктивний метод допоміг сконструювати план дослідження, поглибити, спростувати чи підтвердити інформацію про жанрово-стильові та тематично-змістові атрибути колонок, відтак “краще пізнати одиничне, виходячи зі знань про загальні риси, ознаки, характерні для предметів цього класу” [там само, с. 12].

Описово-аналітичний метод з елементами функційного аналізу використано для розгляду критеріїв ідентифікації АК в українських ЗМК. За допомогою функційного аналізу описано завдання і функції колумністів у соціокомунікативному дискурсі, а також окреслено потенціал суб’єктивних і комунікативних конструкцій у колумністському тексті. А метод опису дав змогу схарактеризувати об’єкт і предмет дослідження, зокрема відобразити специфіку сучасної української колумністики та її формально-змістових моделей.

Метод моделювання став у нагоді для схематичного відображення жанрових, стильових і тематично-змістових моделей колумністики. Цей метод видатні журналістикознавці В. Здоровега та В. Буряк вважали доцільним для вивчення публіцистики, а ми його спроектували на колумністику, яка здебільше має публіцистичне спрямування. Модель, за версією В. Здоровеги, – це відображення, копія певного об’єкта, відтворена за допомогою слова [136, с. 8], а на думку В. Буряка, – це система, зразок конструкції чи певна схема для пояснення якогось предмета чи явища соціальної дійсності [44, с. 363]. Розглядаючи колумністику як багатогранне соціокомунікативне явище, ми спершу намагались зобразити різнотипні її моделі, а відтак класифікувати їх.

Типологічний метод став ґрунтом для розроблення авторської класифікації сучасної української колумністики на прикладі 20 медіаресурсів локального, регіонального та всеукраїнського значення. Метод класифікації допоміг виявити та систематизувати види авторських колонок в українському медіапросторі за кількома типологічними параметрами: мовою, стилем, обсягом, жанровою і тематичною домінантою, авторством, способом візуалізації, форматом подання та каналом поширення. На основі типологічного методу вдалось виокремити різні моделі авторських колонок “Тижня” та “Української правди”, а також розподілити колумністів за домінантним типом сенсорного сприйняття, застосовуючи водночас порівняльний аналіз.

Компаративний метод слугував для порівняння якісних і кількісних властивостей колонок у 20 медіаресурсах регіонального і всеукраїнського значення різного тематичного спрямування, а також для виявлення спільних та індивідуальних атрибутів колумністики Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр і Майкла Щура. “Метод порівняння дає змогу встановлювати схожість і відмінність досліджуваних явищ і предметів, виявляти якісні і кількісні характеристики об’єктів” [381, с.14]. Відповідно до завдань цього методу ми намагалися встановити подібність і відмінність типологічних особливостей АК “Тижня” та “Української правди”. Зокрема за допомогою компаративного методу вдалось зіставити тематичні моделі колумністики.

Контент-аналіз ми використовували для вивчення змісту, форми та структури колонок, спершу розглядаючи колумністський текст як цілісне соціокомунікативне явище, відтак аналізуючи його на рівні структурних одиниць. У науковому дискурсі прийнято розрізняти два види контент-аналізу: якісний, який базується на вивченні змісту і форми тексту, та кількісний, який “ґрунтується на підрахунках частоти згадувань вибраних дослідником змістовних одиниць” [331, с. 20].

Кількісний контент-аналіз дав змогу виявити частоту згадувань певних суб’єктивних і комунікативних (діалогічних) конструкцій в авторських колонках Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр і Майкла Щура. Для прикладу,

щоб виявити рівень вираження авторського суб'єктивізму на морфологічному рівні одиницею вимірювання обрано індикатор суб'єктності “я”, для вимірювання комунікативної спрямованості колумністського тексту обрано лексему спільності “ми”. З метою визначити домінантний тип перцепції колумністів ми рахували в авторських колонках частотність використання зорових, слухових, смакових, нюхових і дотикових сенсоризмів. Щоб систематизувати отримані під час кількісного контент-аналізу статистичні дані та графічно візуалізувати результати дослідження за допомогою таблиць і рисунків вдалось застосувати елементи статистичного методу.

Якісний контент-аналіз став у нагоді для дослідження формально-змістових особливостей колумністики, для визначення тематично-змістової і жанрово-стильової домінанти колонок. Щоб проаналізувати жанрову структуру колонки, паралельно задіювали жанрово-видовий метод, який “застосовується при дослідженні різноманітних жанрів” [331, с. 20].

Дефініційний аналіз дав змогу виявити поліваріантні трактування ключових термінів колумністики у різних лексикографічних і наукових працях та подати авторське розуміння понять “колонка”, “авторська колонка”, “колумністика”, “колумніст” і “колумністський текст”. Цей метод став підмогою для з'ясування семантики слів “суб'єктивність”, “суб'єктивізм”, “діалогізація” та “сенсоризми”, а також для означення поняття “вербалізатори суб'єктивізму”.

Отже, сукупність застосованих методологічних принципів і методів дослідження типологічної парадигми сучасної української колумністики допомогла масштабно і глибинно проаналізувати цей феномен, всебічно розкрити тему та дати чітку відповідь на задекларовані у вступі мету і завдання. Для цілісної репрезентації феномена колумністики ми насамперед орієнтуємось на типологічний і формально-змістовий напрями.

З-поміж різних теоретичних підходів до осмислення колумністики вчені переважно орієнтуються на журналістичнознавчий вектор дослідження, окреслюючи належність колонки до аналітичної, художньо-публіцистичної та навіть інформаційної групи жанрів (В. Галич, Л. Кройчик, Л. Саєнкова,

Н. Саянова та інші). Семантичний підхід (дефініційний аналіз) використано у наукових і лексикографічних працях С. Абрамової та І. Михайлина, історіографічний метод виявлено у дослідницькій роботі С. Ярцевої, педагогічний ракурс позиціоновано у навчально-методичних і наукових матеріалах Л. Нікуліної, М. Хомподоєва та М. Свалової, остання з них також застосовує літературознавчі та медіапсихологічні підходи. Медіалінгвістичний аналіз здійснено у розвідках К. Щеглової та С. Шебеліста, медіаполітичний – у статті А. Потсар, соціокультурний аспект охоплено у статтях Л. Лисенко та Н. Федотової. Формально-змістовий підхід заторкує Л. Звелідовська та О. Цапок. Керуючись типологічним аналізом, дослідниця української та американської колумністики О. Цветаєва розглядає види колонок за тематикою та формою подачі. Її класифікація релевантна американській типології колумністики, акумульованій у книзі “Feature and Column Writing”. Фокусуючись на азійській (філіппінській) дискурсі, Сесільяно-Хосе Б. Круз класифікує колонки за метою висловлювання та за змістом. А український вчений І. Михайлин розподіляє АК Віталія Портникова за жанровим критерієм.

Розглянутий методологічний інструментарій можна розширювати відповідно до специфіки обраного дослідження. У контексті нашої дисертації ми плануємо охопити типологічні та формально-змістові особливості колумністики, задіюючи комплекс загальнонаукових і міждисциплінарних методів. Та найперше окреслимо семантику ключових термінів колумністики і з’ясуємо кореляції понять “колонка” та “колумністика”.

1.2. Дефініційний аналіз ключових понять колумністики

Вивчення будь-якої наукової парадигми, зокрема колумністики, розпочинається з визначення основних понять і термінів. Опорними термінами є такі: “колонка”, “авторська колонка”, “колумністика” та “колумніст”. З огляду

на семантичну прозорість, зрозумілість і адаптованість до національного лексикону, полісемантичне слово “*колонка*” розтлумачене у багатьох словникових статтях. Натомість терміни “*колумніст*” і “*колумністика*” є вузькоспеціалізованими, відтак їх кодифікують лише окремі, причому спеціалізовані лінгвістичні видання. Це спричинено дефініційною нечіткістю та частковою новизною запозичених понять, а також не частим оперуванням означеними термінами і низькою лексикографічною ситуацією в Україні.

В американському медіадискурсі англійське слово “*column*” трактують передусім з позиції оформлення, а саме: газетна колонка чи “матеріал, розміщений на одну колонку; розділ або рубрика в газеті чи журналі і – власне американське – фейлетон, колонка гумору” [290].

У німецькому журналістикознавстві колонку означають як “лаконічне висловлення думок, яке за обсягом не перевищує однієї газетної колонки” та характеризується регулярністю появи в конкретно визначеному місці з однаковою назвою [446]. До речі, така дефініція поширена в багатьох європейських країнах.

Українські та російські науковці радше схильні інтерпретувати колонку з позиції журналістського жанру [61; 289; 339; 392; 404; 438], а інколи як рубрику у друкованих ЗМІ, яку веде один чи декілька авторів, маніфестуючи суб’єктивні, особистісно забарвлені тексти [73; 290]. Попри різнотлумачення колонки, майже усі “визначення з усією удаваною суперечливістю та взаємовиключністю тверджень – в основі своїй правильні” [290]. Та все ж пропонуємо окреслити деякі дефініційні контрверзи – розбіжності у трактуваннях понять “колонка”/“авторська колонка”, “колумністика” та “колумніст”.

У медіадискурсі наявні поліваріантні тлумачення понять “*колумністика*” та “*колонка*” (“*авторська колонка*”). Деякі дослідники ідентифікують окреслені терміни, вважаючи їх абсолютними синонімами. О. Цвєтаєва дефініює колумністику як новітню жанрову форму “репрезентації публіцистичних конструкцій сучасного медіатексту, що характеризуються високим рівнем використання постмодерністського інструментарію та авторитетністю автора-колумніста” [392, с. 6]. Аналогічну інтерпретацію запропоновано до лексеми

“колонка”: “Колонка в українській пресі – це новітня жанрова форма репрезентації публіцистичних конструкцій сучасного медіа-тексту” [там само, с. 12]. Попри спільні властивості означених понять, їхнє ототожнення вважаємо хибним.

У розумінні С. Шебеліста журналістські терміни “авторська колонка” та “колумністика” ідентичні, адже позначають художньо-публіцистичний твір невеликого обсягу, довільної композиції, який зосереджений на “регулярному висловленні суб’єктивних думок автора з приводу суспільно важливих чи особисто значущих явищ і подій” [404, с. 40; 406, с. 344]. На наш погляд, наведена інтерпретація стосується лише поняття “авторська колонка”, оскільки термін “колумністика” є концептуально і семантично ширшим. Тож уподібнення термінів, які корелюють між собою так, як “журналістський текст” і “журналістика”, тобто як конкретне і загальне поняття, вважаємо недоцільним.

Термінологічне розмежування окреслених понять зауважуємо у словнику-довіднику “Журналістика”, укладачем якого є І. Михайлин. Згідно зі словниковою статтею, *авторська колонка* – це “жанр сучасної журналістської творчості в періодичній пресі”, а *колумністика* – сукупність творів, оприлюднених в авторській колонці [129, с. 4]. Ці визначення підтверджують наші міркування щодо нетотожності потрактованих професіоналізмів.

Також вагомим аргументом неідентичності понять “колонка” та “колумністика” є запропоновані дефініції С. Ярцевої. Колумністику вона тлумачить як “жанровий масив текстів, що асоціюються з автором і розміщуються у постійних авторських рубриках: коментар, есе, фейлетон, репліка та ін.” [438, с. 9], а до полісемантичної лексеми *колонка* дослідниця подає кілька різних значень, а саме:

- “колонка як окремий стовпець на газетній смузі, як прийом виділення матеріалу за допомогою лінійок, заголовків, шрифтів;
- колонка як авторська рубрика (авторська колонка), що містить тексти різних жанрів;

– колонка як особливий жанр, що актуалізує особисте переживання автора з конкретного приводу” [там само, с. 9].

Серед наявних у журналістикознавстві дефініцій останню вважаємо найповнішою і найчіткішою у семантичному і концептуальному планах. Екстраполюючи досвід деяких українських науковців, зокрема М. Титаренко [365] під час осмислення феномена публіцистики, пропонуємо власну інтерпретацію *колумністики*. У вузькому значенні її розуміємо як сукупність особистісно зорієнтованих і суб’єктивно забарвлених текстів (переважно аналітичного та художньо-публіцистичного спрямування), опублікованих чи озвучених у персональній рубриці колумніста чи авторській програмі з певною періодичністю (скажімо, колумністика В. Жежери). У ширшому контексті колумністику розглядаємо як багатогранний соціокомунікативний феномен та платформу для репрезентації світоглядної позиції колумніста з приводу подій суспільного чи автобіографічного значення, а також як наукову парадигму та нову навчальну дисципліну з галузі журналістики та соціальних комунікацій, предметом вивчення якої є колумніст як особистість зі сформованим іміджем, упізнаваним стилем і нешаблонним мисленням, який продукує варіативні авторські колонки, керуючись внутрішніми детермінантами (суб’єктивними інтенціями колумніста) та зовнішніми (постмодерними тенденціями). По суті, колумністика в українському медіапросторі є форматом, який актуалізує різнотипні моделі персоналізованих текстів.

Раніше колонку трактували як спосіб оформлення газетного матеріалу, а потім як рубрику, жанр, форму чи формат журналістики. З огляду на різнопланове вивчення авторської колонки у сучасному медіазнавстві, її також означають як різновид журналістики думок, художньої публіцистики, нового журналізму, персоніфікованої публіцистики, аналітичної журналістики чи авторської журналістики. Крім того, науковці інтерпретують колумністику та авторську колонку як: форму персоналізованої журналістики (О. Деяк-Якобишин), зразок “нового журналізму” (Л. Шутяк), складову персонального журналізму (О. Цвєтаєва), жанровий різновид есею (І. Михайлин та С. Шебеліст), коментарю

(Л. Кройчик), рецензії чи, навпаки, зараховують рецензію до підвиду колумністики (Д. Карнаух). На думку журналістикознавця І. Михайлина, “авторську колонку можна вважати особливим різновидом есею як найбільш суб’єктивного художньо-публіцистичного жанру, де авторська концепція життя підпорядковує собі публіцистичний сюжет, добір фактів, логічних аргументів, художніх засобів, риторичних емоційних звернень до читача” [289, с. 156]. Попри поліваріантність трактувань, кожне означення є доречним і рівноцінним, оскільки позиціонує колонку з багатьох ракурсів. Водночас “описові, метафоричні визначення різних дослідників дуже близькі” [438, с. 16] та принципово не змінюють її феноменальної суті.

Варто зауважити, що питання жанрової належності колонки вже тривалий період є приводом для дискусій у науковому колі. “Одні дослідники теорії журналістики говорять про те, що колонка – суворо визначена кількістю рядків, вертикалей на газетній шпальті – є рубрикою, другі – про те, що вона є видом коментарю, треті називають її різновидом есе, четверті зауважують, що колумністики як такої у нас в країні взагалі не існує, п’яті називають авторську колумністику останньою фортецею вільної політичної думки і совістю нації”, – слушно зазначає російська дослідниця С. Успенська, міркування якої цілком можна екстраполювати на українські медіареалії [370, с. 240].

На підставі дефініційного аналізу ключових понять колумністики можна констатувати, що в наукових джерелах превалюють жанрові визначення колонки, наприклад: “Авторська колонка – жанр, що вповні представляє особу автора, його світогляд, спосіб мислення, думки, погляди, почуття й переживання” [340, с. 94]. “Це унікальний синтетичний жанр, зосереджений навколо репрезентації авторської оптики бачення світу, його проблем, інтенції виправлення світу, поліпшення його” [289, с. 156]. Певна річ, цей перелік не вичерпний, однак засвідчує суголосність наукових поглядів стосовно ідентифікації колонки як нового синтетичного жанру журналістики.

Білоруська дослідниця Н. Саянова інтерпретує колонку як відносно новий жанр, при цьому зазначаючи: “Колонка багато в чому схожа на традиційне

поняття рубрики, але основна її смислова ознака – один автор”, тому “доречніше визначати колумністику як новий формат, для якого важливі чітка періодичність, регулярність виходу тексту, постійність автора, оригінальність та впізнаваність стилістики та, як правило (хоча і не завжди), єдність тематики текстів” [336, с. 297–298]. Російський дослідник Л. Кройчик одночасно характеризує колонку як повноправний журналістський жанр та рубрику, персонально закріплену за конкретним журналістом [173], чим породжує незгоду серед деяких українських дослідників [113, с. 180]. Втім ми поділяємо думку Ю. Гордєєва щодо можливого паралельного функціонування колонки як жанру і як рубрики [73]. “Усе залежить від того, який критерій береться за основу: розташування матеріалу на шпальті, історичний контекст чи відчуття норми” [442].

Українська дослідниця колумністики О. Деяк-Якобишин формулює цілком протилежні визначення колонки, запевняючи, що “авторська колонка, так само, як і колонка редактора, – це не жанр, а форма, в якій реалізується або певний “чистий” жанр, або сплав жанрів [113, с. 181]. Позицію авторки можна вважати резонною, якщо трактувати колонку як гетерогенну текстову платформу, що акумулює в собі атрибути багатьох форм творчості, проте допускаємо, що АК може бути водночас і симбіозним жанром журналістики, і формою реалізації різножанрових колумністських текстів. Переконливим аргументом тут слугує твердження С. Ярцевої, що колонка є публіцистичним жанром, “який актуалізує особисте переживання автора з конкретного приводу (факту, ситуації, проблеми) у формі найбільш персоналізованого висловлювання” [438, с. 17]. За констатацією І. Гаврилюк, “такий різновид мас-медійних текстів ще не має чіткої жанрової ідентифікації”, відтак “авторська колонка – це жанр дифузійної форми, який контамінує в собі не лише ознаки власне жанру (жанрів), а й форми” [61, с. 117; 121]. Ю. Гордєєв певен, що опубліковані в колонках тексти неможливо зарахувати “до одного жанру через різноманіття їх внутрішньої форми: вони явно різняться за всіма ознаками, які зазвичай використовують з метою ідентифікації жанру (предмет – функція – метод)” [73]. Втім С. Ярцева [435; 438] та Х. Калинюк

[146, с. 39] суголосно та навіть дослівно (!) заявляють, що колонка як жанр має спільні предмет, функцію, метод, зміст і форму.

Не менше розбіжностей виникає під час зарахування колонки до конкретної жанрової групи. Її окреслюють як художньо-публіцистичний, аналітичний [406, с. 343–344], та навіть інформаційний вид журналістики. За версією білоруської вченої Н. Саянної, для АК “характерна різноманітність, синтез ознак як аналітичних жанрів (аргументація, узагальнення, коментування, висновки і прогнози), так і художньо-публіцистичних (образність стилю, емоційно-художнє узагальнення, типізація, інтимизація та вільна форма оповіді)” [336, с. 299]. Подібними міркуваннями керується дослідник азійської колумністики Сесільяно-Хосе Б. Круз, констатуючи, що колумніст, на відміну від репортера, “може вільніше обирати будь-яку форму письма. Він може скористатися формою оповідання чи есе; інколи, може, навіть застосувати віршовану форму” [443, с. 72]. Таку тенденцію до симбіозу у колонці різних форм творчості зауважуємо і в українському соціокомунікативному просторі.

Попри теоретичну значущість жанрової специфіки колонки, ми також її трактуємо з площини тексту: як авторську рубрику, що містить варіативні синкретичні типи текстів (переважно публіцистичні, а інколи науково-популярні, власне художні, розмовні чи ділові), які вирізняються суб’єктивною авторською позицією, оригінальним поглядом і стилем, симбіозною формою та тематичним різноманіттям, персонально важливою чи суспільно назрілою проблематикою, гнучкою та сталою композицією, візуалізованим та іноді мультимедійним контентом (портрет колумніста, інфографіка, відео), абсолютно різним і регламентованим обсягом, постійним місцем розташування та періодичністю виходу у друкованих виданнях або незмінною сферою актуалізації та різною частотою представлення у нових медіа.

Оприлюднені в авторських колонках тексти надалі номінуватимемо як колумністські, позаяк автор як особистість і його суб’єктивний погляд є фундаментальним осердям колумністики. О. Цветаєва констатує, що “колумністичний текст як оригінальний продукт авторської свідомості має

специфічні риси когнітивно-концептуальної системи, яка перетворює всі вербальні знаки в комунікативні об'єкти, пов'язані з когнітивними структурами сприйняття навколишньої дійсності" [392, с. 8]. Ми розуміємо *колумністський текст* як матеріал художньо-публіцистичного, аналітичного та навіть поліжанрового спрямування, покликаний позиціонувати суб'єктивність і нестандартність міркувань колумніста з метою утвердження авторської позиції, залучення якомога більше адресантів і, безперечно, збільшення тиражу видання.

Також неоднозначним є трактування терміна "колумніст", який, за твердженням С. Абрамової, походить "від англійського слова *column*, колись запозиченого з латини, – у значенні "текст, розміщений у вигляді колонки", за допомогою суфікса *-ist*, що позначає назву людини за її діяльністю" [1]. В Америці журналіста чи іншого автора, який веде певну рубрику, називають "columnist" або "column conductor" [290]. В українському медіадискурсі прижилася ця запозичена форма "*колумніст*", хоча деякі вчені іменують авторів колонок колоністами [50], що є похідною номінацією від слова колонка.

Дефініційний аналіз поняття "*колумніст*" дав змогу окреслити певні конститутивні розбіжності. За Новим словником іншомовних слів, "колумніст (англ. *columnist*, від *columna* = колонка, стовпчик) – журналіст, оглядач, який веде постійну колонку в якому-н. друкованому виданні, напр. у газеті" [305, с. 308]. Семантично тотожну інтерпретацію до терміна "*колумніст*" подає Словник іншомовних слів за редакцією С. Єрмоленко: *колумніст* – це "журналіст, оглядач, який веде авторську колонку в певному друкованому органі" [352, с. 298]. Загалом науковці та лексикографи обмежуються стислою і вузькою дефініцією, визначаючи колумніста як автора колонки в періодичній пресі. У словнику-довіднику "Журналістика", *колумніста* потрактовано як автора (журналіста або позаштатного автора), який працює в жанрі авторської колонки [129, с. 122], а цей жанр, за І. Михайлиним, належить до періодичної преси [там само, с. 4]. Згідно з Електронною енциклопедією Колумбійського університету, *колумніст* – це "автор есе, які регулярно з'являються у періодиці, зазвичай під сталим заголовком" [444]. Відповідно тексти, актуалізовані у колонці, мають форму есею. Наведені

словникові статті засвідчують, що колумністом є особа, яка пише колонки у друкованих виданнях. Таке лексикографічне тлумачення, на наш погляд, є семантично звуженим, оскільки не враховує інших способів чи каналів функціонування колонки. За Третім вебстерським новим міжнародним словником (ТВНМС), *колумніст* – це “той, хто пише в газеті колонку або веде на радіо чи телебаченні програму, схожу на колонку за матеріалом і стилем” [452]. Ця дефініція за семантичною структурою більш всеохопна, адже, крім друкованих видань, вказує на ширшу сферу актуалізації колонки, включаючи авторські теле- та радіопрограми. Також доцільно згадати онлайніві ЗМІ, де колумністика займає значний сегмент мережевого контенту.

Зважаючи на брак розлогої, більш вичерпної дефініції до аналізованого поняття, ми інтерпретуємо його так: *колумніст* – це автор, який персонально, а інколи паралельно чи почергово з іншими авторами веде спеціальну рубрику (авторську колонку) у різних ЗМІ (здебільшого у друкованих та інтернет-виданнях) та характеризується принциповою світоглядною позицією, нешаблонними судженнями з приводу злободенних чи банальних подій, суб’єктивно забарвленим та індивідуальним стилем оповіді. Наприклад, відомі колумністи Віталій Портников та Отар Довженко мають авторитет у соціумі та вирізняються власним ідіостилем і нестандартним поглядом на описувані реалії. Втім серед колумністів є значний відсоток авторів з шаблонним мисленням і низьким лексичним апаратом. Скажімо, деякі експерти з економічних чи технічних галузей фахові думки чи важливі дані не вміють подати настільки цікаво, як деякі автори-митці, які пишуть на будь-яку тему, проте цікаво й експресивно. Зокрема в інтернет-ресурсах колумністика подібна до блогінгу, а почасти характеризується беземоційною, знеособленою манерою викладу. Однак колумністи і онлайнівих, і традиційних медіа пишуть тексти в довільній послідовності (почергово чи паралельно з іншими авторами), маніфестують особисту позицію та суб’єктивно інтерпретують дійсність, хоча не завше вирізняються власним почерком, оригінальним і самобутнім.

Отже, дефініційний аналіз ключових термінів колумністики дав підстави виявити певні семантичні контрверзи – розбіжності у трактуванні. Поліваріантні тлумачення породжує інтерпретація колонки як рубрики, жанру, форми чи формату подання матеріалу. Найполемічнішим є жанрове визначення колонки: вказівка на її аналітичну, художньо-публіцистичну чи інформаційну специфіку або означення колонки як синкретичного жанру журналістики. Однак йдеться про те саме поняття – колумністський текст із різних наукових позицій. Тож колонка колумніста може одночасно функціонувати як жанр, рубрика, форма чи формат персоналізованої публіцистики. Попри спірні визначення ключових термінів колумністики, їх смислова основа незмінна.

1.3. Критерії ідентифікації авторської колонки в українському медіапросторі

Зазначені вище дефініції, розгорнуті та лаконічні, містять аналітичні та асоціативно-образні формулювання. Незважаючи на певні термінологічні контрверзи, семантичне ядро колонки і колумністики є сталим.

До сталих атрибутів колонки належать формально-змістові ознаки, які є визначальними критеріями її ідентифікації серед інших жанрів журналістики, адже жанр “категорія типологічна, тобто володіє низкою стійких, повторюваних ознак... Спосіб відображення реальності в кожному жанрі свій і зумовлюється насамперед пізнавальними завданнями, які виконує публіцист” [173]. Перша функція АК реалізується насамперед в особливому способі експлікації суб’єктивного погляду колумніста.

Найбільш розгорнуту характеристику жанрових властивостей колонки представляє С. Ярцева:

“1. Предмет колонки – особисте переживання з конкретного приводу...

2. Функція/цільова установка: демонстрація погляду суб'єкта соціальної практики у зв'язку з виниклою ситуацією з метою звернути увагу аудиторії не тільки на саму ситуацію, а й на характер її оцінки...

3. Метод – образний аналіз, тобто поєднання аналізу (виявлення взаємозв'язків предмета, причин, наслідків, їх оцінка, передбачення їхнього розвитку) та художнього узагальнення...

4. Зміст. За змістом колонка – це система переживань, породжених фактами, подіями чи явищами, з якими автор стикається безпосередньо або які здаються йому актуальними в цей же момент...

5. Форма. За своєю формою колонка – це вільна розповідь, що містить елементи різних жанрів, від замітки до есе...” [438, с. 18–19].

Подібні жанрові ознаки перераховує українська авторка Х. Калинюк [146, с. 39], тези якої, хоча й у скороченому варіанті, та майже дослівно збігаються (окрім деяких фраз чи лексем) з текстом російської дослідниці та не містять покликів на першоджерело запозиченого тексту.

Трактуючи авторську колонку як “жанр сучасної журналістської творчості в періодичній пресі”, І. Михайлин виокремлює такі її *жанрові атрибути*: “розміщення тексту в одній колонці, щотижнева періодичність появи в газеті, супроводження публікації портретом автора, обмежений обсяг; розповідь історії, що трапилася з самим автором або свідком якої він був; яскраво виявлена авторська присутність у тексті, прагнення щиро поділитися з читачем щойно здійсненим відкриттям” [129; с. 4]. З позицією українського науковця частково збігаються погляди російського вченого Ю. Гордєєва, який окреслює оформлювальні ознаки колонки та змістові: “З оформлювального погляду колонці притаманні певна періодичність появи на сторінках друкованого видання, постійне місце в номері, точно встановлений обсяг тексту, оснащення публікації візуальними вказівниками на особистість автора (щонайперше – його портретом). Однак у колонки є і змістові особливості. Вони породжуються яскраво вираженим авторським началом, яке проявляється або у своєрідному осмисленні автором цікавих для нього й аудиторії аспектів дійсності, або в текстовому поданні такого

осмислення (сюжет і композиція тексту, використання мовних засобів), а найкраще – на двох рівнях пізнавально-комунікативної діяльності колумніста” [73]. По суті, два науковці наводять схожі жанрові ознаки колонки.

За твердженням О. Морозової, авторські колонки вирізняються кількома ознаками: суб’єктивізмом, авторським “я”; емоційною манерою викладу, ефектом присутності, деталізацією, початком у стилі “екшн” та першорядністю форми, а не змісту матеріалу [295, с. 190]. З останнім критерієм дозволимо собі не погодитись, оскільки не всі наявні в українському соціокомунікативному дискурсі колонки поступаються змістом формі. Зміст і форма аналітичних колонок функціонально рівноцінні. Наші міркування суголосні з поглядом професора факультету журналістики Мадридського університету Марії Ісус Касальс Карро: “Одна з характеристик колонки – це те, що форма вираження важлива так само, як і зміст” [442, с. 4].

С. Шебеліст вважає, що “тексти такого типу написані легким, жвавим, іронічним, дотепним, майже фейлетонним, не позбавленим інтелектуалізму стилем”. Трактуючи колумністику як різновид есею, він виокремлює такі її *есеїстичні ознаки*: “граничний суб’єктивізм, документальність, вишукана художня форма, парадоксальність, образність, афористичність, широка тематична палітра” [406, с. 344]. Певна річ, науковець орієнтується тільки на художню колумністику, яка включає тексти у формі есею або художньо-публіцистичні тексти з елементами есеїстичності. Крім того, не зайве врахувати її аналітичний підвид, який має деякі формально-змістові відмінності.

Дослідниця Л. Звелідовська вказує на чотири критерії, які допомагають відрізнити авторську шпальту від інших журналістських матеріалів: регулярність; яскраво виражена особистість автора; чіткість власної думки; сталий обсяг [135, с. 40]. Вищеперераховані атрибути можна спроектувати й на тексти українських колумністів. Найбільш спірним критерієм є *обсяг*, межі якого для іспанської шпальти переважно охоплюють 700–900 слів, а інколи – 270–300 слів [там само]. За даними Американської енциклопедії письменника, обсяг колонки становить

300–350 слів, а за іншими науковими джерелами, ця норма сягає 1200 знаків [406, с. 344].

В українській колумністиці означений критерій ідентифікації АК найбільш дискусійний та нестійкий. Наукові джерела подають абсолютно різні його стандарти. Згідно з українською вебенциклопедією “Вікіпедія”, середній обсяг колонки становить 2000–4000 знаків [159], а за твердженням І. Гаврилук – 3000–4000 знаків [61, с. 120]. Приблизно такі ж межі колонки окреслює С. Шебеліст. На думку журналістикознавця, “обсяг колонки в українській пресі у середньому становить від 1600–1800 до 4500 і більше друкованих символів [406, с. 344]. Майже аналогічними міркуваннями керується О. Цапок. За констатацією дослідниці, обсяг АК в українських виданнях “варіюється від 1200 до 4500 друкованих знаків” [386, с. 138]. Дехто з колумністів вважає, що для висловлення та обґрунтування будь-якої думки найбільш ідеальною буде норма 4500 знаків з пробілами” [181]. Та в статті О. Зоріної, а також у передмові до збірки “Авторська колонка” вказано на трохи менші його стандарти – 1600–1800 знаків [138, с. 105; 8, с. 2]. Така норма є прийнятною для багатьох КМ.

Показово те, що деякі науковці вимірюють обсяг не лише кількістю слів, а й кількістю рядків. Скажімо, О. Цветаєва запевняє, що обсяг КТ переважно становить 200 рядків [391, с. 103]. Подібні норми визначають і російські вчені Л. Кройчик та С. Михайлов [173; 290], орієнтуючись головню на газетну колонку. Власне у друкованих виданнях можна підрахувати кількість рядків, та в онлайнових медіа такі стандарти не завжди доцільні.

Хоча обсяг не є пріоритетним критерієм ідентифікації АК, утім важливий. В. Здоровега зауважує, що у журналістській практиці часто матеріали допомагає розрізнити лише обсяг, “бо все інше – мета повідомлення, опис факту, інформаційно-описові стилістичні прийоми в них майже цілком збігаються” [136, с. 151]. Зважаючи на специфіку та формат медіа, кожне з них встановлює власні норми для оптимальної довжини колонки. Задля уникнення редакторських правок, зокрема шліфування і скорочення тексту, колумніст намагається дотримуватися завчасно визначеного обсягу колонки.

Ще одним формальним критерієм розпізнавання АК серед низки журналістських матеріалів є постійне місце розташування в медіа з чітко вказаною рубрикою “авторська колонка”, “колумністи” або просто “колонка”. Окрім однойменних назв, часто можна зауважити ширші, конкретніші та оригінальніші найменування на кшталт “Кулінарна колонка Олі Мончук”.

Значущим критерієм ідентифікації КТ є портрет колумніста, зазвичай розміщений у лівому кутку колонки перед назвою [63, с. 225]. Незважаючи на функціональну різноманітність, авторську світлину використовують не всі медіа. Щодо цього І. Гаврилук формулює такі думки: “Світлини виконують функцію інтимізації. Водночас це ще й засіб привернення уваги, оскільки важко оминати публікацію, в якій, окрім авторського підпису, є ще і зображення, тим більше, якщо це відома (читаймо: а тому цікава для загалу) людина. Беручи до рук газету у другий, третій рази, читач вже приблизно (за фотозображенням) знає, що може очікувати від автора. Й останнє: фотографія у колумністиці – це бренд... На жаль, не всі українські ЗМІ розуміють важливість цього елемента у загальній структурі видання, а тому не послуговуються фотосупроводом до авторської колонки” [61, с. 120]. Означений атрибут колонки є важливим способом репрезентації авторського “я”, адже графічно візуалізований текст значно легше сприймати читачам та, зрештою, ідентифікувати в медіапросторі. До того ж світлина колумніста разом з іншими текстовими компонентами створює ілюзію діалогу та допомагає налагодити інтеракцію з читачем.

Крім зовнішніх оформлювальних критеріїв ідентифікації АК, є ще внутрішні індикатори розпізнавання КМ. Базовими критеріями тут слугують монофонічна позиція колумніста, суб’єктивний погляд та індивідуальний стиль викладу. Власне, автор стає фундаментальною основою колумністики. Його авторське “я” проявляється зокрема у змістовій структурі тексту. Особистісна зорієнтованість, нестандартна суб’єктивно забарвлена думка, надмірна персоналізація та індивідуалізація текстів, що містяться в колонці, є вимогою часу чи суспільною потребою сьогодення.

На мовному рівні АК вирізняється оригінальним мовностилістичним оформленням, суб'єктивно оцінним, почасти парадоксальним, влучно образним, емоційно-експресивним і розкутим стилем викладу. Попри регламентований обсяг, КТ часто притаманна деталізація інтерпретованих фактів. Матеріали колумністів також характеризуються довільною гнучкою композицією, дифузною формою, актуальністю порушеної проблематики, тематичною різноманітністю та вільнодумством. Самобутність цих текстів безпосередньо залежить від авторитетності автора, його іміджу та статусу в суспільстві, професійної компетентності та цікавої інтерпретації фактів, креативності та майстерності висловлювань. Так, розпізнати АК лише за індивідуальністю чи мовною майстерністю автора неможливо. До уваги беруть сукупність розглянутих вище формально-змістових ознак. Упродовж розвитку української колумністики їх діапазон може розширитися або зазнати певних трансформацій.

Отже, головними критеріями розрізнення авторських колонок у масмедійному просторі слугують: зовнішні індикатори (назва рубрики, звичне місце розташування, регламентований обсяг, портрет колумніста) та внутрішні індикатори (суб'єктивація та персоналізація контенту, оригінальний погляд та вишуканий стиль колумніста). Означені критерії графічно зображені на рис. Б 1.

Окрім вказаних ознак, АК характеризується емоційно-експресивним, діалогізованим і компресованим стилем викладу. Та найбільш сталою ознакою є суб'єктивний, нестандартний погляд автора. Саме маніфестація суб'єктивної позиції є першорядним завданням колумніста.

1.4. Роль колумніста в українських ЗМК

Спеціалізація колумніста є порівняно новою та соціально затребуваною в нашому медіапросторі. Її поява в українських ЗМК детермінована багатьма чинниками, а саме: наслідуванням західної концепції журналізму, попитом на

суб'єктивно забарвлені тексти та посиленою цікавістю до автора як компетентної особистості зі сформованим іміджем у суспільстві. Певна річ, не всі колумністи є авторитетними та комунікативно обізнаними персоналіями. З огляду на брак чітких критеріїв відбору на цю роль, лише окремі автори колонок вирізняються екстраординарністю та самобутністю.

За версією російського філолога В. Новикова, “професія колумніста виникла лише в 80–90-ті роки минулого сторіччя...” [167]. Спершу вона набула популярності в країнах Заходу, а згодом, після здобуття Україною незалежності, зайняла вагомий нішу і в українському медіапросторі. Сьогодні багато друкованих та мережових видань мають авторську колонку, де вміщують переважно суб'єктивні, цікаві й оригінальні тексти авторитетних осіб.

Серед базових причин і тенденцій появи та популяризації спеціалізації колумніста в українських ЗМК можна виокремити такі: тенденція до наслідування західної концепції журналістики; здобуття державної незалежності та звільнення ЗМІ з-під тиску цензури; свобода слова медійників (зокрема колумністів); тенденція до демократичного та розкутого стилю викладу; посилена увага до автора як мовної та комунікативної особистості; тенденція до експліцитного вираження авторського “я”, позиції колумніста; суспільні запити на особистісно зорієнтовані тексти, зокрема й колумністські; тенденція до персоналізації, суб'єктивізму та інтимізації висловлювань; медіаконкуренція, прагнення завдяки іміджу автора-колумніста збільшити тираж видання.

У США цю почесну роль надавали тільки авторитетним персоналіям, фахівцям широкого спектру: економістам, політикам, культурологам, літературознавцям тощо. “Серед відомих колумністів – колишній президент США Річард Ніксон, письменник-сатирик і публіцист Арт Бухвальд, оглядачі Уолтер Ліппман, Джозеф Олсон, Джон Рестон і багато інших” [290].

Спостерігаючи за тенденціями розвитку сучасної української колумністики, ми зауважили, що колумністами стають не лише авторитетні особистості, іноді ця роль дістається неспублічним особам, які набувають популярності лише після написання низки вдалих колонок. Це стосується радше локальних медіаресурсів, а

не всеукраїнських. Водночас для ведення колонок редакції ЗМІ спеціально запрошують персоналій зі сформованим іміджем у суспільстві, творчих чи компетентних у певній царині. Серед визначних колумністів України найактивніше проявляють себе літератори та публіцисти. Це такі особистості, як: Сергій Грабовський, Оксана Забужко, Юрій Андрухович, Андрій Боднар, Сергій Жадан, Віталій Жежера, Андрій Кокотюха, Віталій Коротич, Ігор Лосєв, Юрій Макаров, Світлана Пиркало, Микола Рябчук, Віталій Портников та інші. Деякі з них авторську колумністику згодом презентували у книжковому форматі. Так, 2007 року у видавництві “Нора-друк” вийшла книга “Авторська колонка”, де вміщено раніше оприлюднені у ЗМІ колонки В. Жежери, С. Пиркало, А. Бондаря та М. Рябчука. 2011 року у цьому ж видавництві надруковано збірку есеїв В. Жежери “Господні комарики” (це персоналізовані тексти, які виходили під рубрикою “Колонка” в “Газеті по-українськи” упродовж 2005–2011 років). Вибрані авторські колонки з “Газети по-українськи” за 2006–2012 роки стали основою збірки Андрія Бондаря “Морквяний лід”. Добірка авторських матеріалів з журналу “Український тиждень” увійшла до книги Юрія Макарова “R2U”. Та найповніше у книжковому форматі представлена колумністика Віталія Портникова. Деякі АК, які виходили у газеті “Дзеркало тижня” від вересня 2000-го до серпня 2006 року, вміщені у книзі “Борогодиця у синагозі”, окремі персоналізовані тексти від вересня 2006-го до вересня 2011 року покладено в основу книги “Тюрма для янголів” та частина авторських матеріалів за жовтень 2011 – січень 2018 років увійшла до книги “Дзвони Майдану”. Визначних колумністів України та світу розглянемо у Додатках (табл. Б 3).

То хто може стати колумністом? На це резонне запитання дає розгорнуту відповідь І. Гаврилук: “По-перше, відомі люди, які хоч і не мають відповідних літературних, журналістських знань, проте, в силу публічності, користуються довірою як редакції, так і читачів. По-друге, журналісти, літератори, стилістика текстів яких є настільки цікавою, що не може не звернути на себе увагу. Й третє, спеціалісти у певних галузях знань” [61, с.119]. Аналогічними є твердження російського літературознавця, критика і публіциста С. Чуприніна,

який виділив три основні типи колумністів: “У першому випадку це публічні знаменитості, які, як правило, не володіють спеціальними знаннями в тій царині, про яку вони висловлюються, але користуються, на думку редакції, кредитом довіри у публіки... У другому випадку обов’язки колумністів виконують завзяті дотепники і/або автори, що володіють впізнавано яскравим стилем і талантом цікаво говорити про все на світі і навіть наче ні про що... І нарешті, в третьому випадку, на роль колумністів запрошують визнаних фахівців, експертів...” [402].

Керуючись згаданою вище класифікацією колумністів, спробуємо лаконічно окреслити ймовірні критерії відбору на роль автора колонки: суспільний авторитет (популярність, імідж); глибока обізнаність у певній царині; комунікативна компетентність; індивідуальний стиль викладу; оригінальність і суб’єктивність висловлювань; активна позиція колумніста, експліцитне вираження авторського “я”. Цей перелік вимог до претендентів на роль автора колонки не вичерпний і потребує глибшого осмислення. На наш погляд, урахування зазначених критеріїв у медіадискурсі України сприятиме удосконаленню професійного рівня колумніста. На думку О. Зоріної, “головним професійним стандартом для колумніста залишається індивідуальний стиль і характерне лише для нього бачення події” [138].

Імідж колумніста, безперечно, впливає на імідж видання, адже нерідко автора колонки асоціюють з конкретним медіаресурсом. Як зазначає В. Галич: “Імідж періодичного видання знаходиться в прямій залежності від рівня авторитету й освіченості авторів колонок, їх прогресивного мислення й комунікативної компетенції, мовної культури й майстерності, психологічного впливу на реципієнта” [63, с. 225]. Завдяки популярності автора колонки видання реалізовує прагматичну функцію – підвищує власний рейтинг та збільшує тираж. На наш погляд, імідж колумніста не тільки формує імідж видання, а й істотно впливає на імідж того середовища, в якому автор проживає і про яке пише у своїй колонці. Суспільний авторитет колумніста, його пізнаваність на сторінках ЗМІ є важливим засобом привернення уваги аудиторії та впливу на неї. Авторитет колумніста – головна причина уваги аудиторії до тексту колонки.

Широковживаний постулат “Щоб стати колумністом, треба спочатку заробити собі ім’я” [290] не завжди діє на практиці. Іноді автор здобуває авторитет, працюючи колумністом. Написання чи озвучення колонок дає йому можливість розкрити свій внутрішньоімпліцитний потенціал та реалізувати власні евристичні й лінгвокреативні здібності. Наприклад, радіоколонки Володимира Яворівського сприяли популяризації персональних та україноцентричних цінностей та одночасно формували образ автора-патріота та образ України.

Особиста позиція автора проявляється у своєрідному світосприйманні та світорозумінні. Будь-який КТ наскрізь пронизаний переконаннями, поглядами, почуттями та комунікативними інтенціями автора. Колумніст пропонує читачеві власне розуміння, часом доволі суб’єктивне бачення описуваних подій, подає цікаву та оригінальну інтерпретацію фактів. Персональний погляд автора є серцевиною колонки. За констатацією С. Ярцевої: “Колумніст передусім цінний своєю думкою. Не фактами, які він роздобув для читача, а тим, як він тлумачить ці факти”. Хоча авторські трактування можуть бути спірними, та заздалегідь поінформований читач охоче стежить за розвитком міркувань колумніста [439].

Професор В. Карпенко фіксує “два способи вираження авторської позиції:

- а) безпосередня декларація автором власних поглядів;
- б) підведення читача (слухача, глядача) логікою викладу, ґрунтовною аргументацією до певного висновку...” [150].

Науковець певен, що декларувати світоглядну позицію чи погляд варто за умови, якщо автор володіє переконливою аргументацією і дохідливою манерою подачі, “якщо сам матеріал вимагає прямоти і ясності” та якщо автор відома особистість, цікава своєю думкою та маніфестованою позицією [там само].

Не менш важливою є кваліфікованість та глибока обізнаність колумніста. Означений критерій є суттєвим з огляду на аналітичну, коментувальну специфіку колумністики. Автор як експерт у певній галузі часто виконує роль компетентного коментатора, який фахово аналізує проблемні явища чи події, дає незвичну й суб’єктивну оцінку відображеним реаліям. Обізнаність колумніста є підґрунтям цікавого, оригінального погляду, адже компетентний автор зазвичай

продукує суперечливі та неординарні міркування, наводить специфічні аргументи, робить непередбачувані висновки, завдяки чому зростає його популярність та підвищується попит видання. Особистий досвід та знання автора виразно експлікуються в тексті та маніфестують його ерудицію.

Майстерність і влучність висловлювань, уміння вести діалог із читачами й досягати максимально ефективної інтеракції свідчить про неабияку ерудованість автора, його мовну та комунікативну компетентність. Креативний та стилістично вправний колумніст часом продукує лінгвально довершені тексти. Оригінальна мовна структура авторського тексту є принадою для аудиторії. Вона забезпечує колумністу авторитет, колонці – читабельність, а виданню – рейтинг. За комунікативно-функціональним призначенням у тексті колумніст найчастіше виконує роль інтерпретатора, критика та коментатора. Сконденсовано окреслемо ці ролі нижче.

Роль інтерпретатора. Суб'єктивна подача фактів у колонці, тобто так звана “журналістика думок”, стає нині затребуваним і конкурентоспроможним товаром на медійному ринку. Колумніст як інтерпретатор трактує події крізь призму власного бачення, апелюючи до логіки та емоцій читача. Почасти суб'єктивні судження колумніста зумовлюють неадекватну реакцію в аудиторії, утім об'єктивне висвітлення фактів не входить до компетенції автора.

Роль коментатора. Коментувальна специфіка колумністики полягає в раціонально-чуттєвому роз'ясненні фактологічної інформації. Колумніст як фахівець, досвідчений у певній царині, аналізує комплекс проблем та подає персоналізовані коментарі до відображених явищ чи подій. Варто зазначити, що деякі науковці (наприклад, Л. Кройчик) ототожнюють колонку з коментарем.

Роль критика (опонента). Суб'єктивна оцінність та полемічність аргументів характерна для більшості АК. Колумніст у критичній формі позиціонує своє ставлення до описуваних фактів чи явищ дійсності та виконує щодо них роль опонента. Згідно з теоретичним і емпіричним аналізом, представлена в українських ЗМІ колумністика полемічна за тональністю. На полемічність колонки вказує і російський науковець Л. Кройчик: “...колонка як оперативний

відгук на те, що відбулося (чи відбувається), за своєю тональністю полемічна <...> Колумніст не уточнює, не пояснює факт чи ситуацію, яка виникла, – він виступає щодо них опонентом” [173, с. 152].

З приводу комунікативних ролей автора колонки, то домінантною в українській колумністиці можна вважати позицію адресанта. Колумніст, як правило, є основним учасником комунікації, адже створює й породжує текст за власною світоглядною моделлю. Попри діалогічну структуру колумністського тексту, в ролі *адресата* автор виступає зрідка. В українських ЗМК іноді слабо виражена двостороння інтеракція між колумністом і читачем. З цього огляду комунікативно-функціональний потенціал колумніста (функціональні можливості, резерв, внутрішня готовність до комунікації, а також комунікативні знання, вміння й навички) не втілений сповна. За твердженням О. Цвєтаєвої, роль колумніста “фактично завжди відрізняється збігом біографічного автора й автора-оповідача, за винятком тих випадків, коли автор оповідає від третьої особи, але не дистанціюється від події, а лише використовує нові жанрові прийоми розкриття теми для підсилення дії на читача” [390, с. 111].

Задля реалізації потенціалу та досягнення комунікативно-прагматичних інтенцій автори колонок найчастіше виконують такі завдання та функції: експлікують авторське “я”, особистісну позицію та репрезентують власний погляд на описувані явища та події (*репрезентативна функція*); подають експресивно-оцінні судження на відображені факти (*оцінна функція*); реалізують власні лінгвокреативні здібності, свій творчий потенціал (*лінгвокреативна функція*); завдяки діалогічній формі викладу матеріалу сприяють ефективній інтеракції з читачами (*інтерактивна функція*); передбачають комунікативні очікування читачів і за допомогою вербальних засобів впливають на їхню реакцію та поведінку (*комунікативно-прагматична функція*).

Окрім поданого переліку, перед колумністом постає ще низка завдань, а саме: задовольнити суспільні запити читачів та їхню потребу в авторитетній думці; сприяти підвищенню рейтингу видання; заявити про себе як творчу особистість; за допомогою суб’єктивно забарвлених лексем апелювати до

когнітивної сфери читача та налагодити з ним емоційний контакт. На думку львівських учених Ю. Васьківського та І. Мудрої, першочергове “завдання колонки редактора – привертати і втримувати увагу читача” [50, с. 366]. По суті, ця функція є фундаментальною для багатьох журналістських матеріалів.

Отже, спеціалізація колумніста адекватна сучасним реаліям та вимогам часу. Її значущість в українських ЗМК можна мотивувати кількома чинниками. По-перше, у медіаконкурентному середовищі читач неспроможний засвоїти колосальний обсяг множинної інформації. Зважаючи на брак часу, енергії та уваги для її осмислення, виникає потреба в авторитетних міркуваннях автора-колумніста, в так званій “журналістиці думок”. По-друге, імідж колумніста працює на імідж видання. По-третє, автор колонки має унікальну можливість реалізувати свій творчий потенціал, вдосконалити мовну й комунікативну компетентність. До того ж у медійному просторі України колумніст іноді стає особливим барометром свободи слова, де аудиторія шукає незалежні від редакційної політики суб’єктивні думки, барометром креативності та мовної майстерності, де мовна і змістова структура тексту є поштовхом до читання КМ.

1.5. Загальна класифікація української колумністики

Різні колумністи генерують різні за обсягом, форматом подання, тематичною і жанрово-стильовою домінантою авторські тексти. Власне тому доцільно розглянути наявні в українському та зарубіжному журналістикознавстві класифікації колонок та докладніше осмислити їхні типологічні особливості.

На основі проаналізованої колумністики в українському та американському медіапросторі О. Цветаєва виокремила такий тематичний поділ колонок: дорадча, редакційна, політична, мистецька, спортивна, кулінарна, жіноча, колонка про видатних людей, колонка гумору, колонка розваг, колонка світських хронік (пліток), колонка з місцевих питань, колонка бізнесу, колонка інновацій та

винаходів [392, с. 9]. З огляду на фокус авторських розвідок її типологія виразно перегукується з класифікацією закордонної колумністики. Вважаємо, що деякі з окреслених видів, зокрема жіноча, редакційна та колонка гумору, не зовсім раціонально розглядати тільки за тематичним параметром. До прикладу, жіночу колонку, яка представляє різні сфери життя (моду, красу, домашнє господарство, садівництво тощо), можна класифікувати за кількома критеріями: авторством, тематичною та гендерною ознакою. Враховуючи тематичне різноманіття гумористичних текстів, колонки гумору можна типізувати за функціонально-стильовим критерієм. Редакційну колонку, яка також є політематичною, правомірно класифікувати за авторством. Безперечно, наші міркування є суб'єктивними, позаяк будь-які колонки можна одночасно зарахувати до кількох категорій.

Також дослідниця пропонує поділ колонок *за формою подачі матеріалу*: колонка-есе, колонка думок та змішана колонка [392, с. 9]. Недоцільність цієї типології вбачаємо у комбінації неоднорідних та різновекторних понять, оскільки *есе* є конкретною жанровою формою, *думка* – широким абстрактним поняттям, а *змішана* – розмита і не чітко означена категорія, яка може об'єднувати різнотипні моделі колонок. До того ж авторська думка є серцевиною та фундаментом усіх колумністських текстів.

Л. Звелідовська, орієнтуючись на іспанську жанрологію, наводить характерну для неї класифікацію шпальт, а саме: *авторська* (асоціюється безпосередньо з колумністом) і *тематична* (асоціюється з тематичною рубрикою, за якою закріплено декілька авторів) [135, с. 39]. Наведена типологія сконструйована за різним типологічним принципом, адже позиціонує різні категорії – автора і тему. Її цілком можна екстраполювати і на наш медіапростір.

І. Гаврилук слушно зауважує, що українська колумністика “важко піддається не лише жанровій, але й видовій класифікації”. Та все ж дослідниця пропонує умовний поділ колонок *за жанровою ознакою*: художня (есе) та публіцистична (огляд, рецензія, коментар, стаття) та *за тематичною спрямованістю, об'єктом відображення*: політична, мистецтвознавча та медіакритична [61, с. 121]. Таке

умовне структурування є абсолютно логічним, утім авторка його недопрацювала належно.

Професор І. Михайлин за матеріалами книги “Богородиця в синагозі” типізував колумністику Віталія Портинкова на два жанрові види: подорожі та портрети. Колонки, які названі іменами осіб, журналістикознавець класифікував як проблемний нарис і портретний нарис [289, с. 156]. Цей жанровий поділ доцільний, однак частково обмежений об’єктом дослідження.

У закордонних виданнях, на відміну від українських наукових джерел, класифікація колонок представлена масштабніше. Зокрема в книзі “Feature and Column Writing” у розділі “Types of Columns” охарактеризовано різні види колонок, а саме: колонка поглибленого репортажу; “Я думаю” або колонка власної думки; колонка світської хроніки (пліток); гумористична колонка; колонка-нарис; колонка-щоденник; колонка практичних порад; спортивна колонка; колонка запитань і відповідей; стандартна колонка; політична колонка; серединна/середня колонка; колонка “Всяка всячина”; редакційна колонка; спеціалізована колонка; колонка “Різне”; літературна колонка [445, с. 86–88]. Саме ці типи у сконденсованій формі розглянемо нижче у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація авторських колонок за книгою “Feature and Column Writing”

Види АК	Характерні ознаки АК
1	2
Колонка поглибленого репортажу	Інформацію подано в логічній часовій послідовності, що властиво репортажу.
“Я думаю” або колонка власної думки	Тут “автор колонки позиціонує себе як експерт і намагається донести свою думку широкому загалу. Запальним текстом він намагається компенсувати брак достовірності” [445, с. 86].
Колонка світської хроніки (пліток)	Пікантні подробиці є атрибутом такого різновиду колумністики. Цей тип найбільш характерний для кіножурналів [там само, с. 86].
Гумористична колонка	Колумністи акцентують увагу на веселих аспектах життя, прагнучи вдалим жартом насмішити читачів. Дописи гумористичного чи сатиричного змісту до вподоби аудиторії.

Продовження табл. 1.1

1	2
Колонка-нарис	Цей різновид колонки відрізняється авторським стилем, оригінальністю та непередбачуваністю під час опису людей [там само, с. 86].
Колонка-щоденник	“Колонки-щоденники ведуть публічні особи, і тут вони мають змогу дискутувати на різні цікаві теми та обговорювати події” [там само, с. 86].
Колонка практичних порад	“Мета цієї колонки – навчити читача, але поради та інструкції тут подаються у ненав’язливий спосіб, щоб не здаватися уроком” [там само, с. 86].
Спортивна колонка	Щораз рідше представлена у провідних виданнях.
Колонка запитань і відповідей	Колумністи-експерти дають чіткі відповіді на різні питання читачів у максимально зрозумілій і доступній формі.
Стандартна колонка	Стандартна колонка має два-три абзаци і подається без підпису. Її пишуть кілька членів редакції на порівняно незначні теми.
Політична колонка	Доповнює стандартну колонку, проте є набагато серйознішою та найбільш популярною серед читачів [там само, с. 87].
Серединна/середня колонка	Це розважальна, проста і лаконічна колонка, розташована між головною статтею та стандартною колонкою [там само, с. 87].
Колонка “Всяка всячина”	Тут подана різномісна інформація, змістовно не пов’язана.
Редакційна колонка	Редакційна колонка за формою нагадує передову статтю.
Спеціалізована колонка	Тут публікують юридичні, релігійні, медичні чи спортивні колонки. Стиль цих колонок простий, не ускладнений термінами.
Колонка “Різне”	Вміщує коментарі та відгуки на книги, фільми чи театральні вистави, колонки про досягнення у спорті та в різних сферах життя.
Літературна колонка	Йдеться про літературно-художні тенденції (конференції, мистецькі смаки) та освітні проблеми [там само, с. 88].

Ця класифікація вирізняється широким спектром, адже представляє колонки у газетах і журналах Англії та Америки, проте структурно не впорядкована, бо містить різнотипні за формально-змістовими, тематичними та функціональними параметрами тексти.

Типологічним особливостям філіппінської, азійської колумністики присвячений посібник Сесільяно-Хосе Б. Круз “Advanced Campus Journalism”, автор якого поділяє колонки за метою висловлювання та за змістом. *За метою висловлювання* він розглядає такі види колонок: редакційна (порушує важливі

питання в гумористичній манері), читацька (розміщує коментарі читачів з приводу будь-якого питання), бізнес-колонка (містить матеріал про економіку, торгівлю, комерцію та промисловість), спортивна, арт-колонка (про малярство, архітектуру, живопис), жіноча (стосується домашнього господарства та тенденцій у моді), колонка-розваг (публікації про музику, кіно, театр), нові товари та винаходи (колонка про останні новинки у світі), персоналії (про знаменитих людей), рецензії/відгуки [443, с. 72–73]. Наведену типологію частково доповнює *класифікація колонок за змістом*, як-от: колонка власної думки чи колонка-опінія (відображає особисті погляди автора), колонка-коктейль чи колонка “Всяка всячина” (різна інформація – вірш, оголошення, анекдот, прислів’я чи цитата), колонка-нарис, колонка світської хроніки (пліток) та колонка аналітичних передбачень [443, с. 74].

Такий широкий поділ, на наш погляд, доцільний, але частково позбавлений логічної структури, оскільки ґрунтується на різних типологічних критеріях. Вважаємо, що деякі види колонок варто типізувати за тематичною ознакою (спортивна колонка, арт-колонка), деякі за жанром (рецензії, нарис), а деякі за авторством (читацька і редакторська колонки).

У статті письменника і журналіста Скотта Нейфера (Scott Neuffer) “Types of Columns in Journalism” також окреслено п’ять найпопулярніших колонок, зокрема: політична, консультаційна, місцева, спортивна та гумористична [448]. Наведені колонки можна розподілити за кількома типологічними ознаками. Скажімо, спортивну і політичну колонки доцільно розглядати за тематичним критерієм, консультаційну та гумористичну за функціональним призначенням, локальну чи місцеву за сферою розповсюдження. Отже, серед опрацьованих українських і зарубіжних праць чіткої та розгорнутої класифікації колумністики виявити не вдалось. Навіть в англійсько-американському дискурсі, де колумністика активно розвинена, типологія авторських колонок є дещо хаотичною і прикладною.

Найповнішу типологію колонок зауважуємо у книгах “Feature and Column Writing” та “Advanced Campus Journalism”. Попри широту охоплення, означені

класифікації містять певні неточності, адже перераховують колонки у друкованих виданнях без належного теоретичного структурування та позиціонують під однією категорією різнотипні за тематичними, формально-змістовими та функціональними особливостями колонки. Власне тому виникає потреба чіткіше їх розподілити за конкретними критеріями.

Колумністика в українських ЗМІ є також доволі складним, невивченим, суперечливим, багатогранним і динамічним соціокомунікативним феноменом. Для ґрунтовного дослідження типологічної парадигми української колумністики ми обрали 20 медійних ресурсів, які мають авторську колонку. Це такі ЗМІ: вебпортал “Буквоїд”, херсонська газета “Вгору”, часопис “Всесвіт”, “Газета по-українськи” (“Gazeta.ua”), видання “Главред”, коломийський медіаресурс “Глузд”, сайт “Громада Приірпіння”, вебпортал “Дивись.info”, часопис “Журнал Житомира”, сайт “Католицький оглядач”, телерадіокомпанія “Магнолія-ТВ”, видання “Медіа Дрогобиччини” (“DrogMedia”), газета “Одеські вісті”, рівненська радіостанція “Радіо Трек”, телерадіокомпанія “Deutsche Welle”, вебпортал “Historians”, газета “UАргумент” та чернівецький портал “Weche”. Окрім того, ми спостерігали за колумністським контентом на сайтах ТСН, “Радіо Свобода”, “Вінницька газета”, “Волинська газета”, “Дзеркало медіа”, часопису “Своє”, журналів “Недвижимость Запорожжя”, “Хочу” тощо.

Вибір емпіричної бази можемо обґрунтувати такими критеріями. По-перше, нашою метою було охопити різні види ЗМІ, щоб наочно продемонструвати широку сферу актуалізації колумністики, оскільки авторську колонку досі ототожнюють лише з друкованими виданнями.

По-друге, ми намагались проаналізувати якнайбільше регіональних медіаресурсів, щоб вивчити і порівняти способи представлення та особливості функціонування колумністики в різних місцевостях України. Саме тому об’єктом нашого дослідження стали такі регіональні ЗМІ, як: часопис “Журнал Житомира”, газета “Одеські вісті”, чернівецький портал “Weche”, херсонська газета “Вгору”, інтернет-сайт “Дивись.info”, рівненське “Радіо Трек”, газета “Медіа Дрогобиччини” (“DrogMedia”), сайт “Громада Приірпіння” тощо.

По-третє, ми хотіли простежити специфіку колонок у ЗМІ загальнонаціонального та локального спрямування. Скажімо, всеукраїнська інтернет-газета “UАргумент” та коломийський медіаресурс “Глузд”.

По-четверте, наше завдання полягало в осмисленні колумністики у загальнотематичних та вузькоспеціалізованих, нішевих ЗМІ. Наприклад, АК сайтів “Дивись.info” та “Gazeta.ua” різнотематичні, а вебпорталу “Буквоїд” – суто літературного спрямування.

По-п’яте, ми мали на меті продемонструвати різностильові моделі колумністики. Власне тому емпіричною базою слугували такі медійні ресурси: науковий історичний вебпортал “Historians”, де, окрім наукового стилю, домінували публіцистичні колонки; релігійний сайт “Католицький оглядач”, де наявні ознаки конфесійного стилю; часопис “Журнал Житомира”, де можна зафіксувати АК з елементами офіційно-ділового стилю; радіокомпанія “Радіо Трек”, колумністи якої часто тяжіли до розмовного способу викладу інформації.

На підставі такої емпіричної бази та значних теоретичних напрацювань у сфері журналістики ми розробили розширену типологію української колумністики за такими критеріями: канал розповсюдження, формат подання/спосіб функціонування, тематична спрямованість, кількість порушуваних тем, жанрова форма, стильова домінанта, мова викладу, обсяг, першість відтворення, авторство та кількість авторів. Ця типологічна модель частково перегукується з класифікацією української журналістики, адже базується на попередніх її здобутках. Класифікацію української колумністики, розроблену на основі 20 медіаресурсів, подаємо нижче у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація української колумністики

Критерії	Види колонок
1	2
За каналом розповсюдження	газетна і журнальна колумністика, інтернет-колумністика, телеколумністика, радіоколумністика
За форматом подання/способом функціонування	текстова колумністика, аудіоколумністика, відеоколумністика та креолізована колумністика (поєднання текстової, відео- й аудіоінформації)

Продовження табл. 1.2

1	2
За тематичним спрямуванням	політична (майданна, революційна, воєнно-політична), медіакритична, соціальна, лінгвістична (мовно-політична), економічна, культурологічна (літературна, освітня та мистецька), історична (історико-політична), правова (юридична), спортивна, подорожня (тревел-колумністика), медична, релігійна, філософська, міфологічна, побутова, екологічна, гастрономічна / кулінарна, архітектурна, археологічна, урбаністична, аксіологічна
За кількістю порушуваних тем	монотематична і політематична
За мовою викладу	українськомовні, російськомовні та англійськомовні колонки
За обсягом	мініколонка, мідіколонка, максіколонка
За стильовою належністю/за стилем написання	публіцистична, розмовна, ділова, наукова, конфесійна та епістолярна колонки. Бувають і змішані форми колонок: художньо-публіцистична, епістолярно-публіцистична, конфесійно-публіцистична, науково-публіцистична, розмовно-публіцистична
За жанровою формою	колонка-огляд, колонка-коментар, колонка-стаття, колонка-рецензія, колонка-відгук, колонка-репортаж, колонка-звіт (інформаційний та аналітичний), колонка-роздум, колонка-есе, колонка-фейлетон, колонка-портрет (політичний, історичний і літературний), колонка-нарис (портретний, проблемний і подорожній), колонка-автобіографія, колонка-щоденник, колонка-мемуари, колонка-спогади, колонка-нотатки, колонка-сповідь, колонка-життєві історії, колонка-некролог, колонка-подорожні записки, колонка-кореспонденція, колонка-замітка, колонка-інтерв'ю, колонка-фоторепортаж, колонка-версія, колонка-політичний прогноз, колонка-лист, колонка-звернення, колонка-відповідь, колонка-привітання, колонка-апологія, колонка-спростування, колонка-порада, колонка-бесіда, колонка-розповідь, колонка-дебати, колонка-діалог, колонка-дискусія, колонка-притча, колонка-проповідь, колонка-казка, колонка-вірш, колонка-оповідання, колонка-лекція, колонка-наукова стаття, колонка-доповідь
За першістю відтворення	колонка-оригінал, колонка-передрук
За кількістю авторів	одноосібна (авторська) і колективна (переважно редакційна)
За авторством	авторська, редакторська та редакційна

В українському медіазнавстві прийнято вважати АК належністю друкованих видань. На наш погляд, колумністика як суб'єктивна авторська журналістика має ширшу сферу актуалізації. Якщо раніше колонка була справді прерогативою преси, то зараз можна спостерігати її активізацію в різних засобах масової інформації. Зокрема інтернет-ресурси активно залучають колумністів вести

рубрику “Авторська колонка”, “Колумністи”, “Думки”, “Точка зору” тощо. До прикладу, аналітичне інтернет-видання “Главред” у рубриці “Погляди” регулярно публікує колонки відомого публіциста Віталія Портникова, який вирізняється серед багатьох колег пізнаванням ідіости́лем, чіткою позицією та нестандартним поглядом щодо актуальних суспільно-політичних подій. Колонки автора переважно суб’єктивно забарвлені, сконденсовані та лаконічні, позаяк концентрують одну важливу думку з приводу поточних реалій.

Авторські програми на радіо і телебаченні за формально-змістовими критеріями також можна зарахувати до цього персоналізованого жанру. Відомий письменник, політик та радіоко́лумніст Володимир Яворівський тривалий час вів на “Українському радіо” публіцистичну програму “20 хвилин з Володимиром Яворівським”, яка вирізнялася інформативним і пізнавальним контентом, чіткою авторською позицією, документальним фактологічним матеріалом та суб’єктивною інтерпретацією важливих суспільно-політичних реалій. Відеоколонки Макла Щура за способом відображення (предметом, функціями та оригінальним ідіости́лем автора) майже ідентичні з його текстовими аналогами, здебільшого сконструйованими у розважальній манері оповіді за принципом інфотейменту. Власне тому вважаємо за доцільне класифікувати українську колумністику за каналом розповсюдження (сферою актуалізації), керуючись при цьому принципами типізації журналістики (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація колумністики за каналом розповсюдження

Тип колумністики	Назви медіаресурсів/сфера актуалізації
1	2
Інтернет-колумністика	інтернет-видання “Українська правда” (“Колонки”), інформаційно-новинний інтернет-сайт “Дивись.info” (“Колонки”), сайт “Тромеда Приірпіння” (“Колумністи”), чернівецький незалежний інформаційний портал “Weche” (“Колонки”), інформаційне агентство “Уніан” (“Думки”), сайт “Католицький оглядач” (“Колонки”), вебпортал “Буквоїд” (“Авторська колонка”), сайти телекомпанії “Магнолія-ТВ” (“Авторська колонка”), сайт “Finanse.ua” (“Авторські колонки”), “Uplan” (“Колонки авторів”), інтернет-портал “Видавництво Старого Лева” (“Авторська колонка”), сайт “Твоє місто” (“Колонки”) та ТСН (“Погляди”)

Продовження табл. 1.3

1	2
Телеколумністика	авторські програми Майкла Щура “Але є одне але” (2013) на каналі “Телебачення Торонто”, авторська програма “Вйо до Трону” (2014), яка з 3 червня 2014 року вийшла під зміненою назвою “Вже на Троні”, “#@)??\$0 з Майклом Щуром” та “Утеодин з Майклом Щуром” щосуботи на Першому національному (2014)
Радіоколумністика	“Радіо Трек” (АК М. Кульчинського; авторська програма Олі Багній “О-ля-ля”, “Хлібний день”), радіо “FM Галичина” (авторська програма Юрія Рихлика “Анатомія драйву”), радіо “Львівська хвиля” (авторська програма Влодка Лучишина “Вітамін” та “Хороші аналізи”, рубрика “Своя сорочка” та її ведуча Леся Горошко), “Громадське радіо” (авторські програми Кирила Лукеренка “Летючка”, “Кабінет” Сергія Андрушка, “Філософський барабан” Олега Шинкаренка)
Журнальна колумністика	журнал “Всесвіт” (“Колонки” / “Авторська колонка”), журнал “Український тиждень” (у друкованому виданні “Погляд”, а на сайті tyzhden.ua “Колонки”), жіночий журнал “Хочу” (“Авторские колонки”), “Журнал Житомира” (“Авторская колонка”), журнал “Недвижимость Запорожья” (“Колонка редактора, “Колонка нотариуса, “Колонка риэлтора, “Мнение эксперта, “Колонка дизайнера, “Колонка оценщика, “Колонка архитектора”)
Газетна колумністика	газета “Дзеркало Коломий” (“Авторські колонки”), “Вінницька газета” (“Колонка редактора”), “Волинська газета” (“Колонка редактора”), “Львівська газета” (“Колонка Ігоря Гулика”), газета “Медіа Дрогобиччини” (“Авторська колонка”, Яків Кутовий), “Одеські вісті” (“Колонка ОВ”), херсонська газета “Вгору” (“Авторська колонка”), “Газета по-українськи” / “Gazeta.ua” (колонка Віталія Жежери)

Задля графічного представлення колумністики у різних видах ЗМІ (газета, журнал, радіо, телебачення, Інтернет) ми частково вийшли за межі вказаного об’єкта дослідження та навели приклади тих медіаресурсів, які, на наш погляд, широко і різноаспектно позиціонують українську колумністику. Також варто зазначити, що колумністика з медійного дискурсу часто інтегрує у книжковий дискурс, частково видозмінюючи і формат, і аудиторію.

Авторські колонки вирізняються неоднаковим форматом подання інформації, позаяк функціонують у різних ЗМІ. Так, у друкованих виданнях вони мають

переважно текстову, вербальну форму, в мережесих медіа почасти містять креолізований (мультимедійний) контент, на радіо і телебаченні представлені відповідно в аудіо- та відеоформаті. Приміром, спецпроект “Авторські читання” на “Українському радіо” містить різні аудіо, в яких автори озвучують власні твори. Це аудіо “Іловайськ”, де Євген Положій читає свій твір, це фрагмент роману “Забудь-річка”, який озвучують брати Капранови, це аудіо “Маріупольський процес” у авторському виконанні Галини Вдовиченко, це озвучений роман Наталії Доляк “Загублений між війнами”, це повість Василя Шкляра “Чорне сонце”, яка була першою в проєкті “Авторські читання”. Стратегія цього літературного проєкту – популяризувати українську книжку та залучити до читання багатьох радіослухачів. Деякі свої гумористичні колонки озвучує на Радіо “Рура” колумніст видання “Медіа Дрогобиччина” Яків Кутовий. До аудіоколумністики можна зарахувати і аудіоподкасти на сайті ТСН, де телеведучі та лікарі висловлюють певні думки та дають рекомендації слухачам з приводу актуальних питань.

Відеоколумністика, окрім традиційних телеканалів, актуалізується на різних YouTube-каналах, телеграм-каналах тощо. Наприклад, відеоколонки журналістів hromadske.ua Алли Кошляк, Анастасії Станко та Володимира Сологуба, оприлюднені на YouTube 2017 року з паралельним маркуванням відеоколонки та відеоблогу, характеризуються інформативно-аналітичним, аргументованим, сконденсованим і лаконічним способом викладу (тривалість відео 5–6 хвилин). Зауважмо, що для онлайнсвих ЗМІ не менш характерна мультимедійна, креолізована колумністика. Так, в інтернет-виданні “Українська правда” під рубрикою “Колонки” часто можна виявити мультимедійні колонки, які одночасно комбінують різнознакову інформацію: вербальну та аудіовізуальну. Скажімо, КМ Віталія Сизова “Вибори” “ДНР”: між триколомом і своїми спецслужбами” поєднує текст, відео і фото (табл. 1.4). Українська дослідниця Г. Синоруб розглядає інтерактивну відеоколонку (“записана автором відеорепліка”) в контексті нових синтетичних жанрів та означає її як один зі способів подання мультимедійної інформації [348, с. 37].

Типологія колумністики за форматом подання

Тип колумністики	Характеристика	Приклад
Текстова/вербальна колумністика	це вербальна інформація, подана у текстовому форматі та актуалізована в друкованих та онлайн-видаваннях ЗМІ	авторські колонки в журналах “Всесвіт”, “Український тиждень”, у газетах “Експрес”, “Поступ”, “Високий Замок” та інших друкованих виданнях
Аудіоколумністика	це звукова інформація, представлена переважно у радіоформаті; це аудіоподкасти, що функціонують у різних соціальних медіа	спецпроект “Авторські читання” на “Українському радіо” містить різні аудіо, в яких автори озвучують власні твори; радіопрограма на “Українському радіо” “20 хвилин з Володимиром Яворівським”; колонки Якова Кутового, раніше опубліковані в газеті “Медіа Дрогобиччина”, а потім озвучені на Радіо “Пура”; аудіоподкасти на сайті ТСН (https://tsn.ua/podcasts)
Відеоколумністика	це комбінація візуального та аудіовізуального контенту, що актуалізується зазвичай на телебаченні та в інтернет-ЗМІ	відеоколонка Віталія Портнікова про вибір журналіста, створена в межах творчої майстерні “Відеоколумністика” Фестивалю лаконічного кіно “Україно, хто ти?”; відеоколонка Алли Кошляк “Що буде з ІС” та Анастасії Станко “Як обвинувачені експертувати виїхали у Росію” (hromadske.ua на YouTube); авторські програми Майкла Щура, презентовані на каналах “Телебачення Торонто” та “Перший національний”
Мультиформатна / креолізована колумністика	це поєднання вербальної інформації з відео- чи фотоматеріалами. Цей різновид найчастіше побутує в онлайн-медіа	колонка Сергія Лисенка “Як Федорук свої обов’язки переклав на мене” містить текст, скриншот документа та 4 відео (“Громада Приірпіння”).

Текстовий формат колонок здебільшого притаманний друкованим видаванням та рідше їх електронним аналогам, у яких превалює комбінована форма викладу матеріалу з супровідними фото чи відеоелементами. Тобто колумністи щораз частотніше використовують сучасні мультимедійні засоби, за допомогою яких активно продукують креолізовані колумністські тексти в мережевому дискурсі.

Креолізований формат частково детермінований медійною конвергенцією та іншими панівними тенденціями у соціокомунікативному просторі.

Серед розглянутих 20 медіаресурсів переважна частина КМ візуалізована світлинами, зокрема портретом колумніста як базовим індикатором АК. Сюди належать такі медіа, як телекомпанія “Магнолія-ТВ”, “Газета по-українськи” та газета “Одеські вісті”. Щодо останньої, то тут замість фотографії автора часом фігурують тематичні ілюстрації. Таку практику регулярно застосовує колумніст газети “Медіа Дрогобиччина” Яків Кутовий, подаючи на місці авторської світлини тематичну (рис. Б.2).

Фотографії як один із найпоширеніших способів візуалізації тексту інколи використовує редактор “UАргумент” Анатолій Герасимчук. Однак основного візуального маркера – світлини колумніста – не фіксуємо у виданні. Щоправда, фотозображення автора залучають у КТ майже всі аналізовані ЗМІ, зокрема інтернет-видання “Українська правда”, часопис “Всесвіт”. Світлина автора є важливим структурно-композиційним елементом, який слугує маркером презентації та ідентифікації колумніста. Наприклад, портрети колумністів “Тижня” Ігоря Лосєва, “Главреда” Віталія Портникова, “Gazeta.ua” Павла Вольвача та часопису “Всесвіт” Дмитра Дроздовського допомагають читачам оперативно відшукати на сторінках медіаресурсу впізнаваний бренд (рис. Б.3).

За нашими спостереженнями, більшість матеріалів часопису “Всесвіт” переважно містить світлини, дещо рідше інфографіку та ще рідше малюнки. У тексті-роздумі Діда Свирида про ефективність мовної політики використано заставку із сайту didsvyryd-history.com.ua (рис. Б.4).

Максимально візуалізована фотографіями колумністика “Глузду”. Скажімо, тревел-колонки Івана Візнюка проілюстровані авторськими світлинами з мандрівок та цікавими гірськими пейзажами, які мотивують багатьох читачів організувати похід у Карпати (рис. Б.5). Часто світлинами ілюструють власні колонки автори сайту “Католицький оглядач”, не вдаючись при цьому до інших мультимедійних засобів. Скажімо, відео фіксуємо лише у тексті отця Йосафата Бойка “Різдвяне привітання ПКМ на тему трьох цінностей від таїнства Різдва”.

Крім світлин, дехто з колумністів інтернет-видань “Буквоїд” (Ігор Бондар-Терещенко), “Дивись.info” (Ірина Пілат) та “Главред” (Андрій Кокотюха) подає до тексту відео. Приміром, арт-критик і літературознавець Ігор Бондар-Терещенко в матеріалі “Смерть магістрату, або Як читати сучасне фентезі” задля репрезентації актуалізованої проблеми використовує і фото, і відео (рис. Б.6).

Фотографії та відео регулярно використовують колумністи сайту “Deutsche Welle”. По суті, переглядаючи колонки Оксани Забужко, Ірени Карпи чи Лариси Денисенко, читач має змогу тут же ознайомитись із тематичним відеосюжетом або перейти за покликом на тексти інших авторів. Наявні лінки в онлайн-ресурсах скеровують активних реципієнтів до прочитання тематично схожих колонок. Публікація “Ірена Карпа: Булінг у школі – що робити батькам?” містить авторську світлину, три URL-поклики на та чотири відео про булінг.

Найчастіше світлинами, відеороликами, інфографікою та скриншотами документів послуговуються колумністи сайтів “Громада Приірпіння”, “Weche” та газети “Вгору”. Вони намагаються урізноманітнити АК всілякими графічними зображеннями з метою унаочнити текст, відтак полегшити його сприйняття. Дещо рідше до візуальних елементів вдаються колумністи сайту “Historians”, доповнюючи текст світлинами, картами, скриншотами медійних повідомлень чи відеороликами. У КМ Ігоря Сердюка “Як ми знайшли Атлантиду” зафіксовано п’ять скриншотів із замітками про звичайні розкопки на Полтавщині. Ці графічні зображення науковець застосовує для того, щоб продемонструвати спотворення фактів та викривлення фактологічної інформації у ЗМІ (рис. Б 7).

Максимальна візуалізація характерна для колумністики часопису “Журнал Житомира”. До прикладу, 30 світлин зауважуємо у публікації Бориса Дубмана “Сади и парки Житомира”. Також колумніст долучає до власних колонок фотокопії документів та фрагменти карт. Натомість Олександр Коцюбко персоналізовані тексти увиразнює різними відеозверненнями, в яких охоче розказує про свої здобутки та вітає житомирян зі святами. Під час аналізу вдалось виявити, що колумністи активно послуговуються різноманітними засобами візуалізації текстів, та найчастіше маркують текст світлиною автора. Щоправда,

деякі ЗМІ іноді упускають цей базовий критерій ідентифікації АК. Засоби візуалізації колонок подано в додатках (табл. Б.3).

Ще одним базовим атрибутом КТ вважають стислий, регламентований обсяг. Щоб підтвердити або спростувати подібну тезу, ми проаналізували обсяг АК у задекларованих ЗМІ. Основою для кількісного аналізу слугував текст включно із заголовком. Датування, ініціалів автора і вказівок на його професійну чи соціальну належність під час підрахунку кількості знаків не взято до уваги з огляду на різні стандарти подання супровідної позатекстової інформації. Якщо одні медіа зазначають лише ім'я та прізвище колумніста, то другі – практикують розгорнуту презентацію автора, обсяг якої різниться колосально. Наприклад, додаткові дані щодо професійного статусу автора в колонці Олександра Січа “*Nemo dat quod non habet* (Ніхто не дає те, чого не має) – Відкритий лист владиці Борису (Гудзяку)” охоплюють близько 100 слів (96), що перевищує обсяг деяких текстів колонок. Така розгорнута автопрезентація в українській колумністиці є рідкісним, поодиноким явищем.

За результатами контент-аналізу колумністи тяжіють до написання АК абсолютно різного обсягу. Якщо у друкованих ЗМІ його межі часто регулює редакційна політика видання, то в онлайн-медіаресурсах обсяг здебільшого залежить від автора, його інтенцій, вибору теми і жанрової форми тексту.

Мідіколонки (500–1000 слів). Середня довжина колонок превалює у багатьох медіаресурсах. Такого типу тексти зауважуємо у часописі “Український тиждень”, на сайті “Дивись.info” та на “Радіо Трек”. Однак у журналі “Всесвіт” кількість мідіколонок на момент аналізу становить 20 %. Тут рівноправно домінують колонки великого та малого обсягів (по 40 %).

Мініколонки (до 500 слів). Невеликі колонки характерні для видання “Gazeta.ua”. Так, матеріал Сергія Демчука “Самі закопаємо” містить 140 слів, але деякі тексти письменника середнього обсягу. Наприклад, мідіколонка “Мовчазне коло друзів” складається з 677 лексем. На обсяг КТ впливає і жанрово-стильова форма, і тематично-змістове наповнення. Однією з найменших є публікація Ольги Швед “Обіцянка депутата”, яка охоплює 156 вербальних одиниць.

Мініколонки також притаманні медіаресурсу “Магнолія-ТВ”, де середній обсяг текстів сягає близько 200 слів. Інколи ця норма є вищою, до прикладу, колонка Тараса Чорновола “Чи може кухарка керувати країною?” має 255 лексем. Цього цілком достатньо, щоб вмістити одну думку.

Максимальною стислістю і лаконізмом вирізняються колонки головного редактора газети “UArgument” Анатолія Герасимчука, як-от: “Про владу в Україні” (70 слів), “Про моє відношення до 9 травня” (170 лексем), “Хто винен в голодоморах в Україні?” (264 слова). Мініколонки займають 70 % газетної колумністики. Крім того, редакторські статті бувають середнього обсягу (“Йдемо на вибори!” – 638 лексичні одиниці) та великого (“О какой Руси писал Гоголь?” – 6728 слів), що обумовлено безпосередніми інтенціями колумніста.

Максіколонки (понад 1000 слів). Серед проаналізованих емпіричних джерел найбільші колонки написав колумніст “Журналу Житомира” Борис Дубман “Прогулка по Киевской улице” (7943 лексеми) та колумніст часопису “Всесвіт” Юрій Ковалів “Дантові кола репресій України міжвоєнного двадцятиліття” (7426 слів). Великий обсяг цих текстів насамперед зумовлений обраною тематикою. Також великі матеріали спостерігаємо у медіаресурсі “Глузд”. Для прикладу, колонка Івана Візнюка “ПЧ (Піп Іван Чорногірський)” уміщає 6343 лексеми. Однак найширше представлені максіколонки на вебпорталі “Буквоїд”. Зазначмо, обсяг колонок Богдана Смоляка коливається в межах 1000–5000 слів (приміром, текст “Дарований” має 2493 лексеми).

Варто наголосити, що більшість медіаресурсів одночасно практикує довільний обсяг колонок: малий, середній і великий (табл. Б 4). Скажімо, на сайті “Католицький оглядач” довжина текстів охоплює від 200 до 4200 слів. Також гнучким обсягом вирізняється колумністика часопису “Журнал Житомира”, межі якої становлять від 20 до 8000 слів. Найменшою є відеоклонка Олександра Коцюбки “Поздравление с Пасхой. Видео”, текст якої налічує 24 слова. Найбільша колонка Бориса Дубмана “Прогулка по Киевской улице” вміщає 7943 лексеми. Інша публікація колумніста “Прогулка по Большой Бердичевской” має 4986 лексем. Попри несталий обсяг, у ЗМІ найчастіше функціонують колонки

середнього обсягу. Тож на підставі кількісного аналізу можемо запевнити, що обсяг АК коливається у ЗМІ, адже той самий медіаресурс оприлюднює колонки абсолютно різної довжини. Звісно, друковані видання намагаються встановити межі, натомість у мережевих ЗМІ обсяг АК суттєво різниться (рис. 1.2).

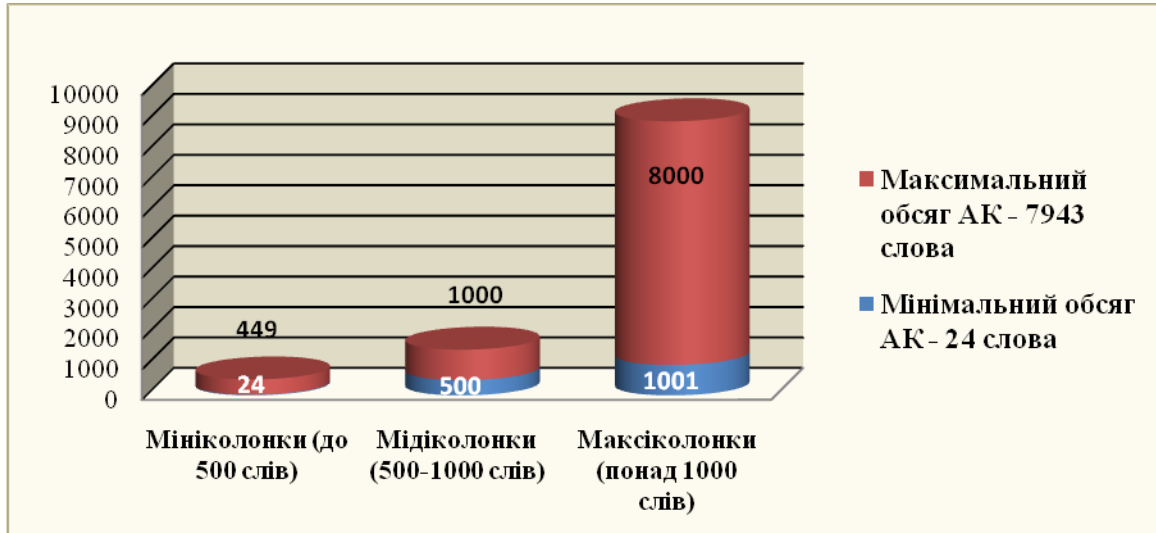

Рис. 1.2. Типологія АК за обсягом

Згідно з результатами аналізу емпіричних джерел, жанрово-стильова структура колумністики варіативна, оскільки вбирає ознаки інших жанрів з публіцистичного, наукового, літературного, конфесійного та розмовного дискурсів. Спорідненість колонки з багатьма жанрами журналістики вбачає багато науковців, зауважуючи спільні риси колонки і есею, колонки і щоденника, колонки і мемуарів, чи колонки і коментарю. “Як жанр досить вільний і гнучкий, колонка споріднена з нарисом, коментарем, фейлетоном і зарисовкою, але відрізняється від них вищим ступенем суб’єктивності, поставленими завданнями, масштабами висновків і узагальнень, образно-експресивною розповіддю і мовностилістичною специфікою” [406, с. 344].

Варто зауважити, що жанрово-стильова форма колонок різниться у кожному медіаресурсі (табл. Б.10–Б.27). На книжковому вебпорталі “Буквоїд” домінують колонки з атрибутами художньої публіцистики та аналітики (відгук, рецензія та літературний портрет), на сайті “Радіо Трек” превалюють діалогічні тексти, релевантні специфіці творення радіожанрів (колонка-інтерв’ю, колонка-бесіда,

колонка-розповідь), а в “Газеті по-українськи” переважає есеїстичний спосіб організації тексту. За констатацією В. Галич, “авторські колонки “Газети по-українськи”, які обвіяні добрим гумором й нагадують то анекдот, то притчу, то новелу, то есе, привабливі тим, що в надмірно політизованому світі на сторінках часто досить агресивних ЗМІ реципієнт, переконавшись у чудодійній силі добродійного сміху, може знайти схованку для своєї душі, поринувши у світ прочитаного сам-на-сам” [63, с. 227].

Цікаво те, що часом колумністи самі визначають жанр свого матеріалу. На сайті “Historians” вдалось виявити декілька назв колонок з жанровою ідентифікацією, як-от: колонка Володимира Маслійчука “Безперспективна втеча (післяархівний есей)”, колонка Сергія Савченка “Країна навколо міста (подорожні записки) 2014–2015”, колонка історика Івана Хоми на сайті “Дивись.info” під назвою “Привітання, записки, повідомлення: що можуть розповісти візитки Євгена Коновальця (фоторепортаж)”. Відбувається так звана контамінація – жанрова подвійність, де два самостійні жанри органічно взаємодіють в одному колумністському тексті.

Окрім контамінованих форм колонки, інколи під рубрикою “Колумністи” чи “Колонка” оприлюднюють іншу жанрову модель, як-от: передвиборча програма, агітаційна чи рекламна стаття. Колумніст часопису “Журнал Житомира” Олександр Коцюбко часто практикує написання пропагандистських колонок, у яких демонструє власні заслуги перед громадою та рекламує себе як зразкового місцевого депутата. Такі тексти важко назвати колумністськими, оскільки вони зорієнтовані на самопіар автора та стосуються тільки його діяльності.

Недоцільно зараховувати до колумністики інформаційні жанри журналістики, в яких немає позиції колумніста та не зазначено авторства. Щоправда, деякі зарубіжні вчені відносять колонку до інформаційної групи жанрів [334]. Опублікований на сайті “Дивись.info” матеріал “22 тисячі вчителів початкових класів пройдуть перепідготовку, – Гриневич” [161] вирізняється сухим інформаційним стилем написання без вказівки на авторство та належить до

новинного типу, адже є точним, оперативним, стислим і релевантним. Тому оприлюднення його під рубрикою “Колонка” вважаємо невиправданим.

На думку С. Ярцевої, “...хоча текстам колонки притаманні абсолютно відмінні ознаки, сама специфіка цього жанру з сильним авторським початком, увагою до форми і прагненням до самовираження не обмежує його жорсткими рамками, і тому для жанру колонки, як і для жанру есе, буде притаманна деяка розмитість жанрових меж” [435, с. 228].

Стильова сфера колумністики також не чітко означена, адже у колонці зазвичай переплітаються та тісно взаємодіють різні стильові сфери. Офіційно-діловий стиль межує з публіцистичним, або конфесійний з художнім, або розмовний з художнім чи з конфесійним. Автор довільно їх комбінує та утворює власну стильову комбінацію. Так виникає нетривіальний авторський почерк з домішками традиційних стильових елементів. Такий синкретизм розмиває усталені стильові межі, породжуючи девіації, та водночас дає авторові свободу створювати різностильові текстові моделі колонок.

Відповідно до домінантного стилю написання ми виокремили кілька видів АК, як-от: публіцистична, художня, розмовна, ділова, наукова та конфесійна колонки. Серед перелічених типів найпоширенішою є публіцистична колонка. Бувають і змішані форми колонок: художньо-публіцистична, науково-публіцистична, конфесійно-публіцистична, епістолярно-публіцистична, розмовно-публіцистична. Припускаємо, що довільне поєднання кількох стилів одночасно викликане прагненням колумніста нетривіально висловитись, задіюючи весь арсенал мовних засобів.

Публіцистична колонка є базовою, адже функціонує в багатьох медіаресурсах, зокрема на порталі телерадіокомпанії “Магнолія-ТВ”, на сайтах “Буквоїд” і “Громада Приірпіння”. Її ведуть, як правило, публіцисти, філософи чи митці. Наприклад, колонки публіцистів Ігоря Лосева у часописі “Український тиждень” та Віталія Портникова у “Главреді” вирізняються інформативністю, полемічністю, образністю, експресивною та емоційно-оцінною лексикою.

Художня колонка як окремий різновид функціонує зрідка. Певні ознаки художнього стилю спостерігаємо в колонці Андрія Малащука “Ось прийде Годо!” у “Дзеркалі Медіа”. Художня манера викладу притаманна деяким колумністам видань “Газета по-українськи” (Віталій Жежера) та “Медіа Дрогобиччина” (Яків Кутовий). АК з елементами художньо стилю також можна натрапити на сайті ТРК “Deutsche Welle” у розділі “Культура й стиль життя”, колумністами якого є письменники Юрій Андрухович, Олександр Ірванець, Ірена Карпа, Таня Малярчук та Наталка Снядалко.

Ділова колонка найбільш характерна для часопису “Журнал Житомира”. Зокрема в офіційно-діловому стилі написані матеріали Олександра Коцюбка. До того ж багато АК вбирають ознаки таких жанрів офіційно-ділового стилю, як: заява, звернення, автобіографія, звіт, характеристика тощо.

Розмовна колонка є головним атрибутом рівненського “Радіо Трек” та газети “Вгору”. У розмовній формі висловлює власні думки Майкл Щур. Його колонки в “Українській правді” та передачі на “Телебаченні Торонто” вирізняються розмовною тональністю. Також елементи розмовного стилю використовують колумністи газети “Медіа Дрогобиччина” (Яків Кутовий “Як я сі закохав в поліцію...”, “Голуби у вишиванках”) та “Газети по-українськи” (колонка-розповідь Наталії Литвиненко “Вісім годин у черзі”).

Наукова колонка достатньо представлена на науковому історичному вебпорталі “Historians” та зрідка на сайті “Католицький оглядач”. Наприклад, колонки доктора історичних наук Оксани Каліщук “Фільм “Червоний”: історична реальність сучасного кіно” та кандидата історичних наук Михайла Гаухмана “Публічна дискусія “Український націоналізм та євреї (1920–1950-х років)”: питання до теми і коментарі до дискусії” написані за принципом наукових матеріалів, утім з елементами публіцистики. Наукові колонки також характерні для видання “Буквоїд”. Для унаочнення розглянемо фрагмент колонки Ольги Міської “Дикі містерії насолоди: багатовимірність авангардистської поезії Олі Мальченко”: “Візуальне домінування предиката на тлі семантично насичених компонентів згущує поетичний образ і активізує сенсоутворювальний чинник –

графічність, що виступає основним джерелом посиленої експресії й створює суперечність, постійно змінюючи відтінок значення основного елемента” [292]. Складні речення, абстрактна лексика і термінологія є мовними маркерами цієї стильової сфери.

Конфесійна колонка актуалізована на сайті “Католицький оглядач”, який 2020 року припинив свою дію у зв’язку зі смертю керівника проєкту о. Ореста Дмитра Вільчинського. Конфесійний стиль притаманний деяким релігійним колонкам о. Василя Ткачука (“Притча про сівача”) та о. Йосафата Бойка (“Що означає бути апостолом?”). Зауважмо, що навіть публіцистичні, наукові чи розмовні колонки порталу містять сакральну лексику та інші маркери вказаного стилю. Різні типи текстів за стильовою домінантою стисло подаємо у табл. Б.5.

Безумовно, стиль колонок частково детермінований професією автора, адже науковці часто оперують абстрактною лексикою, професіоналізмами та складними реченнями. Проте АК Василя Вовка, екскерівника Головного слідчого управління СБУ, хоч і висвітлюють законодавчі проблеми, втім майже не містять канцелярської лексики, штампів, складних синтаксичних конструкцій чи інших засобів офіційно-ділового стилю. Тобто автор довільно komponує жанрово-стильову форму колонки, спрощуючи манеру викладу.

Персонально обирають колумністи і тему матеріалу. Звісно, тематика регулюється спрямуванням медіаресурсу, позаяк у нішевих виданнях вона є вужчою, ніж у суспільно-політичних. Та загалом тематичне наповнення української колумністики є доволі різноманітне. Згідно з аналізом контенту, колумністи сайтів “Дивись.info”, “Deutsche Welle”, “Громада Приірпіння”, часопису “Журнал Житомира”, газет “Одеські вісті” та “Главред” актуалізують різнотематичні колонки. Значно вужча тематична палітра колонок порушена на вебпорталах “Буквоїд”, “Всесвіт”, “Глузд”, “Магнолія-ТВ” і на “Радіо Трек”.

Провідною темою АК є політична та культурологічна (зокрема літературна). Часто колумністи висвітлюють соціальні та особисті проблеми, роздумують над морально-філософськими питаннями людства, пишуть про подорожі у нашій країні чи за її межами. У фокусі КТ нерідко перебувають мовні, воєнні та

історичні проблеми, для вирішення яких необхідна національна консолідація. Найменш популярною серед розглянутих ЗМІ є кулінарні, психологічні, медичні, архітектурні та археологічні колонки (табл. Б.10–Б.27).

На підставі проаналізованих джерел вдалось встановити, що колумністика в Україні має три мови викладу: українську, російську та англійську (табл. Б.6). Схвально те, що серед опрацьованої емпіричної бази превалюють тексти, написані державною мовою. Суто українськомовні колонки оприлюднюють такі медіа: часопис “Всесвіт”, вебпортал “Буквоїд”, сайт “Дивись.info”, “Газета по-українськи”, рівненське “Радіо Трек”, чернівецький портал “Weche”, телерадіокомпанія “Deutsche Welle”, газета “Медіа Дрогобиччина”, сайт “Громада Приірпіння”, телекомпанія “Магнолія-ТВ”, сайт “Католицький оглядач”, коломийські видання “Дзеркало media” та “Глузд”.

Абсолютно російськомовною є колумністика журналів “Недвижимость Запорожья” і “Хочу”. Російська мова написання колонок суттєво переважає в інтернет-виданні “Главред” і в херсонській газеті “Вгору” (понад 90 %). Російськомовні тексти також домінують у часописі “Журнал Житомира” (орієнтовно 60 %) та в газеті “Одеські вісті” (приблизно 80 %). Щодо останньої, то зі 105 представлених на сайті матеріалів лише 19 українськомовних. Дехто з колумністів, зокрема Віктор Мамонтов, оприлюднює колонки двома мовами, але з явною перевагою російської. Українськомовні тексти пише Марія Шевчук (“Неконфіденційна інформація”). Натомість колумністи інформагентства “Уніан” надають перевагу колонкам державною мовою. Українськомовні колонки є пріоритетними і на науковому вебпорталі “Historians”. Водночас тут представлені російськомовні колонки (Ирина Брунова-Калисецкая “Диалог не с врагом, а с человеком”). й англійськомовні (Maria Przyborowska “Selective justice”). Як бачимо, деякі ЗМІ одночасно оприлюднюють колонки і українською, і російською мовами, а зрідка й англійською. Англійськомовні колонки є найменш популярними в українському медіадискурсі. У двомовних виданнях здебільшого переважає українська мова написання колонок. Часто той самий колумніст пише

тексти двома мовами у довільній послідовності, що спричинено авторськими інтенціями чи впливом білінгвального середовища.

В українських ЗМІ, крім авторської колонки, функціонують редакторська та редакційна колонки (табл. Б.7). АК, зазвичай, ведуть журналісти, письменники, економісти, історики, політичні та громадські діячі, які вирізняються самобутнім поглядом і стилем. Деякі колумністи актуалізують широкі соціальні проблеми, а експерти у певній галузі порушують вузькі теми. Редакторську колонку веде Дмитро Дроздовський, головний редактор журналу “Всесвіт”, та Валерія Печеник, головний редактор “Дивись.info” з травня 2016 року (“Рік перший. Колонка редактора”). Полемічні матеріали під рубрикою “Колонка” часто вміщує редактор газети “UАргумент” Анатолій Герасимчук, позиція якого не завжди ґрунтується на національних засадах. Рубрику “Колонка редактора” також мають видання “Вінницька газета” та “Волинська газета”.

Та не лише редактор, а й редакційний колектив практикує написання спільної колонки. Скажімо, редколегія сайту “Дивись.info” регулярно публікує тревел-колонки, з яких читачі мають змогу дізнатися про цікаві місця Львівщини, куди можна поїхати на вихідні. “Часто у рубриці «Колонка редактора» розміщують редакційні статті, які визначають характер газети й не залежать від тих новин, які публікують на сторінках видання. Такі статті дають змогу встановити певні відносини між газетою і суспільством, якому газета покликана служити” [50, с. 366]. Редакційна колонка демонструє позицію всього видання та актуалізує колективні, а не суто персональні погляди автора.

У деяких виданнях одночасно ведуть два типи колонок – авторську і редакторську, та рідше – редакційну. Скажімо, в часописі “Всесвіт” та в газеті “Високий Замок” можна зафіксувати і редакторську колонку, і авторську. Остання з них часто містить думки різних експертів, які роз’яснюють читачам складні питання. “Окремої уваги заслуговують так звані експертні колонки, метою яких є не стільки встановлення режиму діалогу з аудиторією, формування погляду читача, скільки інформаційно-просвітницька функція” [336, с. 298].

Всеукраїнський соціологічний часопис “Своє” одночасно публікує редакційні та редакторські колонки. До прикладу, на порталі часопису представлені матеріали під назвою “Редакційна колонка: “Легка нестерпність (тож)самості” (автори – редколегія) та “Редакторська колонка: “Яка публічна соціологія?” (автор – головний редактор Михайло Слуквін).

Якщо аналізувати колонки за кількістю авторів, то одноосібна колонка (авторська) істотно домінує в українському медіадискурсі. Також у ЗМІ можна натрапити на тексти у співавторстві двох-трьох колумністів. Зокрема колективні колонки характерні для сайту “Дивись.info”. Тут під рубрикою “Колонка” часто репрезентують спільні редакційні проєкти, наприклад, матеріал “Куди вирушити на вікенд: унікальний куточок Львівщини Розточчя запрошує на День довкілля (фото)” є колективним (табл. Б.8).

За першочерговістю відтворення/написання ми розглянули два типи колонок: оригінали та передруки (табл. Б.9). Більшість проаналізованих АК є оригінальними, написані спеціально для конкретного масмедіа. Власне оригінальну, автентичну колумністику презентують сайти “Громада Приірпіння”, “Буквоїд”, газети “Одеські вісті” та “Вгору”. Іноді колумністи публікують колонки, які вже свого часу були оприлюднені в інших виданнях під іншою рубрикою, чи вдаються до передруку АК у кількох інформаційних ресурсах одночасно, щоб максимально поширити особисту думку з конкретного приводу. Передруки матеріалів практикує редакція газет “UАргумент” і “Главред”, сайтів “Historians” і “Католицький оглядач”, часопису “Журнал Житомира” тощо. До прикладу, 18 липня на сайті телекомпанії “Магнолія-ТВ” представлено колонку-передрук Анни Маляр “Чи є у популізму дно, або Як депутати запроваджували хімічну кастрацію”, яку 15 липня опубліковано на ТБ “Громадське”. На сайті “Дивись.info” також зауважуємо колонку Юрія Михальчишина “Похмура футурологія: обрії – 2017”, яка спочатку була оприлюднена на порталі “Форпост” під рубрикою “Політика”. Інколи АК републікують інші видання з гіперпосиланням на першоджерело. Серед аналізованих медіаресурсів найчастіше

передруковують погляди колумністів “Українського тижня”, що засвідчує наявність якісного контенту в часописі.

Отже, на основі емпіричної бази можемо підсумувати:

1) тема АК – різноманітна. Колумністи сайтів “Дивись.info”, “Deutsche Welle”, “Католицький оглядач” і “Громада Приіпіння”, часопису “Журнал Житомира”, газет “Одеські вісті” та “Главред” актуалізують різнотематичні колонки. Значно вужча тематична палітра колонок порушена на вебпорталах “Буквоїд”, “Всесвіт” і “Глузд”, на “Радіо Трек” і на сайті телекомпанії “Магнолія-ТВ” та “Католицький оглядач”;

2) жанрово-стильова форма колонок – розмита, синкретична, інтегрує елементи різних стилів і жанрів. Українська колумністика є багатогранною, адже характеризується різностильовою та різножанровою структурою;

3) обсяг – гнучкий, еластичний. Його межі коливаються від 20 лексем до 8000 слів. Найпоширеніший стандартний обсяг, від 500 до 1000 слів. Колумністика у друкованих ЗМІ, як правило, вирізняється невеликою або середньою довжиною текстів;

4) мова колонок – переважно українська, часто російська та зрідка англійська;

5) візуалізація колонок. Фото, карти, скриншоти, інфографіка. Найчастіше колумністи використовують світлини та дещо рідше відео. По-суті, мультимедійність стає провідною рисою інтернет-колумністики;

6) першість подачі матеріалу – оригінальні колонки домінують.

Загалом в українському медіадискурсі здебільшого функціонують українськомовні колонки публіцистичного стилю, середнього обсягу, політичного спрямування, візуалізовані авторськими та тематичними світлинами з розмитою жанровою формою.

Висновки до розділу 1

1. Багатогранність та багаторівневність авторського тексту породжує множинну кількість підходів до його пізнання. Методологічна варіативність характерна зокрема для наукового осмислення колумністики як порівняно нової соціокомунікативної парадигми в українському медіадискурсі. Авторську колонку науковці розглядають з різнобічних позицій: історіографічної, мовностилістичної, літературознавчої, педагогічної, соціокультурної тощо. Ці та інші міждисциплінарні методи дають змогу окреслити невивчені потенції колумністського тексту та комплексно його проаналізувати.

2. Поняття “колонка” та “колумністика” корелюють між собою, як конкретне поняття – “журналістський текст” та загальне – “журналістика”. Колумністика – семантично ширше поняття, адже охоплює сукупність текстів, оприлюднених в авторській колонці. Дехто з дослідників ототожнює колонку тільки з рубрикою, та більшість науковців схильна трактувати її як синкретичний жанр журналістики або як журналістський жанр аналітичного чи художнього спрямування. Попри полемічність жанрової специфіки авторської колонки, її засаднича роль та дефініційна основа залишаються незмінними. Авторську колонку можна одночасно розглядати як спосіб оформлення матеріалу на газетній шпальті; як рубрику, яка вміщає різнотипні тексти колумністів; як видозмінену жанрову форму, яка вирізняється суб’єктивною авторською позицією, оригінальним поглядом і стилем. На нашу думку, колонка (авторська колонка) – спеціально закріплена за одним чи кількома авторами рубрика, що містить синкретичні, суб’єктивно забарвлені та варіативні типи текстів із хаотичною та впорядкованою композицією, вузьким і широким тематичним діапазоном, особисто значущою та суспільно актуальною проблематикою, гнучким і регламентованим обсягом, регулярністю виходу в традиційних медіа та різною частотою представлення в інтернет-ресурсах, перманентним і змінним місцем актуалізації в ЗМІ, самобутньою та звичайною манерою викладу, суб’єктивацією

й діалогізацією контенту, полемічною тональністю та нестандартним поглядом колумніста; *колумніст* – автор, який персонально та спільно (паралельно чи по чергово) з іншими авторами веде спеціальну рубрику (АК) у різних ЗМК і вирізняється суб'єктивною самотньою позицією, індивідуальним поглядом і стилем; *колумністика* – це персоналізована форма об'єктивації суб'єктивного контенту, спосіб репрезентації авторської позиції та платформа для актуалізації модифікованих жанрово-стильових моделей колонки; новітня наукова парадигма та самостійна навчальна дисципліна, у межах якої доцільно вивчати формально-змістові особливості різних колумністських текстів.

3. Серед критеріїв розпізнавання авторської колонки можна зарахувати такі: назва рубрики, регулярність, порівняно сталий обсяг, світлина колумніста, персоналізація та діалогізація тексту, лаконічність і компресованість викладу та, щонайголовніше, суб'єктивна авторська думка. Ці атрибути допомагають читачеві ідентифікувати колонку серед інших жанрів журналістики, яким притаманний високий рівень суб'єктивізму.

4. Суб'єктивна інтерпретація фактів є визначальною особливістю “журналістики думок”, зокрема колумністики. Будь-які події колумніст трактує крізь призму власного світобачення, дає персональну оцінку відображеним реаліям та відверто позиціонує своє ставлення до описуваних фактів чи явищ дійсності. Як експерт у певній галузі, автор колонки допомагає читачам осмислити колосальний обсяг різномірної інформації та розібратися у складних і заплутаних питаннях. По суті, думка колумніста стає повноправним конкурентоспроможним товаром на медійному ринку, адже впливає на імідж ЗМІ, в якому автор веде колонку. Крім того, колумніст має змогу творчо зреалізуватись та здобути авторитет серед нішевої аудиторії.

5. Типологію авторських колонок намагалися розробити і українські, і зарубіжні науковці. Найповніші класифікації колонок представлено у книгах “Feature and Column Writing” та “Advanced Campus Journalism”. Наведена типізація авторських колонок є суто прикладною, оскільки розроблена на основі друкованих видань. Типологія також має хаотичну структуру і не відповідає

єдиному, уніфікованому принципу подачі інформації. Попри широту охоплення, ці класифікації потребують більш універсального та чіткого розподілу за конкретними категоріями. Тож на основі теоретичних здобутків у галузі журналістики та опрацьованого масиву емпіричних джерел ми розробили власну типологію колумністики. До уваги взято такі критерії: канал розповсюдження, формат подання/спосіб функціонування, тематична спрямованість, кількість порушуваних тем, жанрова форма, стильова домінанта, мова викладу, обсяг, першість відтворення, авторство, орієнтація на читача тощо. На підставі аналізу вдалось продемонструвати різні моделі авторських колонок та способи їх функціонування в українському медіапросторі. Встановлено, що колумністика в аналізованих ЗМІ характеризується такими типологічними особливостями: різним каналом розповсюдження (газетна, журнальна, телевізійна, радійна та мережева колумністика), неоднаковим форматом подання (текстова колумністика, аудіоколумністика, відеоколумністика, мультимедійна/креолізована колумністика), кількома мовами викладу (переважно українська, часто російська та рідко англійська), гнучким обсягом (переважає середній обсяг колонок), довільною та впорядкованою композицією, стильовим синкретизмом (домінує комбінований стиль, але з явною перевагою публіцистичних ознак), жанровою дифузією (наявністю різножанрових елементів), тематичною різноманітністю та нішевою спрямованістю, одноосібним і колективним авторством, оригінальною та републікованою версією, візуалізованим і мультимедійним контентом (окрім світлини автора, зафіксовано різні фотографії, інфографіки, скріншоти документів, відео тощо).

РОЗДІЛ 2

ТИПОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛУМНІСТИКИ (ЗА КОЛОНКАМИ ВИДАНЬ “УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ” ТА “УКРАЇНСЬКА ПРАВДА”)

2.1. Типізація колумністських текстів за обсягом, візуалізацією контенту, першоджерелом публікації, мовою та стилем викладу

Для докладного типологічного аналізу обрано два видання: часопис “Український тиждень” – друкована та електронна версії (далі – УТ) та інтернет-видання “Українська правда” (далі – УП). Свій вибір мотивуємо тим, що заявлені видання належать до популярних якісних ЗМІ України. Згідно з даними моніторингу Інституту масової інформації, “Українська правда” та “Український тиждень” вирізняються найвищими показниками дотримання професійних стандартів журналістики: балансу думок, достовірності та відокремлення фактів від коментарів [357]. Також ці медіаресурси, за результатами опитування Українського кризового медіа-центру, є лідерами серед найбільш читабельних видань [286]. Крім того, “Українська правда” та “Тиждень.ua” репрезентують українську колумністику у максимально різних типологічних парадигмах, охоплюють широку жанрово-тематичну палітру та актуалізують думки різних експертів з царини журналістики, культури, історії, економіки, медицини, права тощо. Типологічні моделі АК представлено у таблиці В 1.

Під час вивчення колумністики у вказаних ЗМІ до уваги взято такі критерії: тематична домінанта, жанрова і стильова форма, мова викладу, обсяг, візуалізація та першорядність публікації (порядок оприлюднення).

На основі контент-аналізу колумністики “Тижня” вдалось виявити домінування оригінальних колонок над передруками (табл. В.2). Це колонки Тараса Лютого, Едварда Лукаса, Дениса Казанського та інших колумністів. Серед

колонок-передруків наявні вартісні публікації іноземних авторів чи архівні праці, які не втратили актуальності в наш час. Наприклад, стаття китайського колумніста Сяо Шу “Тьмяні надії на свободу преси в Китаї” спочатку була видана в “The New York Times”, а 2013 року її оприлюднило видання УТ. Крім того, у тижневику фіксуємо тексти, які повторно публікують інші медіа. КМ Анатолія Шари “Як тил вбиває не менше за війну” згодом передрукував незалежний мілітарний дайджест “Військовий навігатор України”. Це свідчить про те, що колонка автора актуалізує злободенні з позиції сьогодення смисли. Варто зазначити, що ЗМІ неодноразово передруковують АК Юрія Макарова, Ігоря Лосєва, Сергія Грабовського та інших колумністів “Тижня”, які паралельно співпрацюють з іншими медіаресурсами України.

До передруків матеріалів українських чи іноземних авторів переважно вдаються редактори “Історичної правди” (надалі – ІП). Наприклад, колонку журналіста і публіциста Олександра Кривенка “Маргінальна моя Україна” написано для газети “Поступ” 1993 року, втім цей матеріал ще досі вирізняється актуальним і прецедентним змістом. У передмові до статті зазначено, що легендарний автор і видавець Олександр Кривенко 20 років тому написав програмний текст, який ІП ще раз нагадує читачам.

Професор Єльського університету (США) Тимоті Снайдер свою колонку “Як Європа мала б відповісти на російську агресію” вперше оприлюднив у “The New Republic”. Переклад тексту американського історика зробила Валерія Гавриленко. На сайті видання також опубліковано АК польського доктора історії Лукаша Камінського “Не шукаймо легшого шляху”. Означений матеріал в українському перекладі спочатку з’явився на шпальтах газети “Rzeczpospolita”, а 2015 року його оприлюднила редакція ІП. Ці передруки не менш цінні для українськомовного читача, оскільки артикульовані у текстах аналітичні міркування закордонних авторів релевантні нашому сьогоденню.

Набагато рідше колонки-передруки представлені на сайті “Українська правда. Життя”. До прикладу, стаття відомого письменника і публіциста Мартіна Поллака “Насилля в Україні: просто в нас на очах” спочатку вийшла друком у

австрійській газеті “Derstandart”, а 2014 року означене інтернет-видання її оприлюднило в українськомовному перекладі Христини Назаркевич (табл. В.3).

Мова викладу АК і в УТ, і в УП здебільшого українська. До того ж “Український тиждень” позиціонує себе як українськомовний часопис. І справді, у друкованому форматі представлено колонки тільки державною мовою, натомість в електронній версії “Тиждень.ua” можна зафіксувати і російськомовні матеріали колумністів. Так, 2013 року Валерій Панюшкін передрукував із сайту “Snob.ru” свій текст “О вреде законов”. Вочевидь, редакція “Тижня”, попри заявлену українськомовну позицію, мала вагомі підстави оприлюднити цей текст мовою оригіналу. Ще дві російськомовні колонки вдалось виявити на сайті тижневика за 2010 рік, хоча ця дата не відповідає часовим межам розвідки. Класифікацію АК за мовою викладу подано у додатку В (табл. В.4 і В.5).

Значно більший відсоток російськомовних текстів можна зафіксувати в “Українській правді”. За нашими спостереженнями, майже третина АК в онлайн-газеті написана російською мовою, що зумовлено національною належністю авторів (колонки дописують і закордонні експерти), соціолінгвістичними умовами, які мали безпосередній вплив на автора та індивідуально-психологічними причинами, якими керувався колумніст при виборі теми колонки. Найбільше російськомовних текстів на сайті “Економічна правда” (надалі – ЕП). Для унаочнення розглянемо КМ за шість місяців 2013–2018 років, зокрема за грудень 2013 року, лютий 2014 року, липень 2015 року, листопад 2016 року, квітень 2017 року, вересень 2018 року, серпень 2019 року та жовтень 2020 року. Тож з 22 грудневих колонок 2013 року – 5 російськомовних, з 15 лютневих КТ 2014 року 4 викладені російською мовою, на 49 липневих колонок 2015 року припадає 19 російськомовних, за листопад 2016 року виявлено 16 російськомовних текстів із 47 наявних, у квітні 2017 року 18 колонок з 41 написано російською мовою та з 34 вересневих колонок 2018 року 12 текстів російськомовних. За серпень 2019 року оприлюднено 6 російськомовних колонок з 51, а за жовтень 2020 року 10 з 66. Загалом є 325 колонок, з яких 90 (28 %) російськомовні та 235 (72 %) українськомовні. Тобто майже третина економічної

колумністики представлена російською мовою. Результати вибіркового контент-аналізу подано у рис. 2.1.

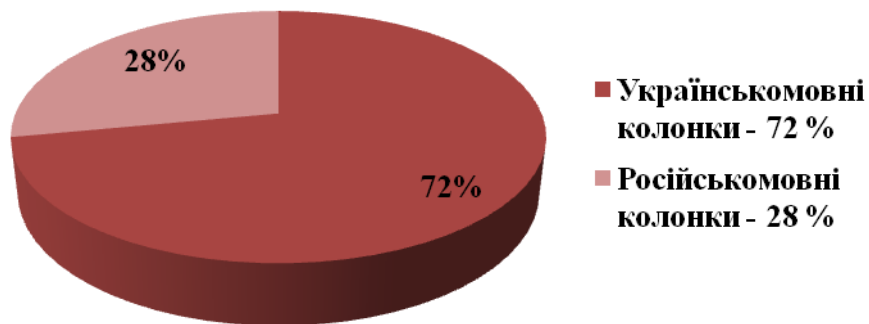

Рис. 2.1. Співвідношення українськомовних і російськомовних колонок в “Економічній правді”

На вебпорталі “Українська правда. Життя” відсоток російськомовних колонок дещо нижчий (приблизно 25 %). Результати аналізу свідчать, що за вересень 2018 року чотири колонки з 14 російськомовні. На сайті ІП суттєво домінують українськомовні тексти (майже 90 %). Винятком є передруки або фрагменти книг, відтворені мовою оригіналу. Для прикладу, репліку доктора історичних наук Василя Марочка ІП опублікувала російською мовою під назвою “«Русский мир» у Феодосії: заборона слова про голодомор”. Вважаємо, що вибір мовної форми колонки залежить від комунікативних інтенцій колумністів, які намагаються залучити до прочитання тексту широку аудиторію.

Деякі автори інтернет-видання паралельно чи по чергові пишуть колонки двома мовами. Скажімо, колумніст Борис Бахтєєв за 2013–2014 роки опублікував 31 колонку. Серед них 23 колонки (74 %) українською мовою та 8 (близько 26 %) – російською. Цей одиничний приклад виразно ілюструє (хоч із певною похибкою) загальномовний показник онлайн-колумністики. Зауважмо, 2013 року згаданий журналіст написав 9 колонок з 10 державною мовою, а вже 2014 року – 14 текстів із 21. Колонка автора “Куди йдемо ми за Кремлем?” відтворена українською мовою, а “Путин и величие” – російською (рис. 2.2). Мова написання КТ, безумовно, залежить від індивідуально-психологічних особливостей автора, його комунікативних інтенцій, орієнтації на певну аудиторію (українськомовну чи

російськомовну) та бажання донести власну думку конкретному читачеві. Не менш важливим є білінгвальне середовище, в якому автор зростає і формується як особистість.

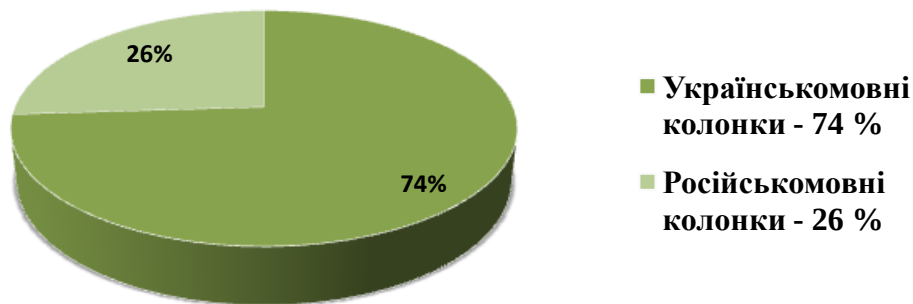

Рис. 2.2. Співвідношення АК Бориса Бахтєєва за мовою викладу

Тож у вебгазеті за мовою викладу є два типи колонок: українськомовні, які превалюють у виданні, та російськомовні, які займають приблизно третину інтернет-колумністики. Найбільше російськомовних колонок в ЕП (орієнтовно 30 %), а найменше в ІП (приблизно 10 %).

Щодо обсягу інтернет-колонок, то він становить від 100 до 4000 слів. Якщо в друкованій версії УТ його межі регламентовані та мають середню довжину 700 слів, то в електронному форматі величина колонок абсолютно різняться. Та все-таки стандартна довжина АК є пріоритетною і в друкованому, і в електронному варіантах. Розгляньмо для прикладу № 29 (557) журналу “Український тиждень” від 19 липня 2018 року. Тижневик містить п’ять мідіколонок. Серед них найменша колонка Ярослава Пешека “Ефект доміно” охоплює 552 слова, 3419 символів, а найбільша колонка Тараса Лютого “Як протидіяти суспільству видовищ?” – 813 лексем і 5413 знаків.

Окрім стандартного обсягу, колумністи “Тижня” інколи практикують написання текстів у межах 500 слів. Однією з найменших є колонка Богдана Андрійцева “Немає більшої біди, ніж легка перемога”, що складається з 177 лексем і 987 знаків. Великі за обсягом колонки переважно функціонують в електронному форматі часопису та зазвичай мають понад 1000 слів. КТ Юрія Сиротюка “Україна в умовах позаблоковості: виклики національній безпеці”

належить до найбільших колонок “Тижня”, адже скомпонований з 2712 слів і 17696 знаків. Типи АК за обсягом наведено у таблицях В 6 і В 7.

Згідно з результатами контент-аналізу, АК у часописі “Тиждень” мають різний обсяг. Найменша колонка охоплює 177 лексем, а найбільша 2712 слів. Домінують стандартні або середні за величиною тексти, а кількість колонок малого та великого обсягу майже однакова (рис. 2.4).

Різного обсягу тексти також притаманні онлайн-виданню “Українська правда”. Тут аналогічно переважають мідіколонки, зокрема стаття Максима Глотова “Як банку регулювати співпрацю з FinTech-компаніями” містить 501 лексему. Однак мініколонки зрідка фігурують на сайті. Їх межі переважно сягають від 200 до 500 лексем. Скажімо, АК Мирослави Антонович “Майдан у Києві як Ватикан у Римі” охоплює 212 слів, а КМ Олександра Зінченка “Що залишилось після отих ваших Майданів?” – 486 лексем. Максиколонки займають приблизно четвертину інтернет-колонок “Української правди”. Обсяг цих текстів становить понад 1000 слів. До прикладу, КМ Миколи Рябчука “Світло від темряви. Андреас Умланд, пам’ять про УПА і євроінтеграція України” вміщає 3220 вербальних одиниць. Для унаочнення можна розглянути обсяг АК за листопад 2018 року. Всього зафіксовано 57 матеріалів, з яких 40 (70 %) середнього обсягу, 14 (25 %) – великого та 3 (5 %) – малого. Це ще раз засвідчує пріоритетність мідіколонок (рис. 2.3).

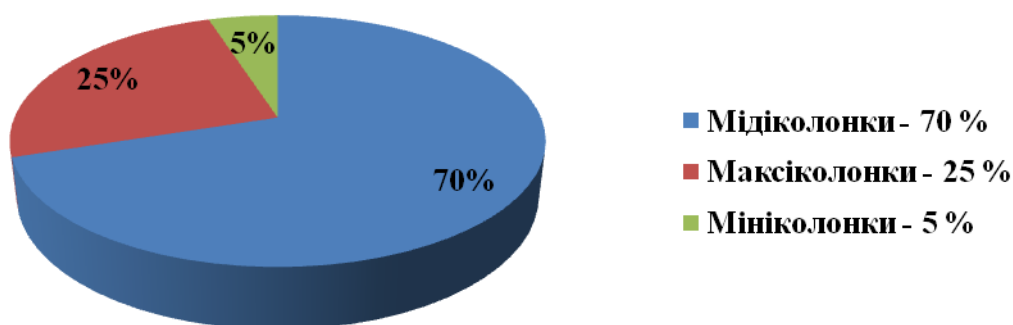

Рис. 2.3. Обсяг АК в УП за листопад 2018 року

Зазначмо, що деякі КТ перебувають на межі стандарту, зокрема АК Сніжани Плаксін “Допоможіть перезимувати безпритульним тваринам” та Анни Маляр

“Охорона громадського порядку як тест для поліції та суспільства” складаються з 495 і 994 лексем. Це суто текст без супровідної інформації: вказівки на авторство, соціального і професійного статусу колумніста та дати написання колонки. Та якщо врахувати ці дані, то обсяг наведених колонок становитиме понад 500 і 1000 слів.

Отже, АК в “Українській правді” охоплюють від 200 до 4000 слів. Превалюють середні за обсягом тексти, межа яких 500–1000 лексем. Та найменш представленими в онлайн-ресурсі є мініколонки (до 500 слів) (рис. 2.4).

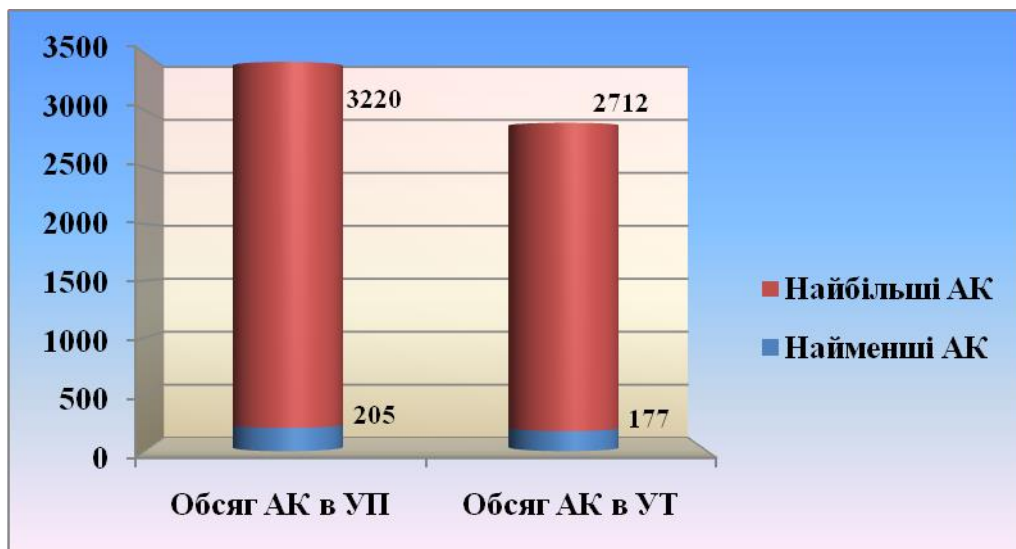

Рис. 2.4. Співвідношення АК в УТ та УП за обсягом

Колумністика і традиційного, і онлайнного медіа характеризується графічним оформленням (різними шрифтами та ілюстраціями). Найважливішим візуальним елементом усіх АК є портрет автора. Цей атрибут постійно використовують у “Тижні”, однак в УП іноді можна зафіксувати КТ без світлини колумніста (рис. В.1).

Візуалізація колонок у друкованому виданні “Український тиждень” є рідкісним явищем. Однак на вебпорталі “Тиждень.ua” колумністи час від часу залучають до тексту світлини, інфографіку чи відеоролики. Регулярно вдається до ілюстрації Ольга Ковалевська. Наприклад, її КТ “Радянське “бронзування” постаті Тараса Шевченка очима української еміграції” вміщує 11 фотографій із різними пам’ятниками Тарасові Шевченку. Окрім світлин, оглядачі “Тижня”

інколи долучають до онлайн-колонок відео. Так, Ерккі Баховскі у політичному матеріалі “Естонія: Відродження = “ні” радянській спадщині” позиціонує глядачам порталу відеофрагмент зі своїм виступом про дерадянізацію Естонії. Не надто часто колумністи часопису послуговуються інфографічними елементами. У КМ “Небезпечний дуалізм” Юрій Лапаєв фіксує цифрові дані в трьох таблицях. Широко представленими на порталі є мультимедійні колонки як синерген вербального та аудіовізуального. Мультимедійний текст Валерії Бурлакової “Вчорашні герої” komponує різні знакові системи: вербальну (текст), візуальну (фото) й аудіовізуальну (відео). Для унаочнення воєнно-політичних подій авторка-гранатометниця подає п’ять світлин і чотири відео. Блогер і журналіст Денис Казанський у тексті “Атака перевертнів” виставляє два відео і одне фото з Арсеном Аваковим та Юрієм Голубаном (рис. В.2).

На відміну від УТ, більшість інтернет-колонок УП проілюстрована світлинами. Колумністи вебгазети регулярно урізноманітнюють вербальну інформацію візуальною – зображеннями живої і неживої природи. У КМ Сніжани Плаксін “Допоможіть перезимувати безпритульним тваринам” зауважуємо два зображення із собаками, а в АК Павла Клімкіна “Перша світова. Чи всі уроки засвоєні?” – сім чорно-білих світлин з видатними постатями та воєнною технікою. Великою популярністю характеризуються тексти з інфографічними компонентами: цифровими даними, графіками, таблицями, діаграмами, картами та скриншотами документів. Колонка Станіслава Свідлова “Українська мова досі програє: про україно- та російськомовні сайти країни” охоплює 16 графічних зображень з цифровими даними, згідно з якими українська мова в Інтернеті займає маргінальну позицію (рис. В.4). Та більшість текстів аналізованого ресурсу включає від одного до п’яти графіків.

Не менш поширеними є мультимедійні колонки, які креолізують гетерогенну інформацію: текст, відео, звук, фото й інфографіку. “Мультимедійність – третя з основних специфічних рис Інтернету, що технічно уможлиблює творче застосування всіх існуючих на сьогодні форматів інформації: тексту, фотографій, малюнків, слайдів, анімації, відео, аудіо” [394, с. 108]. Так, Володимир Панченко

у КТ “Сто питань щодо бюджету” використовує кольорову інфографіку, дві таблиці і фото upian.ua. Мультимедійною інформацією також насичені АК Олександри Устінової, як-от: “Хто і навіщо повернув тітушок у Маріїнку” – відео і три світлини; “Віджати Прикарпаття: як сімейний клан ексміністра уряду Азарова збудував “успішний” медичний бізнес” – інфографіка, фотографії, документ. Тревел-колонка Світлани Бочарової “Подорож великими резиденціями: Житомирщина, Рівненщина та Хмельниччина” містить фото і два відео (рис. В.3).

Показово, що колумністи двох видань неодноразово вдаються до різних ілюстрацій: авторських і тематичних світлин, інфографічних матеріалів, а також використовують мультимедійну інформацію, долучаючи до АК відеоконтент. Та все ж візуальне представлення інформації більш властиве колумністиці УП, аніж УТ. Перелічені форми візуалізації АК розглянемо у додатку В (табл. В.8 і В.9).

Авторську колонку здебільшого відносять до публіцистичного стилю, втім в аналізованих ЗМІ можна зауважити тексти з різностильовими елементами: науковими, художніми, розмовними, конфесійними та офіційно-діловими. Класифікації колонок за стилем подано у табл. В.10 і В.11. Попри стильовий синкретизм, домінантною у двох виданнях є публіцистична колонка. Для публіцистичного стилю “характерні популярність, образність, полемічність викладу, яскравість засобів позитивної чи негативної експресії”, а також суспільно-політична й емоційно-оцінна лексика [148, с. 14–15]. Цьому стилю надають перевагу журналісти, історики чи мовознавці. Наприклад, АК журналістів-істориків Олександра Зінченка “Крим. Про головне”, “Кенгір, Хрущов та любов. Як кохання зруйнувало Імперію Зла” та Вахтанга Кіпіані “Бувальщина про небилівців. Початки Української Канадіани” відповідають означеним вище параметрам. З-поміж колумністів інтернет-видання УП публіцистичну манеру письма використовує політичний оглядач Віктор Мороз, член Спілки журналістів Юрій Радченко та адвокат Віталій Тертиця. Серед авторів часопису “Тиждень” у публіцистичному стилі пишуть колонки такі публіцисти та політичні оглядачі: Ігор Лосєв, Сергій Грабовський, Олександр

Михельсон, Кирило Галушко, Роман Кабачій, Едвард Лукас. Наприклад, колонка Ігоря Лосєва “Іспанські уроки” містить такі ознаки публіцистичного стилю: документальний фактаж, поєднання експресії та стандарту, раціонально-емоційна аргументація, оцінні судження, стилістично забарвлена лексика, суспільно-політична термінологія, образні засоби тощо [187].

Художня колонка вирізняється перш за все художнім методом зображення дійсності, суб’єктивною інтерпретацією подій, емоційно-експресивною, образною й оцінною лексикою. Художню колонку, зазвичай, ведуть письменники, поети, художники, співаки та інші митці. Художньо-образний спосіб осмислення реальності характерний для текстів Валерії Бурлакової, яка навіть воєнну ситуацію на Донбасі змальовує у художньому стилі (“Піски часу”) та образними засобами експлікує післявоєнні дії бійців (“Коли не складається пазл”). Щоправда, у часописі “Тиждень” мало АК власне художнього спрямування. Не надто популяризована художня колонка і в “Українській правді”. Колумніст інтернет-видання Євген Положій у матеріалі “Іловайськ”. Фрагмент з нового роману” презентує читачам частину своєї книги “Іловайськ”. Автор зазначає: “Цей художній текст написано за мотивами історій солдат та офіцерів, що вижили в “Іловайському котлі” [321]. Тут переплітається документальна точність і художня образність, реальні герої та події взаємодіють з вигаданими персонажами, як-от: “Біля мосту Грег побачив зрешечену і прошиту наскрізь кулями і осколками “газельку”, яка утнулася білим капотом у бетонну палю. На склі крізь “сніжинки” від куль він нарахував усередині не менше дев’яти трупів – незрозуміло, чи то сепаратисти, чи то мирні мешканці потрапили під обстріл” [там само]. Колонка насичена діалогічними засобами й прийомами, багатоскладними й простими реченнями, образними й емоційно-експресивними конструкціями. Серед образних засобів автор використовує метафори, порівняння, епітети, синекдоху, метонімію тощо.

Образна манера викладу притаманна здебільшого митцям. Письменник Сергій Жадан написав низку колонок у художньому стилі. Його АК “Харківський вітер” урізноманітнена художніми тропами, експресивними фразами,

парцельованими конструкціями, розмовними елементами, прямою мовою та іншими способами художнього увиразнення. Розгляньмо уривок з тексту: “Весна цьогоріч схожа на потяг, що безнадійно й невинувато запізнюється – всі вже стоять на пероні, очікують, хвилюються, а потяга немає й немає...” [127].

Розмовна колонка яскраво представлена у теле- та радіоколумністиці. У часописі “Тиждень” колумністи послуговуються лише елементами розмовного стилю. Розмовний спосіб викладу найбільш притаманний автобіографічним текстам, в яких автори використовують сповідальну інтонацію, невимущену форму оповіді, лексику зниженої конотації (просторіччя, вульгаризми, інвективи), дієслова в першій особі однини, прості та неповні речення, апелятивні конструкції, емоційно-експресивні висловлювання, фразеологізми, епітети та інші засоби з відтінком розмовності. Персоналізацією та розмовною тональністю вирізняються окремі колонки Романа Малка (“Око”), Інни Завгородньої (“Спитай мене як”), ОНУХа (“Травень”). В означених матеріалах представлено власне авторські рефлексії, ціннісні орієнтири, побутові моменти життя. Розмовні вкраплення, слова, фрази, діалоги або уривки бесід досить часто використовують Валерія Бурлакова, Катерина Барабаш та Єлизавета Гончарова. Імітуючи мовлення, жінки-колумністки намагаються оживити і динамізувати текст.

Розмовна тональність найбільш притаманна колумністові УП Майклові Щуру. До особливостей його текстів можна віднести такі: легка, вільна манера оповіді, діалогічна форма, деталізація, стилістично знижена лексика (просторіччя, вульгаризми, інвективи, сленг), народні фразеологізми, метафори, порівняння, повтори, прості та неповні речення, парцельовані конструкції. До прикладу: “Це була мегакорисна стрільба. Ми розбирали практично кожен постріл. Інструктор пояснював, чому, наприклад, одна куля пройшла вище і правіше від двох інших. Він ставив стійку і всі потім стріляли краще” [427].

Наукова колонка зрідка актуалізується в тижневику. Науковий спосіб викладу з елементами публіцистичності домінує в текстах різних вчених, які дописують у виданні. До наукового стилю тяжіє український правознавець-міжнародник, доктор юридичних наук, професор Володимир Василенко. Його АК

“Війна 2014 року: спроба системного аналізу” й “Зволікання дестабілізує” [46] мають певні риси науково-публіцистичного підстилю, як-от: точність, лаконічність, логічна послідовність і безособовість викладу, складні речення, персвазивна раціональна аргументація, термінологія, стилістично нейтральна й абстрактна лексика.

В онлайн-ресурсі “Українська правда” деякі ознаки наукового стилю можна зауважити в колумністиці доктора філософських наук Тетяни Пархоменко. Для прикладу, її текст “«Калечить репутации» плагіатом, або Як дружина Кириленка книжки видавала заднім числом” [313] тяжіє до синтезу кількох стильових сфер, зокрема й наукової, адже містить терміни, абстрактну лексику, прості та складні речення, безособові та пасивні конструкції.

Конфесійна колонка характеризується низькою частотністю застосування у часописі. Елементи конфесійного стилю (стилістично маркована конфесійна лексика, старослов’янізми, слова для найменування Бога й алегоричність висловлювань) притаманні КТ Павла Береста “Церква – совість суспільства чи прислужниця влади?”, “Русским миром мазані”, “Кого захистить Покрова”. За аналізований період публіцистичну колонку “Про нервових святих” з вкрапленнями ознак конфесійного стилю написав Костянтин Москалець.

Конфесійна колонка також зрідка представлена в “Українській правді”. Мовні маркери конфесійного стилю регулярно використовує Архієпископ Любомир Гузар. Для його колонок характерна проповідницька та повчальна манера викладу, дружелюбна тональність, моральні імперативи, конфесійна лексика, апеляція до Святого Письма, цитування заповідей Божих, використання біблеїзмів та лексики на позначення духовних і християнських цінностей. Автор роздумує над категоріями віри, любові, справедливості та відповідальності перед Богом і суспільством, над духовними цінностями народу та суспільними недугами. Часто порушує колумніст тему єдності Церкви, міркує про “співжиття Церкви і Держави”, розглядає духовне у соціальному вимірі. Навіть любов до Бога і любов до Батьківщини в авторських текстах тісно переплітаються. Ще

однією особливістю текстів Любомира Гузара є біблійні інтертекстами, які містять значний комунікативно-прецедентний потенціал.

Офіційно-ділова колонка дуже рідко функціонує в журнальному дискурсі. Серед атрибутів офіційно-ділового стилю можна перелічити такі: канцеляризми, професійна термінологія, стилістично нейтральна лексика, віддієслівні іменники, складні речення, документальність і точність викладу. Вищеперерахованими ознаками характеризується колонка Тетяни Мазур “Перший суд присяжних”. Офіційно-діловий стиль зазвичай притаманний політологам, правознавцям, які оперують діловою, законодавчою термінологією, використовують мовні кліше, канцеляризми, аббревіатури, віддієслівні іменники. Кандидат юридичних наук, кримінолог Анна Маляр у колонках для “Української правди” часто послуговується юридичними термінами, канцеляризмами та покликається на Основний закон України. Діловим стилем характеризуються КМ Блерти Чели “Запуск е-декларування – два роки потому. Чи є це панацеєю від корупції?”, Лади Рослицької “З чого розпочати реформу системи житлового забезпечення українських військовослужбовців?”.

Епістолярна колонка фігурує у формі листів і звернень. На порталі “Тиждень.ua” можна зауважити офіційну та неофіційну форми листування. Офіційний вид належить до сфери офіційно-ділового стилю, а неофіційний є радше підстилем розмовного. Функціонально різними типами листів є “Лист Адама Міхніка до Юрія Луценка” та колонка Олени Стяжкіної “Ірині та Анні. Лист”. Спільними елементами цих колонок є наявність адресатів та адресантів, різні форми звертання, апелятивні конструкції й оприлюднення в електронному форматі видання.

Епістолярний стиль зрідка виокремлюють мовознавці, вважаючи його належністю публіцистичного, розмовного чи офіційно-ділового стилю. Так, “Відкритий лист Патріарху Святославу” Богдана Червака акумулює такі жанрові особливості листа: вказівка на адресата та адресанта, апеляція до одержувача, прийоми звернення, прохання та нагадування, діалогізовані конструкції, стислість, логічна послідовність викладу, форми звернення та прощання [377].

Також Юрій Шимко у колонці “Відкритий лист до Володимира Кравченка – директора КІУС” застосовує окремі елементи листа-відгуку, а саме: офіційне звернення та прощання (“Шановний пане директоре!”; “Залишаюся з належною пошаною, Юрій Шимко”), маніфестація критичної позиції колумніста стосовно виявлених у статті алогізмів [415]. Не менш поширеною формою листування у колумністиці УП є листи-відповіді. Приміром, Костянтин Єфименко у КТ “Реформа служби крові – це стосується кожного. Відповідь Ользі Богомолець” використовує іманентні цій жанрово-стильовій формі діалогічні конструкції.

Отже, аналіз авторських колонок у задекларованих медіа характеризується низкою спільних і відмінних особливостей, а саме:

1. В інтернет-виданнях “Українська правда” та “Тижень.ua” колумністика представлена двома мовами: українською та російською. Для “Тижня” це поодинокий випадок, адже з 2010 по 2020 рік виявлено лише три російськомовні колонки, републіковані з інших джерел. А в “Українській правді” майже третина АК написана російською мовою.

2. Обсяг АК в аналізованих ЗМІ коливається від 170 до 4000 слів. Пріоритетними у двох виданнях є мідіколонки. Тести малого обсягу в “Українській правді” фігурують найрідше. Тут колумністи надають перевагу публікаціям середньої довжини, а почасти практикують написання великих матеріалів. У друкованій версії “Тижня” спостерігаємо тенденцію до написання колонок у межах 500–900 лексем, а в електронному форматі інколи зауважуємо матеріали і великого, і малого обсягу.

3. Візуалізація більше проявляється в АК “Української правди”, аніж у колумністиці “Тижня”. Серед різних засобів візуалізації автори “Тижня” найчастіше використовують світлини, рідше відео, а інфографіку лише в поодиноких випадках. Натомість колумністи “Української правди” активно оприлюднюють колонки з інфографікою та фотографіями. Показово, що колумністи двох видань неодноразово актуалізують мультимедійний контент, komponуючи у колонках кілька знакових систем. Однак значний відсоток КМ, окрім авторської світлини, не містить інших візуальних маркерів.

4. У наведених ресурсах суттєво переважають колонки-оригінали. Незначну частину колумністики також займають тексти, републіковані з інших джерел. Найбільша кількість передруків актуалізована на сайті “Історичної правди”, редактори якого намагаються оприлюднити лише вартісні матеріали з закордонних видань, здійснюючи український переклад іноземних матеріалів.

5. Колумністика у виданнях “Тиждень” та “Українська правда” актуалізує різні стильові форми, утім домінантною є публіцистична колонка. Меншою частотністю відзначаються розмовні, художні та наукові тексти колумністів. Ділова та конфесійна колонки представлені найрідше у двох виданнях, але в “Українській правді” їх діапазон більший, аніж у часописі “Тиждень”;

Отже, заявлені видання мають велику популярність серед українських читачів; охоплюють широку тематичну палітру; представляють колонки українських та іноземних оглядачів; містять суб’єктивні, втім зважені думки різних експертів з царини журналістики, культури, історії, економіки, медицини, права тощо; позиціонують українську колумністику в максимально різних типологічних парадигмах, зокрема актуалізують варіативні жанрово-стильові модифікації авторських колонок. Порівняльний аналіз колумністики у двох виданнях подано у табл. В.14.

2.2. Жанрові модифікації авторських колонок у часописі “Український тиждень”

Колумністика як видозмінена та синкретична форма авторської журналістики вирізняється варіативною жанрово-стильовою структурою та індивідуальним способом осягнення та інтерпретації дійсності. Трансформаційні процеси у соціокомунікативному та соціокультурному дискурсі, зокрема тенденція до міжжанрової, міжродової та міжстильової взаємодії, до медіаконвергенції та контамінації текстових форм, впливають на продукування варіативних моделей

колонок. Інтегруючи формально-змістові ознаки інших жанрових форм, АК генерує нові жанрово-стильові модифікації. Під час жанрового аналізу колумністики часопису “Український тиждень” виявлено багато модифікованих і контамінованих жанрових моделей, втім, зважаючи на обсяг дисертації, розглянемо лише декілька з них.

Колонка-есеї. Есеїстична форма колумністики є характерним явищем для “Тижня”, оскільки дає колумністам максимальну свободу комбінувати різноманітні методи та засоби публіцистичного, літературного та наукового дискурсів для вираження особистих поглядів, почуттів і вражень. В есеїстичних колонках автори висловлюють суб’єктивні міркування з приводу предмета оповіді, не намагаючись вичерпно його схарактеризувати.

Авторські рефлексії щодо української культури артикульовані в колонці Юрія Макарова “Чорний квадрат у чорній скриньці”. Означена колонка тяжіє до есею з огляду на довільно сконструйовану асоціативну композицію, порівняно стислий обсяг (676 слів), суб’єктивність, образність, афористичність та розмовну тональність. Автор імітує комунікацію з адресатами за допомогою діалогом, апелятивів з прохальною інтонацією, риторичних вигуків, риторичних звернень, інтертекстуальних вкраплень і діалогічних прийомів.

Ця есеїстична колонка увиразнена фразеологізмами (*відкривати Америку*), афористичними та перефразованими висловами (*“Культура — це відбір і вибудова ієрархій”*; *“Якщо української культури немає в медіа, то її немає”*), сленгом (*класні режисери*), контекстуальними антонімами і синонімами (*не разово, а систематично, регулярно, часто, настирливо й надокучливо*) [254].

Колонка Владислава Івченка “Менше ненависті” також за формально-змістовими ознаками тяжіє до есею. Зокрема їй притаманні такі ознаки: симбіозна стильова форма, вільна композиція, легкий, жвавий і читабельний спосіб викладу, наявність образних, експресивних і оцінних висловлювань, чітка авторська позиція та рефлексія. У КТ маніфестовані суб’єктивні міркування колумніста щодо інтенсифікації ненависті у воєнний період. До прикладу, лексеми *“ненависть”* і *“ненавидіти”* у модифікованих варіаціях використано 14 разів.

Автор закликає суспільство схаменутися й усвідомити наслідки цього ворожого почуття, адже “у війні з поганим ворогом можна й самому зробитися схожим на нього” [144]. Для репрезентації воєнної дійсності колумніст часто оперує мілітаризмами *вбивати, війна, воювати, ворог, ворожнеча*; метафорами у *фейсбучних боях, хворий Донбас*; фразеологізмами *відчути на власній шкурі*. Крім того, обсяг розглянутої колонки відповідає межам стандарту (839 слів).

Колонка-коментар для “Тижня” є радше тенденцією, аніж винятком. От колонка Франкі Бландо “Чи є потреба в Міністерстві культури?” синкретизує деякі атрибути коментарю. Автор як експерт-культуролог на підставі аргументаційної бази, логічних міркувань і висновків коментує актуалізовану в заголовку проблему. Фаховий аналіз доповнюють цифрові дані та суб’єктивні судження колумніста з приводу культурного життя Франції та України. На питання, чи є потреба в Міністерстві культури, Франкі Бландо дає чітку відповідь: *“В Україні – так, і не менша, ніж у Франції. Адже збігло 25 років, і трагічна ситуація на Донбасі свідчить, якою мірою політична бездіяльність зруйнувала соціальну та культурну єдність країни”*. Оскільки культура може стати рушієм оновлення суспільства, автор закликає владу “негайно усвідомити цю істину і... перейти до дій” [32]. Обсяг цієї колонки середній (601 слово), стиль – публіцистичний, жанр – коментар.

Колонка-стаття є однією з пріоритетних контамінованих жанрових форм у колумністиці тижневика. Аналітична стаття зорієнтована на глибокий і всебічний аналіз висвітленої проблеми, на об’єктивне відображення подій, утім також не виключає суб’єктивної інтерпретації зібраного фактажу. Натомість авторська колонка радше передбачає суб’єктивне трактування певного явища чи події та водночас може містити об’єктивний, неупереджений погляд колумніста. Колонка-стаття є симбіозом суб’єктивної й об’єктивної оцінки, раціональних доказів та емоційних аргументів, художніх і аналітичних методів відтворення реальності. Оскільки у сучасному соціокомунікативному просторі функціонують політематичні статті різного обсягу і стилю, розглянемо для прикладу дві неідентичні та синкретичні колонки-статті.

Для колонки Володимира Василенка “Війна 2014 року: спроба системного аналізу” характерні такі атрибути: превалювання наукового стилю над публіцистичним, домінування раціональних аргументів над емоційними, наявність термінології, сухий, беземоційний стиль викладу та стандартний обсяг. У статті ґрунтовно проаналізовано причини воєнної ситуації на сході України та запропоновано шляхи виходу з неї. Кінцеву мету РФ автор вбачає у знищенні “українства як явища й української державності як такої”, а не у відторгненні частини нашої території [46]. Окрім планової політики Кремля, ще однією вагомою причиною воєнної ситуації в Україні є стратегічні прорахунки, інфантильність і безвідповідальність нашої влади. Наведена колонка за жанрово-стильовою формою – науково-публіцистична стаття, за тематикою – воєнна, за обсягом – мідіколонка (660 слів).

Значно більшого обсягу колонка-стаття Ігоря Лосєва “Нелогічна” поведінка Партії регіонів: спроба аналізу” [189] тяжіє до публіцистичного стилю з переважанням аналітичного відображення над художнім способом освоєння реальності. Означена колонка містить чимало ознак статейного типу, як-от: порушення проблемної ситуації, глибина та широта узагальнень, чітка авторська позиція, доказовість, збалансоване поєднання раціональної та емоційної аргументації, прогнозування розвитку подій, іронізування, різностильова лексика з домінуванням політичних термінів. Ця політична стаття містить метафори *пахне дефолтом та економічним колапсом*, *антитезу сила лідера Партії регіонів і слабкість України*, російські вкраплення “*делать ноги*” та інші засоби увиразнення тексту. За обсягом – це максіколонка (1605 лексем).

Колонка-огляд характерна для медіакритичної і літературно-критичної колумністики часопису. Скажімо, Ірина Троскот у літературно-критичному огляді “Чи булькнула література” [366] розмірковує над результатами книжкового рейтингу “ЛітАкцент року-2013”, фокусуючись передусім на важливих книгах літературного року. Під час огляду поетичних збірок авторка виражає почуття захвату і схвалення, а під час аналізу прозової літератури експлікує і позитивні, і негативні враження. У пропонованій колонці Ірина Троскот моделює панорамне

бачення довоколітературного середовища, критикує письменників за інфантильне сприйняття критики, за амбіційність і невміння “тримати марку”. Ця мідіколонка, викладена у публіцистичному стилі, складається з 740 слів та комбінує елементи літературно-критичного огляду.

Телеогляд зауважуємо у медіакритичному матеріалі Валерії Бурлакової “Не російське” [42], де стисло та поверхово описано інформаційно-змістове наповнення кількох телеканалів, зокрема: “Інтер”, “ICTV”, “Новий канал”, “НТН”, “Перший національний”, “Україна”, “QTV”, “1+1”, “5 канал” і “RU Music”. Текст вирізняється індивідуальним стилем автора, оповідальною інтонацією, деталізацією зображеного, полемічністю, іронічною тональністю та інтертекстуальними елементами. Белетристична манера оповіді балансує з розмовною. Колумністка-письменниця надає перевагу коротким реченням, контекстуально неповним і парцельованим конструкціям, стилістично зниженій лексиці з емоційно-експресивними й оцінними конотаціями. За жанром колонка – телеогляд, за стилем – художня, за обсягом – середня (752 слова).

Колонка-фейлетон. Саркастичні й гумористичні колонки зрідка репрезентовані в “Тижні”. Тонким гумором і сарказмом конотовані колонки гумористичного оглядача та письменника Юрія Винничука. З огляду на художньо-публіцистичний стиль викладу та сатирико-гумористичний підтекст, більшість АК формально тяжіють до фейлетону.

У сатиричному матеріалі “І за які гріхи нам таке покращення!” колумніст висміює політико-економічні зміни в державі, а також парадоксальні політичні реформи. За його твердженнями, “наш уряд розуміє слово „покращення” лише, як грабунок”, оскільки “ідеї, які нуртують в урядових капустяних головах” є божевільними [54]. Колонка наближена до фейлетону з огляду на іронізовану інтерпретацію фактів, експресивну, суб’єктивно оцінну та діалогічну форму. Іронія в КТ закодована і на текстовому, і на підтекстовому рівнях. Окрім явного (відвертого) та прихованого (латентного) іронізування, Юрій Винничук часто застосовує прийом діалогізації, антитези, протиставлення, порівняння, на основі яких змальовує реалії українського життя. Проаналізована колонка за стилем –

публіцистична, за тональністю – іронічна, за жанром – колонка-фейлетон, за обсягом – максіколонка (1082 слова).

Колонка-репортаж. Репортажний опис подій притаманний текстам подорожнього спрямування. Тревел-колонка Едуарда Андриушенка “Гагаузький вагон. Ненаписаний репортаж” включає чимало жанрових особливостей репортажу, як-от: наочне зображення дійсності, динамічна розповідь про побачене, відчуте чи пережите, історичний екскурс, ефект присутності на місці події, документальність і художня деталізація фактів, емоційність, оповідь від першої особи, неочікуваний фінал, апеляція до відчуттів читача, використання коротких діалогів, лаконічних фраз, прямої мови і розмовних конструкцій.

Автор-спостерігач не лише зображає короткий епізод свого життя, а й експлікує особисті емоції та відчуття під час розвитку подій та ділиться враженнями про пережиті пригоди у художньо забарвлений, експресивний, динамічний і діалогізований формі. Втім, на відміну від репортажу, у тексті порушена хронологічна послідовність викладу, адже розповідь розпочато з кінця, коли колумніст повертався до України після депортації із Молдови. Для унаочнення наведемо фрагмент тексту:

“Глибока темна ніч. Десятиградусний мороз. Бессарабський степ. Я пішки перетинаю кордон Молдови та України через забутий Богом пропускний пункт «Серпнєве».

– Ти звідки тут взявся в такий час? – дивуються наші прикордонники.

– Та от з Молдавії депортували та в'їзд заборонили.

Заспаний прикордонник недовіжливо хитає головою, але нічого не питає, і я йду далі” [16].

Задля забезпечення ефекту присутності на місці події Едуард Андриушенко вдається до деталізації фактів, динамічного опису тогочасної ситуації, дієслівних форм у теперішньому часі, персоналізації, діалогізації та експресивізації мовлення. Пропонована колонка комбінує художні елементи з розмовними, інтегрує особливості репортажу та має середній обсяг, охоплюючи 818 слів.

Колонка-політичний портрет порівняно часто фігурує на сторінках тижневика. Зокрема колонка Ігоря Лосєва “Леонід Кравчук і плани Путіна” [188] експлікує елементи цього жанру. Публіцист змальовує політичну постать першого Президента як “підступного, хитрого, егоїстичного і цинічного політика, який 20 років працював у Ідеологічному відділі ЦК КПУ, був його завом, що вимагало в умовах комуністичного “курника” з його звичаями (“клюй ближнього”, “плюй на нижнього”) гнучкості індійської кобри і феноменального нюху німецької вівчарки” [там само]. Автор намагається спростувати поширений у ЗМІ міф про Леоніда Кравчука як видатного діяча, який домігся вивести Україну зі складу СРСР. Політичний критик осуджує першого очільника незалежної України в неефективній політичній діяльності, адже той, попри величезні “можливості і масову підтримку, зробив дуже мало корисного для українців”, а нині вдає “мудрого і далекоглядного політика” та радить дати Донбасу особливий статус [там само]. Для створення політичного портрета Леоніда Кравчука колумніст використовує палітру образних засобів: епітетів, метафор, порівняльних зворотів та інших емоційно-експресивних лексем. Тож за жанром колонка – політичний портрет, за стилем – художньо-публіцистична, за тематикою – політична, за обсягом – мідіколонка (937 лексем).

Колонка-літературний портрет. Колонки часопису почасти вбирають і елементи літературного портрета. Так, у публікації Ярини Цимбал “Сивокінь” на основі спогадів і рефлексій скомпоновано образ літературознавця Григорія Сивоконя. Оповідна манера викладу, прості синтаксичні конструкції, нейтрально-оцінна лексика надають тексту легкості та читабельності. З описів героя ми довідуємося про його відчайдушність, артистичність, неймовірну вроду, “невисокий зріст і жартівливий характер”. Колонка базується на біографічно-мемуарних вкрапленнях, адже розкриває нам цікаві сторінки життя українського науковця та показує невідомі грані цієї самобутньої особистості. Проілюструймо це фрагментом авторських спогадів: *“Коли я вступала в аспірантуру Інституту літератури, нас лякали Сивоконем..., бо він усіх “валить” безжально. Григорій Матвійович, справді, був тоді у відпустці.*

Пізніше, коли ми стали аспірантами і познайомилися з цим “бабаєм”, з’явилася нова легенда: Сивокінь – блискучий стиліст і найсуворіший читач дисертацій” [387]. Як бачимо, задля змалювання портрета відомого науковця літературознавиця Ярина Цимбал, його колишня студентка, вдається до прийомів мемуарно-біографічної прози. Проте ця персоналізована АК за жанром найбільше тяжіє до літературного портрета, має стандартний обсяг (755 слів) та візуалізована двома фотозображеннями з героєм розповіді.

Колонка-історичний портрет. Історичний портрет актуалізується зазвичай у рубриці історія. За вказані хронологічні межі не вдалось зафіксувати цієї жанрової форми. Лише в журнальній колумністиці цю форму виявлено у тексті Ігоря Гирича “Сумління нації”, в якому схарактеризовано українського історика Ярослава Дашкевича [65]. Про життя та спадщину історика Ярослава Ісаєвича йдеться у колонці Наталі Яковенко “Долаючи «підлі часи»” [430]. Два історично спрямовані матеріали створюють цілісну картину життєдіяльності видатних істориків України, відкривають незвідані грані їхньої натури. Ці художньо-публіцистичні колонки стандартного обсягу (“Сумління нації” – 592 лексеми, “Долаючи «підлі часи»” – 609 слів).

Колонка-інтерв’ю. Упродовж аналізованого періоду в колумністиці “Тижня” не виявлено традиційного жанру інтерв’ю. Лише 2010 року на вебпорталі тижневика Тіна Пересунько оприлюднила АК “Обдаровані діти з хворобою Дауна, шизофренії та аутизму матимуть власний «Центр мистецтв»” з жанровими ознаками інтерв’ю. Сюди можна віднести такі атрибути: наявність інтерв’юера та інтерв’юйованого, запитання журналіста та відповіді опитаного, розповідна манера оповіді, інформаційна насиченість матеріалу та порівняно великий обсяг (2253 слова). Колонка складається з шести релевантних (основних і додаткових) запитань журналістки Тані Пересунько та змістовних (розлогих і лаконічних) відповідей Олексія Севрука. Бесіда стосується специфіки й умов існування та виховання дітей з особливими потребами в Україні. Співавтори тексту суголосно акцентують на духовній зрілості та геніальності цих альтернативно-обдарованих дітей [317]. За тематикою колонка – соціальна, за

методом відображення дійсності – інформаційно-аналітична, за обсягом – максіколонка. У тексті також присутні елементи замітки, проте переважає форма інтерв'ю, що свідчить про синкрезію колонки з цим інформаційним жанром.

Якщо попередній текст відтворений у формі інтерв'ю-діалогу, то інтернет-колонка Катерини Леонової “Keep calm and make culture” сконструйована на кшталт інтерв'ю-полілогу [182]. Для неї характерні спонтанність, ситуативність, множинність, незавершеність і нелінійність. Автор-інтерв'юер моделює текстову комунікацію з ініціативними мешканцями Дніпра, не оприлюднюючи у тексті питального блоку до опитуваних. Серед інтерв'ююваних були письменниця, перекладач і психолог Вікторія Наріжна, засновник клубу-галереї “Модуль” Євген Гончаров та генеральна директорка “Приват ТВ-Днепр” Ольга Володимирова. Кілька різнобічних думок і позицій окреслюють панорамне бачення культурної царини Дніпра, а також репрезентують авторські рефлексії та погляди стосовно розвитку української культури. За тематикою колонка – культурологічна, за стилем – публіцистична, за жанром – інтерв'ю-полілог, за обсягом – максіколонка (1047 слів).

Колонка-кореспонденція не часто актуалізується на шпальтах УТ. Деякі особливості кореспонденції інтегрує колонка Ярослава Пешека “Фестиваль у курортному місті”. Текст розпочинається так: “З 1946-го в Карлових Варах щороку проводиться Міжнародний кінофестиваль. <...> Триватиме фестиваль із 29 червня по 7 липня” [319]. Відповідно до специфіки жанру, колонка містить розширене повідомлення про майбутній фестиваль у чеському курортному містечку, відповідаючи на традиційні для кореспонденції запитання “Що? Де? Коли? і Як?”. Відтак колумніст вдається до мемуарних згадок, які, по суті, стають проміжною ланкою між кореспонденцією і статтею: “У 1970–1980-х роках я жив неподалік Карлових Вар”. З огляду на ґрунтовний ретроспективний аналіз курортного містечка колонка також увібрала риси статті. За тематикою КМ – політематичний, позаяк охоплює три мікротеми: кінофестиваль, СРСР та Чехія, за жанром – синтетичний, бо сполучає ознаки кореспонденції і статті, за стилем – публіцистичний, а за обсягом – середній (698 слів).

Колонка-версія є елементом багатьох публіцистичних форм, оскільки майже кожен автор демонструє власні міркування та пропонує версії щодо розвитку описуваних подій. Версія як жанр сформувалася нещодавно, але як метод пізнання медіареалій функціонує вже тривалий період. Серед українських і зарубіжних оглядачів до футуристичних візій часто вдаються політичні аналітики та публіцисти Сергій Грабовський, Ігор Лосєв та Юрій Макаров. Зокрема, у формі версії написана АК Юрія Макарова “Крим. Післязавтра”. Колумніст моделює стратегію повернення Криму до складу України, висловлює оптимістичні прогнози щодо майбутнього провінції:

1. *“Росія, 201... рік, виснажена санкціями, обвалом експорту та війнами на багатьох фронтах, на межі колапсу...”*

2. *Змучене негараздами населення забутої Богом і людьми провінції Крим готове повернутися до складу України, яка, своєю чергою, демонструє позитивну динаміку розвитку й потроху приєднується до європейських структур...*

3. *...Україна запропонує корінному населенню півострова той статус, на який воно заслуговує від самого початку нашої незалежності й особливо тепер, через солідарну підтримку Майдану та спротив окупації”* [223].

Цей заманливий гіпотетичний сценарій відновлення територіальної цілісності України перегукується з раціональними аргументами. Колумніста бентежить, чи зможемо ми в разі реінтеграції півострова гарантувати кримчанам безпеку, економічну й особисту свободу та правовий захист? Колонка-версія загалом ґрунтується на авторських домислах, припущеннях і недостовірному фактажі. Попри відносну правдивість, авторський домисел базується на деталізованих описах, які додають фейковим відомостям достовірного, евентуального ефекту та змальовують цілком вірогідний сценарій реінтеграції окупованого Криму. У центрі АК – художній вимисел, що відповідає цій жанровій формі та дає підстави віднести її до художньо-публіцистичного спрямування. За тематикою текст є політичним, адже актуалізує проблему реінтеграції Криму, а за обсягом – середнім, оскільки включає 610 слів.

Колонка-рецензія є рідкісним феноменом “Тижня”. Навіть арт-колумністи часопису Катерина Барабаш, Анастасія Левкова, Тарас Лютий, Роман Малко, Ірина Троскот та Ярина Цимбал у своїх літературно-критичних, музичних і кінокритичних матеріалах лише іноді використовують жанрові властивості рецензії. АК з рецензійними ознаками вдалось виявити тільки поза часовими рамками нашого дослідження. Так, рецензійні методи інтерпретації фактів зафіксовано у літературній колонці Анастасії Сідельник “Книги-зозулі Тані Малярчук”. Саме літературний доробок Тані Малярчук, вміщений у книзі “Божественна комедія”, слугує предметом цієї колонки-рецензії, а художній аналіз – методологічною основою. Авторка аналізує мовні, композиційні та ідейно-тематичні особливості творів письменниці та позитивно оцінює її творчий доробок: *“Таня Малярчук – майстриня сюжету, а не форми. Хоча, у дотриманні норм літературної творчості їй також не відмовити – тексти написані уважно, старанно і з повагою до читача”* [349]. Мова прозових творів, за означенням Анастасії Сідельник, “густа і смачна, насичена парадоксами”. Колумністка майстерно знаходить інтертекстуальні зв’язки героїв новел із текстами попередників, намагається зрозуміти ідейні настанови твору “Божественна комедія” та з’ясувати глибинну інтенцію письменниці. За тематикою колонка – літературна, за жанром – колонка-рецензія, за стилем – художньо-публіцистична, за обсягом – мідіколонка (968 слів).

Колонка-нотатки. Спогади колумніста про дистанційований епізод свого життя надають АК мемуарного характеру, а про вчорашні події радше тяжіють до нотаток або щоденника. У колонці Олександра Михельсона “Найяскравіші спогади” [291] стисло й емоційно змальовано ситуацію на Майдані 18–19 лютого 2014 року, учасником якої був автор. Він ділиться з адресатами особистими враженнями про пережите у формі коротких записів, використовуючи довгі речення та еліптичні парцельовані конструкції, інтертекстуальні вкраплення, діалогеми, апелятиви, маркери суб’єктивності, сленг, мілітаризми тощо. Розповідна манера викладу додає колонці ефекту невимушеності та динамізму. КТ містить шість пунктів, у яких сконденсовано відображені незабутньо-тривожні

пригоди колумніста під час Революції Гідності. За стилем колонка – розмовна, за способом викладу – розповідна й емоційно забарвлена, за жанром – нотатки (короткі записи), за обсягом – мініколонка (262 лексеми).

Колонка-мемуари є основою багатьох КМ тижневика. Колонка Катерини Барабаш “Сталкер нового часу” ґрунтується на спогадах 25-річної давнини, які з огляду на часову віддаленість мають інше жанрове позначення – мемуари. У центрі колонки – згадка про історично важливі для України події. Російська журналістка як свідок цих подій інтерпретує їх крізь призму власного життєвого досвіду в іншому часовому вимірі: *“Було це рівно чверть століття тому. Якщо зовсім точно, то 25 років і 4 дні, 20 серпня 1991-го. Я вийшла на вокзалі з потяга Москва – Київ, прибувши у своїх журналістських справах”* [21]. Переглядаючи “кадри тих трьох серпневих днів, що забили останній цвях у труну СРСР”, авторка навіть згадує свій тодішній емоційний стан. У колонці превалює художній спосіб оповіді, репрезентований за допомогою фразеологізмів (*ламає зуби*); метафор (*багато росіян кипіло*); метонімії (*Україна пішла вперед*); епітетів (*“Росія, залякана, нерішуча”*); трансформованих прислів’їв і приказок (*“Росія швидко запрягла, швидко поїхала і швидко зупинилася”*); афоризмів (*“Для однієї країни ця війна стала кінцем, для інших – початком. Історія Росії завершилася”*). АК Катерини Барабаш за жанром – колонка-мемуари, за тематикою – історико-політична, за стилем – художня з елементами публіцистичності, за обсягом – мідіколонка (871 слово).

Колонка-проблемний нарис. Нарис як невеликий твір художньо-публіцистичного жанру є достатньо популярним у журнальній колумністиці. Оглядач “Тижня” ОНУХ свою колонку “Мухи окремо, котлети окремо” [306] кваліфікує як нарис. У ліді до колонки зазначено: “Нарис до есе про модернізацію, модернізаційну пастку, множину сучасностей, інтелектуальну вірогідність та інші нісенітниці”. Та насамперед у КМ зафіксовано певні ознаки рецензії та відгуку. Колонка є реакцією на опубліковане у вебжурналі “Korydor” есе Олени Червонік “Арсенальний модернізм” про стратегію та місію “Мистецького арсеналу” в Києві. Колумніст загалом стримано, зважено та

помірковано реагує на деякі фрази есею. З контексту бачимо, що авторські контраргументи достатньо переконливі, раціонально обґрунтовані та не містять образно-емоційних доказів. Натомість нарис тяжіє до художньо-публіцистичних засобів відображення подій і фактів. Припускаємо, що текст певною мірою інтегрує елементи проблемного нарису, позаяк у фокусі колонки культурне питання. Відповідно за стилем колонка – публіцистична, за жанром – синкретична, за тематикою – культурологічна, за способом експлікації реальності – аналітична, за обсягом – мідіколонка (771 слово), оскільки формально подібна до відгуку, а концептуально – до проблемного нарису.

Колонка-портретний нарис. Набагато частіше колумністи пишуть портретні нариси про відомих осіб. Наприклад, колонки Алли Лазаревої “«Поки триває війна»...” та “На роковини загибелі Василя Сліпака” присвячені загиблому на війні Василеві Сліпаку. У двох персоналізованих матеріалах журналістка, керуючись деякими елементами нарисового методу (художнім аналізом), змальовує психологічний портрет Героя України. В АК “«Поки триває війна»...” вона описує внутрішній світ героя та акцентує на духовних цінностях Василя, який *“не терпів фальші”, пафосу, самозакоханості й пихатості, “ніколи не хизувався ані талантом, ані популярністю. Був простим у спілкуванні, навіть скромним, чутливим до чужого горя”* [178].

З іншої колонки “На роковини загибелі Василя Сліпака” ми дізнаємося радше про волонтерські та фронтові грані його особистості: *“Дуже тонкий, уважний, співчутливий, Василь нікому не нав’язував далекі або нецікаві теми. Про війну говорив лише з тими, кого вона зачепила настільки ж сильно, як і його самого”* [177]. Загалом у КТ наявні елементи портретного нарису та превалює публіцистична манера письма над художнім аналізом фактів. Обсяг колонок середній (перша колонка становить 682 лексеми, друга – 724), тематика – воєнна, приурочена загиблому Героєві України.

Колонка-подорожній нарис є рідкісним феноменом у жанровій матриці колумністики “Тижня”. Окремі його ознаки можна зауважити у тревел-колонці Єлизавети Гончарової “Подивіться, що в нас цікавого”. Текст складається з

документальних фактів про локації подорожі, описів мандрівних місць та ілюстрацій з підземними печерами. Насамперед авторка вказує нам на план і передумови поїздки, ділиться з читачами туристичними пригодами: *“Дістатися цікавого місця виявилось неважко: від села кілька кілометрів пішки ковиловим степом. Щоправда, треба дивитися під ноги: можливі провали”* [71]. У КТ фіксуємо документальні дані, а також фотозвіт про відвідані історичні споруди. Та все ж повністю ідентифікувати цю колонку з подорожнім нарисом не можемо з кількох причини: по-перше, матеріал відтворений у публіцистичному стилі, а нарисові більш притаманна художньо-публіцистична манера викладу; по-друге, у колонці домінує нейтральна лексика, документальне подання фактів, натомість для нарису характерне образне змалювання дійсності; по-третє, авторка не демонструє особистого ставлення до побачених краєвидів, а нарис передбачає наявність суб’єктивних вражень та авторських оцінок після мандрівки. Утім певні елементи подорожнього нарису наявні цій публіцистично спрямованій тревел-колонці, обсяг якої 695 слів.

Колонка-лист насамперед вирізняється безпосереднім зверненням до конкретного адресата. Олена Стяжкіна у тексті *“Ірині та Анні. Лист”* [359] публічно адресує передноворічного листа своїм донецьким друзям і землякам у час війни на сході України. Авторка заторкує близькі їм події та розмірковує над тривалістю року в контексті війни. За формою і змістом колонка інтегрує жанрові атрибути листа, зокрема: апеляція до конкретного адресата (*Ірунтіє, Аню, ти, ви*); ідентифікація з адресатами (*Ми знаємо хто...*); діалогізація (*І я відповідаю: “Хай здохне”*); емоційно-експресивні формулювання (*“Ні-ні, ми щасливиці... Я-от пишу тобі. Значить ми є. Ми все ще є”*); відверта розповідна манера оповіді (*У мене, Ірунтіє, тут поцікавились, як сприймаю російські серіали; “Бо сором мені лити сльози, коли ви там, а я тут – у безпеці”*); лаконічні фрази, короткі і неповні речення (*“Рік не завершується. Ніяк. Триває скорбота. Війна несе в подарунок труни”*); динамічні та парцельовані конструкції (*“І тобі, Аню, любя моя. Пишу”*); вияв люб’язності та вдячності адресатам (*“Це тобі, Ірунтіє, моїй, нашій героїні,*

слава. За старих, яких урятувала, за стійкість, за неосуд, за людей, що живі. І тобі, Аню, за серце, за розум, за підтримку, за Донецьк, який у тобі, який і є ти”). Комунікативно спрямований КТ, адресований друзям на війні, містить багато діалогом та мілітаризмів, за допомогою яких авторка відображає воєнну картину на Донбасі. За стилем колонка – епістолярно-публіцистична, за жанром – колонка-лист, за обсягом – максіколонка (1424 слова).

Колонка-казка є рідкісним різновидом колумністики “Тижня”, утім елементи цього літературного твору іноді слугують для образного відображення суспільно-політичних реалій. Цікавим та стилістично вишуканим є матеріал з казковим вступом Надії Баловсяк “Про Фейсбука Марковича, Твіттера Горобченка та суворого В.Контакта. Казочка й думки з приводу “Революції 2.0” [20]. Головними особливостями згаданої колонки-казки є поєднання реальних та фантастичних подій, вигадані персонажі, персоніфікація, оперування народною фразеологією, асоціативна композиція та захопливий сюжет. Жанрова структура КМ синкретична, адже вступній частині передуює інтродукція з характерним для казки вступом *жили-були*, як-от: *“Жили собі три віртуальні богатирі – три онлайнові сервіси – Facebook, Twitter та “ВКонтакті”. Жили у велетенському світі під назвою інтернет, який оком не охопити, конем не обскакати”* [там само]. Авторка вдається до персоніфікації соціальних мереж, у казковій манері описуючи їхню вагому роль під час Євромайдану та Революції Гідності: *“Швидкий і прудкий Твіттер Горобченко останні новинки розцвірінькував на цілий світ так, що чути було не лише у славному граді Києві, але й у величному Львові, у Донецьку й у Криму, скликав люд на Майдани та під палаци. Допомагав йому в тому сильний і потужний Фейсбук Маркович...”* [там само]. Казковий сюжет базується на художньо-образному осмисленні сайтів як казкових героїв під час соціально-трансформаційних змін в Україні, на поєднанні двох світів: реального та вигаданого, на привабливій і самобутній мовностилістичній формі. Крім того, казковий вступ у колонці виділений курсивом, який допомагає графічно його розділити від основної частини. Структура цієї синкретичної жанрово-стильової моделі – читабельна, а обсяг становить 935 слів.

Отже, авторська колонка у журнальній колумністиці є варіативним, модифікованим поліжанровим утворенням, адже вбирає особливості кореспонденції, есе, нарису, репортажу, огляду, статті, коментарю, а також інтегрує елементи літературних родів і жанрів. Характерний для сьогодення міждодовий та міжжанровий синкретизм дає змогу колумністам використовувати широкий постмодерністський інструментарій для продукування синкретичних текстових моделей. Хоча формально несхожі колонки ускладнюють процес ідентифікації, втім урізноманітнюють жанрову парадигму журнальної колумністики.

2.3. Жанрові моделі колумністики інтернет-видання “Українська правда”

Кожен жанр вирізняється чіткими формальними і змістовими індикаторами, оригінальним способом осмислення та концептуалізації реальності. Наявність в авторській колонці іншожанрових формально-змістових ознак зумовлює процес модифікації, коли жанрова форма колонки частково видозмінюється, та процес контамінації – жанрову подвійність, коли одночасно взаємодіють дві самодостатні форми тексту. Жанровий аналіз колумністики онлайн-видання “Українська правда” дав змогу виявити такі модифіковані та контаміновані моделі АК: колонка-коментар, колонка-стаття, колонка-есеї, колонка-репортаж, колонка-політичний портрет, колонка-огляд, колонка-рецензія, колонка-мемуари, колонка-спогад, колонка-щоденник, колонка-нотатки, колонка-життєві історії, колонка-сповідь, колонка-кореспонденція, колонка-звіт, колонка-некролог, колонка-лист, колонка-звернення, колонка-відповідь, колонка-відгук, колонка-прогноз (передбачення), колонка-версія, колонка-порада, колонка-промова, колонка-лекція, колонка-проповідь, колонка-апологія, колонка-казка, колонка-вірш, колонка-привітання тощо.

Колонка-коментар. Колумністи аналізованого вебресурсу регулярно вміщують роз'яснювальні або критичні тексти з приводу яких-небудь подій і фактів. Скажімо, експерт-кримінолог Анна Маляр у колонці “Москва, Кремль, Громико та право на мирні зібрання” дає коментар щодо “законності пікетів під ворітьми маєтків, протесту у формі автопробігу, наметів на Майдані та в Маріїнському парку” [268]. Автор-юрист відгукується на адресовані їй питання журналістів з приводу тогочасних акцій протесту. Цей матеріал колумніст вважає статтею, втім у ній превалюють ознаки коментарю. По-перше, стаття вирізняється масштабним охопленням дійсності, а коментар сконцентрований на трактуванні конкретного питання (у нашому випадку йдеться про право на мирні зібрання). По-друге, стаття містить кілька суперечливих поглядів на порушену проблему, а коментар здебільшого подає лише авторську інтерпретацію важливих фактів чи явищ дійсності, що й спостерігаємо у тексті. По-третє, полемічність формулювань, притаманна статті, є також ознакою колонки. Автор колонки під час тлумачення законності протестів покликається на Конституцію України, вступаючи водночас у полеміку з радянським законодавством, за яким *“не обмежується місце, форма й час проведення мирних зібрань, не встановлено чіткої вимоги щодо терміну повідомлення про заплановану акцію”* [там само]. Відтак додає, що лише суд може обмежити ці права.

Колонка-рецензія. Журналіст, член Експертної комісії з питань розповсюдження і демонстрування фільмів при Держкіно Сергій Стуканов написав колонку-рецензію “9 тез про фільм “Донбас” Сергія Лозниці”, проілюструвавши текст світлинами з фільму. Жанрову форму рецензії також має АК Олексія Копитька “Дві рецензії на фільм «Таємний щоденник Симона Петлюри»”. Текст складається з короткої рецензії (лаконічний відгук автора з елементами поради) та розгорнутої (з елементами спойлера).

Що споріднює цю колонку з жанром рецензії? По-перше, предметом аналізу є відображена у фільмі дійсність. По-друге, автор виражає критичне (загалом негативне) ставлення до цієї кінострічки, вказує на її плюси і мінуси, намагається з'ясувати задум режисера. Головним недоліком кінотвору колумніст вважає

неправильний масштаб зображення, а перевагою – вибір Сергія Фролова на роль Петлюри. Показово, що загальне враження від фільму визначає тональність тексту та впливає на його оцінну характеристику.

Що відрізняє колонку від рецензії? Якщо для рецензії притаманний критичний розгляд будь-якого твору мистецтва в художній площині, то цей аспект автор свідомо оминає: *“Я також намагався не зациклюватися на оцінці фільму як певного витвору мистецтва і (наскільки це можливо) на грі акторів самій по собі. Тому що це — не мистецтво”* [165]. Колумніст вважає, що *“оцінювати картину має сенс тільки як пропагандистський продукт”*. Також колонка не охоплює ідейно-тематичних, сюжетних і технічних особливостей кінофільму. Текст здебільшого ґрунтується на суб’єктивних судженнях критика, в яких заковано негативний відгук про кінострічку, як-от: *“Моя думка – це поганий фільм. Його можна розглядати лише як першу, дуже невдалу спробу розповісти про людину, чий образ викривлювали десятиліттями”* [165]. Водночас означена колонка-рецензія – це не лише суб’єктивні авторські рефлексії та оцінки, а й логічні, переконливі судження з приводу наявного у кінотворі історичного чи біографічного фактажу.

Колонка-наукова рецензія властива дослідницьким текстам професора, доктора філософських наук Тетяни Пархоменко. Її АК *“Плагіат Ніколаєнка. Експерти і керівник спецради, що присудила ступінь дружині Кириленка, – теж крадій текстів”* [313] представляє результати аналізу під час виявлення плагіату у дисертаціях. Авторські зауваження й оцінки здебільшого критичні та підкріплені доказовими прикладами. Для унаочнення дослідниця подає до тексту скриншоти документів, на підставі яких доводить причетність дружини Кириленка до плагіату. Означена колонка вирізняється критичністю, полемічністю та аргументованістю викладених фактів.

Колонка-стаття. У виданні часто функціонують матеріали статейного типу. І. Михайлин означає статтю як *“найважливіший аналітичний жанр журналістики, що на підставі розгляду та зіставлення значної групи фактів чи ситуацій ґрунтовно і глибоко з науковою точністю трактує, осмислює і теоретично*

узагальнює проблеми соціальної дійсності” [129, с. 257]. Наприклад, колонка Любомира Зубача “Чому президент перетягує на себе “земельну” ковдру” інтегрує такі ознаки статті: порушення земельної проблеми, критична позиція колумніста щодо заявлених тез, глибокий аналіз із використанням інформаційних і художніх методів осмислення аграрного питання, доказовість, прогнозування розвитку подій, збалансоване поєднання раціональної та емоційної аргументації, різностильова лексика [140].

Колонка-звіт. Оглядачі видання іноді послуговуються аналітичним звітом. Світлана Коломієць у колонці “450 днів в екології: невідворотні зміни вже запуснені” публічно демонструє результати своєї діяльності під час перебування на посаді заступника міністра екології та природних ресурсів. Відповідно до специфіки звіту колонці притаманні фактологічна точність, лаконічність, логічна послідовність, структурна і хронологічна чіткість викладу [157]. Текст містить сконденсований аналіз завершених і розпочатих реформ в екологічній царині. Про запроваджені реформи у медичній сфері звітує в. о. Міністра охорони здоров’я України Уляна Супрун. Її публікація “Два роки виконання обов’язків” має чітку, розгорнуту структуру та містить докладні статистичні дані про системні зміни в українській медицині [360].

Колонка-огляд. У виданні “Українська правда” зауважуємо два типи оглядів: огляди дійсності та огляди текстів. Огляд медійних текстів зроблено у колонці Романа Кабачія “Теми українського розбрату в українських ЗМІ” [145], де медіаексперт системно розглядає найбільш спекулятивні у ЗМІ проблеми переселенців та ЛГБТ. До публіцистичного огляду також вдається Євгенія Кузнєцова в публікаціях “Чому терористів не називають “терористами” у західних ЗМІ?” [174] та “39 з половиною годин тиші” [175], застосовуючи прийом панорамування подій та фактів, раніше відображених у ЗМІ.

Колонка-кореспонденція. Елементи кореспонденції зауважуємо в АК Катерини Черновол “Одвічна проблема українських доріг”, де авторка дає відповіді на базові для кореспонденції питання *Що? Де? Коли? і Як?* У тексті спершу подано інформацію про містечко Шостка, де у січні 2018 року трапилась

“ДТП, в якій постраждала 13-річна учениця Альона Потапчук, яку авто збило на пішохідному переході біля школи” [399]. Відтак автор подає розгорнуту інформацію про наслідки аварії та стан постраждалої. В означеній колонці відтворена конкретна соціальна ситуація, обмежена хронологічно і локально, що властиво жанру кореспонденції.

Колонка-есе. Інтернет-колумністика видання “Українська правда” часто переплітається з атрибутами есею. Це зокрема стосується художньо-публіцистичних колонок, яким притаманні суб’єктивність, невеликий обсяг, асоціативна композиція, образність, афористичність і персональний погляд автора. Вищеперераховані ознаки почасти інтегрує колонка Ірини Славінської “Як трудоголікам знайти час на читання книжок?”. Журналіст “Громадського радіо” ділиться власними секретами книгочитання та дає поради, як знайти час у щільному графіку для цього корисного дозвілля, використовуючи діалогічні засоби і прийоми. В есеїстичній колонці також натрапляємо на мемуарні вкраплення, як-от: *“Пам’ятаю, в університеті година в дорозі двічі на день допомагала швидше читати цілу гору літератури, потрібної для семінарів на філфаку”* [350]. Автор вдало комбінує розмовну та книжну лексику, зокрема терміни (*антураж, есканізм і прокрастинація, фюзеляж*), жаргонізми (*просунуті книгопокупці, гнівний комент*) та інші різностильові засоби.

Колонка-репортаж. Основними ознаками репортажу є послідовність, наочність, документальна точність, емоційна насиченість і активна роль наратора. Ці особливості простежуємо в АК Антона Кривка “Як голосувала Америка: репортаж із виборчої дільниці”. Схожими атрибутами характеризується КТ Ірини Перкової “Авдіївка: дорога життя”. Авторка як учасниця події пише не лише від себе, а й від команди благодійного фонду “Карітасу”. Зауважмо, що лексеми спільності вжито у матеріалі значно частіше, ніж слова з маркуванням авторського “Я”. У колонці-репортажі описано візит маріупольського фонду до Авдіївки з метою надати гуманітарну допомогу постраждалим під час обстрілів мешканцям. Безпосередня участь колумніста у події, документальність,

діалогізація та суб'єктивність є домінантами тексту. Колонка містить ще такі особливості:

- послідовний, динамічний опис подорожі з Маріуполя до Авдіївки: *“П’ята ранку, дві великі фури вирушають з Маріуполя у бік Донецька. ... Проїжджаємо вказівник “Донецьк – 48 км”. ... Десь о пів на десяту доїжджаємо до гуманітарного майданчика на стадіоні “Хімік”;*
- докладне художнє змалювання ситуації на стадіоні “Хімік” у Авдіївці: *“Ззовні частина стадіону, де розгорнулося наметове містечко, нагадує ярмарок, тільки нікому не весело. Дим та смачний запах від військових пересувних кухонь, багато людей з гарячими напоями, діти граються в снігу, доки дорослі отримують гуманітарну допомогу...”;*
- свідчення постраждалих: *“У нас дім розбитий обстрілами – діри, щілини. Ну, ми там живемо, бо не маємо куди переїхати...”;*
- візуалізація оповіді трьома світлинами з місця, де розгорнулося наметове містечко [318].

Колонка-політичний портрет. Віктор Мороз у АК “Надія є. Але невелика” намагається змалювати портрет молодого, наразі недосвідченого політика Надії Савченко, яка *“сама створила із себе настільки сильний образ нескореності, мужності, здатності протистояти чужій злій волі – усього того, чого гостро не вистачає всій масі українців – що тут поневолі повіриш у її винятковість. І, чесно скажемо, що винятковість є. І героїзм теж мав місце. І жертовність задля своєї Вітчизни”* [293]. За словами автора, її авторитет став причиною високого рейтингу, який влада різними способами намагається знищити. Окрім переваг, політичний оглядач акцентує на відсутності серйозної програми та цікавих ідей політичині, яку наразі важко назвати професіоналом.

Колонка-некролог. Колонку-некролог “Мама свого Сина. Я і Україна в боргу перед Лесею Корчак...” написала Мирослава Гонгадзе з приводу смерті свекрухи. Цей матеріал журналіст розпочинає такими прецедентними інтертекстами: *“Ні, я жива, я буду вічно жити, я в серці маю те що не вмирає”* [70]. Незламна постать видатної поетеси та її прецедентні слова викликають у

авторки певні асоціації та аналогії з близькою їй людиною: *“У ніч з п’ятниці на суботу з життя пішла інша Леся-українка, мати Георгія Гонгадзе”* [там само]. Некрологічну звістку доповнюють елементи портретного нарису: *“Вона пішла з життя тихо. Мало хто знав про її хворобу. Вона не підпускала до себе нікого. Прояв слабкості був для неї недопустимим”* [там само]. Після цього Мирослава Гонгадзе розкажує читачам про добру, талановиту і турботливу маму та бабусю її дітей, яка не раз рятувала малюків із церебральним паралічем: *“У Лесі були чудо творчі руки, вона мала талант від Бога. У п’ятницю вночі, вона назавжди до нього відійшла”* [там само]. Цей текст пронизаний словами вдячності, любові та поваги до мами чоловіка.

Колонка-мемуари. Мемуари передбачають персональний відбір і фіксацію особистісно важливих фактів з певної часової дистанції, де автор ділиться з читачами попереднім досвідом, переосмисленими фактами з власного життя, одночасно виступаючи наратором (оповідачем), свідком описуваних подій та героєм (центральною постаттю) колонки. Мемуарні вкраплення є характерним прийомом колумністики. Приміром, Валентина Білоголовська в АК “До колег, лікарів” пише про свій лікарський досвід, споминаючи своїх померлих батьків-медиків. Спершу авторка акцентує на професійній належності її сім’ї, опісля згадує церемонію поховання батьків-медиків, на яку “прийшло все місто”, відтак дитинство, проведене у лікарні. Документальність, ретроспективність, інтимізація, персональні спогади та свідчення є явними ознаками мемуарів. Авторська суб’єктивність виражена експліцитно за допомогою морфологічних індикаторів суб’єктності, емпатії, оцінних та експресивно-емотивних фраз. Валентина Білоголовська не приховує свого невдоволення владою, яку відверто засуджує у приниженні людської гідності. Ці обурення мають не лише емоційне, а й фактологічне підґрунтя. У тексті наочно продемонстровано неодноразові прояви зневаги до медичних працівників, яким авторка адресує слова вдячності і поваги за важкі професійні будні [31].

Колонка-спогад часто фігурує у виданні. Так, доктор філософії та політв’язень Євген Сверстюк у КМ “Волинь. Спогад війни” вже у назві декларує

її тематичне і функціональне спрямування. Автор ще був підлітком, як тривали воєнні дії, але ті моменти назавжди закарбувалися у його пам'яті. Згодом, вже у зрілому віці, він переосмислює події минувшини, прагне зрозуміти причини тієї війни та пояснити її перебіг [345]. Власними спогадами про війну ділиться і журналістка США Тетяна МакКой у тексті “«Казка» про батькову шапку” [260]. Воєнну колонку “Как я провел год в АТО” написав волонтер і засновник фонду “Сестри Перемоги” Віталій Губський [80]. Ці колонки поєднані спогадами про воєнні події, свідками яких були автори. “На відміну від мемуаристів та автобіографів, автори спогадів не ставлять собі на меті цілісне відтворення образу відомого знайомого чи зображених подій, йдеться лише про фрагментарні уривчасті спомини” [397, с. 306].

Колонка-щоденник. Декілька матеріалів у формі щоденника написав тележурналіст і солдат Збройних сил України Майкл Щур. Які ознаки дають змогу віднести його тексти до цього жанру? По-перше, автор фіксує події з власного життя, які відбулися нещодавно. По-друге, оповідь ведеться від 1-ї особи. По-третє, колонки містять датування (окрім дати написання, колумніст часто вказує час та місце перебування). До того ж текстам притаманні документальність, послідовність, наочність і деталізація, які сукупно дають підстави визначити жанр. До прикладу: “16:00 – кінець стрільб. 16:47 поїли там же в лісі. Відпочиваємо. О 17-й вирушаємо в казарми. 16 км” [427].

Аналогічну жанрову форму декларує вже у заголовку публікації “Чеський щоденник, або декілька миттєвих поглядів навмання: Брно” Олег Шинкаренко. Серед атрибутів щоденника колонці притаманні наочність і документальність, як от: “Два дні у Брні проминули швидко. Ми опинилися на автовокзалі, де я знайшов цілий скарб: ятку DVD із класикою чеського кіна XX сторіччя” [416]. Окрім жанру щоденника, ця колонка інтегрує елементи подорожніх нотаток і подорожнього нарису, приміром: “Коли проїжджаєш повз Брно залізницею на Прагу, то завжди бачиш готичний собор Петра і Павла, вірніше, дві його 84-метрових башти, які буквально встромляються у небо своїми гострими шпильми” [там само]. Наведений матеріал важко повністю ідентифікувати з

щоденником, оскільки оповідь ведеться переважно від 2-ї особи множини, нема вказівки на час та сучасні історичні події перегукуються з минулими. До того ж ретроспективність є радше ознакою мемуарів, аніж щоденника.

Колонка-нотатки. Означений тип колонок частково побудований на основі мемуарних методів і дещо нагадує форму щоденника. Лаконічність, фрагментарність і нерегулярність записів на будь-яку тему, хронологічна нечіткість, композиційна і сюжетна хаотичність є характерними атрибутами нотаток. Позивний “Троль” свої колонки про війну відносить до нотаток, як-от: “Нотатки мобілізованого. Історія перша. Навчання. Про намети і автобуси”, “Нотатки мобілізованого. Історія друга. Про підготовку та лазарет”, “Нотатки мобілізованого. Історія третя. Що брати на навчання”. На наш погляд, найбільше тяжіє до нотаток друга колонка, в якій автор веде щоденникові записи під час мобілізації. Елементи нотаток також містить перша колонка, а от третя написана радше у формі порад, де автор подає перелік необхідних речей для навчання під час мобілізації.

Колонка-життєва історія. У життєвій історії “висвітлюється епізод чи низка епізодів із життя звичайної людини”, “описується пересічний громадянин в непересічній ситуації” [379, с. 155]. Цей жанр споріднений з автобіографічно-мемуарними текстами. Приміром, 14-літня Уляна Гомелюк у тексті “Як мене знайшла моя сім’я” розкриває світ власних почуттів і переживань з приводу самотності та ділиться з читачами найсокровеннішими мріями – сімейним щастям. Відверта емоційна розповідь, сповідальна тональність, оповідь від першої особи, авторські враження та рефлексії є характерними атрибутами цієї жанрової моделі. У центрі колонки – важлива для авторки подія – її удочерили. А для Уляни Гомелюк “батьки і сім’я – єдина цінність, яку ми маємо” та якою варто дорожити [69].

Колонка-сповідь. Сповідь як “літературно-мемуарний жанр, у якому автор вдається до саморозкриття, зізнається у своїх переживаннях, думках, висвітлює інтимні подробиці свого життя тощо” [184, с. 426–427] порівняно часто фігурує в онлайн-колумністиці. Іманентною ознакою сповіді є покаяння як відчуття

провини перед Богом і людьми. До публічного покаяння свого часу вдався Борис Березовський, оприлюднивши 26 лютого 2012 року у мережі Facebook щиросердне каяття. Приблизно через рік, у день його смерті, “Історична правда” передрукувала цей сповідальний текст під назвою “Я каюсь и прошу прощения за то, что привел к власти Путина” [29]. Переосмисливши свій життєвий шлях, російський політик-підприємець саме у Прощену неділю просить співгромадян пробачити йому за жадібність, притоптану свободу слова і за те, що привів до влади диктатора і тирана В. Путіна. Сповідальна тональність, інтимізація викладу, авторська щирість і відвертість, лінгвемі каяття та прохальні фрази про прощення, інтертекстуальні включення, зокрема ремінісценції та перегуки з біблійною літературою, емотивна структура й невеликий обсяг (близько 300 слів) формують у реципієнта стратегію довіри і розуміння.

Колонка-лист. Листи відносять то до епістолярного жанру, то до публіцистичного. На наш погляд, лист у медійному дискурсі має подвійну природу. Так, “Відкритий лист Патріарху Святославу” Богдана Червака акумулює такі жанрові особливості листа [395]: наявність адресата (*Предстоятелю Української Греко-Католицької Церкви Патріарху Святославу (Шевчуку)*); форма звернення до адресата (*Ваша святосте!*); апеляція до фонових знань одержувача (*Як Вам відомо*); прийоми звернення, прохання та нагадування; діалогізовані конструкції; логічність, послідовність та лаконічність викладу; форма прощання із вказівкою на професійну та релігійну належність адресанта (*З повагою, Богдан Червак, голова ОУН, парафіянин Церкви Святого Миколая Чудотворця на Аскольдовій Могилі*).

Колонка-звернення. Листи-звернення є поширеною формою комунікації в колумністиці “Української правди. Поет і громадський діяч Дмитро Павличко у колонці-зверненні “До поляків” застосовує окремі атрибути апелятивних текстів, зокрема: епістолярно-публіцистичний стиль викладу, безпосереднє звернення до адресатів (*Дорогі мої польські брати!*), прохальні імперативи, спогади про “ті епізоди з українсько-польської історії, коли українці й поляки були не ворогами, а політичними і збройними союзниками” [309].

Колонка-відгук. Лист-відгук є звичною формою інтернет-колумністики. Джон-Пол Химка, професор Університету Альберти (Едмонтон), опублікував на “Історичній правді” статтю “Львівський погром 1941-го: Німці, українські націоналісти і карнавальна юрба”. Означена стаття генерувала чимало абсолютно протилежних відгуків серед читачів видання. Розглянемо для прикладу лист-відгук регіонального голови Федерального апеляційного трибуналу Канади Юрія Шимка “Відкритий лист до Володимира Кравченка – директора КІУС”. Ця колонка увібрала чимало особливостей листа-відгуку, зокрема: офіційне звернення до доктора В. Кравченка (*“Шановний пане директоре!”*); заявлена причина написання критичного листа, вказівка на окремі неточності у статті (*“заява, що я виступав з промовою в Онтарійському парламенті 20-го липня 1985 року, є явною неправдою”*); критична оцінка окремих історичних поглядів професора Химки (*“У цьому листі мені незручно входити в полеміку з проф. Химкою на тему ОУН-УПА, тому, що я не історик, і не “анти-історик” як він”*); демонстрація авторської позиції щодо заявлених тез у статті (*“Я не збираюсь судити його за наклепи та дефамацию, хоч радили мені це зробити, та не вимагаю і не сподіваюсь від нього вибачення”*); негативне загальне враження від публікації; прощальна форма листа (*“Залишаюся з належною пошаною, Юрій Шимко”*) [415].

Колонка-відповідь. Колонка-відповідь є певною реакцією на відображені факти чи відгуком на оприлюднені в інформаційному просторі листи-звернення. Переглянувши архів “Української правди”, можна зауважити багато матеріалів, формально схожих на листи-відповіді. Так, Джон-Пол Химка у тексті “Відповідь Юрію Шимку” реагує на колонку Юрія Шимка “Відкритий лист до Володимира Кравченка – директора КІУС”, яка, по суті, є відгуком на попередню статтю канадського професора. В АК “Відповідь Юрію Шимку” інтегровано такі ознаки листа-відповіді: наявність адресата й адресанта, апелятивність, діалогічність, експресивність і полемічність викладу [382].

Колонка-прогноз/колонка-передбачення. Прогноз або передбачення у журналістиці спершу розглядали як метод творчості. Нині його переважно

трактують як жанр аналітичної журналістики. До цієї рідкісної форми вдається доктор економічних наук Олександр Попович. Його колонка-прогноз “На яке майбутнє може сподіватися українська наука” містить дві діаграми. Цей дослідницький прогноз ґрунтується на методі “розрахунку ймовірної еволюції кадрового потенціалу вітчизняної науки” [323].

Колонка-версія. Кілька варіантів щодо повернення Криму пропонує Юрій Будник, співзасновник групи компаній OREXIM. У колонці “Повернути Крим” автор пише: *“Для Украины, в ситуации с Крымом, надо поступить по Варианту 3. Сделать из Крыма остров. Перекрыть поставку всего - электричества, воды, продуктов. И работать над получением компенсации за агрессию в международных судах”* [37]. Для втілення такої версії, на думку колумніста, є всі механізми. Щоправда, процес реалізації тривалий.

Колонка-порада/колонка-рекомендація. Текст-пораду з позиції жанру в українському медіазнавстві не прийнято розрізняти. Втім окремі закордонні теоретики розглядають поради у контексті жанрології. Зауважмо, що рекомендації спеціалістів (психологів, політологів, бізнесменів) неодноразово виявлено в інтернет-колонках. Приміром, експерт-кримінолог Анна Маляр у КМ “Поради любителям полунижки та чужих таємниць” [272] закликає громадян бути обачними під час поширення порнографії чи будь-якої еротичної інформації, бо за це можуть притягнути до кримінальної відповідальності.

Колонка-промова. Промова як жанр публічного виступу зазвичай комбінує дві стильові форми – розмовну і книжну. Промовець завчасно готується до виступу, використовуючи науково-теоретичну базу й орієнтуючись одночасно на усне сприйняття підготовленого тексту. Скажімо, промова історика Григорія Купріяновича була озвучена 8 липня в Сагрині, а 11 липня видання “Українська правда” передрукувала цей матеріал із Фейсбук-сторінки автора під інформаційною назвою “Промова голови Українського Товариства в Сагрині 8 липня” [176]. Текст промови ретельно продуманий, змістовний і злободенний. Крім того, АК містить апелятивні звернення до читача (*Вельмидостойний Пане Президенте! Всечесні Отці! Шановна громадо!*), прийоми ідентифікації з

адресатами (*Зібралися ми...; згадуємо події березня 1944 року; Стоїмо перед пам'ятником, який вшановує жертви мешканців Сагрині й навколишніх сіл...*), документальні факти та персвазивні аргументи.

Колонка-лекція. Лекція як жанр публічного виступу має низьку сферу застосування у колумністиці видання. Психолог та член Української спілки психотерапевтів Ігор Лубківський у матеріалі “Лекція для воїнів та їхніх родин” дає корисні поради, як “допомогти воїнам АТО в процесі їхньої адаптації до мирного життя” [190]. Зважаючи на великий обсяг тексту, автор структурував його на кілька частин: “Війна і мозок”, “Стадії стресу та робота з травмою”, “Про бойове побратимство”, “Як працює психотерапія (в тому числі арттерапія)” та наостанок наводить “9 правил співжиття з бійцями: 1. Основне – відновити довіру (не брехати, не понтуватися; нічого не обіцяти). 2. Не задавати «дурних» питань, які зразу в собі передбачають відповідь. 3. Надмірна героїзація воїнів не потрібна. 4. Ніякої терапії! Тим більше – непрофесіоналами. 5. Дайте йому час. 6. Змінюватися разом. 7. Залиште дітей у спокої. 8. Зробити з них звичайних людей. 9. Хвалите лише зроблене” [там само].

Колонка-проповідь. Означений жанр церковної риторики зауважуємо у релігійних колонках Любомира Гузара, в яких реалізуються апелятивно-комунікативні стратегії: ідентифікація, пояснення, оцінювання та заклик. Автор неодноразово звертається до читачів як проповідник. Наприклад: “Тож вгору піднесімо серця, усі ті, що вже стараєтеся бути з Богом. А ви, брати і сестри, що легкодушно блукаєте, шукайте дороги до Нього!” [100].

Колонка-апологія. Апологія як жанр сформувалася ще за часів античності для захисту в суді “певних положень, теорії чи особи” [185, с. 58]. Згодом цей жанр літературно-критичної прози застосовували у філософській прозі, відтак у публіцистиці. Так, Юрій Волощак у КТ “Інтриганство чи «проФФесіоналізм»?” [56] відгукується на статтю Алли Тютюнник “Львівський шок”, застосовуючи характерні для апології методи. Колумніст аналізує вірогідні причини написання матеріалу, оцінює зміст, знаходить у тексті певні алогізми та намагається їх спростувати. Юрій Волощак на підставі доказових аргументів виявляє

фактологічні огріхи чи інші неточності в матеріалі, виступаючи на захист Ореста Шейки. Тож за жанровою домінантою колонка тяжіє до апології, щоправда, із елементами рецензії. Виправдовувальну інформацію також містить АК Олександра Міновича “На захист Надії Савченко”.

Колонка-казка. Казка як жанр фольклору зрідка фігурує в інтернет-колумністиці. Казкові елементи (сюжет, композиція, мовна форма) наявні у тексті Тараса Антиповича “Цар-зомбі. Трешова казка”. Письменник у казковому дусі відображає достовірні факти суспільно-політичного життя, послуговуючись негативно маркованою лексикою: *“Жили собі люди в країні У. Не злі й працюючі, але були вони здебільшого електоральними кретинами – не вміли обирати собі царів. Царями країни ставали брехуни, лицеміри і злодії – словом, усілякі соціопати”* [17]. Казкова манера викладу також характерна для КМ Михайла Рашковецького “Казка про те, як Одеський державний архів у психлікарню переїхав”. Автор як куратор Музею історії євреїв Одеси казково, образно та емоційно пише про цю державну установу, як-от: *“Жив-був ДАОО. Не даоський шлях, а навпаки – Державний архів Одеської області. І був він дуже багатий. Десь два мільйони справ. З заком. Багатий, але роботящий. Жив не так собі, а все більше людям”* [328]. Персоніфікація, протиставлення, парцеляція та інші прийоми споріднюють цю колонку з літературними творами.

Колонка-вірш. Поезію як літературний жанр зрідка включають до колонки. Цю форму мистецтва використовує Віктор Бобиренко наприкінці тексту “Революція гідності. Третій тост”. Відзначаючи хоробрість, щедрість і чуйність дівчат під час Революції Гідності, автор звертається до читачів: “Коли ви піднімаєте третій тост – згадуйте їх, хто боровся, допомагав, просто чекав. Без них – ми б не виграли. Без них – ми б може і не боролись”. Для прикладу розглянемо початкові рядки поезії “Останні СМСки ІЙ” [33]:

Замерзло все – від барикад – до Неба

А під ногами проволоки шин.

Скрипить світанок – з тебе і до Тебе...

Змішалось все: ТИ, Україна, Чин.

Колонка-привітання. До мовленнєвого жанру привітання колумністи вдаються зрідка. Зокрема його елементи можна зафіксувати у колонці Архієпископа Любомира (Гузара) “Журналістика – це спосіб життя”. Наприклад: *“Тому цього дня хочу сердечно привітати працівників ЗМІ і всіх, хто причетний до журналістики. Бажаю вам свідомо, відповідально виконувати свою роботу! Зичу вам усього найкращого! Нехай милостивий Господь благословить вас і дає вам розуміння, що ви є слугами народу, які виконують особливе завдання – щоб люди жили і діяли в правді!?”* [88]. Цей вітальний мовленнєвий жанр органічно вплітається у писемний текст та надає йому розмовного відтінку.

Зважаючи на гнучку і багатоманітну структуру, колумністика стає форматом, який акумулює синкретичні жанрово-стильові моделі колонок. Кожен жанр вирізняється певними формально-змістовими індикаторами, певним способом осмислення дійсності. Наявність іншожанрових формально-змістових ознак у колонці породжує процес контамінації – жанрову подвійність, коли одночасно взаємодіють дві самодостатні форми тексту. Модифікація КТ зазнає трансформації під впливом медіаконвергенції, постмодерних тенденцій, міжстильового синкретизму та жанрової дифузії; форма авторської колонки також варіюється відповідно до інтенцій колумніста, його манери письма.

АК не завжди вписується в систему традиційних журналістських жанрів та виходить за її межі. Колумністика іноді інтегрує літературні жанри і роди (наприклад, колонка-казка, колонка-вірш), наукові жанри (колонка-наукова рецензія), мовленнєві (колонка-привітання), жанр публічного виступу (колонка-промова та колонка-лекція), жанр церковної риторики (колонка-проповідь), жанр літературно-критичної прози (колонка-апологія) та інші.

Мемуарно-біографічні та епістолярно-публіцистичні жанри (різні форми листів) є одними з найпопулярніших в інтернет-колонках “Української правди”, натомість у колумністиці “Тижня” найбільш актуалізовані публіцистичні жанри (публіцистичний роздум, есе, огляд, коментар, проблемна стаття, нарис, портрет). Колумністи аналізованих видань часто орієнтуються на риторичні способи експлікації реальності, що породжує симбіоз колонки з апелятивно-

комунікативними текстами. Попри різну формально-змістову структуру, жанрово-стильові домінанти колонки суттєво не змінюються. Такі атрибути, як суб'єктивність, чітка авторська позиція, відвертий стиль написання, діалогізація та суб'єктивізм проявляються у багатьох різновидах колонки.

У наступному розділі зосередимо увагу на тематично-змістовому наповненні колумністики “Української правди” та “Тижня” та сконденсовано проаналізуємо контент двох якісних і популярних видань України.

2.4. Тематична класифікація колумністики в інтернет-виданнях “Українська правда” та “Український тиждень”

Колумністика сайтів “Українська правда” та “Тиждень.ua” вирізняється тематичною різноманітністю, зокрема ми виявили такі її типи: політична (майданна, революційна, воєнна), культурологічна (мистецька, літературна, освітня, наукова), лінгвістична (зокрема, мовно-політична), медіакритична, правова (юридична), медична, історична, соціальна, економічна, екологічна, спортивна, подорожня (тревел-колумністика), урбаністична, гастрономічна, мережева, філософська, релігійна, аксіологічна, міфологічна, побутова, аграрна, археологічна тощо. Представлені у виданнях різнотематичні колонки актуалізують суспільно назрілі та особистісно значущі проблеми. Головні тематично-змістові акценти інтернет-колумністики розглянемо нижче у максимально сконденсованій формі.

Як бачимо, проблемно-тематичне наповнення журнальної колумністики багатогранне. Колумністи зазвичай порушують наболілі, суспільно значущі та дискусійні питання. Їхні різнотематичні авторські колонки розглянемо нижче.

Політична колумністика є пріоритетною в УТ, що, ймовірно, зумовлено суспільно-політичним спрямуванням видання. Контент політичних колонок багатоманітний, оскільки охоплює внутрішньополітичні та зовнішньополітичні

проблеми України. Політичну колумністику упродовж 2013–2020 років часто популяризували такі українські та зарубіжні оглядачі, як: Сергій Грабовський, Дмитро Крапивенко, Філіпп де Лара, Едвард Лукас, Ярослав Пешек та інші.

Колумністи “Тижня” переважно аналізують причини сучасної політичної ситуації в країні та пропонують шляхи покращення політичного майбутнього, критикують правлячий режим за інфантильність, зрадливість, зажерливість і безвідповідальність, розглядають напружені міжнародні відносини України з Росією та акцентують на агресивній політиці Кремля. Російсько-українські відносини та політична пропаганда РФ – найпопулярніші мікротеми політичного контенту. У фокусі КМ неодноразово перебувають і політичні режими України. Здебільшого колумністи осуджують антиконституційний режим Віктора Януковича, неоднозначно ставляться до Петра Порошенка та Володимира Зеленського. Приміром, Ігор Лосєв у колонці “Граблі як пам’ятник і символ” вказує на певні прорахунки у керівництві Петра Порошенка [186].

Топовою темою політичної колумністики є виборча система України. Тут основні акценти зроблено на недоліках загальнонаціональних та локальних виборів та потребі перезавантажити всю виборчу систему, зорієнтовану на підкупи громадян, підтасування голосів та брудну політичну пропаганду.

Позаштатні оглядачі та політичні експерти інтернет-видання УП також часто розмірковують над виборчим процесом в Україні та світі. До прикладу, про вибори до Сейму і Сенату в Польщі йдеться у публікації Іванни Фединчук “Вибори у нас і у них. Або: що там у поляків?”. Колумністи УП нерідко аналізують причини кризових відносин України та Польщі. Леонід Кравчук у колонці “Чому і коли політики стають зрадниками національних інтересів” висловлює обурення на адресу 148 українських парламентарів, які звернулися Польського Сейму з проханням визнати Волинську трагедію геноцидом польського народу.

Контент політичних колонок вебпорталу “Тиждень.ua” та УП вирізняється полемічною тональністю, глибоким аналізом суспільно-політичних проблем та

художнім узагальненням дійсності. Своєрідним доповненням політичної колумністики є тексти, у яких висвітлено теми Майдану та Революції Гідності.

Майданна колумністика актуалізувалась на початку 2014 року під час подій Євромайдану, хоча протестні акції розпочалися ще наприкінці 2013 року. Майданній тематиці присвячували свої колонки політичні оглядачі УТ Олександр Михельсон, Юрій Макаров та Філіпп де Лара. Дехто з аналітиків об'єктивував постмайданні реалії, прогножуючи ймовірність третього Майдану, а дехто розглядав запобіжні заходи щодо уникнення третього Майдану. Наприклад, Дмитро Крапивенко в колонці “Не спалити запобіжники” змальовує революційну ситуацію всередині країни та пропонує способи її запобігання. Ганне Северінсен та Ален Гіймоль порівнюють два останні Майдани в країні, а Ігор Лоев осмислює становище України через рік після Євромайдану.

Проблеми Майдану широко актуалізовані і в колумністиці УП. Активіст Євромайдану Тарас Стецьків сприймає сьогоднішній Майдан як битву громадянського суспільства з режимом Путіна. Богдана Бабич твердить, що “Майдан став своєрідним генератором змін у країні”, водночас висловлює побоювання щодо його перетворення на “маргінального контролера”. Про потенціал та атмосферу Майдану розмірковує Альона Ткач у тексті “Майдан надихає!”. Літературний оглядач Ірина Славінська у публікації “#євромайдан назавжди” припускає, що після подій 21 листопада суспільство істотно зміниться. Микола Скиба у своїх колонках характеризує Майдан як “сплеск громадянської активності”, як “постання (і повстання) людської гідності”, як “стан гідності” (“«Перезавантажити» Майдан”).

Революційна колумністика набула популярності з лютого 2014 року. Серед колумністів тижневика цю тему часто розвиває письменниця і доброволець Валерія Бурлакова. Її КТ “«Не бійся». Нічого”, “Різна боротьба”, “Перемога” – це глибинні авторські рефлексії та емоційні згадки про пережиті події на Майдані: про страх і бажання відступити, про героїзм та самозахист у разі зіткнення з міліцією. Авторські зізнання та спогади після Революції Гідності втілені у праці Леся Белея “Революція: епістемологічні шрами”. Персональними спогадами про

події на Євромайдані також ділиться Олексій Фурман у матеріалі “До п’ятої річниці Революції Гідності”. Щоб фотографічно задокументувати події на Євромайдані, автор створив проєкт New Cave Media, який дасть змогу показати символічні місця кривавих подій та трагічну загибель людей за допомогою технології 360°. Колумністи УП Віктор Бобиренко й Антон Олійник аналізують причини та передумови Революції Гідності, осмислюють концепт гідності в українському та російському інтернет-просторі, розмірковують про зневажання людської гідності, громадянських свобод та осуджують насильство на Євромайдані.

Воєнна колумністика – одна з топових в Україні, адже відображає злободенні воєнно-політичні реалії. Воєнну тему актуалізують учасники війни та її сторонні спостерігачі. Скажімо, журналістка, волонтерка та ветеранка війни Валерія Бурлакова у персоналізованих текстах про війну виражає наболілі пережиті емоції, спогади та відчуття. Її суб’єктивно забарвлені та діалогізовані АК “Вечір”, “Піски часу”, “Соромно не визнавати” репрезентують війну в емоційно-експресивному дусі. Кордоцентричне й емпатичне осмислення воєнних подій також притаманне колумністові Романові Малку. Його емоціогенна колонка “Ціна питання” експлікує авторські переживання за долю втрачених на війні дітей. Особистим досвідом переселення та життя у прифронтовому місці ділиться з читачами місцева вчителька Єлизавета Гончарова. У КМ “Евакуювати чи залишати?” вона коментує причини евакуації мирних жителів із найбільш небезпечних населених пунктів. Деякі автори колонок “Тижня” (Юрій Лапаєв, Дмитро Крапивенко та Анатолій Шара) розмірковують про зневажливе ставлення суспільства до учасників війни та військовослужбовців, яким водії відмовляють у безоплатному проїзді.

Колумністи УП намагаються збагнути цілі та стратегії війни, причини окупації Криму та тривалість бойових дій на Донбасі. Якщо в УТ воєнна тема висвітлена у широкому суспільно-політичному контексті, то в УП переважно у вузькій площині. Юридичні експерти коментують законодавчий аспект війни, лікарі – медичний, офіцери – військовий, а волонтери та бійці відображають

воєнні події зсередини. Пріоритетними темами воєнних колонок є учасники АТО, диванна сотня та кіборги, оборона Донецького аеропорту, бої під Іловайськом і Дебальцевем. Волонтер Олена Стадник в АК змальовує жахливу картину воєнної та позавоєнної дійсності, осуджує байдужих громадян та переймається долею українських бійців. Про дві паралельні реальності в Україні міркує волонтер і засновник фонду “Повернися живим” Віталій Дейнега, який у розпалі війни не стоїть осторонь, а діє та закликає інших допомагати армії. Поради для надання першої медичної допомоги на полі бою дає інструктор з тактичної медицини ГО “Захист Патріотів” Гліб Бітюков. Курс бійця-рятувальника автор вважає обов’язковим для всіх силових структур з метою допомогти пораненим на догоспітальному етапі.

Загалом автори вебколонок аналізують воєнні дії з різних ракурсів. Наприклад, кандидат історичних наук Ганна Маляр у своїх правових колонках розглядає законодавчу складову війни. Віце-президент ГО “Вільна генерація” Валерій Кравченко акцентує на фінансовій допомозі демобілізованих солдатів, а Володимир Ференц – на війні ідентичностей, на необхідності перемогти гуманітарну війну з російським агресором та змінити ментальність нашого народу (“Гуманітарна ціль війни”).

Медіакритична колумністика актуалізована в часописі на достатньому рівні. У фокусі медіакритичних колонок є: дезінформація та російська пропаганда в українському медіапросторі, неякісні медіаресурси, залежність окремих ЗМІ від політичної позиції власника, проросійська спрямованість телеканалів та інформаційно-політична війна з Росією. Медійник Андрій Коваленко на підставі характеристики телеконтенту, а також проведеного “польового” експерименту щодо оцінювання опитуваними респондентами українського телебачення, дійшов висновку, що українська аудиторія свого телебачення не любить. Письменник Андрій Кокотюха впевнений, що під час інформаційної війни з Росією українці надалі цікавляться проросійським контентом, не шукаючи альтернативних джерел. Ситуацію в інформаційному просторі України глибоко і всебічно аналізує Ігор Лосєв, констатує, що російське телебачення є агресивним,

антиукраїнським та загрозливим для національної безпеки. На думку колумніста-політолога, подолати російського агресора без “мови ворожнечі” неможливо: “Адже говорити про ворога, якщо він веде проти тебе війну на знищення, категоріями “мови любові” – означає скоїти національний суїцид” [190]. Ігор Лосєв критикує бездіяльність влади під час інформаційної атаки російських ЗМІ та вказує на патологічну неспроможність телеканалів України обійтися без думок російських діячів.

У медіакритичних колонках Славки Куцай розкритиковано такі російські та проросійські пропагандистські канали, як: “Інтер”, НТВ, “Первый канал”, “Россия-РТР”, “1+1” та АТР. Антиукраїнську пропагандистську позицію українського телебачення осуджує і Катерина Гладка, на думку якої провладні телеканали “Інтер”, “Перший Національний” та “Україна” після кількох місяців дезінформації раптом змінюють свої позиції, щоб утриматися на українському медіаринку. Тетяна Микитенко вважає телебачення найпоширенішою причиною деградантства, адже цей потужний інструмент впливу робить нас примітивними (“Шлях до деградантства”). В АК “Негативна селекція” Богдан Буткевич заявляє, що низькопробні російські серіали витіснили якісний український контент: розслідувальну, документальну журналістику та розважальні шоу.

В УП медіакритична тематика менш популяризована. Колумністи інтернет-видання часто полемізують з приводу російських чи проросійських ЗМІ. Скажімо, Метью Шааф не погоджується з позицією Національної ради з питань телебачення і радіомовлення щодо заборони трансляції російського телеканалу “Дождь” на території України. Такий ліберальний погляд абсолютно не підтримує журналіст Павло Казарін (“«Дождь» розбрату”).

Про обмеження роботи журналістів в зоні АТО пише Катерина Сергацкова у КМ “Журналісти проти свободи слова”. На її думку, влада використовує всілякі бюрократичні заборони з метою приховати воєнні реалії від громадян: фронтові труднощі, помилки військового керівництва, корупційні схеми, кількість загиблих і контрабанду на воєнній території. Та найбільше обурюється журналіст на колег, які без спротиву пристають на позицію влади.

Автори вебресурсу здебільшого висвітлюють власне журналістські проблеми, інколи критикуючи медіа. Скажімо, журналіст-експерт Інституту масової інформації Роман Кабачій написав низку колонок, в яких актуалізує такі проблеми: порушення міжнародних стандартів під час висвітлення інформації у ЗМІ; висміювання міжнародних спостерігачів; залякування журналістів надмірними штрафами; замовні матеріали в друкованій пресі; спотворення дійсності неправдивими відомостями, зростання київської джинси напередодні виборів; поширення політичної джинси від Юлії Тимошенко; спотворення реальності радіоджинсою; дезінформація на виборчих дільницях, активізація лжежурналістів під час виборів; масове побиття журналістів у Криму; посилення російської пропаганди в окупованому Криму; ліквідація кримськотатарської журналістики на материку; порушення російськими спецслужбами кримінальних справ щодо проукраїнських журналістів.

Мовна (лінгвістична) колумністика поширена у вебгазеті УП. Зокрема власним досвідом засвоєння української мови ділиться Дінара Касимбекова у персоналізованому тексті “Як я приїхала з Казахстану і вивчила українську за півроку”. Основним мотиватором стала музична творчість Святослава Вакарчука – прагнення зрозуміти зміст його душевних пісень, а після переїзду в Україну досконало вивчити державну мову. Авторка запевняє, що вільно володіти українською можна, якщо є бажання, особистий метод і повага до культури українського народу. На думку музиканта Павла Вишебаби, для переходу на українську мову важливо набратися сміливості, бо іноді близьке російськомовне середовище може чинити опір (“Найкращий час, щоб перейти на українську”). Суб’єктивне бачення лінгвістичної проблеми експліковано у АК журналіста Павла Зуб’юка, співачки Антоніни Матвієнко, політолога Сергія Стуканова та правозахисниці Лариси Денисенко. Народний депутат Ірина Подоляк у матеріалі “За мову – не проти мов” коментує законопроект “Про забезпечення функціонування української мови як державної”, спростовуючи побоювання іншомовних громадян щодо обмеження їхніх прав. На юридичних особливостях правового статусу російської мови акцентує юрист Олексій Столяренко у колонці

“Все про статус російської мови”. Автор обґрунтовує тезу про те, що “російська мова на території України не заборонена, вона законодавчо захищена”. Тобто жодного ущемлення російськомовних громадян немає.

Мовно-політична тематика достатньо актуалізована в журналі УТ. Тут ми можемо дізнатися про специфіку функціонування української мови в Одесі (Ніка Іванова “«Невиліковна» мова”), про мовну ситуацію на Донбасі (Борис Бахтєєв “Донбас та мова”), про проблему української культури та мови в Криму (Юрій Лапаєв “Бандерівці перемогли”), про мовне питання мешканців Кривого Рогу (Анатолій Шара “Кривой Рог чи Кривий Ріг?”). Львів’янка Ольга Ворожбит у лінгвістичній колонці “Моє ім’я...” вказує на дві головні причини невтішної мовної ситуації в Україні: відчуття комплексу меншовартості та транслювання на ТБ російського контенту. Житель Донбасу Максим Віхров, який під час воєнних подій переїхав на Київщину, в публікації “Мовний парадокс по-київськи” порівнює мовне середовище на Донбасі та в Києві. Автор певен, що не Київ русифікує чи українізує людей, а їхнє уявлення про столицю як територію російськомовних людей. Особистим досвідом засвоєння української мови ділиться з читачами тижневика російськомовний киянин Антін Мухарський у колонці “Свідоме зусилля”. Колумніст схильний вважати, що від якісного конкурентоспроможного україномовного продукту залежатиме наше майбутнє. У КМ “Українізація якістю” таку ж думку поділяє україномовний киянин Володимир Регеша. Тож два київські автори, незалежно від мови спілкування, переконані, що потрібна популяризація мови на державному рівні. Адже лише якісний український контент може стати ґрунтом та маркером ідентичності для майбутнього покоління та сприяти духовному зростанню і консолідації народу.

Більшість мовних проблем колумністи висвітлюють у політично-правовому контексті. Скажімо, в АК депутата фракції “Об’єднання Самопоміч” Ірини Подоляк та правознавця Володимира Василенка сфокусовано увагу на важливості законопроекту № 5670 щодо популяризації державної мови. Лінгвістична тема також відображена у публікаціях знаних літературознавців В’ячеслава

Брюховецького, Анастасії Левкової та Ярини Цимбал, письменників Павла Вольвача та Єлизавети Гончарової.

Культурологічна колумністика актуалізує літературні (прозові, поетичні), мистецькі (музичні, художні), наукові та освітні питання. Колумністи “Тижня” описують характерні особливості української культури (Лесь Белей), її філософську специфіку (Тарас Лютий) і акцентують на важливості реформування та просування національного культурного продукту (Павло Гудімов). Колумніст-культуролог Франкі Бландо написав багато колонок про українську та французьку культуру, в яких осмислює особливості розвитку і функціонування мистецтва, літератури, народного фольклору, музики в українському і закордонному дискурсі. Натомість головна редакторка порталу “ЛітАкцент” Ірина Троскот наголошує на кризі якісної прози в Україні та на залежності літературної критики від довколалітературного середовища (“Криза актуальної літератури”).

Колумністи УП осмислюють специфіку жіночої літератури (Олег Шинкаренко), спростовують тезу про другорядність поезії (Катерина Гладка) та намагається зрозуміти, чому українці не вміють шанувати творчості своїх письменників та презентувати себе у культурному дискурсі (Андрій Шкіль). Актуалізовані на сайті колонки Катерини Ботанової охоплюють ціннісний і психологічний аспект культури. Авторка радіє з приводу літературних дискусій у Німеччині, присвячених українській літературі. Проте культурного критика бентежить глибока апатія культурного середовища, недовіра до влади, бездіяльність Мінкультури в особі тогочасного очільника В’ячеслава Кириленка.

Зауважмо, в колумністиці УТ зрідка фігурують освітні проблеми. Лише літературознавець і письменник Володимир Панченко критикував МОН України за спробу об’єднати два предмети. Натомість колумністи УП неодноразово висвітлюють реформи в освітній сфері та надають пропозиції щодо трансформації радянської освіти в Україні. Засновник онлайн-платформи “Prometheus” Іван Примаченко написав декілька колонок на тему реформування освітньої галузі, в яких робить такі висновки: результати ЗНО є свідченням катастрофи української освіти; найбільш продуктивною є технологічна форма навчання, що включає безкоштовні онлайн-

курси, мобільні навчальні застосунки, змішане й адаптивне навчання; система змішаного навчання є ефективною, адже зорієнтована на подвійний формат: онлайн та офлайн; стипендії потрібно не скасовувати, а реформувати: соціальна стипендія є важливою для малозабезпечених сімей, а академічна – для мотивації за навчальні та наукові успіхи; три головні проблеми української освіти: нестача кваліфікованих вчителів і викладачів, брак грошей і часу на зміни.

Інновації в освітній галузі окреслено у КМ Романа Греби “Е-підручник – це не просто PDF. Які можливості відкриє національна електронна освітня платформа”. За констатацією заступника міністра освіти і науки України, електронна платформа освіти передбачає насамперед представлення на сайті е-підручників, які містять різну мультимедійну інформацію: візуальну, графічну чи аудіовізуальну. Для вчителів ця платформа створить можливість колекціонувати та поширювати різні навчальні й методичні матеріали.

Окрім класичної освіти, вагоме значення в розбудові громадянського суспільства має неформальна освіта – різні тренінги, семінари, практики та волонтерство. Законодавче визнання неформальної освіти та волонтерства як потужних каталізаторів змін осмислює народний депутат Іван Крулько. На його думку, громадська активність, легалізована на законодавчому рівні, стимулюватиме молодь працювати в державних органах і змінювати систему зсередини. Освітнього процесу також стосується колонка кандидата технічних наук Зеновія Вереса “Чекати змін чи творити їх: як ІТ-компанії запустили бакалаврську програму в держуніверситеті”.

Мережева колумністика багатогранно охоплена в часописі “Тиждень”, колумністи якого переважно акцентують на перевагах і недоліках Facebooku, на перетворенні соціальних мереж з особистого простору на корпоративний інструмент, на ролі соціальних медіа у прогнозуванні майбутнього. ОНУХ у КМ “Темний бік мережі” акцентує на відсутності приватності та оприлюдненні персональних даних Facebooku. Про ефективність публічної критики у соцмережах пише Єлизавета Гончарова у КТ “Соцмережі замість усіх інституцій”.

Соціологічний портрет фейсбук-українця змальовано в АК Богдана Логвиненка “Хто такі фейсбук-українці?”.

Тема соціальних мереж рідше актуалізована в інтернет-виданні УП. До прикладу, аналітикиня громадської організації МІНЗМІН Вікторія Омеляненко в АК “Цифрові права та онлайн безпека: як захистити дітей в інтернеті” розглядає тему інтернету у правовій площині.

Правова, юридична колумністика активно популяризується в інтернет-виданні. Зокрема, судова тематика висвітлена у КТ адвоката Марини Соловйової та помічника адвоката Наталки Зозулі. Автори суголосно твердять про несправедливість правосуддя за режиму Віктора Януковича. Заслужений юрист України Валерій Корпунцов та політолог Ігор Дебенко критикують недосконалість тогочасної правової системи, зокрема узурпацію судових інституцій і підпорядкування судової гілки колишньому президенту. Натомість слідчий суддя Андрій Іванов вважає, що саме сьогодні відбувається дискредитація судової системи, неправомірний тиск на суддів і безпідставне навішування на них ярлика “судді Януковича”. У колонці “Судова реформа в небезпеці” він привертає увагу до кадрової проблеми у судовій галузі. Власні способи оновлення суддівського корпусу пропонує доктор юридичних наук Микола Мельник. У матеріалі “Як повернути правосуддя” він дає поради щодо відродження суддівського самоврядування та відновлення конституційного статусу Верховного суду. На думку автора, без кардинального оновлення судової влади змінити її сутність неможливо.

На мікротемі “суд” в основному сконцентована і правова колумністика “Тижня”. Про судові засідання у справі Віктора Януковича йдеться у тексті Станіслава Козлюка “Нестримне бажання Януковича”. Окрім судової тематики, юридичні експерти порушують проблеми правоохоронних органів чи інших гілок законодавчої влади. Кримінологиня Ганна Маляр також написала кілька колонок, в яких розглядала різні правопорушення, наводила правові способи звільнення Юлії Тимошенко, коментувала відкриті питання у справі Музичка та давала експертну оцінку соціальним питанням.

Соціальна колумністика багатогранна, втім в УП популяризована рідше, аніж в УТ. Автори УП розмірковують про соціальні послуги для людей з інвалідністю; про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; про стан дитячого харчування; про підліткову тютюнозалежність; про засилля жорстокості серед дітей та підлітків (Іванна Смачило “Чому дітей цькують і принижують в українських школах”); про сексуальне насильство на сході країни (Каспар Пік “Ворог – всередині суспільства”); про поведінку еліти та олігархів під час війни (Андрій Прилоус “Маскування світлом”); про аварійні будинки та соціальну апатію українців (Тамара Злобіна “Ціна твого життя”).

Колумністи “Тижня” соціальні питання традиційно висвітлюють у тісному зв’язку з політичними явищами чи подіями: аналізують суспільні цінності, український соціальний клас, соціальні чинники та умови життя, характеризують байдужість і благочинність як тренди сьогодення та порушують соціальну проблему зубожіння. Так, Константин Скоркін у колонці “Голод як фактор сепаратизму” змальовує жахливі умови окупованої території, промисловість та інфраструктура якої зруйновані вщент, тож Луганськ наразі без світла, газу, води, харчів і ліків. Ця проблема має глобальний характер, адже зумовлена воєнними діями на Донбасі, має психологічний, соціальний та побутовий вимір.

Побутова колумністика зрідка фігурує у виданнях. За аналізований період не було виявлено колонок суто побутової тематики, втім за 2008 рік у часописі “Тиждень” вдалось зафіксувати такі колонки побутового спрямування: “Неосвоєні кошти” Олександра Мазурчака, “Пиво – сила” Павла Вольвача, “Тримайте човен під подушкою” Тетяни Оrobeць. Наведені тексти є політематичними, адже торкаються соціальних та економічних проблем.

Економічна колумністика широко представлена на сайті ЕП. На різних економічних проблемах фокусують увагу такі колумністи: міністр фінансів України Наталія Яресько, експерт з питань фінансової політики Інституту суспільно-економічних досліджень Антоніна Дешко, заступник голови Національного банку України Дмитро Сологуб. Низку колонок на економічну

тему написав головний редактор “Економічної правди” (2011–2015 рр.) Сергій Лямець, наприклад “Нацбанк зазіхнув на святе”.

Економічні експерти регулярно актуалізують такі внутрішньоекономічні та зовнішньоекономічні проблеми: валютний ринок, ринок цифрових активів (криптовалютний ринок), фармацевтичний ринок (ціни на ліки), агробізнес, будівельний бізнес, тіньовий бізнес, економічна реформа, митна реформа, енергетична реформа, банківська система, банківське ліцензування, банки України (Нацбанк, Приватбанк), промислове виробництво, фінансові еліти, інтернет-підприємці, міжнародні інвестиції, оренда помешкання, тарифи на електрику та газ, комерційний облік тепла та води (встановлення лічильників), трудова міграція (заробітки закордоном), Міністерство фінансів України, бюджети, аліменти, субсидії, субвенції, податки, стипендії, дивіденди та криптовалюти. Способи правового регулювання криптовалют в Україні розглянув керівник експертної групи з розвитку віртуальних активів Міністерства цифрової трансформації Макс Дем’янюк.

Економічний колумніст УТ Любомир Шавалюк писав про фінансове становище країни, конфіскацію майна “Сім’ї” та зміни в енергетичній галузі України. Скажімо, у колонці “Боротьба натур” автор показує ставлення людей до реформування банківської системи. Іноді колумністи оцінювали роль і місце малого бізнесу в Україні та висловлювали міркування щодо вільного ринку землі, актуалізуючи водночас аграрну проблему.

Аграрна колумністика маніфестована переважно в економічній площині. Аграрні проблеми висвітлюють такі експерти: заступник голови комітету з питань аграрної політики та земельних відносин Вадим Івченко, президент асоціації “Український клуб аграрного бізнесу” Алекс Ліссітса, міністр аграрної політики та продовольства Олексій Павленко, генеральний директор асоціації “Український клуб аграрного бізнесу” Тарас Висоцький, голова Української аграрної асоціації Володимир Макар, голова Всеукраїнської аграрної ради Андрій Дикун. Колумністи сконцентровують увагу на плюсах і мінусах великого і малого агробізнесу, на потребі розвивати господарства сімейного типу та інтегрувати

дрібне фермерство у великий агробізнес, на податкових пільгах для аграріїв та сірих схемах приватизації землі.

На відміну від УП, аграрна тематика в УТ менш репрезентована. Тільки у політематичній колонці Юрія Макарова “Ох, земелько, свята земелько!” йдеться про вільний ринок землі, про землю як сакральну категорію для селянина, про забобони, зумовлені процесом активної урбанізації.

Урбаністична колумністика зрідка актуалізується в аналізованих медіа. Авторські враження про Львів експліковані в матеріалі Лариси Денисенко “Трохи про Львів, про центр “бандеризму” і про Європу”. На сторінках часопису “Тиждень” урбаністична тематика частково відображена в КТ Ігоря Лосєва, Юрія Макарова, Дмитра Крапивенка, Антона Санченка та Тетяни Микитенко. В АК Дмитра Крапивенка “Понти й розмаїття” образно сформульовані урбаністичні тенденції розвитку в українському середовищі: “Українська урбанізація кілька століть тому збилася з європейського шляху й мандрувала спочатку російсько-імперськими, а потім радянськими та пострадянськими манівцями” [159].

Історична колумністика найширше представлена на сайті ІІ. Серед найактуальніших історико-політичних проблем є мікротема *ОУН-УПА*, висвітлена у колонках Володимира Мороза, Казімежа Вуйціцького та Миколи Рябчука. Також предметом багатьох КМ була мікротема *Голодомор в Україні*. Так, “Історична правда” опублікувала виголошений у Києві на конференції виступ дослідника Голодомору Джеймса Мейса під назвою “Юридичні аспекти голодомору”. Історик наводить документальну базу для підтвердження геноциду в Україні, закликаючи політиків визнати геноцид на законодавчому рівні, а науковців – домогтися його світового визнання. Мікротему *Голокост в Україні* докладно репрезентує Джон-Пол Химка, доводячи причетність української народної міліції до львівського погрому за допомогою фотоданих.

Польсько-українське питання, зокрема події 9 вересня 1944 року, порушено в АК Володимира В’ятровича та Олександра Зінченка. Окупація України схарактеризована у матеріалі історика і етнополітолога Віталія Нахмановича “«Рідна влада», або Досвід однієї успішної окупації”. Автор намагається

порівняти дві окупації України – нацистську та комуністичну, аналізуючи цілі та наслідки двох режимів. Про кремлівські методи окупації міркує професор Гарвардського університету Генадь Побережний. У колонці “Кремлівський спецназ учора й сьогодні. Порівняйте” дослідник проводить паралелі між радянською диверсією та воєнним конфліктом на Донбасі, зауважує схожі методи загарбництва Сталіна і Путіна.

Історична колумністика також масштабно продемонстрована в “Тижні”. Зокрема, видатним постатям українського народу, його історичній пам’яті, а також різним пам’яткам і пам’ятникам на території України присвячені колонки історикині Ольги Ковалевської. До прикладу, в АК “Маркери незалежності” дослідниця аналізує візуальні маркери та образи української незалежності у символічному просторі наших міст та розглядає ідеологеми у пам’ятних знаках і монументах.

Колумністи-історики висловлюють власні судження щодо Волинської трагедії, декомунізації в Україні, пам’ятників УПА на території Польщі, Голодомору 1932–1933рр., зміни історичної політики у шкільній системі тощо. Історичні події Естонії відображено в КМ Ерккі Баховскі, як-от: “е-Естонія: як вдалось і що далі?” та “Міф про початок з нуля”.

Міфологічна колумністика за досліджуваний період недостатньо маніфестована в УТ. Міфологічну проблему в історичній площині розглядає Олександр Михельсон в АК “Воллес, Бандера і міф”. Антиміфи у колективній підсвідомості українців з психологічного ракурсу окреслив Юрій Макаров у КМ “Антидот для підсвідомості”. А в колонці Тараса Лютого “Міфопоетика метро” експліковано філософські розмисли колумніста щодо міфологічних алюзій, символічних значень та семантичних відтінків слова *метро*.

Філософська колумністика є репрезентантом авторського “я”, оскільки багато актуалізованих у часописі тем мають філософське трактування. Насамперед філософський погляд на проблему мови й держави виражений у КМ Ярослава Мельника “Про слова: фокус-покус”. Філософські міркування щодо діалектики свого/чужого експліковані у тексті Тараса Лютого “Чужий/Інший”, а в колонці “Суперечлива героїка” осмислено феномен героїзму. Філософічним

осягненням світу вирізняється колонка Вахтанга Кебуладзе “Межі, границі, кордони...”.

Тревел-колумністика порівняно популярна в інтернет-виданні УП. Передовсім викликають зацікавлення туристичні колонки журналіста та гіда Дмитра Антонюка та письменника Сергія Жадана, опубліковані 2015 року “в рамках подорожі 33 містами України на підтримку нової книжки поезій та перекладів “Життя Марії””. Серед персоналізованих текстів Сергія Жадана привертає увагу АК “Три міста. Три виміри”, де письменник змальовує мандрівку Житомиром, Вінницею та Хмельницьким. У часописі “Тиждень” подорожні мотиви наявні в колонках Антона Санченка та Арсенія Сітнікова, де автори розповідають про подорожі Батькіщиною чи за її межами у час гарячого туристичного сезону. Проблему внутрішнього туризму частково порушено у матеріалі Юрія Макарова “Ліжко-місце як інструмент”.

Медична колумністика не широко представлена в часописі УТ. До топових тем належить медична реформа та пандемія COVID-19. Наприклад, АК Едварда Лукаса “COVID-19: переможці й переможені”. В УП медичні проблеми характеризується більшою популярністю. Досить актуальною темою є коронавірусна інфекція, яку висвітлюють терапевт Тетяна Анікеєва (“COVID-19: лікар відповідає на найпоширеніші питання”) та журналіст Олексій Єрмоленко (“Допис з-під кисневого концентратора, або Як резервні лікарні зустрічають другу хвилю пандемії?”).

Не менш популярною темою є медична реформа. В.о. міністра охорони здоров’я України Уляна Супрун фокусує увагу на розпочатих та запланованих змінах у медичній галузі. Про реформування медичного сектору також пише заступник міністра охорони здоров’я України Павло Ковтонюк. Експерт ділиться планами МОЗ та дає відповіді читачам на адресовані йому питання стосовно сучасної реформи охорони здоров’я. А от перший заступник голови парламентського комітету з питань охорони здоров’я Роман Ілік переважно розглядає медичну реформу у фінансовій площині – як спосіб подолати побутову корупцію, зробити ліки більш доступними для загалу та домогтися зменшення смертності. Колумніст припускає, що самолікування через інтернет є головною

причиною ускладнень і смертності в нашій країні, адже запропонована в інтернеті якість ліків є сумнівною (“Доступні ліки”: перші симптоми”).

Екологічна колумністика недостатньо маніфестована у тижневику, оскільки оглядачі “Тижня” лише побіжно торкаються проблем відновлення природних ресурсів та очищення забрудненого довкілля. Натомість колумністи вебресурсу УП часто порушують теми води і сміття. Так, Світлана Козловська радить киянам пити воду з бювета, оскільки вона високої якості. А в публікації Катерини Солодової “Як дізнатися, що ми п’ємо?” описано процедуру перевірки якості питної води. Експерт з питань екологічної політики Інституту суспільно-економічних досліджень Тетяна Тевкун у КТ “Смітити по-європейськи: що має змінити Україна” наголошує на потребі запровадити європейські стандарти поводження з відходами. Стратегію для переробки сміття запропоновано у АК Світлани Чернецької “Київ сміттєвий: як вирішити проблему з відходами”. Генеральний директор компанії ТММ Микола Толмачов вважає сміття альтернативним джерелом енергії. Екологічні наслідки токсичних сміттєзвалищ осмислює громадська діячка Олена Колтик. У статті “Сміттєва революція: як відвернути екологічну катастрофу в Україні” йдеться про небезпечні відходи, які становлять загрозу життю і здоров’ю людини, забруднюють екологію та займають значну частину неконтрольованих полігонів, що “дорівнює площі 4,5 млн футбольних полів”.

Спортивна колумністика не надто популяризована в аналізованих виданнях. Колумністи УТ (Олександр Сидоренко та Любомир Шавалюк) та УП (Мирон Маркевич та Віктор Мороз) переважно актуалізують футбольну тематику. Голова комітету національних збірних ФФУ Мирон Маркевич акцентує на розбудові футбольної інфраструктури протягом 2015–2018 років та покладає надію на подальший розвиток футболу України. Футбольну та навколофутбольну ситуацію в державі аналізує і політичний оглядач УП Віктор Мороз. А журналістка Анастасія Береза екстраполює досвід дитячої команди хокеїстів на загальнополітичне життя українців.

Архітектурна колумністика є однією з найменш експлікованою на сайті. Тема будівництва відображена у КМ голови Державної архітектурно-будівельної

інспекції Олексія Кудрявцева “Як змусити забудовників будувати чесно” та “Будівельний конфлікт на Микільській Слобідці як можливість системних реформ”. Тему житлового будівництва частково порушує колумніст УТ Юрій Макаров. Його політематична колонка “Хвороба червоних очей” має ціннісний вимір, адже охоплює проблему людської заздрості.

Аксіологічна колумністика є рідкісним феноменом в інтернет-колонках. Автори УП та УТ розміковують про цінності українців, про брехню, лицемірство і зраду політичної еліти, про справедливість і мораль як базові орієнтири суспільного прогресу. Морально-етичний потенціал містять колонки Любомира Гузара, в яких ідеться про культуру поведінки, виховання дітей, відповідальність перед ближніми і перед Богом, про добро і зло, правду і брехню, працю та лінощі, любов і повагу до старших.

Релігійна колумністика, зважаючи на суспільно-політичне спрямування часопису УТ, експлікована переважно в політичному аспекті. Наприклад, Максим Віхров роздумує над патологіями української релігійності та пише про УПЦ МП як духовно-ідеологічний інструмент Кремля. Про УПЦ КП розміковує священник Павло Проценко. А в колумністиці УП релігійні питання і концепти часто актуалізував Архієпископ Любомир (Гузар).

Психологічна колумністика рідше презентована у вебресурсі УП. Психологічні проблеми переважно висвітлюють психологи. Наприклад, Марта Приріз дає підказки батькам, як полегшити процес адаптації дитини до садка, а Ольга Гомон акцентує на психології дітей, у яких батьки розлучені. Інколи колумністи заторкують психологічні травми і поствоєнні синдроми бійців.

Окрім наведених тематичних різновидів колонок, в аналізованих виданнях також можна натрапити на *гастрономічні* та *кулінарні* проблеми.

Колумністика “Української правди” різнотематична. Найпопулярнішими за тематикою є політичні, воєнні (також майданні та революційні), економічні, історичні, культурологічні (зокрема, освітні) та медичні колонки.

Колумністи “Тижня” інколи заторкують допоміжні теми. Приміром, елементи *археологічної тематики* фігурують у політематичному тексті Олега Осаульчука “Між дорогами та історією”.

За кількістю порушених тем можна розглядати політематичні колонки (охоплюють кілька (дві, три чи більше) тематичних ліній) та монотематичні колонки (фігурує одна тема). Докладніше про це – в таблиці В.12 і В.13.

Головними детермінантами політематичних колонок вважаємо такі: поєднання кількох тем асоціативним методом; генерація іншотематичних ліній на основі авторських рефлексій; відображення будь-яких реалій сьогодення у воєнно-політичному контексті; належність однієї проблеми до різних тематичних аспектів (приміром, декомунізація є історичною та політичною проблемою, тож може охоплювати дві тематичні лінії; проблему корупції також можна висвітлити у політичному та соціально-економічному ракурсах).

На підставі контент-аналізу виявлено, що багато колумністів “Тижня” порушують кілька тематичних аспектів. Зокрема в АК Юрія Макарова “Good night Ukraine” можна виокремити три тематичні лінії: *політичну* – про політичну упередженість FARE щодо стадіону “Арена–Львів”, *правову* – про вибіркове правосуддя, *спортивну* – про дискваліфікацію стадіону “Арена-Львів”.

Політематичні колонки значно рідше представлені в “Українській правді”. Приміром, експерт-кримінолог Ганна Маляр у колонці “Мовний фактор безпеки” актуалізує три тематичні лінії: мовну, юридичну і політичну. Колективна публікація Любові Акуленко, Олексія Атрощенко та Радослави Чекмишевої “З турботою про здоров’я. 5 законів, які зроблять продукти безпечними” стосується сфери охорони здоров’я, а також економічної та законодавчої галузей [255]. Загалом в аналізованому виданні переважають вузькоспеціалізовані тексти. Доктор медичних наук, професор та лікар-стоматолог Ярослав Заблоцький публікує медичні колонки, як-от: “Як бути здоровим і не платити за стоматологічне лікування”. Економічний експерт Віталій Кузьмін пише колонки економічного спрямування (“Достойна зарплата і прозоре працевлаштування: чи є шанс”). Монотематичні колонки частково домінують у часописі “Тиждень”.

Наприклад, філософська тема актуалізована у тексті філософа Тараса Лютого “Завдання філософії”, а історична – в матеріалі Романа Кабачія “Імітація декомунізації: як боротися?”. Загалом в аналізованих виданнях переважають монотематичні колонки, сконцентровані на одній темі. Втім політематичних текстів у “Тижні” значно більше, аніж в “Українській правді”, де колонки переважно ведуть експерти з різних галузей, а не журналісти чи публіцисти.

Проаналізувавши тематично-змістове наповнення колонок “Тижня” та “Української правди”, можемо констатувати:

- колумністика видання “Тиждень” є тематично багатогранною. Ще більше тематичних моделей колонок представлено на сайті “Української правди”;
- політематична структура багатьох авторських колонок в аналізованих медіа створювала певні бар’єри під час виявлення проблемно-тематичної домінанти. Наприклад, тему пандемії COVID-19 колумністи часто висвітлюють у медичній, економічній, психологічній та соціально-політичній площині;
- найбільш популярною у часописі “Тиждень” є політична, медіакритична, воєнна, медична та культурологічна колумністика. Остання має пізнавально-виховний потенціал, адже прищеплює читачеві культурні смаки і цінності та відтворює події з мистецької, літературної, музичної й освітньої царини. Також різнотематичною є колумністика “Української правди”, де найпоширенішими є політичні, воєнні, майданні, революційні, економічні, історичні, культурологічні (передовсім освітні) та медичні питання;
- тематичний вектор АК зміщувався відповідно до сьогочасної суспільно-політичної ситуації в країні. Скажімо, майданна колумністика набула популяризації з кінця 2013 року (революційна – з лютого 2014 року), яку згодом доповнила та частково маргіналізувала воєнна тематика. По суті, російсько-українська війна стала центральною темою авторських колонок. А з 2019 року до топових тем колумністики належить пандемія COVID-19;
- колумністи “Тижня” обізнані та компетентні у різних галузях, адже висвітлюють будь-яку тему багатоаспектно та фахово аналізують мовні, культурні, воєнно-політичні та інші проблеми. Натомість в інтернет-ЗМІ “Українська правда”

колонки переважно ведуть провідні експерти: історики, економісти, екологи, правники, політологи та інші спеціалісти, актуалізуючи близькі їм нішеві теми;

- загалом колумністика видань “Український тиждень” та “Українська правда” є адекватом сучасних українських реалій, адже різнобічно висвітлює проблеми суспільного чи автобіографічного характеру. Колумністи аналізованих медіаресурсів пропонують читачам якісний колумністський контент та сприяють розвиткові цієї багатогранної соціокомунікативної парадигми.

Висновки до розділу 2

На підставі методів контент-аналізу, класифікації та порівняння виявлено, що колумністика у виданнях “Українська правда” та “Український тиждень/“Тиждень.ua” має багато спільних та відмінних особливостей, а саме:

- мова викладу в означених ЗМІ здебільшого українська. Російськомовні колонки на сайті “Український тиждень” представлені зрідка, а в УП охоплюють майже третину контенту. До речі, англійськомовні матеріали фіксуємо лише на історичному вебпорталі “Historians.in.ua”;

- обсяг АК несталий та сягає від 170 до 4000 слів. Лише в друкованій версії “Української правди” довжина колонок регламентується межами 500–900 лексем, що дорівнює одній шпальті часопису;

- першість відтворення свідчить про оригінальність колумністського контенту, втім редакції видань інколи оприлюднюють тексти з інших джерел. За результатами аналізу, кількість передруків в “Тижні” значно менша, ніж в “Українській правді”. Найбільше републікованих матеріалів фіксуємо на сайті “Історичної правди”;

- візуалізація контенту характерна для двох ЗМІ. Проте колумністи “Української правди”, на відміну від оглядачів “Українського тижня”, частіше

використовують візуальні елементи. Світлина колумніста є основним візуальним маркером авторських колонок;

- тематика колонок “Українського тижня” зазвичай охоплює політичні (зокрема, воєнно-політичні), медійні, культурологічні, історичні та мовні проблеми. Окрім зазначених тем, в “Українській правді” широко актуалізовані економічні та медичні питання. Загалом колумністика інтернет-видання тематично різноманітніша і переважно сконцентрована на висвітленні однієї проблеми. Натомість колумністи “Тижня” часто осмислюють будь-які реалії сьогодення з різних позицій. Скажімо, тема пандемії COVID-19 у журнальній колумністиці висвітлена з медичного, економічного, соціокультурного та суспільно-політичного ракурсів;

- стиль АК здебільшого публіцистичний або змішаний. У двох виданнях превалюють публіцистичні тексти, а ділові та конфесійні колонки фігурують найрідше. З огляду на тенденцію до стильового синкретизму, колумністи часто комбінують атрибути художнього, розмовного, наукового, а інколи конфесійного й офіційно-ділового стилів, утворюючи симбіозну стильову модифікацію (науково-публіцистичну, конфесійно-розмовну тощо);

- жанрова форма КМ варіативна, модифікована, адже інтегрує ознаки різних жанрів журналістики (коментарю, огляду, статті), науки (наукова рецензія, доповідь), літератури (казка, вірш, новела, оповідання), літературно-критичної прози (апологія), публічного виступу (промова та лекція), церковної риторики (проповідь) та мовленнєвих жанрів (розповідь і привітання). Окрім журналістських способів осягнення описуваних фактів чи явищ сьогодення, колумністи часто вдаються до літературних прийомів репрезентації дійсності чи застосовують наукові методи дослідження минулого і сучасності. Зауважмо, жанрова форма колонок “Української правди” варіюється за рубриками, адже в “Європейській правді” домінують колонки-статті, в “Історичній правді” превалюють колонки-нариса та колонки-спогади, а на сайті “Українська правда. Життя” переважно актуалізовані колонки-мемуари та колонки-листи. Власне мемуарно-біографічні та епістолярно-публіцистичні жанри переважають у колумністиці “Української правди”, натомість колонки “Українського тижня” зазвичай мають форму есею, огляду, статті чи коментарю.

РОЗДІЛ 3

ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ МОДЕЛІ АВТОРСЬКИХ КОЛОНОК

3.1. Тематично-змістові акценти колумністських текстів

Оскільки читач іноді не спроможний осмислити величезну кількість множинної інформації, роль колумніста набуває щораз більшої популярності, актуалізуючись, зокрема, в часописі “Тиждень” та в “Українській правді”. Нашою метою було розглянути різнотипні колонки в наведених медіаресурсах, виявивши, змодельовавши та проаналізувавши в них спільні формально-змістові ознаки. Формально-змістові моделі трактуємо як мовностильові, композиційні та тематично-змістові домінанти колонок, які визначають жанр і формують ідіостиль автора. Для формально-змістового аналізу обрано чотирьох відомих персоналій, а саме: журналіста, документаліста, письменника та телеведучого Юрія Макарова, який багатотогранно представляє колумністику “Українського тижня”; юристку-кримінологиню Ганну Маляр, яка вела колонки в УТ та в УП; релігійного діяча, Патріарха, главу УГКЦ Любомира Гузара та телеведучого і шоумена Майкла Щура (Романа Вінтоніва), які дописували в інтернет-виданні. Свій вибір мотивуємо тим, що означені колумністи відрізняються за індивідуально-психологічними та соціально-професійними особливостями, відтак репрезентують відмінні за тематичними, жанровими, мовностильовими і структурно-композиційними атрибутами тексти. Окрім неоднакових інтенцій, фонових знань, тезаурусу та професій, суттєво різниться рівень активності авторів. За результатами кількісного аналізу найменше колонок написав Майкл Щур (сім матеріалів за 2015 рік – період мобілізації), а найбільше Юрій Макаров (327 текстів за 2013–2020 роки). Отже, кількісний показник КМ істотно коливається, охоплюючи від семи до 400 колонок. Діаграми на позначення кількості колумністів та кількості АК в УТ за 2013–2020 роки розглянемо у додатках (табл. В.7, В.8, В.9).

Варто зауважити, що складна суспільно-політична ситуація в країні вплинула на зниження кількості колонок у часописі “Тиждень”. Якщо 2010 року на 117

колумністів припадало 425 АК, то 2014 року – 277 колонок на 81 колумніста. Щоправда, ситуація трохи покращилася 2017 року, адже на сайті УТ було зафіксовано 541 КМ, хоча кількість колумністів знизилася до 77 осіб. Це свідчить про підвищення рівня активності деяких авторів колонок тижневика. Отримані статистичні дані наведено у табл. В.5, В.7, В.8, В.9.

Одним із найактивніших колумністів “Тижня” є ведучий, документаліст, письменник і журналіст Юрій Макаров, який за 2013–2020 рр. написав 327 АК. З 2009 року він став постійним колумністом суспільно-політичного часопису, актуалізуючи мовні, історичні, культурні, медійні та соціальні проблеми. Проте політичні теми автор популяризує найчастіше. Це підтверджують насамперед результати контент-аналізу, проілюстровані у рис. 3.1.

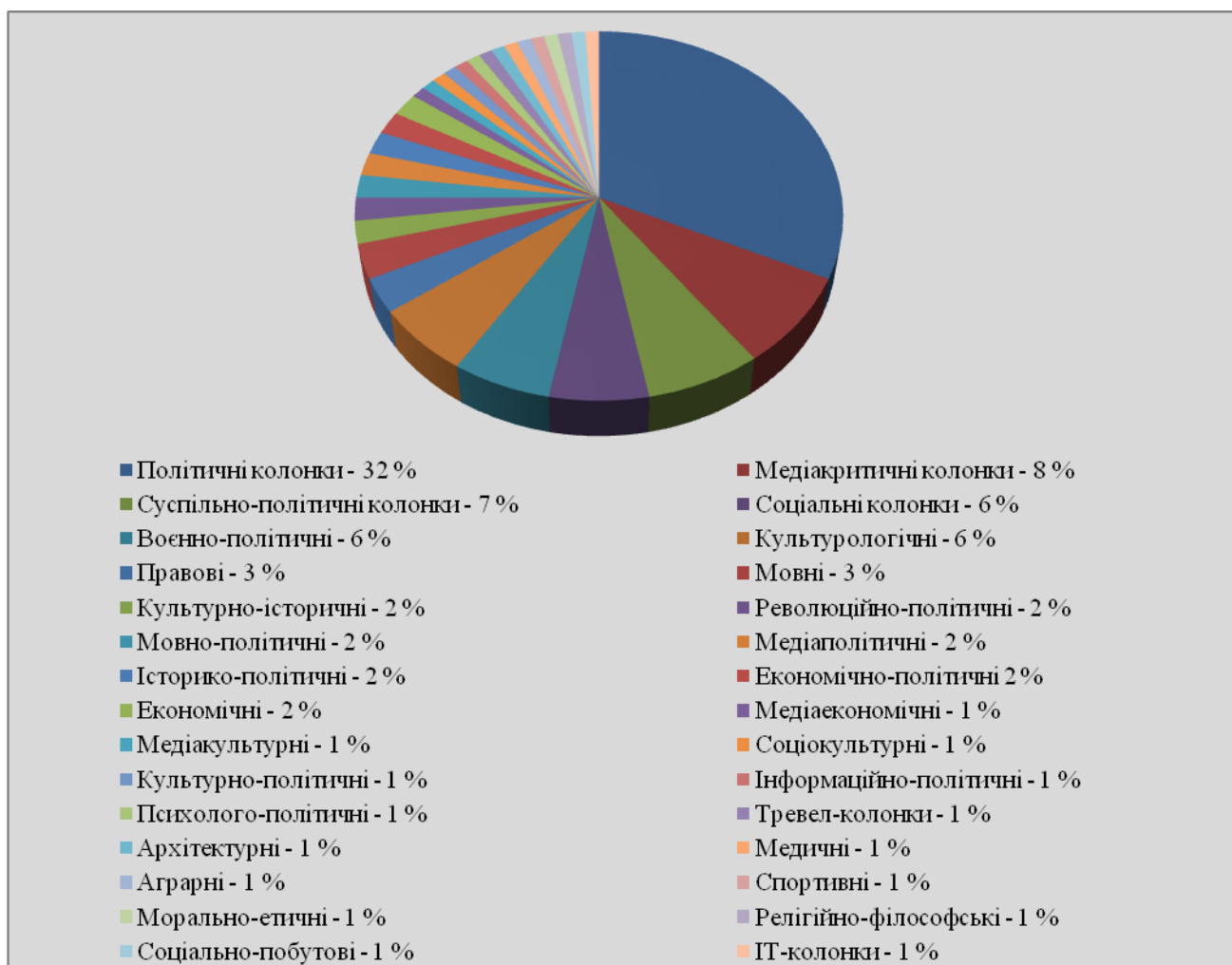

Рис. 3.1. Тематичні типи АК Юрія Макарова за 2013–2017 роки

З рисунка чітко бачимо, що найрепрезентативнішою серед широкого тематичного спектру є політична колонка (32 %). Навіть якщо у колонці

актуалізовані іншотематичні проблеми, колумніст часто висвітлює їх у політичній площині, а іноді робить екскурс у політику на основі різних інтертекстем. Аналіз контенту політичних колонок дав змогу виокремити проблемно-змістові домінанти та виявити політичну позицію колумніста щодо різних суспільно-політичних подій.

Осмислюючи агресивну політику Росії, Юрій Макаров наголошує на потребі згуртуватися в період війни. Об'єднавчим фактором для українців є “спільна небезпека у вигляді агресивного сусіда, який у принципі заперечує наше право на існування” [229]. У колонці “Війна і ми” автор вкотре роздумує над процесом самоусвідомлення українців у постмайданну добу та доходить кількох висновків: ми існуємо та відбулися завдяки путінській Росії; у нас формується громадянське суспільство; у нас є армія; ми не Росія; у нас є справжні герої. Та попри те “Україна та українці – надзвичайно інфантильне утворення. Політичний клас у цілому безвідповідальний, бізнес загалом думає короткими проміжками часу, значна частина населення наївна й бачить світ у координатах позаминулого століття <...> «Громадяни» (тепер уже в лапках) обирають популістів тільки заради того, щоб невдовзі їх люто ненавидіти” [190].

У КМ “Антропологія” простежено зміну антропологічного типу українців. Радянський громадянин був агресивний, невихований, нетолерантний, ригідний, конфліктний, зневажав начальство, штовхався у черзі та писав анонімки на сусіда. Згодом покоління дещо змінилося, але провідним типом українця став “неситий і демонстративний хам”. Під час Євромайдану українці продемонстрували найкращі риси: брали участь у волонтерстві, давали пожертви, виявляли співчуття та пропонували допомогу українській армії [181]. Незважаючи на соціальну пасивність, інертність, ментальну залежність і рабську покірність більшості громадян, “сформувалася нова генерація, яка взагалі не пам’ятає СРСР і не розуміє, як воно бути рабом”. Це юне покоління покликане мобілізувати свої сили для соціальних перетворень. У тексті “Усвідомлення наввипередки” змальовано портрет нового середнього українця, який “virізняється високим рівнем усвідомлення власної гідності”, “покладається на власні зусилля та відмовляється

від патерналістських відносин із державою, схильний будувати довгострокові сценарії, й, головне, йому притаманне почуття відповідальності, а отже, здатність об'єднуватися із собі подібними заради досягнення усвідомленої мети” [240]. Саме такі українці свого часу вийшли на Євромайдан відстоювати громадянські права та усунути панівний режим правління. У колонці “Євромайдан 2.0” політичний оглядач зазначає, що раніше віщував повалення режиму Януковича, адже з політикою концентрації влади українці не могли довго миритись. Тож “Майдан як спосіб прояву колективної волі – це реалізація української європейськості” [199].

Револьюційна колонка “Біле, чорне і червоне” конденсує авторське сприйняття війни в Україні. Колумніст обґрунтовує, що в Україні не громадянська війна, адже в “громадянській війні стикаються дві частини країни, які по-різному бачать її майбутнє й, виходячи зі свого бачення, стають комбатантами”. Та оскільки режим захищають штатні менти та озброєні кримінальники, “ідеться про звичайну революцію, себто усунення від влади узурпатора з поплічниками та всіх, хто їм сприяє” [182].

У КТ “За законами воєнного часу” наголошено, що Україна перебуває в стані війни, тож варто діяти згідно із законами воєнного часу. Головною небезпекою для України автор вважає не дефолт, не політичні розбіжності, не газовий голод, а безлад. Основну загрозу також становлять зовнішні та внутрішні вороги, зокрема: російські війська, російські ЗМІ, зелені чоловічки, антимайданівці, провокатори, диверсанти, силові органи, п'ята колона та “Правий сектор” [204]. Крім того, є непомітний фронт – це війна політичних еліт та бізнес-еліт з громадою. Воєнно-політична колонка “Непомітний фронт” актуалізує інформацію про дві війни: перша – з Росією-агресором; друга – з політичними елітами та бізнес-елітами, які чинять опір громаді [218]. Прагнення порозумітися з ворогом Юрій Макаров називає “брюссельським” синдромом, оскільки багатьох цинічних західних політиків і бюрократів цікавить не людське життя, а політична кон'юнктура.

Про загальнонаціональні громадські рухи, діяльність місцевих активістів та здорову армію, які склеюють країну в післямайданний період, згадано у колонці

“Європейський суперклей”. Запевнено, що “армія склеює країну навіть у мирний час, а на фронті це відбувається швидше й надійніше”, адже саме війна згуртувала людей після Майдану [202].

У КМ “Уроки котла” описано випробування українців у зв’язку з агресивною імперіалістичною політикою Росії. За констатацією колумніста, “саме Іловайськ, а не Крим і не Слов’янськ – повернув нас до тями”. Адже з’ясувалося, що Росія – агресор, бо проти нас воюють “сили пекла”, відбірні частини російської армії. Водночас ми стали свідками героїзму простих українців [239]. Росія постала перед Україною як ворог, як окупант, що підштовхнуло українців боронити свою ідентичність. У колонці “Ворог біля воріт” автор закликає до пильності, адже російський солдат “уже на Українській землі... Його кінцеве завдання – покінчити з ненависним для питомої російської душі «історичним непорозумінням»” [193]. Політичний критик вважає Росію головним осередком фашизму на планеті, адже їй притаманні авторитарний стиль правління, міфологічна ідеологія, пропагандистський апарат, мілітаризована економіка, агресивна зовнішня експансія, відсутність свободи слова, ксенофобська поведінка громадян та обожнювання лідера. Колумніст переконаний, що кремлівський лідер робив все можливе задля втягнення України в Митний союз, з цією ціллю навіть приїхав на святкування хрещення Русі. Відтак окупував Крим і затіяв війну на Донбасі, втім недооцінив готовність українців боронити свою ідентичність [245].

У матеріалі “Дохла корова в Кремлі” автор критично осмислює панівну гіпотезу в державі: мовляв, Путін винен у війні, після його смерті Росія стане демократичною, справедливою та поверне нам Крим. Та українцям потрібно усвідомити, що Путін є уособленням Росії, тож сподіватися на милість імперії не варто. З огляду на імперіалістичну політику Російської Федерації висловлено пропозиції встановити великий фйрвол, тобто “залізну завісу” між Україною та Росією [196]. Понад те, Юрій Макаров закликає відпустити Росію з власного поля зору, звільнитися від тоталітарної свідомості та вчити мови, адже зацикленість на Росії – це “продовження давньої залежності від метрополії” [187]. Вихід політичний оглядач вбачає у європейському курсі, водночас зазначаючи, що ЄС

не вирішить внутрішніх проблем України, так само, як і Греції. Ми повинні самотужки перезавантажити країну [231].

У тексті “Синдром кіборга” сфокусовано увагу на “посттравматичному стресовому розладі” учасників бойових дій, яким важко “пристосуватися до “нормального” життя” [232]. Окрім психологічних розладів, дехто зазнав фізичних травм: позбувся ноги, руки, очей. Медійник переконаний, що кожні новини мають містити інформацію про фронт [191]. До того ж самі учасники АТО найбільше скаржаться на недостатнє висвітлення поточної війни у ЗМІ. У період інформаційної війни ця потреба значно загострюється.

Політичні колонки є домінантними у колумністиці Юрія Макарова та найбільш актуальними у медіадискурсі, оскільки відображають суспільно-політичні реалії нашого сьогодення. Колумніст маніфестує особисте ставлення до порушених проблем (напр., до Росії – відверто негативне, до України та до Європи – переважно помірковане, зрідка негативне). До того ж у КТ проявляється чітка громадянська позиція автора, яку він відверто та послідовно відстоює, розмірковуючи над суспільно значущими для України подіями в період російської агресії та закликаючи дбати про інформаційну політику. Більш докладно описано у нашій статті “Політична колумністика Юрія Макарова як адекват суспільно-політичних реалій” [33].

Окрім суспільно-політичних тем, автор намагався масштабно охопити і глибоко проаналізувати журналістські проблеми. У своїх медіакритичних колонках він критикує деякі українські та проросійські ЗМІ України за неефективні реформи, неприбутковість, неякісний контент, антиукраїнську позицію, маніпуляцію, дезінформацію тощо. Колумніст також наголошує на залежності деяких телеканалів від проросійських спонсорів України, що призводить до транслювання російського контенту та пропагування ідеології. Докладніше цю тему окреслено у статті “Медіакритична колумністика Юрія Макарова: проблемно-змістові акценти” [31].

Варто зазначити, що колонкам Юрія Макарова присвячували свої праці Ю. Нестеренко [288] та Н. Федотова [377], втім колумністика Любомира Гузара, Майкла Щура та Ганни Маляр не була об'єктом окремих наукових розвідок.

Ганна Маляр – голова центру правових та кримінологічних досліджень, кандидат юридичних наук, експерт-кримінолог і адвокат – відзначається авторитетністю, компетентністю, чіткою позицією та правовим аналізом суспільних явищ. Думку фахівчині з кримінального законодавства часто популяризують різні українські ЗМІ, зокрема сайти часописів “Тиждень.іа” (рубрика “Колонки”), “НВ” (рубрика “Погляди”), ТРК “Магнолія-ТВ” (рубрика “Авторська колонка”) та видання “Українська правда” (рубрика “Колонки”). До прикладу, в УТ юристка написала 6 колонок протягом 2013 і 2014 років, а в УП – 55 колонок за 2013–2020 роки, коментуючи різні суспільні чи власне правові питання. Тематичні типи її колумністики розглянемо у рис. 3.2.

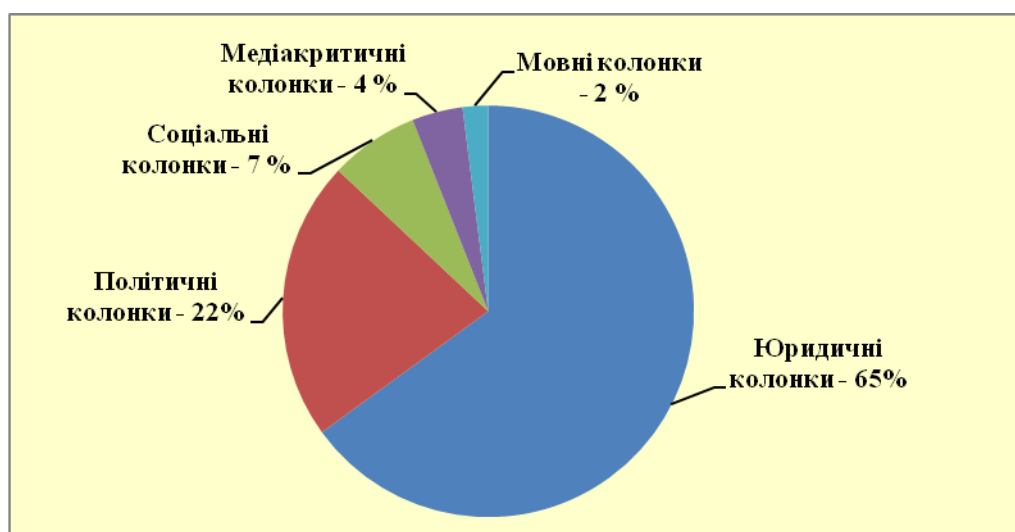

Рис. 3.2. Тематичні різновиди колумністики Ганни Маляр (за 2013–2020 рр.)

З рисунка видно суттєве домінування правових колонок (65 %). Юридична експертка розглядає різні злободенні проблеми зазвичай у правовій площині, характеризуючи незаконну та національно підливну діяльність російського агресора, юридичну “нікчемність” Мінських домовленостей, правомірність “проведення злочинних референдумів на Донеччині та Луганщині”, законодавчі “маніпуляції” щодо врегулювання конфлікту на Донбасі, юридичні підстави для

введення воєнного стану, небезпечність “президентського” закону про амністію, незаконність терористичних організацій, правомірність мобілізації та юридичні аспекти різних законопроектів (напр., проєкт закону про поплатені мітинги).

Пріоритетними темами АК є кримінальні питання (покарання та ув’язнення осіб, помилування в’язнів, погашення судимості, перекваліфікація злочинів, вбивство, тілесні ушкодження тощо). Основну увагу сфокусовано на неоднозначності тлумачення Кримінального кодексу України, на потребу внести зміни та адаптувати до запитів сьогодення кримінальне законодавство. Приміром, аварії через п’яних водіїв призводять до загибелі значної кількості громадян, тому варто законодавчо реагувати на цю проблему.

Ганна Маляр аналізує причини криміналізації інформаційного простору, водночас акцентуючи на недолугості законодавства, що регулює зміст телеконтенту в умовах війни. На її думку, “у влади та провладних олігархів є ресурси для розвитку українського теле-, кіно- та радіопродукту”, але вони не зацікавлені очищати ефіри від думок одіозних осіб [251].

У політичних колонках, які становлять чверть авторської колумністики, юристка критикує виборчий процес в Україні, зокрема голосування в окупованій території, осуджує закриті партійні списки та намагається з’ясувати причини політичного конфлікту між владою і народом. Такі теми, як Революція Гідності, АТО та російсько-українська війна, висвітлені у політично-правовому контексті. Критично ставиться колумністка до законодавчих ініціатив стосовно умов перемир’я, адже замість мирних діянь у правовому полі “маємо нав’язування умов злочинця-агресора та створення під них законів” [259]. Закономірно, що наслідки війни жахливі і передбачувані, оскільки “ми розплачуємося життями наших героїв” [259]. Найголовнішим меседжем її воєнно-політичних колонок є необхідність мобілізації українського народу під час гібридної війни з метою збереження територіальної цілісності. За констатацією Ганни Маляр, “війна прийшла в наш дім у тому числі через зросійщення та занедбаність української мовної політики” [255]. Окрім зовнішніх ворогів, про розвиток державної мови не дбала і наша влада, хоча “наша мова – це фактор нашої безпеки” [255].

У АК “Не всі колишні злочинці однаково корисні для АТО” йдеться про дещо хибне узагальнене сприйняття нинішніми громадянами образу воїна, що зумовлено перманентним приховуванням злочинів у різні воєнні часи [257]. Юристка наголошує, що деякі наші бійці в зоні АТО скоюють злочини проти мирного населення, адже серед мобілізованих є чимало колишніх злочинців, які несвідомо наслідують стиль тюремника.

Суспільно-політичні та воєнні проблеми не оминув увагою архієпископ Української греко-католицької церкви Любомир Гузар. За 2013–2017 роки він написав 63 колонки, які легко розпізнати на шпальтах видання навіть без вказівки на авторство. Передостання колонка Патріарха була оприлюднена 1 травня 2017 року, а вже через місяць, 31 травня, Блаженніший Любомир помер. 3 червня, у день прощання з кардиналом, УП надрукувала останню його колонку, яку він написав перед смертю. У передмові до публікації зазначено: *“Блаженніший Любомир Гузар був дописувачем “Української правди” з 2011 року. Він знаходив правильні і потрібні слова у найскладніші, найнезрозуміліші часи в історії нашої країни. ... Проповідував любов навіть тоді, коли здавалося, що єдина зброя – злість і агресія”* [84].

Маючи тверду позицію з приводу поточної ситуації в країні, Любомир Гузар завжди послуговується Святим письмом як прецедентним доказом власних переконань. Навіть поняття війни і миру єпископ трактує крізь призму моралі. Він певен, що справжній мир можливий, якщо люди говоритимуть тільки правду. Адже причиною багатьох розбратів і воєн є поширення неправдивої інформації, викривлення і спотворення фактів.

Його колумністика сконцентрована на релігійній та соціальній тематиці, які часом пов’язані між собою та доповнюють одна одну. Іноді колумніст висвітлює соціальні проблеми в релігійному аспекті або аналізує релігійні питання в соціальній площині. Зрідка фігурують суспільно-правові, релігійно-політичні та соціокультурні теми. А колонки на медійну, правову, культурну та історичну тематику мають релігійний і морально-етичний вимір (рис. 3.3).

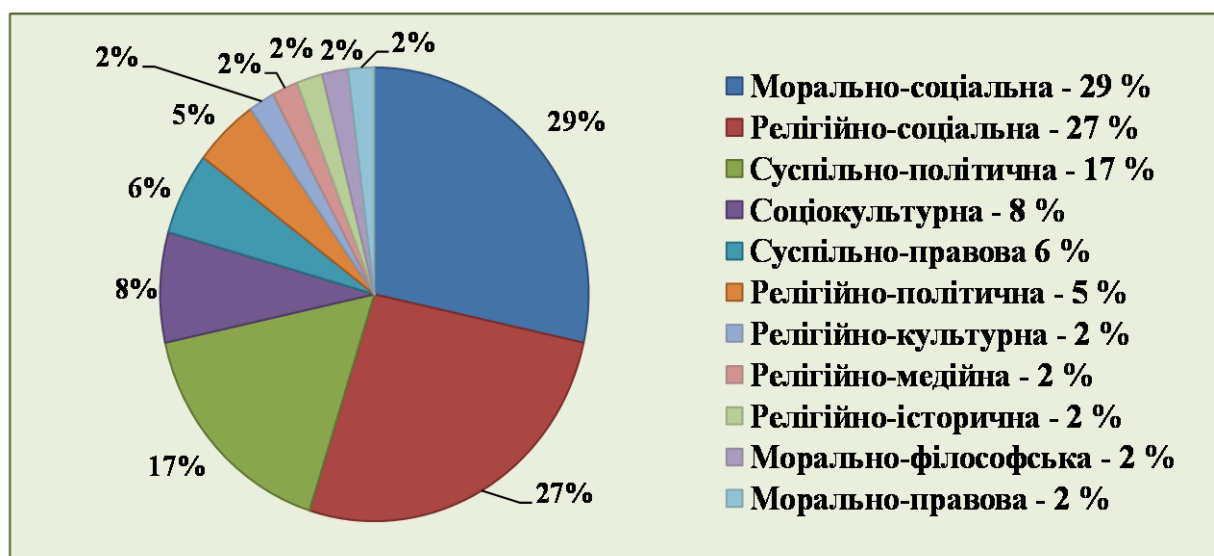

Рис. 3.3. Тематичні види АК Любомира Гузара (за 2013–2017 роки)

Український тележурналіст, актор, сценарист Роман Вінтонів свої телепрограми та авторські колонки веде у стилі інфотейнмент (інформування у формі розваг) під псевдонімом Майкл Щур. Його колумністика здебільшого військово-побутового спрямування. На сайті видання УП представлено сім текстів колумніста за 2015 рік. Автор як солдат Збройних сил України відображає ту військово-побутову атмосферу, в якій перебуває. Медичний огляд, навчання стрільби, фізична підготовка, одяг для військових, харчування, умови проживання та інші подробиці можна дізнатися з його матеріалів. Колумніст засуджує халатність деяких лікарів, описує плюси і мінуси військового вбрання, якість і кількість солдатського меню, процес і труднощі тренування, змальовує умови проживання мобілізованих і розповідає читачам про фрагмент свого солдатського життя. До речі, колонки автора проілюстровані цікавими тематичними світлинами з місця тренувань, медчастини, кухні, спальні чи їдальні (рис. В.10).

Отже, колумністи з огляду на власні інтенції, цінності та уподобання представляють різні тематичні блоки колонок, фокусують увагу на тих проблемах, які відповідають їхнім професійним навичкам і суспільним запитам читачів. Орієнтуючись на конкретного читача, автори заторкують близькі теми, концентрують увагу на власній системі світорозуміння та світовідчуття.

3.2. Жанрово-стильові, композиційні та мовні доміанти колумністики Любомира Гузара, Юрія Макарова, Ганни Маляр і Майкла Щура

Як ми уже зазначали, колумністика в українському медіадискурсі характеризується багатогранною структурою. Власне тому нашою метою було проаналізувати різнотипні АК та виявити у них спільні формально-змістові моделі (переважно внутрішньожанрові ознаки). Формально-змістові доміанти АК розуміємо як мовностильові, композиційні та тематично-змістові індикатори тексту, які визначають жанр і формують ідіостиль автора.

Авторська колонка – це персоналізована, максимально суб'єктивна та оригінальна форма тексту, в якій яскраво заявлена позиція колумніста з приводу особистих чи суспільно значущих проблем. Як синкретичний жанр журналістики, вона вирізняється гнучкою, багатогранною та мінливою структурою. До жанрових ознак колонки відносять суб'єктивність, чітку позицію колумніста, регламентований обсяг, портрет автора, регулярність виходу, експресивність, інтимізацію та діалогізацію висловлювань. Окрім сталих атрибутів колонки, індивідуальний стиль будь-якого автора має відмінні, притаманні лиш йому особливості та варіюється інтенціями колумніста, його манерою письма, професійною та соціальною належністю. Формально-змістові доміанти АК розуміємо як мовностильові, композиційні та тематично-змістові індикатори тексту, які визначають жанр і формують ідіостиль автора.

Синкретична форма АК передусім зумовлена жанровою дифузією, синтезом традиційних і новітніх напрямів, тенденцією до змішування різних стилів і родів. До того ж синкретичність колонки залежить від комунікативних інтенцій колумніста, його індивідуальних і соціально-професійних особливостей. Зокрема, професійні навчки автора істотно позначаються на манері письма. Скажімо, письменники мимовільно тяжіють до образного стилю, юристи до офіційно-ділового, журналісти до публіцистичного, духовні отці до конфесійного.

Прагнучи здивувати читача оригінальністю та новизною, колумністи часто компонують елементи різних стилів, жанрів та навіть і родів.

Колумністика Юрія Макарова переважно наближена до есею та публіцистичного роздуму, щоправда, містить ознаки коментарю, історичного чи медійного огляду, літературного та політичного портрета, проблемної статті, нарису та інших публіцистичних жанрів. Приміром, АК “Чорний квадрат у чорній скриньці” [254] подібна до есею з огляду на вільну асоціативну композицію, невеликий обсяг (676 слів), образність, розмовну інтонацію, афористичність та суб’єктивність. А матеріал “Крим. Післязавтра” [223] формально нагадує жанр версії. Інколи КМ вбирають елементи літературних родів і жанрів, зокрема текст “Швидкий і м’який” розпочинається у казковій манері: *“Колись в одній далекій-далекій галактиці, на одній планеті, в одній країні, що перебуває під владою Імперії зла, місцевий парламент назвали «скаженим принтером» за те, що він випльовував закони з відповідною швидкістю й безтурботністю”* [256]. Серед казкових атрибутів тут є такі: часова невизначеність, вимисел, абстрактність, образність викладу, зокрема персоніфікація неживих предметів. Та лише зачин структурно схожий на казку, а основна частина колонки побудована за принципом есею. “Загалом есе Юрія Макарова та інших журналістів «Українського тижня», вміщені в рубриках «Особистий погляд», «Точка зору», свідчать про наявність синтетичного зв’язку між аналітичними та художньо-публіцистичними жанровими моделями, про існування оригінальної форми вираження авторського задуму, що поєднує елементи аналітики, публіцистики та художньої літератури” [153, с. 191]. АК здебільшого публіцистичного спрямування, хоча іноді включають атрибути інших стилів: художнього, наукового чи розмовного. Колумніст вдало синтезує художні та аналітичні методи відображення дійсності, кордоцентрично та раціонально описує реалії, довільно комбінуючи різні мовностильові засоби: образні конструкції, наукові терміни, розмовні фрази чи релігійні концепти.

Синкретизмом вирізняється і колумністика Любомира Гузара, в якій тісно взаємодіють дві стильові сфери – публіцистична і конфесійна. Більшість

колумністських текстів – це роздуми, в яких автор намагається осмислити суспільні, культурні чи політичні явища у морально-духовній площині, приміром, колонка-роздум “До якого миру маємо прагнути?” [87]. Значна частина матеріалів тяжіє до жанру церковної риторики та має властиву проповідям форму звернення, як-от: “дорогі брати і сестри”. Колонки-проповіді характеризуються доброзичливою, повчальною манерою, діалогізацією та релігійним світобаченням. Колумністика Любомира Гузара також пронизана релігійним та філософським світоглядом, простотою та сентенційністю викладу, дружельбною інтонацією та поміркованим критицизмом. Навіть у соціальних колонках Патріарх актуалізує сакральні символи чи релігійні концепти, виходячи за межі власне публіцистичного дискурсу.

Юрист-кримінолог Ганна Маляр у своїх правових колонках вдало комбінує публіцистичний стиль з офіційно-діловим. Її тексти містять багато чітких і стандартних формулювань, безособових речень, віддієслівних іменників, штампів, канцеляризмів, правових термінів та інших атрибутів законодавчого підстилю ділового стилю. Крім того, колумністика Ганни Маляр синкрезує жанрові особливості статті (“Що потрібно знати про воєнний стан”) [283], розслідування (“Чи містять “плівки Саакашвілі” докази злочину?”) [281], поради (“Поради любителям полуничи та чужих таємниць”) [272] чи проблемного есе. Найчастіше КМ вбирають елементи аналітичного коментарю. Наприклад, колонка коментарного типу “Тероризм чи війна?” [275] насичена раціональними аргументами, аналітичними міркуваннями та водночас емоційно-експресивними і суб’єктивно оцінними фразами. Атрибути коментарю також містять тексти “Що робити з Майданом?” [284], “Хто легалізує добровольців?” [278], “Закон про реінтеграцію – багато галасу з нічого” [264] та інші.

До синкретизму частково тяжіє Майкл Щур. Його АК мають форму онлайн-щоденника, адже містять такі складові: датування події, фотоілюстрації, щоденні записи на воєнно-побутову тему приватного спрямування, суб’єктивність, документалізм, хронологічно послідовна фіксація подій та домінування дієслів теперішнього часу. До прикладу, матеріал “You’re in the army now: Вихідні, та хто

годує армію” [422] має багато спільних рис із жанром щоденника. За функціональним призначенням тексти колумніста наближені до розповіді та написані у простій розмовній манері. Їм також властива полемічна, а почасти й гумористична тональність, діалогізований, емоційно-експресивний і докладний опис умов, у яких перебував автор як солдат.

Гнучка композиція є основним атрибутом колумністики. Відсутність композиційної цілості залежить від жанру, змістового наповнення та значною мірою детермінується авторськими інтенціями. Важливим структурним елементом АК є портрет колумніста як спосіб візуалізації тексту та графічної репрезентації авторського “я”. Гнучка композиція як довільне поєднання всіх текстових компонентів властива багатьом колонкам Любомира Гузара. З’єднувальними елементами часто слугують авторські роздуми, асоціації та інтертекстуальні вставки (ремінісценції, цитати чи алюзії з біблійної літератури). Цей вид композиції також характерний для колонок Юрія Макарова, який довільно комбінує основні текстові компоненти, не дотримуючись хронологічної послідовності. Головні епізоди найчастіше переплітаються на рівні асоціацій, спогадів, рефлексій чи глибоких філософських роздумів. Меншою гнучкістю вирізняється колумністика Майкла Щура. Колонки автора написані від І особи у розповідній, хронологічно послідовній формі. Окрім хронологічної послідовності, зауважуємо елементи змішаного типу розповіді. Аналітично-синтетична композиція є особливістю колумністики Ганни Маляр. В авторських матеріалах майже відсутня хаотична подача фактів, а переважає аналітичний принцип організації тексту. Аналітичні та синтетичні прийоми органічно взаємодіють і компонують структуру тексту. Юридичний експерт докладно розглядає різні законопроекти чи законодавчі статті, скрупульозно вивчає спірні правові питання та доступно викладає читачам опрацьовані дані.

Сталий обсяг вважають атрибутом колумністики, втім, згідно з результатами кількісного аналізу, у друкованих виданнях обсяг АК регламентується редакційними нормами, а в інтернет-ресурсах є достатньо мінливим. Так, колумніст часопису “Український тиждень” Юрій Макаров за

2013–2020 роки написав 327 колонок, більшість з яких (понад 90 %) вписується у межі стандарту й охоплює в середньому 700 слів. Мідіколонки також превалюють у колумністиці Ганни Маляр, Майкла Щура і Любомира Гузара. Щодо останнього, то він упродовж 2013–2017 років оприлюднив 63 тексти. Серед них домінують мідіколонки (60 %), значне місце займають мініколонки (35 %) та зовсім малий відсоток охоплюють максіколонки (5 %). Найменша колонка “До читачів та коментаторів моєї статті “Велика країна малих людей” [286] складається з 260 слів (1401 символ). Найбільша колонка “Як мусимо вибирати?” [106] містить 1361 слово (8159 знаків) (рис. 3.4).

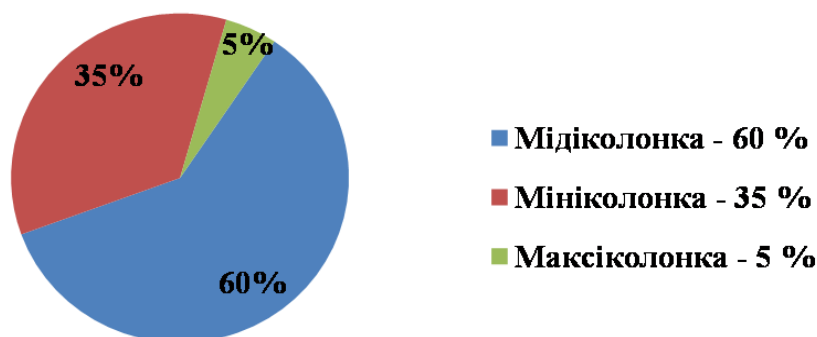

Рис. 3.4. Обсяг АК Любомира Гузара (за 2013–2017 роки)

Різним обсягом характеризується і колумністика Ганна Маляр. За 2013–2020 роки опубліковано 55 текстів, з яких 35 мідіколонки (64 %), 14 мініколонок (25 %) і 6 максіколонок (11 %). Найменша колонка “Сміттєві бачки як останнє попередження” [274] включає 249 слів (1556 символів), а найбільша “Пастка мирних ініціатив та мирних планів” [271] – 1464 лексеми (8943 знаки) (рис. 3.5).

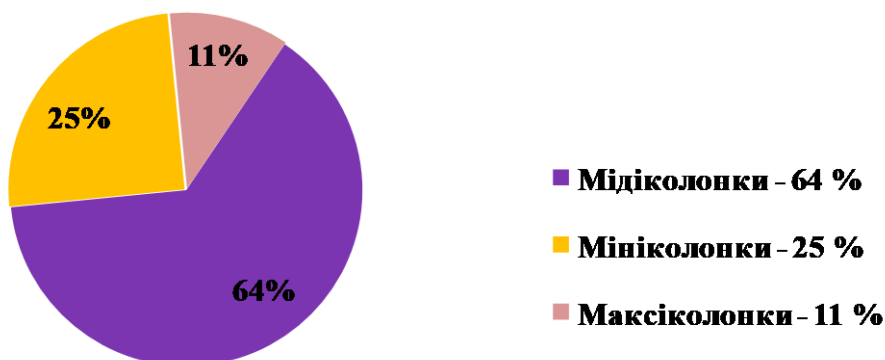

Рис. 3.5. Обсяг АК Ганни Маляр (за 2013–2020 роки)

КМ Майкла Щура також характеризуються різною довжиною. За 2015 рік телеведучий оприлюднив лише 7 АК, з яких 3 середнього обсягу (43 %), 2 малого (28,5 %) та 2 великого (28,5 %). Найменша АК “You’re in the army now: Міння патрони на гільзи” [425] містить 303 слова (1461 символ), а найбільша колонка “You’re in the army now: Вихідні, та хто годує армію” [422] має 1174 лексеми (6021 знаків) (рис. 3.6).

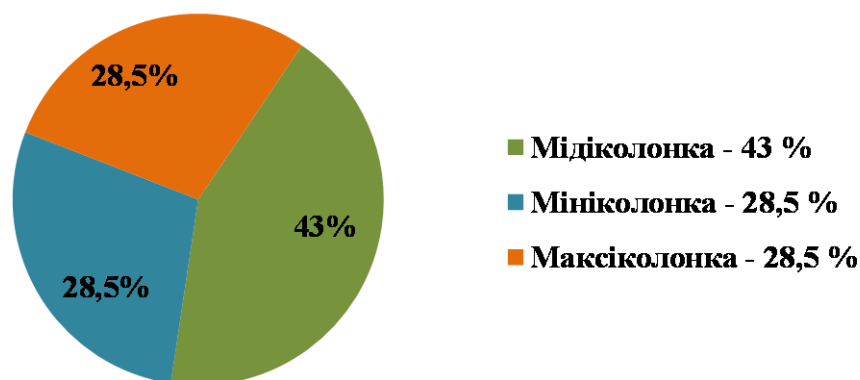

Рис. 3.6. Обсяг АК Майкла Щура

Суб’єктивізм як основний атрибут колумністики проявляється на всіх рівнях тексту: змістовому, лексико-фразеологічному, стилістичному, синтаксичному, морфологічному та словотвірному. На мовному рівні авторську суб’єктивність найповніше репрезентують експресивні синтаксичні конструкції, морфологічні індикатори суб’єктності, емотивно-оцінна й образна лексика, афоризми, сенсорні та модальні слова, за допомоги яких колумністи виражають власне світобачення. Так, політичний оглядач “Тижня” Юрій Макаров найчастіше демонструє політичну самосвідомість, Патріарх Любомир Гузар зазвичай позиціонує релігійне світобачення, а юрист Ганна Маляр здебільшого експлікує правову свідомість, а Майкл Щур у своїх колонках виражає позицію солдата ЗСУ. Кожен з них актуалізує близькі йому концепти з політичної, релігійної, військово-побутової чи правової царини.

Завдяки актуалізаторам суб’єктивізму Юрій Макаров дає суб’єктивну оцінку відображеним реаліям, виражає власні емоції та почуття. Зокрема автор як

колишній телеведучий відверто маніфестує персональне ставлення до телебачення, оцінюючи його як небезпечну зброю “безконтрольного масового ураження”: *“Як людина, в минулому (а може, – хтозна – у майбутньому теж) причетна до телевізора зсередини, я не можу не ставитися до нього скептично”* [247]. У поданому фрагменті авторську суб’єктивність експлікують модальні одиниці *а може, хтозна, не можу*, емоційна лексика *скептично, шкодую*, сленг *обломався* та займенник *я* як морфологічний індикатор суб’єктивності.

Суб’єктивність у публікаціях Любомира Гузара радше зумовлена релігійним світобаченням автора. До прикладу, поняття *миру* колумніст трактує у релігійній площині. На його думку, *“мир – це не якесь земне, світське поняття. Це прекрасний Божий дар, завдяки якому ми можемо спілкуватися з Богом і з ближніми”* [87]. Окрім ідейно-концептуального рівня, суб’єктивність також проявляється за допомогою різноманітних засобів. Найвиразнішим індикатором суб’єктивності є займенник *я* та фрази на позначення власної персони *автор цієї колонки* чи *цього матеріалу*.

Суб’єктивну позицію також експлікує кримінолог Ганна Маляр. Керуючись законодавчими нормами та аналітичними спостереженнями, авторка висловлює особисті міркування з приводу різних суспільно-правових питань: *“Сьогодні лише лінивий не говорить про занепад української науки, й не безпідставно, та наразі я хочу заперечити такі твердження, принаймні, щодо кримінального права”* [270]. Подане речення охоплює різні засоби вираження суб’єктивізму: займенник *я*, вставні конструкції, особові дієслова тощо. Суб’єктивність також виявляється у чітких авторських переконаннях.

Суб’єктивні міркування часто фіксуємо у колонках Майкла Щура, який будь-що оцінює, порівнює та аналізує крізь призму власних відчуттів і переживань, висловлюючи свої припущення та асоціації: *Я навіть подумав, що за санітарією і чистотою це більше схоже на якийсь підпільний кабінет тату* [423]. Авторська суб’єктивність закодована у латентних і щирих, схвальних і осудливих, дещо категоричних та іронічних висловлюваннях. Докладніше про способи вираження авторської суб’єктивності напишемо у наступному підрозділі.

Діалогізація як спосіб взаємодії з читачем поширена у колумністиці. Задля комунікативного зближення з адресатами цей прийом активно використовує Юрій Макаров. У колонці “Війна як спільна доля” колумніст намагається залучити читачів до дистанційного діалогу, до співміркувань над актуалізованими у тексті проблемами. Комунікативну інтенцію автора реалізують стратегії апелювання та переконування, зокрема комплекс “запитання – відповідь” (*Знаєте, на що...? На брак інформації*), інтертекстуальне включення (*Кажуть...*), риторичний оклик (*Серйозно!*) та риторичне питання (*Стривайте, то є війна чи її немає?*) [203].

До прийому діалогізації систематично вдається Любомир Гузар. Він регулярно звертається до читачів, дякує їм за різні коментарі: слухні думки чи недоцільні зауваги. Оглядач не приховує радості, якщо думки читачів збігаються з його поглядами. Втім толерантно ставиться і до критичних зауважень, адже “людина уважно прочитала текст і не вагалася викласти свою думку” [94]. Найчастіше автор використовує прийоми апеляції, ототожнення та запитально-відповідальний комплекс. Такими ж прийомами активно послуговується і Ганна Маляр. Юридичний критик часто апелює до сучасників, згадуючи історичне минуле (*“Наша незалежність – це дар історії. Чи дозріли ми як нація, аби зберегти цей дар?”*) [266] та закликаючи стати творцями історії (*“Давайте самі творити свою історію”*) [277].

З метою налагодити комунікативну взаємодію з читачем Майкл Щур регулярно використовує різні діалогеми, лексеми спільності, спонукальні фрази, інтертекстеми та апелятивні конструкції. Наприклад: *“Якщо вам коли-небудь у київській районній поліклініці на Щербакова поставлять діагноз СНІД, знайте – існує досить висока ймовірність того, що це не ваш діагноз”* [423]. Деякі АК написані у формі діалогу задля максимального відтворення бесіди з лікарями, солдатами та навіть із самим собою.

Інтертекстуальні елементи привертають увагу глибиною та ціннісним смисловим навантаженням. Вкраплення чужої думки збагачує КТ, активізує мислення читача та свідчить про ерудованість колумніста. Досить часто послуговується інтертекстемами Юрій Макаров. Серед інтертекстуальних засобів

(цитат, алюзій, ремінісценцій, інтермедіальних тропів) журналіст здебільшого вдається до цитат: “У січні в інтерв’ю колезі Ірині Славінській Сверстюк видав залізну формулу: «Ті, що борються, менше гинуть, ніж ті, що повзають під ногами»” [234]. Вагоме місце у колонках автора посідають біблійні мотиви, тісно переплетені з сьогоденням. У тексті “Пам’яті праведника” згадується “біблійна притча про місто гріха, яке можуть урятувати від гніву Господнього кілька праведників”. Колумніст екстраполює цю притчу на сучасність та проводить паралелі з Євгеном Сверстюком, який “самою своєю появою створював відчуття, що перед тобою людина рідкісних чеснот і душевних якостей – праведник, інакше кажучи” [там само].

На основі біблійних ремінісценцій, алюзій і цитат сконструйована колумністика Любомира Гузара. Автор неодноразово наводить цитати із сакральних джерел, як-от: *“Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю: це найбільша і перша заповідь. А друга подібна до неї: люби ближнього твого, як себе самого (Мт. 22, 37–38)”* [103]. Інтертекстуальні елементи в аналізованих колонках, по суті, є явною чи прихованою апеляцією до Святого Письма. Окрім релігійної літератури, колумніст іноді покликається на Конституцію України чи на творчість визначних українців. Заголовок АК “Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть...” – це алюзія на літературний твір Івана Франка “Великі роковини”. В іншій публікації “Якою я бачу майбутню Україну?” автор під час роздумів над суспільними завданнями кожного громадянина цитує ці віршовані рядки поета: “Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть, що за долю мільйонів мусиш дати ти одвіт” [105]. Інтертекстуальні знаки із прецедентним підтекстом передовсім простежуємо у назвах колонок, зокрема: “Вгору піднесімо серця!”, “Вірую в єдину святу соборну і апостольську Церкву”, “Щоб об’єднатися, нам потрібно любити Бога і любити ближніх”, “Докотилась Україна...”, “Сину, треба йти далі”, “Працюйте і моліться!”, “Хто не любить України – той не любить Бога”.

Ганна Маляр переважно використовує інтертекстеми із законодавчого дискурсу. Зокрема, Конституція України як основний документ слугує найбільш

доказовою базою авторських тверджень. Описуючи воєнний стан в Україні, експертка з кримінального права передовсім покликається на Кримінальний Кодекс України, а також цитує закони “Про боротьбу з тероризмом”, Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, пункти Мінських угод і норми міжнародного права.

Найрідше використовує інтертекстуальні вкраплення Майкл Щур. У його колонках здебільшого спостерігаємо внутрішньомовні діалектні алюзії, ремінісценції та пародії. Телеведучий глузує з медичної комісії, відтворює пряму і непряму бесіду з деякими лікарями. Найдокладніше він передає діалог з лікарем-психіатром, де відверто кепкує з його необізнаності. Інколи цитує автор фрази солдатів, командирів чи представників їдальні, як-от: “*За словами представників їдальні, у них є наказ не подавати сирі продукти*” [422]. По суті, в АК домінують фрагменти бесід із життя солдата ЗСУ.

Автобіографічність є домінантою багатьох персоналізованих текстів. “Автобіографічність іманентна публіцистичному мисленню, зумовлена ідейно-естетичним прагненням автора показати дійсність у її загальних вимірах крізь призму власного досвіду” [129, с. 224]. Саме на основі особистого досвіду колумністи оцінюють та аналізують реалії сьогодення,

Цікаві епізоди зі свого життя Юрій Макаров висвітлює переважно в суспільно-політичному контексті. З АК можна довідатися про сім’ю (порівнює колишніх дружин із теперішньою), про родичів і друзів, які в силу політичних обставин стали його опонентами, бо підтримали позицію ворога. Та найчастіше журналіст згадує власне професійне становлення: як розпочинав кар’єру репортера, працював на телебаченні, з якими бюрократичними труднощами стикався у професійній діяльності (приміром, перші інтерв’ю та стажування в Німеччині). Найбільш захопливо описує автор багаторічну працю у часописі “Тиждень”, де донині активно працює колумністом. Його автобіографізм містить мемуарні нарації та документальну фіксацію сьогодення.

Сповідальна тональність і мемуарний спосіб викладу властивий колонкам Любомира Гузара. Будь-які автобіографічні події духівник подає у суспільно-моральній площині, акцентуючи на поведінкових нормах різних поколінь. На

його думку, відбулася трансформація суспільних цінностей, відтак світоглядні орієнтири вузького соціуму абсолютно різняться. Автор розповідає, як колись малим у селі не привітався зі старшим чоловіком, а той його присоромив за неналежну поведінку, позаяк раніше дітей виховували не лише батьки чи родичі, а й середовище, в якому проживали діти. Тоді це було нормою, оскільки “всі мешканці плекали чи зберігали однакові суспільні цінності” [104].

Автобіографічні вкраплення у колумністиці Ганни Маляр поодинокі та сконцентровані зазвичай на її професійному досвіді. Експертка з кримінального права обізнана з різними видами правопорушень, тож намагається їх трактувати відповідно до законодавчих норм та на підставі власного досвіду. Скажімо, справи майданівців юристка аналізує, керуючись не лише об’єктивними, а й суб’єктивними чинниками. *“Знаючи багатьох майданівців особисто, можу впевнено сказати, що хтось давно дискредитує героїв Майдану, і “майданівцями” вже стали називати себе шахраї, дрібні злодюжки та інші маргінали”* [284]. Її автобіографічне “я” побіжно проявляється у суспільно-політичному та правовому контекстах особистісно зорієнтованими фразами на кшталт “я так само, як юрист”, “я двічі була свідком” тощо.

Автобіографічно-документальна фіксація сьогочасних життєвих моментів притаманна колонкам Майкла Щура. Автор як герой-оповідач у максимально розкутій розповідній манері описує солдатські будні, вербалізує та візуалізує справжні умови армійського життя. По суті, він відтворює реальні події у формі онлайн-щоденника, натомість інші колумністи автобіографічні моменти подають у ретроспективній часовій дистанції з позиції мемуариста. Крім того, авторським текстам властиві такі атрибути: фрагментарність, дискретність, фактологічна точність, документалізм, оповідь від першої особи, стилістична недосконалість, динамічна композиція та надмірна деталізація.

Деталізація є основним прийомом колумністики Майкла Щура. Цей прийом переважно характеризується індуктивним способом викладу матеріалу та зорієнтований на привернення уваги цікавими штрихами. Колумніст поетапно і детально відтворює будь-яку подію, яка з ним трапилась, та за допомогою

деталізованих описів змальовує подробиці з життя мобілізованого. В АК “You’re in the Army Now: Медогляд” він покроково описує проходження медогляду, зазначаючи: *“Я йду до комісара. Розповідаю ситуацію. Він телефонує до головного у медкомісії. Після кількох слів каже мені: “Йдіть до головного лікаря”. Я знову підіймаюсь на третій поверх і заходжу до головного лікаря”* [423]. Така розгорнута та хронологічно послідовна манера викладу створює ефект присутності та дає змогу читачеві чітко уявити ситуативну модель авторської поведінки. Проте надмірна деталізація іноді відштовхує та призводить до інформаційної надлишковості.

Докладний стиль оповіді можна зафіксувати у колумністиці Любомира Гузара. Різні біблійні сюжети духівник екстраполює на сучасні реалії, проводить паралелі між теперішнім і минулим, максимально дохідливо змальовуючи будь-які суспільні чи релігійні проблеми. Цим прийомом інколи послуговується Ганна Маляр. У матеріалі “Мовний фактор безпеки” юристка чітко і послідовно описує кількаразові спроби знищити символ нашої державності [267], а в колонці “Капкан Штайнмайєра” або ціна миру для України” докладно окреслює “ризики і загрози “особливого статусу” ОРДЛО для безпеки України” [265].

Деталізацію як спосіб активізації уваги читачів привабливими подробицями активно використовує Юрій Макаров. Суспільну інформацію автор подає зазвичай стисло, сконденсовано, проте деякі ситуації з життя намагається деталізувати. Для прикладу, у колонці “Лава запасних” журналіст максимально відверто та докладно відтворює епізод, як йому пропонували йти в депутати задля вирішення особистих проблем [225]. Така відвертість, припускаємо, викликає довіру і симпатію серед читачів.

Відвертий стиль оповіді є комунікативною тактикою Юрія Макарова. Автобіографічно-сповідальна тональність, довірлива інтонація, розповідь від першої особи, політичне вільнодумство, критицизм та інші ознаки відвертості показово маніфестують авторську позицію. Колумніст критикує політичні режими правління, осуджує манкуртів, тітушок, зрадників, заздрісників і люмпенів та сміливо заявляє, що його “не влаштовувало як у Майдані-1, так і в Майдані-2”. Крім того, автор зізнається читачам, що його нудить навіть від згадки

про харківських тітушок та “ватних” тіток [259]. Автор як журналіст не приховує свого ставлення до медіаполітичних явищ і подій, щиро шкодує колег-журналістів, які зрадили власну професію, обравши політичну сферу діяльності. Водночас медійник поважає вибір колег, без яких “наш медіапростір відчутно збідніє, а от чи збагатіє політикум, немає жодної впевненості” [200].

Відверта манера оповіді також властива АК Любомира Гузара, який намагався бути максимально щирим із читачами, описуючи випадки власних вад чи прогріхів близьких йому людей. Єпископ наводив приклад, як його батька (мешканця Нью-Йорка) присоромив поліцейський, коли той переходив вулицю на червоне світло неподалік пішохідного переходу [98]. На його думку, усім, незалежно від статусу і соціальної ролі, варто дотримуватися закону, а влада має справедливо контролювати цей процес та своєчасно на нього реагувати. Втім Патріарх дуже лояльно ставився до гріховної природи людей, не осуджуючи їх.

Відвертий стиль оповіді часто спостерігаємо у колумністиці Майкла Щура. Екстелеведучий охоче розповідає про різні тактичні навчання та фізичні тренування (повзання, перекочування, біг), після яких все тіло болить. Ось як він описує свій стан після розминки: *“Може для когось це і розминка, а для мене – ледь не важка атлетика. М’язи на ногах досі гудуть”* [422]. Зокрема, щиро ділиться колумніст своїм солдатським меню, зізнаючись, що деякі побратими залишились без вечері. Така відвертість автора з читачами, безперечно, впливає на ефективність перцепції тексту.

Відверту позицію щодо законодавчих порушень неодноразово маніфестує Ганна Маляр, коментуючи поведінку порушників на підставі правових норм, зокрема кримінального законодавства України. Кримінологиня твердить, що, якщо влада не вживе заходів щодо ДТП на дорогах, то *“люди будуть діяти інстинктивно, захищаючи своє природне та невід’ємне право на життя”* [279].

Аргументованість найбільш характерна для колонок аналітичного спрямування. За твердженням В. Здоровеги, аргументи умовно можна поділити на дві великі групи: понятійно-логічні та емоційно-образні. До понятійно-логічних належать такі аргументи: 1) фактологічні (фактологічні відомості, статистика,

документовані засоби); 2) наукові (визначення, наукові закони й аксіоми); 3) юридичні (Конституція, закони, кодекси, рішення суду); 4) морально-етичні (норми моралі, оцінки, морально-етичні правила). Емоційно-образну аргументацію становлять: 1) безпосередні емоційні оцінки (схвалення, осуд, заохочення, висміювання); 2) публіцистичні образи (словесний образ, образ-персонаж, образ-алегорія, образ-картина); 3) образи художньої літератури (крилаті вислови, іронічні, сатиричні образи) [136, с. 139].

Задля заявлення власної позиції та доведення слушності персональних поглядів автори колонок час від часу вдаються до доказової, аргументаційної бази. Так, письменник і журналіст Юрій Макаров регулярно використовує фактологічні та оціночні аргументи, дещо рідше – наукові та емоційно-образні. Релігійний діяч Любомир Гузар надає перевагу морально-етичним доказам, покликаючись водночас на Святе Письмо. Юридичний колумніст Ганна Маляр більше тяжіє до раціональної, зокрема юридичної, аргументації. А телеведучий Майкл Щур дуже рідко подає фактологічну інформацію, активно послуговуючись емоційно-образними та оцінними аргументами.

Образність висловлювань є атрибутом не лише художньо-публіцистичних текстів, а й аналітичних. Колумністика Юрія Макарова насичена яскравими метафорами, епітетами, перифразами, індивідуальними авторськими новотворами та іншими переносними назвами. Зокрема, увагу читачів загострюють полісемічні заголовки колонок: “Закон чемності”, “Інфекція величі”, “Лава запасних”, “Люстро для потвори”, “Провітрювання сінтепону”, “Синдром кіборга”, “Сон Європи” тощо. Наведені заголовки інтригують читача та генерують у нього множинні домисли, образи й асоціації. Саме асоціативний ланцюг породжує в колумніста різні метафоричні висловлювання, які набувають у контексті нового звучання та нових семантичних відтінків.

Привертають увагу вжиті у колонках метафори *ідеологічний компот*, *потoki прокльонів*, епітети *“ватна” поведінка*, *гарматне м'ясо*, *окопне пекло*, *ментальне сміття*, *майданне очищення*, *хлібне крісло*; фразеологізми на кшталт *вичистити авгієві стайні* та *показати, де раки зимують*. Ці образні засоби виразно

ілюструють авторське ставлення до предмета розповіді, водночас стимулюючи емоційну, розумову та вольову активність читачів.

Образними засобами неодноразово послуговується Любомир Гузар. Патріарх охоче апелює до Біблії, яка є метафоричною за суттю. Біблійна символіка допомагає йому концептуалізувати та перенести на сучасні реалії надважливі релігійні смисли. Актуалізуючи Святе Письмо, колумніст намагається встановити асоціативний зв'язок між Богом і людьми та донести людям духовні настанови Отця. Окрім релігійних метафоричних концептів, Архієпископ застосовує образну лексику на позначення різних суспільно-політичних процесів. У колонках на соціальну тематику автор метафорично переосмислює різні вади соціуму: брехню, ненависть, корупцію, підлабузництво, лінивство. Духівник осуджує хабарництво, яке ми успадкували з радянської окупації, закликаючи свідомих громадян за будь-яку ціну позбутися цієї “п’явки, яка ссе кров із живого тіла нашої держави та нашого суспільства” [90].

Рідше до метафоричності вдається Ганна Маляр. Сухі офіційні дані авторка намагається оживити за допомогою розмовних вкраплень, художньо-образних та емоційно-експресивних публіцистичних конструкцій. У колонці “Ціна політичної амністії” юристка зазначає, що “лаври Путіна не дають спокою нашим політикам”, оскільки ті наслідують “північного майстра робити з усіх дурнів” [280]. На її думку, “лізти у професійні теми брудними чоботями популізму не варто” [там само]. Наведені фразеологічні звороти, метафори, перифрази емоційно тонізують та метафорично забарвлюють АК.

Найменш образною є колумністика Майкла Щура. Автор лише зрідка вживає гумористичні метафори (*світити майтками*), розмовні фразеологізми (*валитися з ніг, вилетіти з голови*), порівняльні звороти (*пропалює танкову броню, як масло*), надаючи текстам гумористичного та розмовного ефекту.

Афористичність найчастіше проявляється у художньо-публіцистичних колонках. Ця внутрішньожанрова модель є індикатором художнього світобачення Юрія Макарова, який афористично осмислює різні сфери життя: політичну, культурну, економічну, воєнну, мовну, етичну тощо. Колумніст однаково тяжіє до лаконічних і розлогих крилатих висловів, приміром: “*Зміна професії – результат*

зневіри” [226]. Зважаючи на сконденсованість думки, її глибокий смисл та естетичне навантаження, індивідуальні авторські афоризми пожвавлюють перцепцію тексту.

Про сучасні законодавчі, мовні, воєнні та політичні проблеми досить влучно та оригінально висловлюється Ганна Маляр. Її афоризми чіткі, змістовні та актуальні, як і, по суті, вся авторська колумністика. Наприклад: *“Демократія – це не диктатура більшості, а компроміс та врахування інтересів всіх груп населення та членів суспільства”* [282].

Афоризми (влучні глибокі думки), максими (вислови етичного спрямування) та сентенції (короткі повчальні вислови) широко представлені в колумністиці Любомира Гузара. Релігійний діяч змальовує афористично не лише моральні питання, а й будь-які реалії сьогодення. Його оригінальні висловлювання вирізняються прецедентністю, простотою та глибиною думок. Приміром: *“Політика, побудована на неправді, руйнує, а може навіть більше – вбиває!”* [106]. Окремі авторські афоризми – це трансформовані біблійні чи літературні вислови, які в АК набувають іншої семантики чи конотації. До прикладу: *“Суддями не народжуються, а виховуються”* [96].

Найменш афористичною є колумністика Майкла Щура. Він пише колонки у властивій йому гумористично-іронічній тональності. Лише окремі авторські фрази можна вважати крилатими, попри надмірно спрощену форму. До прикладу: *“От скажеш “армійська їжа” і все про їжу стає зрозуміло. Це коли несмачне на вигляд і інколи на смак”* [422].

Отже, майже всі колумністи вдаються до афоризмів, за допомоги яких чітко, стисло, переконливо, образно, філігранно та максимально сконденсовано формулюють самотутню думку. Афористичність як концентрат глибокої думки закована у максимально простій, сконденсованій та естетичній формі. Враховуючи обмежений обсяг дисертації, афоризми Юрія Макарова Любомира Гузара та Ганни Маляр наведемо у додатку Д.

Експресивність є стильовою ознакою усіх АК. Задля увиразнення тексту колумністи вдаються до різнорівневих засобів, які актуалізують експресивну інформацію та активізують увагу читачів. Вставні та вставлені конструкції, образна та

емоційно забарвлена лексика, підсилювальні частки, динамічні синтаксичні конструкції та інші вербалізатори експресії відображають персональне ставлення авторів до предмета розповіді та поживають процес сприйняття тексту.

Експресивно навантаженою є колумністика Юрія Макарова. Наприклад, у колонці “Люстро для потвори” автор висловлює розчарування, що за останні місяці в країні нічого не змінилося, крім гасла “Банду – геть!”. Використаний у тексті прийом нанизування запитань та стилістична фігура анафора (*ті, хто*) містять потужний експресивний заряд. Окрім синтаксичних конструкцій, інтенсифікації експресії також сприяють фразеологічні звороти та стилістично маркована лексика, а саме: *люмпени, відморозки, Лугандонія, недодиктатор*. Ці експресеми переважно конотують негативну оцінну модальність, маркуючи суб’єктивне ставлення автора до героїв розповіді [214].

Експресивною виразністю відзначаються й АК Любомира Гузара, формально наближені до публіцистичного роздуму та церковної проповіді. Спонукально-оклична інтонація та повчально-дружелюбний тон пастора експлікують заклик до певних дій, до переосмислення важливих життєвих цінностей. Експресивізації суспільно-релігійних текстів сприяють біблеїзми, старослов’янізми, емотивно-оцінні конструкції, спонукально-окличні та запитальні речення. Та найповніше проявляється експресивність на стилістичному та синтаксичному рівнях.

Синтаксичні експресиви також слугують вагомим засобом увиразнення колумністики Ганни Маляр, яка надає перевагу нейтральним і безособовим конструкціям, лише іноді розбавляючи їх образними та експресивно-оцінними лексемами. Метафори, епітети, порівняння, фразеологізми та інші мовні засоби у стилістично нейтральному тексті створюють потужний експресивний ефект.

Експресивну інформацію також актуалізують різні висловлювання Майкла Щура, зокрема: емотивно-оцінні фрази, вигуки, зумисні повтори, обценна лексика, діалектизми тощо. Максимальної виразності колумніст досягає за допомогою динамічних синтаксичних конструкцій. Приміром: “*Десь о 18:50 згадую, що у мене в наплічнику є смоктальна цукерка. Ура!!! Кидаю її в рот, щоб виділилась слина. Не виділяється. Не виділяється. Все рівно не виділяється*”

[427]. Ці експресивні синтаксеми, включно з риторичними засобами і прийомами, мають розмовну тональність.

Тональність викладу залежить від комунікативних інтенцій колумніста. Розповідну, гумористичну інтонацію найчастіше використовує Майкл Щур. Деякі інциденти з солдатського життя він намагається висвітлити у комічній формі, як-от: *“Срачка (не при столі буде сказано) продовжує вибірковий відстріл солдатських дуп”* [422]. Окрім комічного тону, авторським колонкам притаманні ще такі атрибути: розмовні слова, просторіччя, вульгаризми, сленг, прості та неповні речення, парцельовані конструкції, емоційно-експресивні та гумористичні висловлювання. Сміхове осмислення різних життєвих ситуацій та їх висвітлення у жартівливому дусі надає текстам гумористичного забарвлення.

Іронічна тональність як стильова домінанта колумністики Юрія Макарова експлікує авторське ставлення до предмета викладу. Прийомам іронізування колумніст послуговується передовсім з метою висміювання політиків чи політичних процесів. Іноді автор висміює свою поведінку чи поведінку близьких. Приміром: *“...моя золота теща раптом згадала українську, якою не розмовляла з дитинства (дитинство, до речі, минало в Кадіївці, відомій тепер як Стаханов, тоді там усі говорили українською)”* [186]. Процес самоідентифікації тещі з одного боку тішить колумніста, а з іншого – породжує тонку іронію чи сарказм.

Доброзичливою тональністю пронизана колумністика Любомира Гузара. Хоча автор іноді висміює суспільні вади, але робить це тактовно, толерантно. Викриваючи гріховну природу людини, Патріарх спонукає нас змінитися задля суспільного блага, закликає бути відповідальними і чесними перед власним народом та найголовніше – жити згідно з Божими заповідями.

Полемічною та нейтральною тональністю вирізняються колонки Ганни Маляр. Юридична експертка зазвичай порушує суперечливі політико-правові проблеми, які мають неоднозначну реакцію в соціумі. Щоправда, полемічність є особливістю майже всіх АК.

Окрім спільних формально-змістових атрибутів, колонки кожного автора мають індивідуальні властивості. Скажімо, для колумністики Майкла Щура

характерні такі ознаки: наявність простих, переважно неповних речень; часте використання експресивних динамічних конструкцій; домінування розмовної, просторічної, лексики; вульгаризація контенту; наявність сленгу та жаргонізмів; використання діалектизмів; вкраплення в текст росіянізмів, кальок та суржику; графічне виділення деяких текстових фрагментів; тяжіння до просторово-часової градації; залучення в текст авторських новотворів.

Авторські колонки Ганни Маляр вирізняють такі особливості: чіткість, точність та однозначність висловлювань; переважання складних речень, притаманних офіційно-діловому стилю; домінування кримінальної лексики; застосування мілітаризмів; використання канцеляризмів і штампів; наявність віддієслівних іменників; активне послуговування скороченими означеннями; вживання аббревіатур; переважання законодавчої термінології. Найбільш уживаними термінами є *закон, право, суд і кримінал*. Слово *закон* та похідні від нього поняття застосовано 515 разів (законно, законність, законне право, законодавство, законопроект, незаконні збройні формування). Термін *закон* виявлено 186 разів, *законодавство* – 85 разів, *законопроект* – 68 разів. Поняття *суд* та утворені від нього лексеми використано 260 разів: досудовий, засуджено, судимість, підсудний. Термін *право* з похідними означеннями зафіксовано 173 рази. Поняття *кримінал* з похідними словосполученнями вжито 153 рази, як-от: кримінальна відповідальність, кримінальний закон, Кримінальний кодекс.

У колумністиці Любомира Гузара виявлено такі атрибути: проста і доступна манера викладу; часті повтори на лексичному та змістовому рівнях; домінування конфесійної лексики; використання церковнослов'янізмів і богословських термінів; метафоризація понять; залучення в текст діалектизмів із релігійної сфери; послуговування архаїчною лексикою; актуалізація біблійних і літературних прецедентних феноменів; часте використання релігійних і морально-етичних концептів. До прикладу, лексемою *людина* автор послуговується аж 199 разів, слово *Бог* у різних відмінках використовує 120 разів, а *Божий* у чотирьох морфологічних модифікаціях – 94 рази. Скажімо, Божа кара, Божі дари, слуга Божий. Концепт *правда* та похідні від нього поняття фіксуємо у 96 випадках

(правдивий, правдоподібно, виправдовувати). Також зауважуємо регулярне вживання слів Церква (92), молитва (42), війна (40), християни (32), християнський (20), християнство (9), любити у розбіжних часових і граматичних формах (37), любов (37), надія (26), надіятися (13), справедливість (21), мир (19) та агресія (11). Ці моральні категорії мають комунікативно-прецедентну функцію: донести читачеві етичні імперативи.

Колумністиці Юрія Макарова притаманні такі особливості: наявність різностильової лексики; домінування суспільно-політичної лексики; використання чуттєвих, кордоцентричних емотивних фраз. Емпатія як глибоке, проникливе розуміння осіб, подій чи явищ дійсності, вміння співпереживати і вникати в стан інших людей є характерною рисою АК. Його колумністика вирізняється сконденсованим та розгорнутим описом подій, сповідальною тональністю, рефлексивністю та розкутою манерою оповіді.

Отже, базовими формально-змістовими особливостями АК є такі: синкретична форма, гнучка композиція, різний обсяг, полемічна тональність, суб'єктивність, діалогізація, аргументованість, деталізація, інтертекстуальні елементи, автобіографічно-мемуарні вкраплення, образність, афористичність, експресивність і відвертий, довірливий тон оповіді. Та найголовнішим атрибутом колумністики є авторська суб'єктивність, засоби експлікації якої розглянемо у наступному підрозділі.

3.3. Засоби експлікації авторського суб'єктивізму

У сучасних масмедіа чітко простежується тенденція до суб'єктивізму. Професійна та аматорська журналістика активно продукує тексти з яскраво вираженою авторською позицією. Високим ступенем суб'єктивності характеризується *колумністика* – різновид найбільш суб'єктивної журналістики, де автор має змогу вільно виражати власні судження, погляди й переконання,

репрезентувати монофонічну позицію та давати оцінку відображеним реаліям.

Категорію суб'єктивності та суб'єктивізму трактує багато лексикографічних праць. Наведемо найбільш адекватні нашому розумінню дефініції: *суб'єктивність* – це “1) індивідуальна особливість у поглядах на речі; 2) оригінальність, властива якій-н. людині; 3) відсутність об'єктивності; суб'єктивізм”. А *суб'єктивізм* – це “світоглядна позиція, що тією чи іншою мірою заперечує об'єктивний підхід до дійсності”, а також “оцінка чого-н., ставлення до чогось залежно від особистих симпатій, настрою чи нахилу” [293, с. 580]. Хоч означені поняття не абсолютно ідентичні, у контексті нашого дослідження розглядатимемо їх як часткові синоніми.

Вищезазначені дефініції спробуємо спроектувати на колумністику. *Суб'єктивність колумністського тексту* – це персоналізоване відображення фактів, продиктоване світобаченням автора, його досвідом та знаннями. Відповідно, *суб'єктивізм колумніста* – це світоглядна авторська позиція, самотня модель світосприйняття та відтворення дійсності, особисті думки, судження, установки та досвід, експліковані у персоналізованих текстах.

У медіадискурсі побутують максимально антитетичні погляди щодо суб'єктивності у журналістиці. На думку В. Шкляра, “авторська журналістика є певною мірою суб'єктивною, тому і розвиток її взагалі стикається з певними проблемами” [417]. Умовами ефективності слугують фактологічна озброєність автора, культура полеміки, толерантність. Водночас дослідник констатує: “Форма відображення дійсності в журналістиці максимально суб'єктивна — від вибору теми до її розробки і словесної інкрустації. ...Об'єктивне передається через суб'єктивне бачення автора” [там само]. Звісно, журналісти не можуть бути повністю об'єктивними, оскільки у кожного своя думка, утім суб'єктивно потрактовані факти часом бувають викривленими та маніпулятивними за суттю. Більш резонними видаються висловлювання щодо авторської суб'єктивності М. Воронової: “Слід зазначити, що авторська суб'єктивність чи нейтральність не є тотожними хибності чи істинності. Ї абсолютно відсторонений і неупереджений

аналіз може призвести до хибних висновків, й авторська особиста й однозначна думка може бути близькою до дійсності, тобто до об'єктивності" [58].

Суб'єктивність є невід'ємною ознакою АК, яка "споріднена з нарисом, коментарем, фейлетоном і зарисовкою, але відрізняється від них вищим ступенем суб'єктивності, поставленими завданнями, масштабами висновків і узагальнень, образно-експресивною розповіддю і мовностилістичною специфікою" [406, с. 344]. З огляду на різноманітність АК, дати їй нормативне визначення складно. Адже колонка – "це стаття-роздум, яка може бути і аналітичною, і пристрасною, і моралізаторською, і провокаційною, однак завжди оцінною. Суб'єктивність – от, мабуть, єдина її стала ознака" [442].

Авторську суб'єктивність відображають такі текстові компоненти: персоналізований добір фактологічної та вербальної інформації, однозначність позиції, експліцитне вираження авторського "я", відвертість висловлювань, використання емотивно-оцінної лексики, експресивних синтаксичних конструкцій та морфологічних індикаторів суб'єктності. З цього огляду ми виокремили три етапи експлікації авторського суб'єктивізму:

1. *Вибір теми.* Колумніст як суб'єкт мовлення надає перевагу близькій йому тематиці, порушує проблеми, адекватні особистісним уподобанням, установкам, переконанням, досвіду та комунікативно-прагматичним інтенціям.

2. *Добір фактів. Репрезентація думок.* Автор самостійно добирає та суб'єктивно інтерпретує фактологічну інформацію. У АК втілюється позиція, погляд та суб'єктивне уявлення колумніста про об'єктивну дійсність.

3. *Добір мовних засобів. Вербалізація думок.* Керуючись набутими знаннями, досвідом і лінгвально-естетичними смаками, колумніст використовує ті мовні засоби, які найповніше окреслюють його світоглядну позицію. Суб'єктивний тезаурус автора експлікується в оригінальній, максимально персоналізованій формі тексту.

Суб'єктивність у нашому дослідженні ми частково ототожнюємо з авторським "я". Розглядаючи авторське "я" як інваріантну ознаку нарису, С. Белькова вказує на різні способи його вираження: "від включення власних

думок, міркувань, спогадів в оповідь до відстороненого спостереження за подіями” [18, с. 238–239].

Суб’єктивізм реалізується, зокрема, у вербалізації (словесному вираженні) думок і фактів. *Вербалізацію суб’єктивізму* трактуємо як закодоване у мовну структуру тексту експліцитне вираження авторського “я”, способи маніфестації позиції колумніста, його світобачення та світовідчуття, лінгвальних та естетичних смаків, персональних думок, суджень та оцінного ставлення до предмета висловлювання. Колумніст добирає такі мовні конструкції, які передають його думки, інтенції, уподобання та рівень фонових знань. Пропонуємо розглянути такі рівні актуалізації авторського суб’єктивізму.

Змістовий рівень передовсім передає авторську позицію щодо відображених реалій, актуалізує емоційно-експресивну інформацію та репрезентує суб’єктну інтенцію колумніста. Юрій Макаров як етнічний росіянин часто позиціонує персональне сприйняття українсько-російських відносин. На його думку, “ніякої України під одним дахом зі «старшим братом» бути не може. Виключено” [215]. Авторська рефлексія проявляється у філософічних роздумах, суб’єктивно-іманентних відчуттях, іронічній тональності, категоричних оцінках, емоційній аргументації, діалогізації та інтимізації тексту.

Лексико-фразеологічний рівень передбачає використання зображально-виражальних засобів. Персональне ставлення до предмета висловлювань колумніст здебільшого виявляє відверто, вдаючись до *сенсорної лексики*, як-от: *чую, відчуваю, дивився, бачив, спостерігаю, свіжий, гарячий, перетравити* тощо. Крізь призму сенсорних відчуттів, зокрема нюху, слуху та зору, автор концептуалізує власну позицію щодо описаних фактів. На основі сенсоризмів Юрій Макаров створює метафори, епітети та перифрази: *відблиск променів влади, вгодовані старі еліти* (поважні жителі Росії), *гарячі сини гір* та *гарячі сини степів* (мешканці Чечні). Інші колумністи також чуттєво осмислюють дійсність, дають їй оцінку та акцентують увагу на суб’єктивних відчуттях.

Ефективним засобом передачі суб’єктивного ставлення до повідомлюваного є *модальні слова*. В аналізованих КТ авторську модальність переважно

експлікують лексеми *безумовно, здається, інакше кажучи, м'яко кажучи, може, можливо, напевно, щоправда, шкода, на щастя, на жаль, лишень, аж, ну й, еге ж!* Ці та інші суб'єктивно-модальні висловлювання емотивно насичують контент колонок. У публікації Ганни Маляр зауважуємо таке речення з модальними словами: *“Власне, на це і розраховують політики, які, так би мовити, невтомно працюють над покаранням Путіна”* [276]. Суб'єктивну модальність позначають вставні слова *власне і так би мовити*.

Пейоративного забарвлення КМ надає *знижена лексика, зокрема сленг, суржикізми, просторіччя та інвективи*. За допомогою оцінно-негативних лексем Юрій Макаров відверто іронізує над сусідньою країною. До стилістично маркованих належать такі лексеми: *жлоби, жмудь, замутити, запроторити, мурло, наворочений, нацики, ника, пиха, пофігіст, прикол, просунутий, тусовщик, хохли*. Ці суб'єктивно забарвлені лексеми експлікують забезпечують авторський текст експресивною, емотивною чи оцінною конотацією.

Любомир Гузар намагається актуалізувати смислову інформацію про будь-яке явище, особу чи подію, оперуючи суб'єктивно оцінними фразами. Та якщо Патріарх переважно застосовує імпліцитні аксіологеми (приховані), то Майкл Щур здебільшого тяжіє до експліцитної оцінки. Намагаючись оживити власний текст і передати свій емоційний стан, тележурналіст використовує розмовні слова *бабахати, берці, броніки, голяка, оп, підсобка, толком, вульгаризми бидло, гівно, срачка*; сленг *гугнити, круто, нехилий, замахує, ок*. Однак надмірна вульгаризація контенту генерує у реципієнта певні негативні конотації.

Знижена лексика інколи фігурує в колумністиці Ганни Маляр. Кримінологиня доцільно вкраплює в текст просторіччя *дірватися до влади, бідкатися, напоумити, подивитись “чорнуху”* та сленг *“просунутися вище”*.

Рефлексія суб'єктивності реалізується завдяки образним висловлюванням, які репрезентують індивідуальний спосіб мислення колумністів. У колонках Юрія Макарова можна зафіксувати яскраві метафоричні образи, перифрастичні найменування, як-от: *Росія – мавпа з гранатою; Віктор Янукович – узурпатор, “бать”, бос усіх босів; Володимир Зеленський – маріонетка, політик-популіст;*

Володимир Путін – *кремлівський пацюк*; Олексій Навальний – *дракоша*; Медведчук – *агент впливу*. Означені перифрази мають переважно негативні конотації, що зумовлено суб'єктивним авторським ставленням до представників влади України та Росії. Здебільшого колумніст іронізує з тодішнього президента Віктора Януковича, вживаючи оцінні жаргонізми: *“Як накаже “батьа”, так і буде”* [235]. Іронічною тональністю пронизані і висловлювання на адресу інших політичних лідерів України. До прикладу розгляньмо таке речення: *“Тимошенко – авантюристка, Тігіпко – комсомолец, Ляшко – фрик, Гриценко – соціопат, у Яроша візитка, у Богомолець не ті пацієнти, Добкін – той узагалі у футболці «Беркута» чепурився”* [231].

Перифрастичні словосполучення біблійного спрямування регулярно використовує Любомир Гузар, називаючи святого Йосифа опікуном Пресвятої родини, а диявола – батьком брехні. Зрідка до цього стилістичного прийому вдається Ганна Маляр, а в наративах Майкла Щура цей прийом не виявлено.

Суб'єктивне авторське судження маркують різні художні засоби, зокрема у колумністиці Юрія Макарова зауважуємо такі *епітети* з політичного дискурсу: *безталанний Янукович, російська “несистемна” опозиція; Фашистська Росія; спорохніла імперія, нелегітимна Київрада; елегантний скандал; гарячий цех, препаскудний характер тощо*. Наприклад: *В усіх цих сенсах наша молода незалежна держава або недорозвинена, або відсутня* [201]. Любомир Гузар залучає у свій текст епітети з біблійного дискурсу на кшталт “Бог – всезнаючий і всемогутній милосердний Батько”. У колонках Ганни Маляр фіксуємо означення політичних, правових і мілітарних явищ, а саме: *люстраційна афера, збройна агресія, кримінальна субкультура*. Майкл Щур вживає епітети зниженої конотації, як-от *обшарпаний кабінет*. Окреслені засоби надають КТ суб'єктивно-оцінного забарвлення, адже характеризують певну ознаку предмета та виявляють авторське ставлення до нього.

Авторську картину світу також концептуалізують фразеологізми, як-от: *брати гріх на душу, дихати на повні груди, злі язика, ніхто не без гріха, підводні камені, потрапити на лаву підсудних, заховати голову в пісок* (Юрій Макаров);

брати до серця, впадати в око, гірка правда, поставити питання руба, як грім серед ясного неба (Любомир Гузар); *дихати у спину, забрати під крило, наступити на ті самі граблі, перевернути з ніг на голову, про людське око, пускати коріння, шити у дурні, шлях у глухий кут* (Ганна Маляр); *валитися з ніг, вилетіти з голови* (Майкл Щур). “У мовленні фразеологізми використовують з різною метою: для надання висловлюванню образності, емоційності, експресивності; створення відтінку іронії, жарту, насмішки, сарказму тощо; вираження позитивних емоцій або фамільярності; відтворення найтонших аспектів значення, характеристики предмета, явища, ситуації” [130, с. 3].

Суб’єктивні судження колумніста відображають прислів’я та приказки. У колумністиці Гузара вони кодують біблійні смисли: *“Працюй, якби все залежало від тебе, надійся на Господа, якби все залежало від Нього”*; як тривога, то до Бога. У колонках Юрія Макарова народні вислови набувають конотації легкої іронії та глузливості, як-от: *“А нинішній панівний тип – я вже уявляю, як він поводитиметься, коли настане час платити по рахунках”* [249].

Потужним індикатором оригінальних думок колумніста є афоризми, крилаті вислови, максими, сентенції. Ганна Маляр влучно й оригінально висловлюється про сучасні законодавчі, кримінальні, мовні, воєнні та політичні проблеми. Наприклад: *“Війна це не сімейний конфлікт”* [271]. Докладніше у додатку Д.

Архієпископ Любомир Гузара також афористично відгукується на будь-які реалії сьогодення. До прикладу: *“Корупція – це форма крадіжки, коли злодій присвоює собі добро, на яке не має права, проти волі легітимного власника”* [90]. Ці крилаті висловлювання вирізняються прецедентністю, простотою та глибиною думок. В АК Юрія Макарова крилаті авторські фрази відзначаються насамперед глибиною змісту та лаконізмом, образністю та експресивністю, суб’єктивно-оцінною тональністю. Наприклад: *“Журналістів б’ють не попри те, що вони журналісти, а саме за те, що вони журналісти”* (“Журналістика прямої дії”). Дотепність і максимальна сконденсованість висловів є виявом самотунності та лінгвокреативності колумніста, елементом його ідіостилю та вербалізатором суб’єктивізму.

Неодноразово тяжіють колумністи до метафоричного осмислення відображених фактів. У КМ Юрія Макарова спостерігаємо такі *метафори*: *крутяться гроші*; *проливати ріки крові*; *потонути у парламентському болоті*, *прикрутити гайки*. Велику кількість метафоричних конструкцій зауважуємо в АК Любомира Гузара, а саме: *духовна неміч*, *обстріл псевдожурналістики*, *розсіяний Божий люд*, *вирвати з морального багна* тощо. У публікаціях Ганни Маляр простежуємо низку метафоричних найменувань: *влада опинилась в капкані квазіюридичного словоблуддя*, *майстри популізму*, *емоційний фастфуд*. Майкл Щур найрідше вдається до метафор, часом поєднуючи слова в переносному значенні з діалектним лексиконом. Наприклад, словосполучення *світити майтками* належить до зниженого стилю. З огляду на експресивно-оцінне навантаження метафора є своєрідним індикатором художнього осмислення дійсності колумністами та увиразненням образної структури тексту.

Окрім метафори, авторське світобачення колумністів образно репрезентує метонімія та синекдоха: *загравання з Кремлем*, *Україна дістала черговий ляпас*, *захід спостерігає, на тілі пораненої України*, *шматувати Україну*. Для унаочнення наведемо фрагмент колонок Юрія Макарова: *“Майдан зібрався, здивувавши сам себе, він функціонував, дихав і навіть стрибав, їв нарізані волонтерами бутерброди, грівся біля залізних діжок і складав зі снігу перші барикади”* [239]. *“Ні, таки сталося: донедавна Янукович зі своїм почтом сиділи на двох стільцях, заграючи водночас і з Брюсселем, і з Москвою”* [219]. Вжиті метафоричні тропи експлікують різну авторську оцінку, надаючи КМ експресивно-іронічного та розмовного відтінку.

Авторська суб'єктивність проявляється багатогранно на стилістичному рівні, де її представляють різні стилістичні фігури, зокрема анафора, епіфора, градація, антитеза, ампліфікація. Анафора як єдинопочаток неодноразово фігурує в КТ Любомира Гузара. Наприклад, АК “Молодь і майбутнє України” розпочинається так: *“Ці дні великі, бо в них ми пізнали нашу державу, нашу владу та власний народ. Ці дні великі, бо сповнені трагізмом, позначені терпінням, ба навіть смертю молодих невинних людей. Ці дні великі, бо саме в них народжується наше*

майбутнє” [92]. Анафору нерідко застосовує Юрій Макаров: *“Хіба європейський вибір не прописано в Конституції, хіба Вільнюська угода про партнерство не готувалася заздалегідь багато місяців?”* [219]. Наведену стилістичну фігуру зауважуємо у КМ Майкла Щура: *“Вчора, коли ми були на полігоні, нам також дечого не вистачило. Вчора моя вечерея складалась з булки і чаю”* [422]. Крім анафори, автор інколи використовує епіфору, а саме: *“Кількість людиногодин в черзі – зменшено, середню засміченість туалету – зменшено”* [424]. За допомоги просторово-часової градації колумніст досягає динамічності тексту (*“Спустився по перчатки. Купив. Приніс. Вона одягла”*) [423], а за допомоги антитези досягає ефекту протиставлення (*“Який не видно на чорній подушці, але добре видно на білій наволочці”*) [426]. Крім антитези, на основі антонімічних пар Любомир Гузар продукує афоризми, сентенції, зокрема: *“Кожний народ, як кожна людина, має право боронитися від нападу. Якщо напад є збройний, то й захист може бути збройний. Однак і тут треба знати міру: хто захищається, не може перетворюватися на агресора”* [87]. Задля інтенсифікації експресії Ганна Маляр неодноразово застосовує антитезу (*“Норми про спецконфіскацію посилюють, а не пом'якшують відповідальність”*) та рідше ампліфікацію (*“...нашу народну позицію необхідно безперервно, активно, наполегливо та масово доносити світу”*) [277].

Риторичні фігури як засіб стилістичного синтаксису найширше представлені в колумністиці Любомира Гузара та Юрія Макарова, які часто будують речення у формі риторичних питань: *“Нічого, що я не про митне хамство Путіна, не про агента впливу Медведчука і не про нелегітимну Київраду?”* [218]. До того ж колумністи практикують використання прийому запитання – відповідь, як-от: *“Могло таке бути? Скільки завгодно! Можливо? Ще й як!”* [249]. *“Тож, хай там як, зі святом!”* [201]. Окреслені риторичні запитання та оклики виявляють емоційне ставлення автора до контенту колонки, сприяють увиразненню, діалогізації та експресивності тексту. До риторичних засобів регулярно вдається Любомир Гузар, рідше – Ганна Маляр та Майкл Щур.

Серед синтаксичних засобів вираження суб'єктивізму колумністи активно вводять в текст парцеляцію, інверсію, вставні та вставлені конструкції. Парцеляцією нерідко послуговується Ганна Маляр (*“Тож, фактично, на Сході України здійснюється агресія іноземної держави. Тобто війна”*) [275], Майкл Щур (*“Нам на перший раз видали холості. Про всяк випадок”*) [428] та Юрій Макаров (*“На щастя, оперативна ситуація не потребує негайних реакцій. Окрім однієї: не дати себе надурити”*) [219]. Як експресивний засіб синтаксису, парцельовані конструкції ритмізують і динамізують текст, інтонаційно виділяють та підсилюють комунікативно відокремлені компоненти речення.

Юрій Макаров часто практикує використання інверсії, як-от: *“Славу Лобановського, Блохіна, Шевченка це не перекреслить”* [258]. Незвичне розташування слів у реченні зміщує акцент на логічно виділені слова та сприяє емоційно-смісловому увиразненню.

Найширше актуалізовані в АК вставні та вставлені конструкції, до прикладу: *“Величезну – саме величезну! – кількість таких людей я зустрічав на фронті, а також серед волонтерів – власне, було б дивно, якби було інакше”* [228]. Вставні слова мають суб'єктивно-модальне значення, завдяки чому передають емоційний стан колумніста, інтонаційно виділяють важливі змістові аспекти та увиразнюють синтаксичну структуру тексту. До того ж означені синтаксеми надають колонці суб'єктивно-оцінного забарвлення, доповнюють, роз'яснюють та уточнюють її зміст, репрезентують ставлення колумніста до предмета оповіді.

Морфологічними вербалізаторами суб'єктивності здебільшого виступають дієслова *I особи однини* та *особовий займенник “я”*. Як засоби персоналізації та інтимізації тексту, вони експлікують внутрішній стан автора та демонструють його ставлення до контенту колонки. Так, Юрій Макаров неодноразово апелює до власної персони, позиціонуючи своє “я”. Скажімо, у десяти АК за 2013 рік займенник “я” вжито 49 разів. Тільки у трьох матеріалах не зафіксовано цей індикатор суб'єктивності. Найчастіше журналіст послуговувався означеним займенником у КМ “Зоряне небо над головою” – 12 разів, де також превалюють особові дієслова, наприклад: *зростаю, пам'ятаю, потрапив* [218]. Окрім спогадів

про імпліцитно пережите минуле, автор почасти вдається до питальних дієслівних форм та імперативів *подивіться, закликаю, питаю*.

Відповідно до кількісного контент-аналізу, в сімох АК Макла Щура особовий займенник *я* використано 67 разів. Цей морфологічний індикатор суб'єктності колумніст вживає разом із дієсловами І особи однини, наприклад: *“Я встаю”*. У тексті домінують дієслова теперішнього часу, зокрема: *бачу, беру, дізнаюся, думаю, заглядаю, заходжу, йду, одягаю, питаю, посміхаюся, прощаюся* тощо. Також вдається колумніст і до минулочасових форм: *відчув, відходжу, виконав, лежу, нагадаю, перепитав, піднявся, подумав, поцілів, стріляв*. Найрідше представлений майбутній час, приміром: *хочу подивитись*.

Якщо в колонках журналістів рівень вираження авторської суб'єктивності високий, то в колумністиці юридичної експертки його можна вважати середнім. На морфологічному рівні це експліцитно демонструють особові дієслова: *говорю, звертаю увагу, можу сказати, нагадаю, перепрошую, підкреслюю, процитую, пишу, тримаю, хочу зауважити, цитую*. Суб'єктивність колумністки також маніфестує не часто вживаний особовий займенник *я* (*я не знаю*).

Цим морфологічним експлікатором релігійний діяч послуговується рідше, аніж лексемою спільності *ми*. За результатами кількісного аналізу займенник *я* вжито у текстах 70 разів, а *ми* 263 рази. Замість займенника *я* Любомир Гузар 22 рази використовує фрази *автор цих рядків/цієї колонки* чи *цього матеріалу*. Така манера оповіді дещо знижує рівень персоналізації та свідчить про прагнення колумніста зріднитися з читачами. Загалом у колумністиці Архієпископа зауважуємо всілякі способи вияву авторської суб'єктивності: згоди й незгоди, схвалення й осуду, вдячності та поваги, сподівання та заохочення, толерантності та любові.

На словотворчому рівні суб'єктивну оцінку колумніста відображають *демінутиви*. Окреслені вербалізатори суб'єктивності найбільш уживаними є в КМ Майкла Щура, як-от: *бабця, жіночка, маленький, пробілочка*. Попри здрібніло-пестливі суфікси, у певних контекстах вони набувають іронічної тональності. У колумністиці Юрія Макарова можна зауважити такі лексеми із демінутивними

компонентами: *анітрішечки, беркутята, завданнячко, маленька, недомократичненько, секундочка, чималенька, швиденько*. Ці словотвірні засоби надають тексту не лише суб'єктивної оцінки, а й експресії та гумористичного ефекту. Зменшено-пестливі суфікси найрідше представлені в АК Ганни Маляр, приміром *малесенька лазівочка*. “Демінутиви у складі лексем репрезентують емоційно-позитивну, доброзичливо-схвальну оцінку і зневажливо-викривальне, іронічно-сатиричне ставлення мовця до предмета висловлювання” [371].

У КМ Юрія Макарова також вдалось виявити графічні експлікатори суб'єктивізму, наприклад *Світ-Без-Правил*. Така графічна форма слів допомагає колумністові розставити потрібні акценти в тексті, відтак активізувати увагу реципієнта. Акцентуація на важливих для автора словах та їх виділення іншим шрифтовим накресленням найбільш характерна для колонок Майкла Щура. Проілюструймо це уривком з тексту: “*Як ви можете здогадатися, в момент падіння я почув все той же звук “rrrrrrpen”. І піску в ТОМУ місці стало ще більше. Але і холості ТАК бабахають!*” [428]. Іноді журналіст використовує різні символи у ненормативних лексемах на кшталт: *б.яаааааааа!, довбоџ&@ом*. У колумністиці Ганни Маляр суб'єктивна авторська оцінка на графічному рівні проявляється зрідка, як-от: “*Час перестати кричати й писати “ПТН – ПНХ” та “х**ло ”*” [277].

Отже, авторська суб'єктивність проявляється різними засобами на всіх рівнях КТ: морфологічному, стилістичному, лексико-фразеологічному, синтаксичному, словотвірному, графічному та змістовому. Керуючись власними намірами та уподобаннями, автори свідомо добирають відповідну лексику задля максимальної передачі всього спектру суб'єктивних вражень і емоцій, думок і почуттів. Колумністи інтенційно продукують особистісно забарвлені тексти, послуговуючись оцінними, емотивними та експресивними експлікаторами суб'єктивізму. Тож можна констатувати, що *вербалізатори суб'єктивізму* в аналізованих колонках є виявом авторського “я” у тексті, репрезентантом ставлення до предмета висловлювання, індикатором передачі внутрішнього стану, емоцій, переживань, відчуттів та почуттів колумніста.

3.4. Сенсоризми як репрезентанти авторської світомоделі

Пізнання та осмислення світу відбувається завдяки сенсорним відчуттям (зору, слуху, нюху, смаку та дотику). “Сенсорні процеси безпосередньо забезпечують найтісніший пізнавальний контакт людини з об’єктивним світом і служать підґрунтям для подальшої ментальної обробки й мовного позначення” [429, с. 83]. Продукуючи будь-який текст, автор пропускає його крізь власну модель світобачення, когнітивно-перцептивну картину світу та вербалізує за допомогою лексики сприйняття (сенсоризмів).

У монографії “Лінгвістика впливу”, співавторами якої є В. Різун, В. Корнєєв та Н. Непийводи, а також у статті Н. Непийводи “Інтерактивна стилістика” зазначено, що людина сприймає світ по-різному: візуал – зором, аудіал – слухом, кінестетик – відчуттям, раціонал – логікою. “Кожна людина з наявної в його рідній мові лексики підсвідомо вибирає й застосовує слова і вислови, характерні для його домінантної репрезентаційної системи” [298]. Репрезентаційну систему розтлумачено як “спосіб сприймання навколишнього світу й зберігання в мозку сприйнятої ззовні інформації” [330, с. 75]. Домінантну репрезентаційну систему автора допомагають виявити сенсорно позначені патерни (слова і словосполучення, характерні для мовців з візуальною, аудіальною, кінестетичною і раціональною системами). Такий підхід нам імпонує, однак поза увагою залишається смакова та запахова модель авторського світосприйняття. Та оскільки перцепція світу відбувається п’ятьма сенсорними аналізаторами (*зором, слухом, нюхом, дотиком та смаком*), перцептивна інформація в авторських текстах актуалізується аналогічною лексикою (*зоровими, слуховими, запаховими, тактильними та смаковими сенсоризмами*). Власне цю типологію візьмемо за основу та розглянемо кожен тип на прикладі колонок Юрія Макарова, Любомира Гузара, Ганни Маляр та Майкла Щура.

Найпершим контактом людини з навколишньою дійсністю, через який концептуалізується та інтерпретується за допомоги органів чуття вся інформація,

є сенсорне сприйняття [347, с. 39]. Лексичні одиниці сенсорного сприйняття К. Тулюлюк трактує “як авторські лінгвістичні засоби, що сприяють досягненню образності та чуттєвості зображення й відтворення подій, персонажів, ідей в художньому творі” [368, с. 5]. Сенсоризми як чуттєва лексика означають та вербалізують пізнавально-перцептивну діяльність людини.

Зорові сенсоризми домінують у колумністиці Юрія Макарова, проявляючись дієсловами *бачити, дивитися, розглянути*; іменниками *бачення, вигляд, візія, картина, огляд, перспектива, розгляд, світло, фокус*; прикметниками *перспективний, позірний, світлий*; прислівниками *безперспективно, прозоро*; дієприслівниками *бачачи, дивлячись, зазирнувши*. Означені сенсоризми відображають концептуальну сферу чуттєвого сприйняття, передають зорові відчуття, враження та асоціації колумніста. Візуальний модус перцепції дає змогу авторові спостережливо пізнавати та переосмислено відтворювати візуальну інформацію в тексті.

Візуальну картину автора представляють назви колонок “Дивлячись із Лондона” та “Світло із Заходу”. Заголовки із сенсорними компонентами інтригують читачів та генерують в них різноманітні асоціації. За допомогою зорової лексики Юрій Макаров насамперед змальовує ті події чи тих людей, які закарбувалися в його уяві, викликали певні візуальні емоції чи відчуття. Чуттєва перцепція українських реалій здебільшого актуалізована зоровими сенсоризмами *бачити* та *очі*. Юрій Макаров емпатично і проникливо змальовує окопне пекло, де “*ти закриваєш очі хлопцеві, який за ці дні став тобі більше, ніж братом*”, співчуває товаришеві, який плакав не тоді, коли “*затуляв очі загиблим побратимам*”, а тоді, коли “*побачив на терасі кафе задоволених життям і собою чоловіків цілком призовного віку*”. Наведений уривок ілюструє вміння журналіста бачити “очима інших”, співпереживати чи відчувати пекельний біль українських бійців. Задля візуалізації побаченого політичний оглядач іноді вдається до фразеологізмів із зоровими компонентами, як-от: *відкрилися очі, впадати в око, перед очима, побачити в усій красі, побачити на власні очі, позичати в сірка очей*. Зорові фразеологізми *зазирнув йому в очі й побачив душу*

містять конотацію сарказму. Пізнання світу зором також репрезентують опозиційні лексеми *світлий* і *темний*, напр., *світлий образ*, *світле майбутнє*, *темні барви*, *темні маси*, *темні радянські люди*. Фігурування світлих і темних тонів сприяє актуалізації архетипних символів. Світлий відтінок символізує чистоту, радість, щастя, а *темний* – занепад, сум, відсталість, неосвіченість.

Колірна лексика відображає індивідуальне ставлення Юрія Макарова до предметів чи явищ з кольоративною семантикою. Емпіричний аналіз дав змогу зафіксувати такі заголовки-кольороназви: “Біле, чорне і червоне”, “Нечервона Україна”, “Чорний квадрат у чорній скриньці”, “Хвороба червоних очей”. У КТ зауважено такі слова з колірним позначенням: *біло-синьо-червоні*, *помаранчева громадськість*, *“сині комірці”*, *сіра маса*, *червона ідея*, *чорна пільма*. Означені колоративи навантажені інформативністю, експресивністю, аксіологічністю й емотивністю. Вживаючи візуальні предикати, колумніст змальовує власні спогади з дитинства, передає палітру кольорів та їх відтінків для відтворення радянських реалій. Поєднання *чорного* та *білого* кольорів створює візуальний контраст.

Авторське сприйняття *чорного кольору* релевантне національному кольоровідчуттю з символічним позначенням темряви, зла, туги, скрути, трауру і смерті, напр.: *чорні сторінки*, *чорний гумор*, фразеологізми *писати чорним по білому*, *відкладати на чорний день*. Колоратив *чорний* у словосполученні виконує образну, експресивну та оцінну функції.

Колумністові також притаманне асоціативно-образне розуміння *білого кольору*, як-от: “*Віктор Федорович виступить у білих шатах мало не як рятівник нації...*” [219]. Цей колірний концепт із семою чистоти, невинності, святості в наведеному контексті імплікує іронію.

Художньо-образне осмислення колірної лексеми *червоний* з конотацією *заздрості* простежено у колонці “Хвороба червоних очей”. У політичних текстах означений колоратив здебільш є уособленням зла. У колонці “Заборона простих істин” вербальна репрезентація *червоного* символізує радянський період, революцію, комунізм. Колористичні спогади про пам’ятки радянської доби

викликають в автора неприємні зорові асоціації та експлікують негативне ставлення до тодішніх реалій.

Поняття на означення *зеленого кольору* актуалізовано у трьох значеннях: 1. юний, недосвідчений (*зелена молодь*); 2. процес будівництва, озеленення парків (*зелений паркан*); 3. російські військові (“*зелені чоловічки*”). Мілітаризм *зелені чоловічки* з’явився в українському лексиконі 2014 року, відтоді пасивно побутує в колонках колумніста.

На основі кількісного аналізу виявлено домінантні сенсоризми в колумністиці Юрія Макарова. Так-от, за досліджуваний період візуальні лексеми *бачити* у різних граматичних і дієслівних формах використано 110 разів, *дивитися* у різних відмінках і префіксальних модифікаціях – 49 разів, *очі* – 42 рази. У колонці “Хвороба червоних очей” зафіксовано 12 слів на позначення зорової перцепції, з яких 5 разів вжито колоратив *червоний*. За кількісними підрахунками означений колоратив (як окрема лексема чи як компонент певного слова) в КТ застосовано 35 разів. Зокрема за 2013–2016 рр. зафіксовано 31 слово з колірним позначенням *червоний*, а з 2 січня по 23 листопада 2017 р. – всього 4 кольороназви. Цією лексемою автор послуговується переважно для кольористичної репрезентації радянської дійсності.

Слухові сенсоризми у АК Юрія Макарова репрезентовані дієсловами *бриніти, вибухати, грюкати, звучати, лунаати, слухати, співати, чути*; іменниками *галас, голос, звук, тиша*; прикметниками *гучний, тихий, галасливий, нечуваний*; прислівниками *голосно, тихо*. Функціональний потенціал лексем сприяє відображенню звукової інформації в тексті, передачі слухових вражень, музичних образів, акустичних об’єктів, звукових асоціацій та формуванню мовної картини світу. Заголовок зі слуховим сенсоризмом “Гучне мовчання”, скомбінований звуковим прикметником *гучний* і протилежним за змістом іменником *мовчання*, створює експресивний стилістичний троп оксиморон.

Слухову модель авторського сприйняття найчастотніше актуалізують сенсоризми *слухати* і *чути*. Колумніст чуттєво, емпатично описує воєнну ситуацію, співчуваючи українським бійцям, яким *холодно* та в яких *вуха не чують*

від контузії [203]. Слухова словосполука *вуха не чують* та тактильна лексема *холодно* емоційно відтворюють жахіття війни. Юрій Макаров апелює до слухового чуття українців з проханням прислухатися до себе, адекватно оцінюючи минуле задля відродження майбутньої політичної нації. Звукові номінації в АК переважно позначають слухове пізнання, як-от: *звучить привабливо, слухали “Голос Америки”, сам чув; громадські слухання; гучна новина; слухаючи поради, чуючи слова; слухняно виконувати*. Окрім інформативного навантаження, ці сенсоризми насичені експресією, образністю та асоціативністю. Наприклад, метафоричні слухові експресеми *європейське вухо, голос натовпу, тиха паніка* та фразеологічні сенсоризми *слухати одним вухом, глухий кут* актуалізують різні функції.

Отже, слухова перцепція не менш важлива у когнітивному процесі, адже колумніст отримує значний відсоток інформації саме слухом, а потім переосмислює та інтерпретує її відповідно до власної картини світу. Слухову модель авторського сприйняття найповніше репрезентує звукова домінанта *слухати*. За аналізований період в колумністиці Юрія Макарова виявлено 63 сенсоризми з компонентом *слух*, з них 35 дієслів, 14 прикметників, 6 іменників, 7 прислівників, 1 дієприслівник. Слухову лексему *чути* вжито 39 разів, з яких 36 дієслів, 2 прикметники, 1 дієприслівник.

Тактильні сенсоризми в авторському лексиконі відзначаються дещо меншою частотою вживання. Перцептивна інформація, здобута за допомогою тактильного модусу, відображає безпосередній контакт колумніста з описуваними подіями чи явищами дійсності. “Вербалізатори тактильних відчуттів мають велике асоціативне поле, наділені високим ступенем продуктивності...” [332, с. 41].

Тактильну перцепцію в колумністиці Юрія Макарова позначають такі словосполуки з дотиковим компонентом: *братні обійми, фронтова травма; бити журналістів, покарати негідника; болюча процедура, гострі враження, найгарячіші баталії, холодний погляд; безкарно знущатися, болісно сприймати, твердо переконані*. У процесі дослідження виявлено кілька заголовків із тактильними сенсоризмами: “Не рубайте хвоста по частинах”, “Мертві хапають

живих”, “Терпіти не можна наступати”, “Температура по палаті”. Тактильна лексика допомагає авторові передати тілесні відчуття, відтворити ті емоції, які виникають під час дотикового пізнання.

Дотикову модель авторського світосприйняття експлікує лексема *торкатися*. Юрій Макаров використовує її не лише буквально, у прямому значенні, а й метафорично, образно. За аналізований період виявлено лише 10 випадків вживання цього слова, зокрема: *торкатися теми, історії, казусу, уподобань, жінки, мовників, кримчан*.

Тактильні відчуття та враження значною мірою актуалізує активно вживаний сенсоризм *бити*, як-от: *били шибки і чиновників...* [243]. Дотикове осмислення суспільно-політичної дійсності також відображено словосполученнями зі значенням *зазнавати удару* (“Україна дістала черговий ляпас”) [258]. На основі тактильних відчуттів автор намагається сконструювати власну модель бачення політичних реалій, послуговуючись оцінно-експресивними сенсорними номінаціями *безсилля* та *агресія, жорсткі теракти* та “м’який” *тиск*, які виступають в АК контекстуальними антонімами [250].

Тож дотикова перцепція є вагомим елементом для досягнення та пізнання світу. Тактильні сенсоризми як засіб репрезентації тактильного сприйняття експліцитно передають авторські рефлексії щодо відтворених подій чи явищ сьогодення. Відносну частотність вживання цих слів пов’язуємо з воєнною ситуацією в Україні, оскільки агресію Росії можна лише передати крізь призму дотикових вражень, емоцій, відчуттів.

Смакові сенсоризми (густативи) в колумністиці Юрія Макарова недостатньо представлені. Можливо, це зумовлено тематикою колонок, адже автор переважно пише на політичні теми, не торкаючись кулінарних, гастрономічних уподобань. До того ж лексика на позначення смакових відчуттів в українській мові кількісно обмежена та відносно збіднена.

До головних смаків традиційно відносять густативи *солодкий, солоний, гіркий* та *кислий*. Однак у КТ вдалось зафіксувати лише чотири випадки образного вживання слів на позначення смаку: *солодший хліб, пахнути солодше, гіркий*

спадок, гірке незадоволення. Негативне ставлення українців до влади інтенсифіковано густативним пейоративом *гіркий*. Метафоричну модель перцепції яскраво демонструє заголовок з густативним сенсоризмом “Питання смаку”. Ця назва колонки викликає в читача смакові асоціації, гіпотетичні міркування і домисли щодо змістового наповнення.

Асоціативне сприйняття слова *фашист* породжує в колумніста негативно марковані смакові образи. Метафора *ситі личка регіоналів* конотує іронічно-глузливий підтекст. Демінутив *личка* експлікує суб’єктивну оцінку автора, а густативний прикметник *ситий* вербалізує сему “багатий, заможний”.

Колумніст іноді надає смакових якостей чи ознак предметам, явищам та особам, які не сприймаються на смак, наприклад: *газовий голод, кадровий голод, неситий князь, ситий політикум, хлібне крісло, хлібні посади*. Ці гастрономічні метафори додають текстам експресивного забарвлення.

Юрій Макаров також вживає густативи з інформативною ціллю, як-от: *У магазинах періодично, точніше регулярно, не було хліба, яєць, масла, м’яса, а подвиги були* [233]. Ці лексеми-номінації на позначення харчових продуктів сприяють документальному відтворенню дитячих спогадів колумніста, зокрема аграрної ситуації в СРСР.

Емпіричні дані засвідчують, що смакову лексику колумніст зазвичай використовує метафорично, з суб’єктивно оцінним та емотивно-експресивним відтінком. Густативні сенсоризми в АК переважно *суб’єктивно забарвлені*, адже віддзеркалюють перцептивно-когнітивну модель авторського світобачення; *емоційно насичені*, бо в них закодована емоційна реакція на смакову якість; *метафорично-образні*, оскільки виражають художнє мислення автора, надаючи будь-яким поняттям густативні якості чи ознаки; *аксіологічно марковані*, адже експлікують ставлення колумніста до харчових продуктів.

Одоративна лексика як засіб передачі одоративних вражень, відчуттів та асоціацій автора найменш репрезентована у КТ. Це, вочевидь, пов’язано з суспільно-політичною тематикою досліджуваних колонок. Запахова модель авторського світу значно поступається смаковій і тактильній моделі

світосприйняття. Цю тезу підтверджує незначна кількість одоративів у колумністиці Юрія Макарова, зокрема: *запах бабусиних парфумів, дим і спалахи, сморід, “патріотичний” чад, пахне мазутний вихлоп, занюханий будиночок, смердюче лоно СРСР*.

Запахові відчуття та асоціації колумніста найповніше ілюструють лексеми *запах* і *пахнути*. Одоратив *запах* вербалізує пряме значення слова (*запах кави, запах парфумів*) та переносне (*запах крові й грошей*). Крізь призму запахового світоосягнення автор експлікує власний погляд на політичні колізії: *“Доведеться нагадати, що в самій «старій» Європі чудово уміють захищати свої засади, коли конкретно запахне смаленим”* [215]. Тож одоративна лексика, попри обмежене функціонування в КТ, характеризується інформативно-номінативним, експресивним, образним та асоціативним потенціалом. Аналіз доводить, що запах у мовній картині світу Юрія Макарова відіграє найменшу роль, адже для написання суспільно-політичних чи медіакритичних колонок не настільки важливе це метафізичне відчуття.

Поглиблене вивчення сенсоризмів у колумністиці Юрія Макарова дає привід констатувати, що журналіст тяжіє до візуального типу перцепції, відповідно за сенсорним типом особистості належить до візуалів. Друге місце в авторській мовній картині посідає слухове світобачення, третю позицію займає тактильний модус сприйняття, четверту – смаковий. Запахова модель перцепції в досліджуваних текстах найменш експлікована.

Натомість Ганна Маляр для максимальної репрезентації бойових дій на Донбасі чи кримінальних дій злочинців найчастіше послуговується дотиковою лексикою. В її АК за 2013–2018 роки вдалось зафіксувати такі тактильні сенсоризми: *вбивця* – 7 разів, *вбивати* – 4 рази, *жертва* – 17 разів, *покарання* – 64 рази, *карати* – 8 разів, *потерпілий* – 5 разів, *тілесні ушкодження* – 5 разів, *жорсткий* – 4 рази, *м'який* – 4 рази, *холодний* – 2 рази. Всього – 120 разів. Окрім перелічених сенсоризмів, у текстах колумніста зауважуємо ще такі лексеми на позначення дотику: *глибоко, жорстка позиція, жорстко, збройні напади, згвалтування, карати п'яного водія-вбивцю, м'яке покарання, отримати травми,*

перенести операції, потерпілий, силове захоплення, холодна зброя, фізичні тортури тощо. Розгляньмо приклади речень, які демонструють фізичне насильство: *“Виявляється, що підозрюваний, а на теперішній момент вже підсудний, необережно сокирою, кулаками та ногами проломив жертві череп, розірвав селезінку та тонкий кишечник”* [270]. Іноді авторка дотикові слова вживає у метафорах і фразеологізмах, а саме: *збивати з пантелику, тримати владу у тонусі*. Найуживаніша лексема *тримати* чітко репрезентує тактильний модус авторського сприйняття, приміром: *“міцніше тримайтесь за стільці”*.

Меншою частотністю вирізняється слухова модель осмислення дійсності. Відповідно до кількісного аналізу, колумністка застосувала кілька слухових сенсоризмів, зокрема: *чути* – 3 рази, слова з компонентом *слух* – 6 разів, *аудіозаписи* – 5 разів, *вухо* – 3 рази, *звук* – 1 раз, *звучати* – 1 раз, *лунає* – 5 разів, *озвучити* – 1 раз, *гучний* – 2 рази, *голос* у різних значеннях вжито 39 разів, а слова з компонентом *голос* – 14 разів. Всього – 75 разів. Наприклад: *гучні злочини, гучний конфлікт, голоси невдоволення, лунає думка, лунають звинувачення*. Іноді Ганна Маляр використовує тактильні слова у переносному значенні, вдаючись до метафор і фразеологізмів, як-от: *шлях у глухий кут*.

Ганна Маляр осмислює воєнно-політичні та соціальні проблеми у юридичній площині, застосовуючи для цього різні сенсорні аналізатори. Серед візуальних лексем кримінологиня уживає такі: *бачити* – 11 разів, *фото* – 10 разів, *показувати* – 8 разів, *очі* – 6 разів, *виглядати* – 5 разів, *вигляд* – 4 рази, *картина* – 4 рази, *дивитися* – 3 рази, *помітити* – 3 рази, *світло* – 1 раз, *білий* – 1 раз. Всього – 55 разів. Наприклад: *“Навіть, якщо не дивитись ТВ, складно до такої межі затулити очі та вуха, аби того не помітити”* [273]. Пізнаючи світ переважно за допомогою зору, колумністи концептуалізують і вербалізують його зоровими сенсоризмами, які інколи стають компонентами фразеологізмів на кшталт *про людське око*.

Смакові сенсоризми авторка використовує зрідка і то в переносному значенні, як-от: *їжа, свіжі спогади, свіжоспечений член групи, смак телеканалу, мистецький несмак, годувати, годувальники, насолода, харчі, насичений*

емоціями. Разом – 10 разів. До прикладу: *“Але ж коментар – це їжа для розуму, це щоб зрозуміти для самого себе як авторська група науковців пропонує тлумачити норми закону”* [270]. З контексту бачимо вміння авторки мислити метафорично, додаючи законодавчим текстам розмовного й образного звучання.

Одоративна лексика найменш представлена в аналізованих текстах. Наприклад, слово *запах* колумніст вживає метафорично, а саме: *запах народної підтримки та ймовірної влади*.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що в колумністиці Анни Маляр домінують тактильні сенсоризми. Крізь призму дотикових відчуттів юридична експертка розглядає кримінальні проблеми. Тактильні відчуття є важливими й під час аналізу воєнно-політичних подій на Донбасі. Широко актуалізована в АК і слухова перцепція, дещо менше візуальна, ще рідше смакова і найрідше нюхова модель репрезентації дійсності.

Сенсорне моделювання дійсності у колумністиці Майкла Щура здійснюється переважно за допомоги слухових і смакових сенсоризмів. Це спричинено контентом авторських колонок, які сфокусовані на військово-побутових умовах оповідача-солдата. З огляду на незначну кількість текстів (7 колонок), частота вживання чуттєвої лексики є низькою.

Найбільше послуговується колумніст звуковими номінаціями для передачі процесу стрільби, як-от: *“У кожному комплекті РПГ є такі закривачки для вух. Якщо стріляти без них, то можна залишитись без слуху. Ох воно і стріляяя!”* [428]. У його текстах простежуємо такі слухові сенсоризми: *чути* – 5 разів, *слухати* – 5 разів, *вухо* – 5 разів, *голос* – 3 рази, *звук “rrrrrep”* – 2 рази, *бабахати* – раз, *стрільба* – 19 разів, *стріляти* – 8 разів, *постріл* – 2 рази, *тон* – раз. Всього – 51 раз. Слухова лексика у колонках є тематично зумовленою.

До пріоритетних перцептивів у колумністиці Майкла Щура належать і слова на позначення смаку або густативи, зокрема: *“армійська їжа”, варити кашу, вечеря, консервований, обід, порція сніданку, свіжі овочі, сирі продукти, смачна риба, смоктальна цукерка, фрукти* тощо. Наприклад: *“От скажеш “армійська їжа” і все про їжу стає зрозуміло. Це коли несмачне на вигляд і інколи на смак”*

[422]. Автор розповідає читачам про якість і смак армійської їжі, докладно описує меню солдата, зокрема: *“Вчора моя вечеря складалась з булки і чаю”* [там само]. Серед меню в армії є: борщ, вареники, гречка, каша, котлети, курка, масло, м'ясо, пюре, риба, салат, хліб, чай, узвар тощо. За статистичними даними, колумніст використовує такі смакові сенсоризми: *їжа* – 4 рази, *їсти* – 6 разів (їсть, їли, поїли), *меню* – 4 рази, *порція* – 3 рази, *свіжий* – 3 рази, *смак* – 1 раз, *смачний* – 2 рази, *несмачний* – 2 рази, *годувати* – 6 разів, *годування* – 2 рази. Всього – 33 рази. Використання густативів у колумністиці Майкла Щура зумовлене тематикою авторських колонок.

Неодноразово вдається журналіст до зорових сенсоризмів. Наприклад: *“Очі злипаються. Я бачу в коридорі солдата”* [423]. Оповідь колумніст веде першої особи, описуючи свої зорові відчуття і враження. Візуальні лексеми *бачити* фіксуємо 6 разів, *дивитися* – 5 разів, *видно* – 3 рази, *очі* – 2 рази, *світити* – 3 рази, *фото* – 2 рази, *вигляд* – раз і *виглядати* – раз. Колоративи *білий* застосовано тричі, а *чорний* – лише раз. На основі антонімічних кольороназв автор створює порівняння. Також в одиничних випадках зауважуємо слова *темний*, *темніти* та *напотемки*. Загальна кількість візуальних лексем – 30.

Дуже рідко використовує колумніст тактильні сенсоризми *колоти*, *колючий*, *тепло*, *холод*, *стукати*. Він пригадує, як під час медогляду лікарка кольнула його в палець. За допомогою дотикової лексики авторіві вдається відтворити побутові умови солдата. Приміром: *“Подушка набита чимось типу обрізків товстої тканини. Це на дотик”* [426].

Та найменше представлені в текстах одоративні сенсоризми. Колумніст обурений, що солдатам під час навчання видають лише один комплект форми. В такому разі доводиться *“ходити весь тиждень і старатись не звертати увагу на сморід”*. Лексема *сморід* актуалізує запахові відчуття читачів.

Відповідно до результатів аналізу, Майкл Щур за сенсорним типом особистості належить до аудіалів. Смакові та зорові сенсоризми також часто фігурують в АК, оскільки колумніст був солдатом Збройних сил України, то

описував військову підготовку мобілізованих, умови проживання та харчування в армії. Найбільш уживаним сенсоризмом є звукова лексема *стрільба*.

Любомир Гузар чуттєво переосмислює та коментує злободенні українські реалії. Авторські рефлексії та почуття з приводу релігійно-суспільних проблем актуалізує сенсорна, перцептивна лексика.

Найбільш представлені в АК зорові сенсоризми, адже візуальна перцепція є пріоритетною у пізнаванні світу. Так, візуальні слова *бачити* застосовано 61 раз, *бачення* – 4 рази, *очі* – 13 разів, *показати* – 11 разів, *глянути* – 10 разів, *світло* – 10 разів, *світлий* – 6 разів, *образ* – 7 разів, *виглядати* – 3 рази, *дивитися* – 4 рази, *дивлячись* – 4 рази, *задивлений* – лише раз, а слова з візуальним компонентом *огляд* – аж 26 разів. Окреслені зорові сенсоризми зафіксовано 160 разів. Приміром: *дивлячись в очі, задивлені в минуле, образ майбутнього, світлі постаті, царство світла*. Автор двічі послуговується візуальними лексемами під час діалогу з читачами, мотивуючи їх до духовної зрілості: “*Хочемо сьогодні глянути на незалежність в децю інший спосіб – очима віри*” [93]. Любомир Гузар, попри кількарічну незрячість, умів бачити і відчувати серцем моральний стан соціуму. Він глибоко аналізував і пропускав через власну модель релігійного світобачення проблеми соціального масштабу та намагався їх перенести у духовну площину.

Часто колумніст використовував фразеологічні звороти, скомпоновані на основі зорових сенсоризмів, як-от: “*Такий образочок я мав нагоду бачити на власні очі багато років згодом*” [101]. Окрім фразеологічних зворотів, візуальна лексика бере участь у створенні афоризмів: “*Легко впадає в очі різниця поглядів, інколи навіть дуже велика. Різні люди бачать те, що хочуть бачити*” [102]. Авторські сентенції завжди влучні, глибокі, віддзеркалюють грішну природу людини та безмежну любов Творця. Релігійний діяч ненав’язливо спонукав нас подивитися на себе з боку люблячого Отця, зостановитись і переосмислити свою модель поведінки.

Слухова модель перцепції займає друге місце в авторській картині світу. Слуховий сенсоризм *чути* в різних дієслівних формах ужито 23 рази, *співати* – 9

разів, *звучати* – 9 разів, *звучання* – 1 раз, *милозвучний* – 2 рази, *співзвучний* – 2 рази, *пісня* – 7 разів, *музика* – 3 рази, *вухо* – 2 рази. Слова з компонентом *слух* застосовано 41 раз. Лексему *голос* виявлено 6 разів, а слова з компонентом *голос* – 30 разів. Вищенаведені слухові сенсоризми експліковані у колонках 135 разів. Наприклад: *чути правду, голос сумління, звучить фраза*. Або: “*Стара приказка звучить: хочеш миру – готуйся до війни*”. Ці конструкції у КТ демонструють читачеві високий рівень образного мислення релігійного діяча.

З метою передати власні відчуття колумніст неодноразового послуговується тактильною перцепцією. Тактильні слова *карати, кара, покарання, каральний та покараний* виявлено 13 разів. Дотикові сенсоризми *холодний* зауважуємо двічі, *теплий* – раз, *тепло* – 2 рази, *гаряче* – раз. Лексему *гнобити* фіксуємо двічі, дієприслівник *пригноблений* – так само.

Найменш репрезентованою в авторській колумністиці є густативна лексика. Смакові слова *гіркий* вжито 4 рази, *гірко* – 2 рази, *гіркота* – раз, густатив *солодкий* – 2 рази. Це ілюструють словосполучення із сенсорним компонентом: *гірка правда, гіркий сміх, солодкі обіцянки, солодкі слова та подарунки*. Ці образні конструкції конотують текст емоціями задоволення та розчарування.

Одоративний сенсоризм *пахнути* застосовано лише раз і то в негативному значенні: “в Союзі демократією навіть не *пахло*”. Більше слів на позначення запаху не виявлено, що спричинено тематичним спрямуванням АК.

Отже, Любомир Гузар за сенсорним типом особистості найбільше тяжіє до візуалів. Слухова модель сприйняття також широко репрезентована в АК архієпископа, який упродовж останніх років життя був незрячим. Блаженніший Любомир закликає нас дивитися на світ очима віри та бачити у всьому волю Творця, уважно слухати Божі заповіді та прислухатися до свого серця.

Пізнаючи світ, колумністи пропускають його крізь призму сенсорних відчуттів та вербалізують чуттєво осмислену реальність сенсорними засобами. Згідно з результатами аналізу, зорова лексика превалює в колонках Юрія Макарова і Любомира Гузара. Слуховий модус сприйняття найповніше

актуалізований у матеріалах Майкла Щура, а лексеми на позначення тактильних відчуттів домінують у колумністиці Ганни Маляр.

Різнотипні сенсоризми в аналізованих колонках передовсім виконують такі функції: *репрезентативну* – репрезентують авторську модель світобачення; *когнітивну* – експлікують когнітивно-перцептивну діяльність колумніста; *емотивну* – передають емоційну реакцію на описувані події; *аксіологічну* – дають сенсорну оцінку означуваним поняттям; *експресивну* – мають експресивне навантаження; *інформативну* – містять чуттєву інформацію про те, що автор чув, бачив, смакував, нюхав чи торкався. Сенсорна, чуттєва лексика кодує суб'єктивну інформацію про автора і дає змогу встановити його домінантний модус перцепції.

3.5. Діалогізація авторської колонки як модель взаємодії із читачами

Колумністика як особистісно зорієнтована журналістика характеризується двовекторним спрямуванням: суб'єктивізмом та діалогізацією. Ці два протилежні, на перший погляд, поняття тісно взаємодіють та доповнюють один одного, адже колумніст одночасно апелює до свого “я” і до адресата. З огляду на монологічну форму колумністики, автор часто імітує діалог, створює ефект спонтанності та розмовності, інтимізації та динамізму, актуалізує текстову інформацію та залучає аудиторію до спільних роздумів над порушеними проблемами.

Діалогізацію як стилістичний прийом ще в давнину використовували у своїх промовах оратори. В наш час до нього активно вдаються політики, педагоги, науковці, журналісти та інші публічні особи. Задля втілення комунікативної мети прийомом діалогізації інтенсивно послуговуються й колумністи. Цьому, власне, сприяє сам жанр авторської колонки, де колумніст має публіцистичну свободу для вираження власної позиції та комунікативний простір для забезпечення ефективної інтеракції з читачами.

Дослідниця діалогічності наукового тексту Ж. Гордєєва висловлює релевантні нашим міркуванням думки, які можна екстраполювати й на авторську журналістику: “В писемному науковому мовленні діалогічність виявляється в текстовій експлікації самого процесу мислення, певній імітації ходу доведень, заперечень, спростувань, аналізу-синтезу, загалом – логіки викладу як відображення мовомисленнєвих процесів автора і його «підлаштовування» під адресата, щоб досягти кращого розуміння з боку останнього” [72]. О. Назаренко характеризує діалогічність як домінантну категорію газетного тексту та виокремлює її два види: “суб’єктно-текстову (внутрішньотекстову) й міжтекстову (зовнішню) діалогічність, де перша пов’язана з чинниками адресанта й адресата <...>; друга стосується міжтекстової взаємодії й збігається з поняттям інтертекстуальності, що виражається в газетному тексті за допомогою цитат, алюзій, прецедентних феноменів” [297, с. 6].

Комунікативна структура колумністики охоплює різні рівні: від комунікативних засобів (незначних одиниць тексту) до комунікативних висловлювань (речень, абзаців). Навіть одне слово здатне виконувати комунікативну функцію – привернути увагу читача, зацікавити його, спонукати до комунікації та зрештою здійснити вплив. Досконала структура колонки є однією з передумов ефективної взаємодії з читачем. Комунікативна структура тексту “забезпечує перебіг комунікативного акту” [373]. За констатацією В. Різуна, комунікативна авторська структура повинна реалізовувати основне призначення тексту – впливати на людину [329].

Комунікативна спрямованість колумністики – це інтенційно змодельована інтеракція автора з аудиторією, способи апелювання до ціннісної та когнітивної сфер читача, використання у тексті різноманітних прийомів діалогізації (безпосереднє звернення до читача, спонтанний, розмовний стиль викладу й внутрішні авторські розмірковування). “Комунікативність тексту знаходить вияв у встановленні контакту із реципієнтом, трансляції йому особистісних сенсів (своїх поглядів, цінностей, ставлень) й «утягуванні» читача в спільний пошук істини, розв’язання певних теоретичних чи практичних проблем” [72]. Попри

просторову віддаленість, колумніст намагається діалогізувати монологічний за формою текст, встановивши контакт з адресатом.

Адресованість є характерною властивістю будь-якого тексту, зокрема колумністичного. “Постійна «співбесіда» з читачем активізує і думку автора, примушує його обмірковувати текст, відкривати нове в тому, що він розповідає читачеві” [373]. Найпоширенішим способом репрезентації адресованості можна вважати діалогізовані апелятивні конструкції, зокрема адресатний займенник *ми*. Апелювання до читача у формі *ми* сприяє інтимізації висловлювання, експлікує спорідненість з читачами та активізує їхню увагу.

Як стверджує В. Шабуніна, “будь-який текст певною мірою діалогізований, оскільки передбачає виражену мовними засобами взаємодію комунікаторів, активне сприймання тексту адресатом, а також вплив останнього на автора висловлення” [403, с. 1]. Автор акцентує увагу на суб’єктивних емоціях, відчуттях, переживаннях та залучає до співроздумів читача. Читач як активний комунікант фільтрує та відбирає суголосну з його комунікативними очікуваннями й установками інформацію.

Мовні засоби та риторичні прийоми діалогізації сучасного публіцистичного монологу висвітлено в дисертації К. Ковтун. Поняття *діалогізації* дослідниця трактує у двох семантичних векторах: “1) як відносини з адресатом, експліковані в різнорівневих мовних одиницях і спеціальних риторичних прийомах впливу, переконання; 2) як уведення в монологічне висловлювання *іншого* в різних формах – у вигляді окремих виразів і слів з тезауруса *іншого* (так зване «чуже слово») або у вигляді ідеї, думки, позиції, переданої від імені *іншого*” [154, с. 23].

У дискурсивному аспекті окреслений термін розглядає і В. Шабуніна: *діалогізація* – це “свідома імітація природного діалогу в парі «автор – адресат», а також взаємодія мовців, виражена лінгвальними засобами, активне сприйняття тексту читачем і вплив адресата на мовну діяльність автора висловлення” [403, с. 4]. Попри певну відмінність у трактуванні, наведені дефініції мають спільне семантичне ядро.

АК має колосальний потенціал, її комунікативні можливості найповніше експлікуються за допомогою *діалогом* – “структур, засобів і способів взаємодії автора публіцистичного монологу з адресатом і включення в монологічне висловлювання «Значущого *Іншого*»” [154, с. 4]. Діалогами втілюють комунікативний потенціал колумністики: створюють ілюзію діалогу, сприяють встановленню контакту з читачами та забезпечують ефективність інтеракції.

В. Шабуніна виокремлює лексико-семантичні, синтаксичні, графостилістичні та морфологічні засоби діалогізації науково-навчальних текстів. Окремі з них можна скомпресовано екстраполювати на авторську журналістику. До графостилістичних засобів належать різноманітні способи виділення за допомогою шрифту, гарнітури, кольору, інтервалу, графічних скорочень тощо. Лексико-семантичне ядро діалогізації становлять дефініції як засоби роз’яснення й апелювання до адресата; емоційно-образна лексика; інтертекстуальні елементи; засоби вираження суб’єктивної авторської оцінки; наведення аргументованих прикладів; покликання на авторитетну думку або загальновизнаний факт. Серед морфологічних засобів діалогізації варто виділити займенники *ми, наш*; дієслова I та II ос. мн.; імперативні конструкції; дієслова на позначення ментальних дій суб’єкта в поєднанні зі словами категорії стану (*потрібно знати*). Комунікативну спрямованість тексту також забезпечують синтаксичні ресурси діалогізації, зокрема: односкладні означено-особові речення; неозначено-особові та узагальнено-особові конструкції; безособові, інфінітивні та неповні речення; вставні та вставлені конструкції; інверсія; парцеляція; синтаксична анафора та катафора; абзацне членування та інші [403, с. 13–16].

К. Ковтун аналізує діалогами за частотністю та апелятивною семантикою, як-от: дієслова 2-ї особи (*вдумайтесь, згадайте, погодьтеся*); дієслова в неозначено-особовій формі (*варто задуматися, потрібно діяти*); предикати, пов’язані з пам’яттю (*нагадаю, ми пам’ятаємо час, Ви пригадуєте?*); когнітиви (*ви знаєте, ви розумієте, вам зрозуміло; Зрозуміло, що...; Ви можете подумати, що...*); спонукальні форми (*перейдімо до фактів, подивімось уважніше, на хвилину уявіть*); частки (*адже, чи не так, адже так*) [154, с. 12–13].

Серед засобів діалогізації тексту колумністи часто використовують комунікативні регулятиви: безпосередні звернення до читача, інтертекстуальні включення, блок “запитання – відповідь”, імперативні, спонукальні та інші риторичні конструкції. В комплексі ці засоби реалізують комунікативну інтенцію колумніста та актуалізуються в різноманітних діалогічних прийомах.

Серед прийомів діалогізації можна виокремити такі: *прийом апеляції* (різні форми звертання); *прийом ідентифікації* (ототожнення себе з читачами); *прийом спонукання* (мотивація читачів до певних дій); *прийом акцентування* (привернення уваги до важливих змістових аспектів); *прийом внутрішньої діалогізації* (авторські роздуми, комунікативні стратегії колумніста); *прийом інтертекстуальності* (включення в текст іншого “я”); *прийом зворотного зв’язку* або *інтерактивний прийом*, яким послуговуються лише окремі вебресурси.

Означені засоби та прийоми діалогізації широко актуалізовані у колонках Юрія Макарова. Найчастіше автор вдається до прийомів апелювання, спонукання та внутрішньої діалогізації. З огляду на побутування в українському медіапросторі проросійської пропаганди колумніст мотивує свідомих громадян проаналізувати контент сучасних медій. Інтелектуально-емоційну сферу читачів активізують прийоми апеляції та спонукання (*не полінуйтеся, відстежте, проведіть*), прийом ідентифікації (*почекаємо, діятимемо*), прийом акцентування (*Але! тут уже вибачте!*), а іманентні роздуми колумніста маніфестує прийом внутрішньої діалогізації (*радять не звертати уваги – Згоден – Але!*). Комунікативна спрямованість колумністики полягає в реалізації комунікативного впливу на читача, у встановленні з ним контакту та спонуканні його до роздумів. Автор осмислено моделює перебіг текстової комунікації, передбачає реакції читачів і шукає способи досягнення комунікативного ефекту. Колумніст одночасно апелює до емоційно-інтелектуальної сфери адресанта, оперуючи різними способами діалогізації тексту.

Дієвість інтеракції також забезпечує відверте апелювання до фонових знань адресатів, наголошування на суттєвих фактах. Вдаючись до прийомів апеляції та інтертекстуальності, автор закликає громадян тверезо оцінити перебіг подій в

державі під час російської окупації: *“Інакше згадаймо прислів’я: «Хто не хоче годувати свою армію...»”* [238].

У колонці “Пропаганда” комунікативну зорієнтованість експлікують апелятивні конструкції *не забуваймо, будьмо реалістами, згадаймо*, які активізують увагу адресата та імітують текстовий діалог, а прислів’я виступає діалогічним індикатором міжтекстової взаємодії.

Колумніст демонструє читачам динаміку власного мислення, створює ілюзію діалогу, вправно оперуючи стверджувальними та заперечувальними конструкціями: *“Головна небезпека для України – дестабілізація. Гаразд, дестабілізація – якесь казенне слово, хай буде безлад”* [216]. В означеному текстовому фрагменті тісно взаємодіють два прийоми: акцентування та внутрішньої діалогізації. Задля внутрішньої діалогізації тексту журналіст спростовує попередню думку, створює ефект щирості та спонтанності.

У колонці “За законами воєнного часу” автор відверто рефлексує, моделює діалог з уявним адресатом, ділиться з ним про злободенне та наболіле: *“Коли хулігани в триколорі блокують центральний вокзал міста, це що – мирне висловлювання альтернативної думки? Це диверсія...”* [216]. Цей питально-відповідний блок активізує когнітивну сферу читачів і залучає їх до спільних роздумів над порушеним питанням.

Діалогізують КТ і розмовні вкраплення *чухалися, нарвалися*, вигуки, риторичні оклики *“Але ж війна, дідько!”*, вставні конструкції *мовляв*, як-от: *“Еге ж, уявляю широке мовлення «Аль-Каїди» на всю територію США відразу після 11 вересня...”* [216]. Експресивне забарвлення означених комунікативних засобів надає викладу сучасності, експлікує емотивний стан колумніста та пожвавлює увагу реципієнтів. Діалогічним прийомом наприкінці речення виступають і три крапки, які генерують множинні домисли в адресата.

Ще одним способом взаємодії з читачем є прийом ідентифікації: *“Можна вдавати, що питання не на часі, є в державі проблеми нагальніші. Ну ось переберемо Нацраду, очистимо суди, ухвалимо кращі закони...”* [238]. Колумніст намагається зріднитися з читачами за допомогою комунікативних засобів *можна*

вдавати, переоберемо, очистимо, ухвалимо, які разом з підсилювальною часткою *ну ось* надають висловлюванню експресії та динамізму. Три крапки в наведеному фрагменті виконують функцію спонукальності, адже підштовхують читача доповнити авторські міркування, взяти активну участь у текстовій комунікації.

Діалогічні засоби та прийоми в колумністиці Юрія Макарова мають значний комунікативно-функціональний потенціал. З цього огляду діалогізацію АК розглядаємо в декількох різнопланових та одночасно суміжних позиціях, зокрема: як вияв комунікативної позиції колумніста; як експлікацію авторського суб'єктивізму; як модель взаємодії з читачами; як спосіб апелювання до адресанта; як активізатор уваги реципієнта; як спосіб ідентифікації з читачами.

Діалогізація як вияв комунікативної позиції колумніста. Монологічна за формою АК характеризується комунікативною спрямованістю, зорієнтованістю на читача. Потреба встановити комунікативний контакт з аудиторією та інші авторські інтенції впливають на формування комунікативної позиції колумніста. Діалогізуючи текст, автор намагається спрогнозувати потенційну реакцію адресата, керувати його увагою та сприйняттям.

Комунікативна позиція як цілеспрямована модель поведінки експлікується різнорівневими комунікативними засобами з метою встановлення комунікативної взаємодії з читачами. Тобто для забезпечення ефективної текстової комунікації автор обирає адекватні внутрішнім інтенціям комунікативні стратегії і тактики та займає відповідну комунікативну роль.

Персональне ставлення до газети “Вести” колумніст висловлює у тексті “«Такий футбол нам не потрібен!..»”: *“Сказати, що я на боці «Вестей», заважає щось... Та, власне, все заважає!”* [246]. У першому реченні автор експлікує непевну позицію за допомогою лексеми *щось*, а в другому – категоричну, виражену універсальним квантифікатором *все*. Вжиті в контексті три крапки породжують в адресатів здогадки та припущення, а знак оклику підсилює авторську рефлексію.

За допомогою розмовних вкраплень Юрій Макаров маніфестує відверту комунікативну позицію та демонструє свій іманентний стан. Розмовний стиль

викладу інтенсифікують апелятиви та інтертекстуальні елементи, які разом сприяють діалогізації тексту. Зазначені діалогами імітують комунікацію та забезпечують емоційний контакт з адресатами.

Діалогізація як спосіб апелювання до адресанта. Будь-який текст, зокрема й колумністський, зорієнтований на певного адресата. В АК “Не рубайте хвоста по частинах” Юрій Макаров закликає українців якнайвідповідальніше поставитися до виборчого процесу у воєнний час. Тут апеляцію до читача найповніше актуалізують морфологічні та синтаксичні регулятиви. Комунікативна компетентність колумніста, зокрема вміння конструювати динамічні діалогізовані конструкції, дає читачеві відчуття власної значущості: *“Безгрішних глав держав у всьому світі взагалі тільки два: Путін та Кім Чен Ин. То що робитимемо, чекатимемо безпосередньо на Ісуса Христа? Той не погодиться, Його влада – не від світу цього”* [231]. За допомогою принципу антиципації автор намагається передбачити реакцію потенційних читачів, врахувати інформаційні очікування та, зрештою, відповісти на поставлене запитання. Опісля колумніст моделює ймовірний післявиборчий сценарій, стимулюючи уяву реципієнтів. Насамкінець Юрій Макаров оптимізує текстову комунікацію іронічними та гумористичними ремарками: *“Ну а якщо на підставі цієї колонки хтось вирішить, що я продаюся, хай надсилають пропозиції у приват. Тільки майте на увазі, що беру натурою”* [там само]. Експресивні діалогами допомагають авторові утримувати увагу читачів до останнього речення.

Діалогізація як активізатор уваги реципієнта. Потреба встановити та утримати увагу читачів мотивує колумніста добирати відповідні комунікативні засоби. Для прикладу проаналізуємо АК “Крок ліворуч, крок праворуч...”. Власне, сама назва колонки втілює функцію зацікавлення, а три крапки є своєрідним виявом авторської рефлексії та графічним активізатором мислення читача. Автор апелює до читачів з низкою злободенних питань, осуджує передвиборчі програми та стратегії кандидатів, створюючи ілюзію діалогу за допомогою риторичних питань та вставних конструкцій [224].

З огляду на спільний культурний простір з адресатами колумніст свідомо використовує фонову інформацію: *“Згадаймо слогани попередніх кампаній: «Так!», «Вона працює», «Покращення вже сьогодні»... Хіба можна з цього вгадати, які переконання має кандидат, які в нього плани, якою він бачить мою країну в перспективі?”* [224]. Вдаючись до прийомів апеляції та інтертекстуальності, автор сконцентровує читацьку увагу на безрезультатності абстрактних гасел.

У колонці “Мертві хапають живих” Юрій Макаров ділиться з читачами спогадами, аналізує права російськомовних громадян України в нинішніх реаліях. Комунікативний потенціал тексту вербалізують діалогеми *наших, нас* та комплекс “запитання – відповідь”. К. Ковтун констатує: “Відповіді на питання в публіцистичному монолозі двосуб’єктні: їх можна віднести до внутрішнього мовлення автора й до можливої відповіді адресата” [154, с. 11].

У тексті “Антропологія” колумніст діяхронічно, в історичній послідовності, описує антропологічний тип радянського громадянина та сучасного українця, вказує на залежність людських рис від системи державного управління, “настрою, життєвих обставин, стадії розвитку, стану здоров’я тощо...”. [193]. АК містить інтертекстуальні включення, риторичні прийоми, звернення до читача.

Діалогізація як спосіб ідентифікації з читачами. Задля комунікативного зближення з читачами колумніст часто вдається до прийому ідентифікації, вправно оперуючи лексемами спільності та дієсловами у формі II особи множини. У КТ “Євромайдан 2.0” Юрій Макаров ділиться з читачами власними спостереженнями: *“Я спостерігаю за собою та своїми друзями й знайомими: за 25 років ми змінилися колосально!”* [211]. АК пронизана діалогічністю, відчувається тісний контакт з адресатами. Максимальна комунікативна взаємодія реалізується в тексті завдяки прийому ідентифікації.

Авторські думки щодо спорідненості України з Європою експліковані в АК “Європа – плюс?”. Текст містить багато діалогічних прийомів, активізує когнітивну сферу реципієнта та залучає його до співміркувань: *“Отже, ще раз: чому, власне, Європа? Нащо вже вона нам так здалася?”* [212]. Свідоме нанизування запитань

створює ефект емоційної напруги. Задля зближення з читачами Юрій Макаров послуговується лексемами спільності *ми, нас, наші*, як-от: *“Виявляється, ми думаємо в однаковий спосіб із нашими західними сусідами...”* [там само].

Ілюзію діалогу також створює імітація спростувань, виражена ствердно-заперечувальними конструкціями, наприклад: *“Ні, не зовсім так. В інформації першочергове значення має елемент довіри”* [240]. Хід авторських розмірковувань експлікує діалогічний прийом “питання – відповідь”: *“Журналюг у нас не люблять. А за що, на Бога, їх (себто нас) любити? Вони (себто ми), по-перше, брешуть, по-друге, продаються, по-третє, взагалі ті ще нахаби”* [там само]. Модель комунікативної взаємодії також реалізується завдяки прийому апеляції. Завершальне акцентоване звертання автор адресує своїм колегам Насті Станко та Іллі Безкоровайному: *“До речі, друзі, з поверненням!”* [там само]. Зауважмо, прийоми апеляції та ідентифікації є домінантними в КТ.

Отже, контент-аналіз АК Юрія Макарова засвідчує активне використання комунікативних засобів і прийомів: безпосередніх звернень до читача, інтертекстуальних включень, комплексу “запитання – відповідь”, імперативних, спонукальних фраз, лексем із семантикою спільності та інших діалогічних конструкцій, які сукупно реалізують комунікативну інтенцію колумніста, створюють ілюзію діалогу та забезпечують ефективну інтеракцію з читачем.

Колумністика Любомира Гузара також містить багато діалогічних прийомів. Серед засобів діалогізації релігійний діяч найчастотніше послуговується апелятивними і спонукальними фразами. У своїх колонках він використовує прийом апеляції та ідентифікації з читачами, як-от: *“Шановні читачі, дорогі співбрати! Ми, люди, мусимо пам'ятати...”* [95]. Окрім лексеми спільності *ми*, колумніст вживає адресатний займенник *ви*. Наприклад: *“Шановні молоді читачі, ви надія нашого народу на нормальне майбутнє!”* [92]. Автор покладає значні сподівання на молоде покоління, а також закликає усіх громадян подбати про розвиток нашої держави: *“Щиро подумаймо, відважно обговорюймо, віддано працюймо, щоб велика сила нашого народу проявилася якнайшвидше, а тим часом молимося: Боже, нам єдність подай!”* [91]. Актуалізовані дієслова з апелятивною

семантикою *подумаймо, обговорюймо, працюймо, молимося* вказують на перебіг важливих дій для спільного блага народу.

Окрім перерахованих апелятивів, у колумністиці Гузара фіксуємо ще такі спонукально-закличні конструкції: *даймо відповідь, задумаймося, запитаймо себе, побажаймо, послухаймо, постановімо собі, уявімо собі, каймося*. Спонукальна інтонація є особливістю всіх АК, де кожна фраза є певною настановою українцям: своєрідним закличком чи проханням, порадою чи побажанням чинити відповідно до законів Божих. До прикладу: “*Стараймося жити по-Божому*” [95]. Ця лаконічна спонукальна синтаксема чітко позиціонує доброзичливу та прохальну інтенцію релігійного діяча. Його врівноважений стиль без категоричних і директивних висловлювань змушував читачів замислитися над життєвими пріоритетами та цінностями кожної людини.

Задля комунікативної інтеракції з адресатами колумніст часто вдавався до риторичного прийому запитання – відповідь, таким чином залучаючи читачів до роздумів: “*А що означає любити? Жити в правді і бажати одне одному добра*” [103]. Крім того, ефективність наведеного прийому полягає у створенні ілюзії діалогу в монологічних за формою текстах.

Не рідше послуговується патріарх риторичними питаннями, як-от: “*Скільки таких людей знаєте, з якими щиро бажаєте поспілкуватися, бо це приносить вам внутрішнє задоволення?*” [81]. Цей прийом суттєво активізує когнітивну сферу реципієнтів та спонукає їх замислитися над поставленими питаннями. Використаний когнітив *знаєте* є поширеним засобом діалогізації тексту. У колумністиці Любомира Гузара можна зауважити ще такі речення з когнітивами: “*Те, що нам видається кінцем, смерть, – це тільки перехід у вічність*” [99].

Серед комунікативних регулятивів автор неодноразово використовує дієслова в неозначено-особовій формі та предикати, пов’язані з пам’яттю. Для цього він апелює до спільних фонових знань українського народу (“*Пригадаймо деякі факти*”) [82] або акцентує увагу на антропологічній феноменальності (“*При цьому слід пам’ятати, що кожний із нас також неповторний і має особливі таланти...*”) [105]. Колумніст часто звертався до співгромадян, керуючись

прийомами апеляції, спонукання та ідентифікації. Спонукальні фрази *пригадаймо, не забуваймо*, лексеми спільності *ми, ми всі разом* та інші діалогими слугують методом комунікативного зближення з читачем.

Загалом колумністика Любомира Гузара вирізняється високим рівнем діалогізації монологічного наративу. В АК патріарх намагається залучити читача до дистанційної комунікації, до спільних роздумів над порушеними проблемами і дати відповідь на отримані листи читачів. За допомогою зворотного зв'язку відбувається взаємодія автора з адресатами, які своїми репліками чи заувагами породжували тему для роздумів у наступній колонці.

КМ Ганни Маляр характеризується меншою частотністю вживання діалогічних прийомів. Найчастіше авторка використовує апелятивні та спонукальні конструкції та засоби на позначення ідентифікації з власним народом, які на морфологічному рівні проявляються лексемами спільності, зокрема займенниками *ми, нас, наш, наша, наше, наші*. У АК “Не всі колишні злочинці однаково корисні для АТО” кримінальна експертка спонукає читачів переосмислити поведінкову модель судимих бійців в умовах війни, застосовуючи прийоми ідентифікації, апеляції та спонукання. На її думку, стереотипне сприйняття громадянами образу воїна “як людини високих моральних якостей” зумовлене тим, що ми зростали на пропагандистських фільмах “про героїчне воєнне минуле СРСР у другій світовій” [269].

У колонці “Мовний фактор безпеки” основну увагу сфокусовано на важливості закону про державну мову. Усвідомлюючи нагальну потребу законодавчо посилити захист рідної мови під час російської агресії, юристка апелює до логіки громадян та залучає їх до спільного аналізу. В одному реченні поєднані апелятивні конструкції (*судіть самі*) та суб'єктивні (*я підкреслюю*). Діалогізації сприяють і словосполучки спільності на кшталт *ми з вами маємо, наша мова – фактор нашої безпеки* [267].

Процес ідентифікації з читачем виразно проявляється на морфологічному рівні особовими і присвійними займенниками та особовими дієсловами, як-от: “Зрештою, *ми розплачуємося життями наших героїв*” [271]. Після глибоких

аналітичних роздумів щодо домовленостей із Російською Федерацією юридична експертка звертається до українців з риторичним питанням: *“Хто і як нам гарантує їх виконання з боку Росії?”* [там само]. Комунікативного ефекту вдається досягти за допомогою риторичних фігур і діалогічних словосполук із семою спільності.

Найчастіше послуговується колумністка займенниками *ми, наш* та різними дієслівними словосполуками, які сприяють інтенсифікації уваги реципієнта. Ганна Маляр часто апелює до суспільно обізнаних громадян, покладаючи на них великі сподівання та ототожнюючи себе з власним народом. Тож можна констатувати, що у колумністиці Ганни Маляр застосовано багато способів комунікативного зближення з читачами, зокрема прийоми ідентифікації, апеляції та спонукання, які містять різноманітні діалогічні засоби.

Майкл Щур, на відміну від інших колумністів, найчастіше актуалізує прийом внутрішньої діалогізації (комунікація з самим собою). Для його колумністики також характерна пряма мова, спонтанність та різні апелятивні конструкції. Комунікативна інтенція автора проявляється, зокрема, в діалогічному за формою тексті *“You’re in the Army Now: Медогляд”*, де зауважуємо прийоми апеляції, внутрішньої діалогізації, інтертекстуальності та акцентування. До прикладу:

– *А як ви відрізняєте, де чия кров? – шокований питаю я. – Там же немає жодного підпису.*

– *Все просто, – каже вона – ви сьогодні третій і ваша пробірка – третя справа.*

– *Круто, – думаю я.*

Якщо вам коли-небудь у київській районній поліклініці на Щербакова поставлять діагноз СНІД, знайте – існує досить висока ймовірність того, що це не ваш діагноз [423].

З контексту бачимо безпосередній діалог автора з лікарем, відтак апеляцію до читачів з імпліцитним закликом бути пильними під час медогляду. Інфантильне ставлення медперсоналу викликає невдоволення в колумніста, тому спричиняє певні розбіжності в спілкуванні. Комунікативні труднощі виникають перш за все

під час діалогу мобілізованого Майкла Щура з психіатром. Різні фонові знання, цінності та настанови співрозмовників породжують чимало комунікативних девіацій, які стають бар'єром для ефективного діалогу. Щоправда, наприкінці бесіди учасникам все-таки вдається частково досягти комунікативної згоди.

Після проходження медогляду колумніст зайшов до кабінету головного лікаря здати картки. Тут він побачив психіатра і вкотре ініціював бесіду. Пряма мова передає емоційну атмосферу комунікативної інтеракції, а також погляди, настрої та інтенції співбесідників. Автор не був налаштований на ефективний діалог з лікарем, який вів себе зверхньо. Власне тому налагодженої комунікативної взаємодії не відбулося.

Більш продуктивною можна вважати комунікацію з читачем, до якого колумніст ставиться більш доброзичливо, з повагою. Він звертається до читачів по-різному: то з прохальною інтонацією, то зі словами вдячності, то перепрошує за приховані факти, то залюбки ділиться вправами під час розминки.

Наведені фрази з апелятивною семантикою свідчать про те, що Майкл Щур під час дистанційної комунікації з читачами займає роль друга і партнера та експлікує толерантну позицію. Утім комунікативна поведінка з учасниками діалогу є дещо провокативною, критичною, а часом іронічною. Демонстративно зверхня та інфантильна поведінка лікарів породжує в автора незгоду й обурення, що реалізується дошкульно-іронічними репліками.

Отже, у колумністиці Майкла Щура використано різні прийоми діалогізації, зокрема: *апеляції до читача; інтертекстальності* (включення в текст іншого "я", безпосередній діалог з лікарем); *акцентування; внутрішньої діалогізації* (авторські роздуми, комунікативно-персвазивні стратегії колумніста). Серед засобів діалогізації колумніст послуговується лексемами спільності (*ми, вас*) та дієсловами з апелятивною семантикою (*Розповім вам*), когнітивами (*Розумієте?*) та спонукальними фразами (*встаєте, присідаєте*) тощо.

Прагнення репрезентувати власний погляд, заінтригувати аудиторію, вплинути на неї та інші авторські інтенції програмують комунікативну позицію колумністів. Комунікативна позиція – це усвідомлена роль автора, заздалегідь

визначена поведінка, стратегія, тактика та манера викладу, спрямована на досягнення комунікативної мети. Згідно з Ф. Бацевичем, наведене поняття позначає комунікативну роль, “яку підсвідомо виконує кожен з учасників спілкування. За Е. Берном, це ролі Дитини, Батька і Дорослого” [1, с. 351]. Колумніст займає означені ролі залежно від мети та стилю комунікування. У колумністиці Юрія Макарова та Ганни Маляр домінує позиція Дорослого, відповідно переважає толерантний, врівноважений стиль викладу. Любомир Гузар займає дві комунікативні позиції – Батька і Дорослого. Натомість комунікативна поведінка Майкла Щура інколи нагадує роль Дитини.

З контексту бачимо, що автори колонок намагаються задовольнити комунікативні очікування аудиторії та налагодити з нею ефективну взаємодію за допомогою різних засобів і прийомів діалогізації. Найменш діалогізованою є колумністика Ганни Маляр, а Любомир Гузар, Юрій Макаров та Майкл Щур використовують різні комунікативні ресурси для зближення з читачами.

Висновки до розділу 3

1. Найширший тематичний спектр представлено у колумністиці Юрія Макарова з переважанням політичної теми. Достатньо широке тематичне різноманіття властиве колонкам Архієпископа Любомира Гузара з домуніванням суспільно-релігійних проблем. Колумністика Ганни Маляр репрезентує кілька тематичних ліній у правовій площині, а колонки Майкла Щура позиціонують найвужчу тематичну палітру – солдатське життя.

2. Синкретичність колумністики зумовлена довільною комбінацією та злиттям гетерогенних формально-змістових особливостей тексту, поєднанням різних жанрово-стильових елементів та синтезом амбівалентних родів і напрямів. Синкретична форма колонки суттєво залежить від професії автора. Так, письменник і публіцист Юрій Макаров komponував літературні прийоми з

публіцистичними і науковими методами, релігійний діяч Любомир Гузар використовував близький для церковної риторики жанр і стиль, юрист Ганна Маляр додавала аналітичним текстам ділового характеру, а телеведучий і шоумен Майкл Щур надавав перевагу розмовній манері викладу.

За тематично-змістовою домінантою колумністика Юрія Макарова є політичною, Ганни Маляр – юридичною (правовою), Майкла Щура – воєнно-побутовою, Любомира Гузара – суспільно-моральною та релігійно-соціальною.

За жанрово-стильовою формою колумністика Юрія Макарова найбільш наближена до есею та публіцистичного роздуму, часто містить ознаки коментарю, огляду, проблемної статті, літературного та політичного портрета, нарису та інших публіцистичних жанрів. АК Любомира Гузара формально тяжіють до жанру публіцистичного роздуму та церковної проповіді. КМ Ганни Маляр найчастіше вбирають елементи аналітичного коментарю, статті, розслідування, проблемного есе та навіть і поради. А колумністика Майкла Щура сконструйована переважно у формі онлайн-щоденника.

Композиція КТ Юрія Макарова та Любомира Гузара здебільшого є гнучкою, частково асоціативною, адже створена на основі спогадів, асоціацій, інтертекстем, авторських рефлексій та міркувань. В АК Майкла Щура переважає розповідний тип композиції, а в Ганни Маляр – аналітико-синтетичний.

Тональність викладу детермінована інтенціями колумністів, які конотують текст різними емотивно-експресивними та оцінними конструкціями. Полемічна та іронічна тональність є стильовою домінантою АК Юрія Макарова, розповідною (почасти гумористичною) інтонацією характеризуються АК Майкла Щура, доброзичливий тон оповіді фігурує у КМ Любомира Гузара та нейтрально-оцінними і полемічними є політично-правові колонки Ганни Маляр.

У колумністиці аналізованих авторів наявні тексти різного обсягу з явною перевагою мідіколонок. Це підтверджує кількісний аналіз, адже з 327 КМ Юрія Макарова понад 90 % – середньої довжини, з 63 текстів Любомира Гузара мідіколонки займають 60 %, з 55 матеріалів Ганни Маляр – 64 % та з семи АК Майкла Щура – 43 %. Деякі колумністи порівняно часто оприлюднювали колонки

малого обсягу. Скажімо, Архієпископ Любомир Гузар написав 22 мініколонки, а Ганна Маляр – 14. Текстів великого обсягу виявлено найменше.

Попри різну жанрово-стильову форму, колумністика Юрія Макарова, Любомира Гузара, Майкла Щура та Ганни Маляр має спільні формально-змістові ознаки, а саме: суб'єктивність, діалогізація, інтертекстуальні елементи, автобіографічно-мемуарні вкраплення, аргументованість, деталізація, образність, афористичність, експресивність і відвертий, довірливий тон оповіді. Сталим атрибутом КМ є суб'єктивність колумніста.

3. Особистісна зорієнтованість авторської колонки передбачає маніфестацію думок, поглядів і позиції колумніста, апеляцію до свого “я”, сконцентованість на суб'єктивних емоціях, відчуттях та переживаннях. У нашому розумінні *суб'єктивізм у колумністиці* – це особистісно зорієнтована модель відтворення дійсності, емоційно-емпатичне й експресивно-оцінне висловлення суб'єктивних думок, поглядів та позиції автора. Суб'єктивізм колумніста актуалізується на змістовому, лексико-фразеологічному, синтаксичному, морфологічному, стилістичному, словотвірному, та інших рівнях тексту. Авторську суб'єктивність відображають такі текстові компоненти: персоналізований добір фактологічної та вербальної інформації, однозначність позиції, експліцитне вираження авторського “я”, відвертість висловлювань, використання емотивно-оцінної лексики, експресивних синтаксичних конструкцій та морфологічних індикаторів суб'єктивності. Власне ці компоненти поживляють перцепцію тексту, інтимізують та увиразнюють його лінгвальну структуру, надають викладу емоційності та динамізму.

4. Колумністи пізнають реальність завдяки сенсорним відчуттям та вербалізують їх сенсорними словами. Чуттєва перцепція залежить від індивідуально-психологічних і когнітивно-пізнавальних особливостей автора та часом зумовлена тематично-змістовим наповненням колонки. Скажімо, у текстах Ганни Маляр, присвяченим криміногенній ситуації в державі, зазвичай фігурують тактильні сенсоризми. Найуживанішою є дотикова лексема *покарання*, яку авторка застосовує 64 рази. Майкл Щур у своїх наративах про військову підготовку мобілізованих найчастотніше послуговується звуковою лексемою

стрільба (19 разів), а в розповідях про солдатське меню використовує різні смакові сенсоризми. Візуальна модель сприйняття одночасно домінує в колумністиці Любомира Гузара та Юрія Макарова, а друге місце в АК займає слухова перцепція. Найпоширенішими в КТ релігійного діяча є зорові сенсоризми *очі* (13 разів), *показати* (11 разів), *глянути* (10 разів) та *світло* – 10 разів. А в АК Юрія Макарова пріоритетною є візуальна лексема *бачити*, вжита у різних граматичних і дієслівних формах більше 100 разів. Сенсоризми репрезентують авторську картину світу, передають відчуття, враження та асоціації колумністів, а в певному контексті додають колонкам виразного суб'єктивного забарвлення.

5. Окрім саморепрезентації колумніста та суб'єктивації реальності, АК зорієнтована на взаємодію з читачем, тому у монологічних за формою текстах актуалізовані різні прийоми діалогізації. Діалогізація КТ слугує дієвим способом взаємодії автора з аудиторією, потужним активізатором читацької уваги, генератором домислів, асоціацій, індикатором експресії та суб'єктивної оцінки. Саме в діалогізованих конструкціях найповніше проявляється комунікативна позиція колумніста та реалізується авторська інтенція. Завдяки комунікативним засобам автори навіть в дистанційному форматі моделюють ефективний діалог з читачами та позиціонують себе як толерантних партнерів у текстовій комунікації. У колумністиці Любомира Гузара, Юрія Макарова, Майкла Щура та Ганни Маляр функціонують такі діалогічні засоби і прийоми: *прийом апеляції до читача*; *прийом інтертекстуальності* (включення в текст іншого “я”); *прийом акцентування*; *прийом внутрішньої діалогізації* (авторські роздуми, комунікативні стратегії колумніста), *прийом ідентифікації з читачем* (використання когнітивів, апелятивів та інших лексем із семою спільності), комплекс “запитання – відповідь”, імперативні та спонукальні конструкції, які сукупно створюють ілюзію діалогу та забезпечують ефективність інтеракції. Домінантним прийомом у досліджуваних колонках є апеляція до читача. Саме апелятивні конструкції сприяють налагодженню контакту з адресатами. Не менш поширеним способом діалогізації монологічного тексту є різні риторичні прийоми, зокрема питально-відповідальний комплекс, який сприяє залученню читача (слухача і глядача) до дистанційної комунікації.

ВИСНОВКИ

У дисертації досліджено типологічну парадигму української колумністики за 2013–2020 рр., зокрема з'ясовано проблемно-тематичні, жанрово-стильові й мовні особливості авторських колонок. Реалізація мети та виконання поставлених завдань надали змогу дійти таких висновків.

1. Авторську колонку розглядають у різнопланових наукових парадигмах: історіографічній, лінгвістичній, журналістичнознавчій/соціокомунікативній, літературознавчій, соціокультурній і педагогічній. Історіографічний метод передбачає вивчення історії виникнення колумністики (С. Ярцева). Журналістичнознавчий підхід спрямований на розгляд жанрової належності колонки та її модифікованих форм (І. Гаврилюк, В. Галич, В. Івченко, Л. Кройчик, І. Михайлин, С. Шебеліст). Семантичний аналіз базується на дефініційному осмисленні основних понять колумністики (С. Абрамова, І. Михайлин). Літературознавчі прийоми зорієнтовані на вивчення художньої специфіки колонок (М. Свалова). Формально-змістовий аналіз сконцентрований на тематично-змістових і мовностильових особливостях колумністського тексту (О. Цапок). Типологічний метод описує класифікаційні параметри авторських колонок (О. Цвєтаєва). Педагогічний підхід передбачає аналіз авторської колонки як навчального матеріалу (М. Свалова, Ю. Тимофєєва). Соціокультурний підхід окреслює специфіку функціонування колумністики в певному соціокультурному середовищі (Л. Лисенко). Дисертація ґрунтується на загальнонаукових і спеціальних методах соціокомунікативного та міждисциплінарного спрямування.

2. Поліваріантні дефініції колонки зумовлені насамперед її жанровою ідентифікацією. Науковці переважно трактують авторську колонку як художньо-публіцистичний, аналітичний чи синкретичний журналістський жанр, а інколи зараховують її до інформаційної групи текстів. Також її інтерпретують як складову персонального журналізму, зразок «нового журналізму», жанровий різновид есе, коментарю, рецензії чи, навпаки, зараховують рецензію до різновиду

колумністики. Деякі науковці ототожнюють її з рубрикою чи з формою персоналізованої журналістики. Різотлумачення також зумовлені сферою актуалізації колонки, яку лексикографи переважно характеризують як жанр друкованої преси, рідше – як атрибут теле- і радіожурналістики та феномен конвергентних ЗМІ. До семантичних алогізмів можна зарахувати й абсолютне ототожнення понять «колонка» та «колумністика». Обґрунтовано, що поняття «колонка» й «авторська колонка» є синонімічними. Запропоновано визначення: *колонка (авторська колонка)* – спеціально закріплена за одним чи кількома авторами рубрика, що містить синкретичні, суб'єктивно забарвлені та варіативні типи текстів із хаотичною та впорядкованою композицією, вузьким і широким тематичним діапазоном, особисто значущою та суспільно актуальною проблематикою, гнучким і регламентованим обсягом, регулярністю виходу та різною частотою представлення в інтернет-ресурсах, перманентним і змінним місцем актуалізації в ЗМІ, самобутньою та звичайною манерою викладу, суб'єктивацією й діалогізацією контенту, полемічною тональністю та нестандартним поглядом колумніста; *колумніст* – автор, який персонально або почергово з іншими авторами веде спеціальну рубрику (АК) у різних ЗМК і вирізняється серед загалу принциповою світоглядною позицією, нестандартним поглядом на злободенні події чи банальні речі, суб'єктивною оцінкою та індивідуальним стилем подання матеріалу; *колумністика* – персоналізована форма об'єктивації суб'єктивного контенту, спосіб репрезентації авторської позиції та платформа для актуалізації модифікованих жанрово-стильових моделей колонки; новітня наукова парадигма та самостійна навчальна дисципліна, у межах якої можна опановувати формально-змістові особливості різних колумністських текстів.

3.3 огляду на наявність у медіадискурсі різнотипних колонок, сучасну українську колумністику змодельовано та класифіковано за такими параметрами: *каналом поширення* (газетна й журнальна колумністика, інтернет-колумністика, телеколумністика, радіоколумністика); *форматом подання* (текстова колумністика, аудіоколумністика, відеоколумністика та креолізована

колумністика); *тематичним спрямуванням* (політична (майданна, революційна, воєнна), медіакритична, соціальна, лінгвістична, економічна, культурологічна (літературна, освітня, мистецька), історична, правова, спортивна, подорожня, медична, релігійна, філософська, міфологічна, побутова, екологічна, гастрономічна, архітектурна, археологічна, урбаністична, аксіологічна); *кількістю порушуваних тем* (монотематична й політематична); *жанровою формою* (колонка-огляд, колонка-коментар, колонка-стаття, колонка-рецензія, колонка-репортаж, колонка-аналітичний звіт, колонка-роздум, колонка-есеї, колонка-фейлетон, колонка-портрет, колонка-нарис, колонка-щоденник, колонка-мемуари, колонка-спогади, колонка-нотатки, колонка-автобіографія, колонка-життєві історії, колонка-сповідь, колонка-некролог, колонка-кореспонденція, колонка-інтерв'ю, колонка-звіт, колонка-версія, колонка-передбачення, колонка-лист (колонка-звернення, колонка-відповідь), колонка-привітання, колонка-апологія, колонка-спростування, колонка-порада, колонка-бесіда, колонка-розповідь, колонка-казка, колонка-вірш); *стилем написання* (публіцистична, художня, розмовна, ділова, наукова, конфесійна, епістолярна або колонки змішаного стилю); *обсягом* (мініколонка, мідіколонка, максіколонка); *мовою викладу* (українськомовні, російськомовні та англомовні колонки); *першістю відтворення* (колонка-оригінал, колонка-передрук); *авторством* (авторська (журналістська чи експертна), редакторська й редакційна); *кількістю авторів* (одноосібна та колективна). З'ясовано, що колумністика як *різноматична, різножанрова й різностильова форма репрезентації авторської позиції* найчастіше функціонує в друкованих та онлайн-ових ЗМІ, у текстовому й мультимедійному форматі. У 20 проаналізованих медіаресурсах домінують українськомовні, оригінальні, одноосібні авторські колонки середнього обсягу, політичної тематики, публіцистичного чи змішаного стилю. За жанровою формою переважають проблемні статті, есе, публіцистичні роздуми, коментарі та спогади.

4. На підставі методів контент-аналізу, класифікації та порівняння виявлено, що колумністика у виданнях «Українська правда» та «Український тиждень» має багато спільних і відмінних особливостей, серед яких:

- домінування української мови викладу. Російськомовні колонки в тижневику функціонують зрідка, а в інтернет-виданні охоплюють майже третину колумністського контенту;

- різнотематичність колонок властива обом медіаресурсам, проте в «Тижні» зафіксовано менше тематичних моделей, ніж в «Українській правді». Крім того, колумністика онлайн-видання є монотематичною, а *часопису* – політематичною;

- превалювання колонок-оригіналів над колонками-передруками;

- несталий обсяг колумністських матеріалів, який становить від 170 до 4000 слів. Лише в друкованій версії «Тижня» його межі дорівнюють одній шпальті (500–900 лексем). Мідіколонки представлені в медіаресурсах найчастіше;

- візуалізація контенту (окрім світлина колумніста, у текстах часто фігурують фотографії, інфографіка, скриншоти документів, карти, відео тощо). Колумністика «Української правди» містить більше мультимедійних елементів;

- різностильова форма. Найчастіше побутують тексти публіцистичного або змішаного стилю (стильові модифікації), найрідше – ділові та конфесійні;

- жанрова форма колонок модифікована, позаяк інтегрує ознаки різних жанрів журналістики (коментарю, огляду, статті), науки (наукової рецензії, доповіді), літератури (казки, вірша), літературно-критичної прози (апології), публічного виступу (промови та лекції), церковної риторики (проповіді) і мовленнєвих жанрів (розповіді й привітання). Окрім журналістських способів осягнення описуваних фактів чи явищ сьогодення, колумністи часто вдаються до літературних прийомів репрезентації дійсності чи застосовують наукові методи дослідження минулого й сучасності. Жанрова форма колонок «Української правди» варіює за рубриками, адже в «Європейській правді» домінують колонки-статті, в «Історичній правді» превалюють колонки-нариса та колонки-спогади, а на сайті «Українська правда. Життя» переважно актуалізовані колонки-мемуари та колонки-листи. Власне мемуарно-біографічні й епістолярно-публіцистичні жанри переважають у колумністиці «Української правди», натомість колонки «Українського тижня» зазвичай мають форму есе, огляду, статті чи коментарю.

5. Виявлено й проаналізовано формально-змістові домінанти колумністики Любомира Гузара, Юрія Макарова, Майкла Щура та Ганни Маляр.

Авторські колонки Любомира Гузара переважно інтегрують ознаки публіцистичного й конфесійного стилів, жанрові властивості публіцистичного роздуму та церковної проповіді, проблеми суспільно-політичного, релігійного й морально-етичного дискурсу. Колумністика релігійного діяча містить такі атрибути, як: часті повтори на лексичному та змістовому рівнях, активне використання конфесійних лексем, богословських термінів, церковнослов'янізмів, діалектизмів, архаїзмів, метафоризація понять, сентенційність і прецедентність висловлювань, культивування морально-етичних імперативів, біблійних інтертекстем, доброзичлива тональність, різний обсяг, асоціативна композиція, експресивність, динамічність, діалогізованість і читабельність наративу.

Колумністиці Ганни Маляр властиві чіткість, точність й однозначність висловлювань, синтаксичне різноманіття (поєднання складних офіційних формулювань із простими фразами), словосполучення з офіційно-ділового стилю (канцеляризми, штампи, аббревіатури, скорочені означення, віддієслівні іменники), правові терміни, кримінальна та мілітарна лексика. Домінантами цих авторських колонок є юридична спрямованість, аналітично-синтетична композиція, різний обсяг, законодавча аргументація, симбіоз фактологічної інформації з експресивними конструкціями художньо-публіцистичного чи розмовного стилю.

Для колумністики Майкла Щура характерними є військово-побутова спрямованість, полемічна й гумористична тональність, розмовний стиль, розповідна композиція, персоналізація та діалогізація викладу, різний обсяг і синкретична форма. Окрім вказаних ознак, матеріалам колумніста притаманні прості та неповні речення, часті повтори, стилістично знижена лексика, зокрема просторічні слова, діалектизми, сленг, вульгаризми, авторські новотвори, росіянізми, а також динамічні конструкції на кшталт просторово-часової градації. Іноді журналіст графічно виділяє деякі текстові фрагменти з метою розставити потрібні акценти та залучити увагу читачів.

Колумністика Юрія Макарова вирізняється кордоцентричним і раціональним

осмисленням фактологічної інформації, збалансованим поєднанням логічної та емотивної аргументації, політичною спрямованістю, середнім обсягом, довільною композицією, іронічною й полемічною тональністю, яскравою образністю, влучними афоризмами, діалогізацією та експресивізацією мовної структури тексту, інтертекстуальними вкрапленнями, деталізацією, емпатичним і відвертим стилем оповіді. Колонкам публіциста також притаманні динамічні синтаксичні конструкції (ритмічне чергування складних і простих речень), різностильова лексика (домінування суспільно-політичної термінології), використання різних риторичних прийомів і фігур, застосування крапок та інших експресивних інтенсифікаторів уваги й засобів суб'єктизації контенту.

6. Суб'єктивність колумністики подано як особистісно зорієнтовану модель відтворення дійсності, емоційно-емпатичне й експресивно-оцінне висловлення авторських суджень, позиції та поглядів. Авторська суб'єктивність актуалізується на різних рівнях тексту: змістовому (монофонічна позиція колумніста), лексико-фразеологічному (метафори, епітети, перифрази, афоризми, фразеологізми, сленг), синтаксичному (парцеляція, інверсія, вставні та вставлені конструкції), стилістичному (анафора, епіфора, градація, антитеза, ампліфікація), морфологічному (особові дієслова й займенник «я»), словотвірному (демінутиви) та графічному (шрифти й символи). Суб'єктивні стратегії автора експлікують різні текстові компоненти, зокрема персоналізований добір фактологічної та вербальної інформації. Вербалізатори суб'єктивізму визначено як закодоване в мовну структуру колумністського тексту експліцитне вираження авторського світобачення та світовідчуття, лінгвальних і естетичних смаків, персональних думок, суджень та оцінного ставлення до предмета висловлювання.

7. Діалогізація колумністики – це заздалегідь визначена комунікативна поведінка, стратегія, тактика та манера викладу колумніста для досягнення комунікативної інтенції автора й задоволення комунікативних очікувань читача. Комунікативна спрямованість монологічного тексту передбачає імітацію діалогу, активізацію уваги читачів і залучення в текст іншого «я». З метою реалізації комунікативної взаємодії колумністи оперують різними прийомами, зокрема:

апеляції, ідентифікації, спонукання, акцентування, внутрішньої діалогізації та інтертекстульності. Серед засобів діалогізації тексту автори часто використовують комунікативні регулятиви: безпосередні звернення до читача, інтертекстеми, блок «запитання – відповідь», імперативні й спонукальні конструкції, що є потужним активізатором уваги реципієнтів, генератором домислів та асоціацій.

8. Осмисливши специфіку функціонування української колумністики в сучасному соціокомунікативному дискурсі, виявлено тенденцію до синтезу інформації соціального та персонального значення, оскільки колумністи висвітлюють злободенні події крізь призму авторського «я». Крім того, складна суспільно-політична ситуація в країні (Євромайдан, Революція Гідності, російсько-українська війна тощо) змістила тематично-змістові акценти колонок у площину національного самоствердження. Не менш помітною є тенденція до змішування різних жанрово-стильових форм тексту, комбінації декількох знакових систем та оперування кількома прийомами водночас. Ще однією рисою є симбіоз різних методів об'єктивації та суб'єктивної інтерпретації фактів у колонці, тяжіння до нестандартного способу репрезентації авторських поглядів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова С. Из истории слов: колумнист. *Русский язык*. 2009. № 9. URL: http://rus.1september.ru/view_article.php?id=200900906 (дата обращения: 12.02.2014).
2. Авторская колонка. *Журнал Житомира*. URL: <http://zhzh.info/publ/10-2-0> (дата звернення: 22.12.2017).
3. Авторська колонка Анатолія Герасимчука. *UАргумент*. URL: <http://uargument.com.ua/category/avtorskaya-kolonka/page/4/> (дата звернення: 05.03.2019).
4. Авторська колонка. *Буквоїд*. URL: <http://bukvoid.com.ua/column/> (дата звернення: 16.07.2016).
5. Авторська колонка. *Вгору*. URL: <https://vgoru.org/author-column> (дата звернення: 04.11.2019).
6. Авторська колонка. *Видавництво Старого Лева*. URL: <https://starylev.com.ua/news/category--avtorska-kolonka> (дата звернення: 11.05.2018).
7. Авторська колонка. *Всесвіт*. URL: <http://www.vsesvit-journal.com/category/editorial/> (дата звернення: 06.06.2019).
8. Авторська колонка : зб. / В. Жежера, С. Пиркало, А. Бондар, М. Рябчук. Київ : Нора-Друк, 2007. 208 с.
9. Авторська колонка. *Магнолія-ТВ*. URL: <https://magnolia-tv.com/expert-opinion> (дата звернення: 12.12.2020).
10. Авторська колонка. *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/%D0%B0%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D0%B0/s-101502> (дата звернення: 10.05.2020).

11. Авторська колонка. *DrogMedia*. URL: <https://drogmedia.net.ua/category/avtorska-kolonka/> (дата звернення: 19.07.2019).
12. Авторська колонка. *Historians*. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/avtorska-kolonka> (дата звернення: 16.04.2018).
13. Авторські колонки. *Глузд*. URL: <https://gluzd.org.ua/avtorski-kolonky/> (дата звернення: 15.11.2018).
14. Авторські колонки. *Північний Вектор*. URL: <http://pivnich.info/category/avtorski-kolonky/> (дата звернення: 10.09.2020).
15. Авторські колонки. *Радіо Трек*. URL: <http://gator.radiotrek.rv.ua/tags/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D0%B0/> (дата звернення: 11.04.2017).
16. Андрищенко Е. Гагаузький вагон. Ненаписаний репортаж. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/101364> (дата звернення: 08.02.2014).
17. Антипович Т. Цар-зомбі. Трешова казка. 2014. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2014/02/14/152411/> (дата звернення: 15.02.2014).
18. Антонова В. Трансформации типологической и жанровой систем в современной журналистике (по материалам печатных изданий Поволжского региона): дис. ... д-ра филол. наук: 10.01.10. Саранск: Мордов. гос. им. Н. П. Огарева, 2006. 242 с.
19. Артемова Л. Іронія як маркер авторського стилю іспанської публіцистики. *Літературознавчі студії*. 2015. Вип. 43 (1). С. 11–17.
20. Баловсяк Н. Про Фейсбука Марковича, Твіттера Горобченка та суворого В.Контакта. Казочка й думки з приводу «Революції 2.0». URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/96779> (дата звернення: 02.01.2014).
21. Барабаш К. Сталкер нового часу. URL: <http://m.tyzhden.ua/column/172471> (дата звернення: 25.08.2016).
22. Барашкина Е., Выровцева Е. Колонка как вид медиатекста: учеб. пособие. Самара: Изд-во Самарского университета, 2019. 116 с.

23. Барнева Е. В. Журналистское мастерство : учеб.-метод. пособие для студентов I–III курсов ОДО / Е. В. Барнева, О. А. Петрова, Н. Э. Шишкин. Тюмень : Изд-во Тюменского гос. ун-та, 2008. URL: http://media.utmn.ru/library_view_book.php?bid=1371&chapter_num=11 (дата обращения: 12.10.2017).

24. Бацевич Ф. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. 2-ге вид., доп. Київ : ВЦ “Академія”, 2009. 376 с.

25. Безчотнікова С. В. Синергетика електронного медіа-тексту: жанрово-стилістичний аспект. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2012. № 2. С. 20.

26. Белькова С. До питання про особливості вираження авторського “я” у різних видах нарисів (на матеріалі українських газетних видань початку XXI ст.). *Психолінгвістика*. 2013. Вип. 12. С. 238–246.

27. Белькова С. Модифікації подорожнього нарису в українських газетних ЗМІ. *Наукові записки інституту журналістики*. 2014. Т. 54. С. 147–150.

28. Белькова С., Яцун С. Причини та наслідки жанрових трансформацій у сучасних друкованих ЗМІ (теоретичний аспект). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2018. № 4. С. 28–37.

29. Березовський Б. Я каюсь и прошу прощения за то, что привел к власти Путина. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/03/23/117973/> (дата звернення: 22.05.2014).

30. Бідзіля Ю. Словник журналіста: терміни, масмедіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : вид-во, 2007. 224 с.

31. Білоголовська В. До колег, лікарів. 2016. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/01/1/7093626/> (дата звернення: 12.01.2017).

32. Бландо Ф. Чи є потреба в Міністерстві культури? URL: <http://m.tyzhden.ua/column/129667> (дата звернення: 16.02.2018).

33. Бобиренко В. Революція гідності. Третій тост. 2015. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/11/21/7089609/> (дата звернення: 03.01.2016).

34. Бовсунівська Т. Теоретичний зріз проблеми жанрових модифікацій. *Літературознавчі студії*. 2013. Вип. 40 (1). С. 74–81.
35. Будівська К. Історіографічний та географічний аспекти жанру авторської колонки. *Медіапростір* : зб. наук. ст. Тернопіль : Терно-граф, 2013. С. 89–94.
36. Будівська К. Змістові та формальні особливості авторських колонок Ірени Карпи. *Медіапростір* : зб. наук. статей із соціальних комунікацій. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. С. 115–121.
37. Будник Ю. Повернути Крим. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2015/06/26/548304/> (дата звернення: 09.10.2015).
38. Бумбур Ю. Авторська рефлексія в літературному творі (на матеріалі прози Джона Фаулза) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Київ, 2009. 16 с.
39. Бурич Л. Медіакритична колумністика Юрія Макарова: проблемно-змістові акценти. *Зб. Центру наук. публікацій “Велес”* : матеріали IV міжнародної наук.-практ. конференції: “Розвиток науки у вік інформаційних технологій”. Київ : Центр наукових публікацій, 2018. С. 48–55.
40. Бурич Л. Медіакритична колумністика Юрія Макарова: проблемно-змістові акценти. *Велес. Серія: Соціальні комунікації* : зб. наук. публ. за матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Розвиток науки у вік інформаційних технологій» (м. Київ, 29 вересня 2018 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2018. С. 48–55.
41. Бурич Л. Політична колумністика Юрія Макарова як адекват суспільно-політичних реалій. *The scientific method*. № 18. Vol. 2. Warszawa, 2018. S. 19–23.
42. Бурлакова В. Не російське. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/116864> (дата звернення: 20.10.2017).
43. Бурлакова І. Жанр як сфера взаємодії загальної поезики та історії літератури (на матеріалі малої прози). *Вісник Харківського національного ун-ту. Серія Філологія*. 2010. С. 106–114.
44. Буряк В. Інтелектуальна модель української публіцистики і нова парадигма часу. *Українська періодика: історія і сучасність* : доповіді та повідомл. дев'ятої

всеукр. наук.-теорет. конф. (Львів, 28–29 жовт. 2005) / НАН України. ЛНБ ім. В. Стефаника. НДЦ періодики ; за ред. М. М. Романюка. Львів, 2005. С. 363–369.

45. Варич М. Розвиток жанру звіту на сторінках української періодики: сучасний стан та нові підходи у подачі матеріалів. *Наукові записки Ін-ту журналістики*. 2013. Т. 53. С. 60–63.

46. Василенко В. Війна 2014 року: спроба системного аналізу. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/121477> (дата звернення: 12.05.2016).

47. Василенко В. Зволікання дестабілізує. 2017. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/191488> (дата звернення: 23.12.2017).

48. Василенко М. Аналітична проблемна стаття на сучасному етапі розвитку преси. *Наукові записки Ін-ту журналістики* : наук. зб. / за ред. В. В. Різуна. Київ : КНУ імені Т. Шевченка, 2006. Т. 23 (квіт.–черв.). С. 97–112.

49. Василенко М. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.08. Київ, 2007. 36 с.

50. Васьківський Ю., Мудра І. “Колонка редактора” у газетах як інструмент маркетингу. *Вісник Львівського ун-ту. Серія журналістика*. 2012. Вип. 36. С. 365–370.

51. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2004. 1140 с.

52. Величко А. Як написати авторську колонку: анатомія публіцистики від Павла Казаріна. *Детектор медіа*. 25 жовтня 2017. URL: <http://detector.media/community/article/131265/2017-10-25-yaknapisati-avtorsku-kolonku-anatomiya-publitsistiki-vid-pavlakazarina/> (дата звернення: 25.10.2017).

53. Виговська Н. Мультимедійність та конвергентність як фактори трансформації регіональних медіа : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Запоріжжя, 2015. 23 с.

54. Винничук Ю. І за які гріхи нам таке покращення! 2013. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/81855> (дата звернення: 22.07.2014).

55. Волинець Г. Специфіка візуального контенту в часописі “Український тиждень”. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2016. № 1. С. 49–58.

56. Волощак Ю. Інтриганство чи “проФФесіоналізм”? 2013. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/03/11/6985233> (дата звернення: 16.10.2014).

57. Вольфф Ф. Журналістика газет і журналів ; пер. з нім. В. Климченко. 2-ге, перероб. вид. Київ : Акад. укр. преси, Центр вільної преси, 2017. 375 с.

58. Воронова М. Авторська позиція і авторське “я” в політичних портретах-книгах. *Наукові записки Ін-ту журналістики* : наук. зб. / за ред. В. В. Різуна. Київ : КНУ імені Т. Шевченка, 2003. Т. 13 (жовт.—груд.). С. 59–64.

59. Габор Н. Зміни в сучасному журналістичному мисленні у контексті глобалізації наукових досліджень. *Сучасні орієнтири української журналістики: від теорії до практики* : зб. матер. звітної наук. конф. за 2017 рік. Львів : Простір-М, 2018. С. 57–60.

60. Гаврилюк І. Сучасна українська колумністика (на прикладі “Колонки Ольги Герасим’юк”). *Матер. наук.-теор. конф. викладачів, співробітників, аспірантів і студентів гуманітарного факультету* : у 3 ч. Суми, 2008. Ч. 3. С. 61–62.

61. Гаврилюк І. Сучасна українська колумністика: особливості розвитку. *Журналістика*. 2011. Вип. 10 (35). С. 117–121.

62. Галич В. Жанрово-стильові особливості авторської колонки. *Вісник Харківс. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія “Соціальні комунікації”*. 2009. Вип. 1. С. 45–51.

63. Галич В. Колонка як жанр. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія: Філологічні науки*. Луганськ : Вид-во ЛНУ, 2009. № 3 (166). С. 223–233.

64. Геніс О. Професія колумніст URL: <http://www.svoboda.org/programs/ut/2005/ut.072605asp> (дата звернення: 12.10.2014).

65. Гирич І. Сумління нації. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/691> (дата звернення: 18.01.2018).

66. Гладченко К. Перцептивна лексика у мовній картині світу (когнітивний аспект). *Лінгвістичний вісник*. 2015. Вип. 4. С. 35–43.

67. Голік О. Взаємкореляція та взаємозбагачення жанрів: новітні тенденції розвитку журналістської творчості : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Київ, 2009. 17 с.
68. Голік О. Методологічний аспект теорії жанрів періодичних ЗМІ. *Вісник Львівс. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2009. Вип. 32. С. 113–120.
69. Гомелюк У. Як мене знайшла моя сім'я. 2016. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2016/11/15/220077/> (дата звернення: 15.12.2016).
70. Гонгадзе М. Мама свого Сина. Я і Україна в боргу перед Лесею Корчак... 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/12/2/140228/> (дата звернення: 07.01.2014).
71. Гончарова Є. Подивіться, що в нас цікавого. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/197533> (дата звернення: 17.09.2017).
72. Гордєєва Ж. Діалогічність наукового тексту в процесах спілкування і мовомислення науковців-психологів. *Вісник психології і педагогіки*. Київ, 2013. Вип. 12. URL: <http://www.psych.kiev.ua/index.php/?oldid=13712> (дата звернення: 12.01.2014).
73. Гордєєв Ю. Жанровая специфика колонки в печатных СМИ *Жанровые метаморфозы в российской журналистике* : тезисы IV Всероссийской науч.-практ. конф. (г. Самара 18–19 марта 2010 г.). Самара : Изд-во “Порто-принт”, 2010. С. 22–23. URL: <http://columnizm.livejournal.com/4231.html> (дата звернення: 22.08.2015).
74. Гордєєв Ю. Колумнистика в печатных и интернет-изданиях: жанровый аспект”. *Вестник ВГУ. Серия: Филология. Журналистика*. 2015. № 3. С. 136–139.
75. Горохов М. Ю. Автор публицистического текста как субъект высказывания : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.10. Воронеж, 2006. 22 с.
76. Градюшко А. Жанровая стратегия зарубежных Интернет-СМИ. *Международная журналистика-2013: глобализация и регионализация информационного пространства* : матер. II Междунар. науч.-практ. конф. (20 февр. 2013 г., Минск) / под общ. ред. Т. Н. Дасаевой ; сост. Б. Л. Залесский. Минск : БГУ, 2013. С. 65–74.

77. Градюшко А. Современная веб-журналистика Беларуси Минск : БГУ, 2013. 179 с. URL: https://elib.bsu.by/bitstream/123456789/91867/1/Hradziushka_Modern_web_journalism_of_Belarus.pdf (дата звернення: 22.10.2017).

78. Гресько О. Формула мультимедіа в системі координат новинної онлайн журналістики. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2012. № 4. С. 70–74.

79. Григораш Д. Журналістика у термінах і виразах : довідник. Львів : Вища школа, 1974. 295 с.

80. Губський В. Как я провел год в АТО. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2015/07/8/196937/> (дата звернення: 09.12.2015).

81. Гузар Л. Бажаймо і стараймося бути людьми. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/09/19/7081918/> (дата звернення: 21.10.2015).

82. Гузар Л. Вгору піднесімо серця! URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/12/25/7093784/> (дата звернення: 27.12.2015).

83. Гузар Л. Вірую в єдину святу соборну і апостольську Церкву. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/06/24/7112838/> (дата звернення: 28.07.2016).

84. Гузар Л. Вибори і гречка. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/10/15/7084986/> (дата звернення: 16.10.2015).

85. Гузар Л. Докотилась Україна... URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/09/2/7079800/> (дата звернення: 13.09.2015).

86. Гузар Л. До читачів та коментаторів моєї статті “Велика країна малих людей”. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/07/8/6993831/> (дата звернення: 08.08.2014).

87. Гузар Л. До якого миру маємо прагнути? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/10/3/7039709/> (дата звернення: 12.10.2014).

88. Гузар Л. Журналістика – це спосіб життя. 2015. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/06/5/7070339/> (дата звернення: 16.06.2015).

89. Гузар Л. Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть... URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/05/12/7025145/> (дата звернення: 12.06.2014).

90. Гузар Л. Ми можемо перемогти, але у чому полягає наша перемога? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/02/27/7059993/> (дата звернення: 28.02.2015).

91. Гузар Л. Ми переможемо, коли будемо єдині. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/02/13/7058503/> (дата звернення: 14.02.2016).

92. Гузар Л. Молодь і майбутнє України. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2014/02/21/153113/> (дата звернення: 22.02.2014).

93. Гузар Л. Незалежність держав така ж природна, як свобода поодиноких осіб. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/09/8/7120004/> (дата звернення: 15.09.2016).

94. Гузар Л. Остання колонка Любомира Гузара. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2017/06/3/7145878/> (дата звернення: 13.07.2017).

95. Гузар Л. Поза мурами храмів. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/11/7009317/> (дата звернення: 12.01.2014).

96. Гузар Л. Правосуддя. 2016. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/02/19/7099657/> (дата звернення: 19.02.2016).

97. Гузар Л. Роль науки для сучасної України. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/11/4/7087512/> (дата звернення: 05.11.2015).

98. Гузар Л. Складається враження, що нехтування законом – улюблений спорт українців. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/07/4/7031011/> (дата звернення: 05.05.2015).

99. Гузар Л. У розмові про святкування 1025-річчя Хрещення Київської Русі бракує акценту на релігійному аспекті. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/02/15/6983613/> (дата звернення: 16.02.2014).

100. Гузар Л. Усвідомлюючи відповідальність перед Богом... URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/03/19/7102636/> (дата звернення: 20.03.2016).

101. Гузар Л. Хто не любить України – той не любить Бога. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/11/14/7044303/> (дата звернення: 15.11.2015).

102. Гузар Л. Чи насправді ми бажаємо “єдиноспасаємого” примирення? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/05/15/6989805/> (дата звернення: 15.05.2014).

103. Гузар Л. Щоб об’єднатися, нам потрібно любити Бога і любити ближніх. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/07/8/7114178/> (дата звернення: 08.07.2016).

104. Гузар Л. Яким би було наше життя, якби кожна віруюча людина: службовець, урядовець, підприємець, робітник, виконував свої обов’язки якнайкраще. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/10/8/6999483/> (дата звернення: 16.09.2019).

105. Гузар Л. Якою я бачу майбутню Україну? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/12/19/7130097/> (дата звернення: 19.12.2017).

106. Гузар Л. Як мусимо вибирати? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/08/12/7034658/> (дата звернення: 12.08.2014).

107. Гурч Л. Комунікативні параметри колумністики. *II Літні наукові читання* : зб. ст. Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

108. Гурч Л. Моделі репрезентації авторського суб’єктивізму в колумністиці Юрія Макарова. *Формування обивательського мислення: значення науки* : збірник статей. Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

109. Дейна Л. Вербалізація мистецької ціннісної картини світу в щоденниковому дискурсі. *Молодий вчений*. № 5.1 (81.1). 2020. С. 5–10.

110. Дейна Л. Суб'єктивна та об'єктивна оцінка в українському щоденниковому дискурсі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Полтава, 2016. 229 с.

111. Демидов О. “Офтопик” как разновидность авторской колонки в интернет-издании (на примере “Лента.ру”) URL: http://www.academia.edu/3690610/ДЕМИДОВ_О.В._Статья_в_ЗНАК_24_05_2013 (дата обращения: 16.05.2015).

112. Деяк-Якобишин О. Авторська колонка: роздуми над джерелами дослідження. *Світ соціальних комунікацій* : наук. журн. 2012. Т. 5. С. 97–100.

113. Деяк-Якобишин О. Історіографія теми авторської колонки в системі журналістської жанрології. *Наукові записки Ін-ту журналістики* : науковий збірник. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2012 (квіт.–черв). Т. 47. С. 179–182.

114. Деяк-Якобишин О. Колонка як форма журналістської творчості. Еволюція публіцистичних роздумів про політику британського уряду колумніста У. Н. Коннора в 30–40-х рр. ХХ ст. (на прикладі його авторської колонки в лондонській газеті “Дейлі Міррор”). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2011. № 4. С. 53–59.

115. Деяк-Якобишин О. Колонка як форма журналістської творчості У. Н. Коннора (на прикладі його авторської колонки в лондонській газеті “Дейлі міррор”, 50-ті рр. ХХ ст.). *Наукові записки Ін-ту журналістики* : наук. зб. Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2012 (жовт.–груд). Т. 49. С. 151–153.

116. Деяк-Якобишин О. Колумністика як унікальне явище у сучасних ЗМІ. *Діалог: Медіа-студії*. 2012. Вип. 15. С. 241–246.

117. Деяк-Якобишин О. Колумністика як феномен персоналізованої журналістики (на прикладі творчого доробку Вільяма Коннора) : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Київ, 2015. 17 с.

118. Деяк-Якобишин О. Явище колумністики: продовження наукової дискусії. *Збірник пр. Науково-дослідного ін-ту пресознавства*. 2011. Вип. 1. С. 293–299.

119. Довженко О. Борис Потятиник: “Немає іншого виходу, крім медіаосвіти”. *Медіакритика*. URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analytika/borys-potyatynyknemaye-inshoho-vykhodu-krim-mediaosvity.html> (дата звернення: 22.10.2016).

120. Довженко О. Медіакритика в Україні: недоросла і недооцінена. *Медіакритика*. URL: <http://www.mediakrytyka.info/media-filosofiya/mediakrytyka-v-ukrayininedorosla-y-nedootsinena.html> (дата звернення: 25.12.2016).

121. Довженко О. П'ять типових помилок колумніста. URL: <https://medialab.online/news/columnizd/> (дата звернення: 21.11.2019).

122. Дрига А. Блогери і колумністи! 2014. URL: <http://reporter.cv.ua/?p=3016> (дата звернення: 15.06.2014).

123. Дрозда А. «Малий флот» української прози. <https://tyzhden.ua/Culture/139828> (дата звернення: 05.07.2015).

124. Ескіна О. Особливості контенту колумністики іспанської письменниці Роси Монтеро. *Медіапростір*. 2015. Вип. 7. С. 42–48.

125. Экслер А. Что здесь будет или маленькое эссе о колумнистах. URL: <http://exler.ru/expromt/23-10-2000.htm> (дата обращения: 12.03.2016).

126. Жаворонкова А. Колумнистика Светислава Басары как вариант воплощения категории авторства в сербском публицистическом тексте. *Научные ведомости БелГУ. Сер. Гуманитарные науки*. 2019. Т. 38. № 4. С. 562–572. URL: <http://dSPACE.bsu.edu.ru/handle/123456789/29892> (дата обращения: 22.11.2020).

127. Жадан С. Харківський вітер. 2015. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2015/03/31/191843/> (дата звернення: 31.03.2015).

128. Житарюк М. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство : монографія. Львів : Простір-М, 2008. 416 с.

129. Журналістика : словник-довідник / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. Київ : Академвидав, 2013. 320 с.

130. Забіяка В., Забіяка І. Світ фразеологізмів. Етимологія, тлумачення, застосування : практ. посіб. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 304 с.
131. Залізник Ю. Інфографіка як відповідь на виклики швидкого часу в інформаційному контексті. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. Вип. 39. С. 210–217.
132. Звелідовська Л. Авторська шпальта сучасного іспанського письменника Хав'єра Маріяса. *Журналістика* : наук. зб. 2010. Вип. 9 (34). С. 96–102.
133. Звелідовська Л., Остапенко Н. Авторські шпальти письменників: патент на власну думку. *Стиль і текст* : наук. зб. 2009. Вип. 10. С. 131–137.
134. Звелідовська Л. Контент авторських шпальт сучасних іспанських письменників Хав'єра Маріяса, Рози Монтеро та Артуро Переса-Реверте : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Київ, 2012. 20 с.
135. Звелідовська Л. Особливості творення авторського контенту в колумністиці іспанської письменниці Рози Монтеро. *Наукові записки Ін-ту журналістики* : наук. зб. 2011. Т. 44. С. 38–41.
136. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. 3-тє вид. Львів : ПАІС. 2008. 276 с.
137. Золотухин А. Колонка и журналистское расследование в системе жанров отечественной журналистики. *Эволюция жанров в истории российской журналистики* : материалы Всеросс. науч.-практ. конф. (15–16 марта 2007 г., г. Самара). Самара : Универс-групп, 2007. С. 12–15.
138. Зоріна О. Проблема дотримання професійних стандартів колумністом. *Актуальні питання масової комунікації*. 2013. Вип. 14. С. 103–105.
139. Зражевська Н. Інтертекстуальна парадигма журналістського тексту. *Стиль і текст*. 2007. Вип. 8. С. 89–98.
140. Зубач Л. Чому президент перетягує на себе “земельну” ковдру. 2018. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/3/632720/> (дата звернення: 12.12.2018).
141. Иванец Т. Авторская колонка как медиатекст во всеукраинской периодике. 2016. URL: <http://dspace.kpfu.ru/xmlui/>

viewer?file=109231;multijur2015_120_130.pdf&sequence=-1&isAllowed=y (дата звернення: 17.03.2017).

142. Ивченков В. Жанр как отражение “Образа времени”: объективные и субъективные факторы производства медиатекста. *Медиалингвистика*. Вып. 3. *Речевые жанры в массмедиа*: сб. ст. / под ред. Л. Дускаевой; отв. ред. Н. Цветова. Санкт-Петербург: С.-Петербур. гос. ун-т, Ин-т “Высш. шк. журн. и масс. коммуникаций”, 2014. С. 25–28.

143. Іващук А. Варіативність та взаємоперехід інформаційних жанрів у сучасній українській пресі: автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. Київ, 2009. 17 с.

144. Івченко В. Менше ненависті. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/112660> (дата звернення: 24.06.2015).

145. Кабачій Р. Теми українського розбрату в українських ЗМІ. 2015. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/06/24/7072059/> (дата звернення: 11.07.2015).

146. Калинюк Х. Авторська колонка: проблеми жанрової ідентифікації. *Інформація, комунікація, суспільство*: матер. І Міжнар. наук. конф. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. С. 38–39.

147. Кальбус О. Кшиштоф Зануссі як колумніст-фейлетоніст польського тижневика “Політика”. *Вісник Львів. ун-ту. Серія журналістика*. 2004. Вип. 25. С. 444–454.

148. Капелюшний А. Практична стилістика української мови: навч. посібник. Вид. 2-ге. Львів: ПАІС, 2007. 400 с.

149. Карнаух Д. Рецензия как жанр колумнистики молодежного издания. *Проблемы массовой коммуникации: новые подходы*: матер. Всероссийской науч.-практ. конф. асп. и студентов (31 октября 2014, г. Воронеж). 2014. Ч. I. С. 34–35.

150. Карпенко В. Редакторський жанр. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ: Інститут журналістики, 2006. Т. 25. С. 23–30. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2160> (дата звернення: 10.07.2019).

151. Карпчук Н. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2005. 20 с.
152. Ким М. Жанры современной журналистики. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В., 2004. 335 с.
153. Клименко Н. Жанрово-стильові репрезентації політичного контенту в текстах української періодики. *Стиль і текст*. 2013. Вип. 14. С. 184–193.
154. Ковтун К. Мовні засоби та риторичні прийоми діалогізації сучасного публіцистичного монологу: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. Сімферополь, 2009. 28 с.
155. Козиряцька С. Мережеві християнські видання українського медіа простору : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2017. 192 с.
156. Коломина В. Современные тенденции развития авторской журналистики в контексте интернет-пространства. *Вестник Чувашского ун-та. Гуманитарные науки*. 2007. № 4. С. 295–298.
157. Коломієць С. 450 днів в екології: невідворотні зміни вже запуснені. 2016. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/04/27/590898/> (дата звернення: 15.09.2017).
158. Колонка редактора. *Вінницька газета*. URL: <http://vin-gazeta.net/92-kolonkaredartora> (дата звернення: 23.07.2018).
159. Колонка як жанр. *Вікіпедія*. URL: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D0%B0_%D1%8F%D0%BA_%D0%B6%D0%B0%D0%BD%D1%80 (дата звернення: 28.03.2014).
160. Колонка. *Weche*. URL: <https://weche.info/blog/iavishcha-47/tag/3701> (дата звернення: 16.05.2017).
161. Колонки. *Дивись.info*. URL: <https://dyvys.info/category/columns/> (дата звернення: 13.06.2018).
162. Колонки. *Gazeta.ua*. URL: <https://gazeta.ua/columns> (дата звернення: 14.11.2015).

163. Колумністи. *Громада Приирпіння*. URL: <https://kotsubynske.com.ua/category/%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%ba%d1%86%d1%96%d1%8f/%d0%ba%d0%be%d0%bb%d1%83%d0%bc%d0%bd%d1%96%d1%81%d1%82%d0%b8/> (дата звернення: 24.07.2019).

164. Комарова Е. Колумнистика в журнале “Вокруг света” (2012 г.). *Вестник Воронежского гос. ун-та. Серия: Филология. Журналистика*. 2014. № 1. С. 160–165.

165. Копитько О. Дві рецензії на фільм “Таємний щоденник Симона Петлюри”. 2018. URL: <http://www.istpravda.com.ua/columns/2018/10/19/153034/> (дата звернення: 28.11.2018).

166. Корнєва З., Павловська Ю. Експресивні та прагматичні засоби діалогізації англійської наукової прози. *Вісник Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2011. № 56. С. 105–108.

167. Королева М. Колумнист. *Российская газета*. URL: <http://www.rg.ru/2011/12/01/kolumnist.html> (дата звернення: 22.10.2014).

168. Королев И. Место колонки в современной системе жанров: аксиологический аспект. *Журналистыка-2018: стан, проблеми і перспективи*. Мінськ, 2018. С. 460–463.

169. Королев И. Научная полемика об определении места колонки в современной системе жанров. *Мультимедийная журналистика* : сб. науч. тр. Междунар. науч.-практ. конф. (Минск, 1–2 марта 2018 г.; под общ. ред. В. Воробьева. Минск : Изд. центр БГУ, 2018. С. 317–321.

170. Крапивенко Д. Понти й розмаїття. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/217384> (дата звернення: 17.08.2018).

171. Краснобаєва Б. Сучасна американська публіцистика у комунікативно-функціональному дискурсі. *Вісник Дніпропетровського ун-ту імені Альфреда Нобеля. Серія: Філологічні науки*. 2014. № 1. С. 217–227.

172. Краткая характеристика аналитических жанров журналистики. *Журналистское мастерство* : учеб.-метод. пособие. Б-ка отд-ния журналистики

Тюменского гос. ун-та. Тюмень. URL: http://media.utmn.ru/library_view_book.php?bid=1371&chapter_num=11 (дата обращения: 12.05.2014).

173. Кройчик Л. Система журналистских жанров. *Основы творческой деятельности журналиста* :учеб. для студентов вузов по спец. “Журналистика” / ред.-сост. С. Г. Корконосенко. Санкт-Петербург : Знание ; СПб ИВЭСЭП, 2000. URL: <http://evartist.narod.ru/text5/64.htm> (дата обращения: 22.09.2014).

174. Кузнєцова Є. Чому терористів не називають “терористами” у західних ЗМІ? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/11/7077397/> (дата звернення: 22.06.2016).

175. Кузнєцова Є. 39 з половиною годин тиші. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/04/8/7104830/> (дата звернення: 17.05.2016).

176. Купріянович Г. Промова голови Українського Товариства в Сагрині 8 липня. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2018/07/11/152688/> (дата звернення: 23.08.2018).

177. Лазарева А. На роковини загибелі Василя Сліпака. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/216152> (дата звернення: 29.12.2019).

178. Лазарева А. “Поки триває війна...”. 2017. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/206408> (дата звернення: 22.08.2018).

179. Левчук І. Мовностилістичний вияв авторського “я” в літературно-критичних працях Лесі Українки. *Лінгвостилістичні студії* : наук. журнал. Луцьк, 2014. Вип. 1. С. 94–99.

180. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.

181. Леонид Бершидский о колумнистике. *Livejournal. com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/2665.html> (дата обращения: 26.11.2017).

182. Леонова К. Keep calm and make culture. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/200410> (дата звернення: 25.10.2017).

183. Лисенко Л. Урбаністичні сюжети в українській колумністиці: соціокультурний аспект. *Obce/swoje. Miasto i wieś w literaturze i kulturze ukraińskiej XX–XXI wieku*. Krakow, 2015. Т. 56. С. 99–109.
184. Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : Академія, 2007. Т. 2. 2007. 624 с.
185. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. Київ : Академія, 1997. 752 с.
186. Лосєв І. Граблі як пам'ятник і символ. 2016. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/159235> (дата звернення: 12.11.2016).
187. Лосєв І. Іспанські уроки. URL: <http://m.tyzhden.ua/column/215770> (дата звернення: 25.06.2018).
188. Лосєв І. Леонід Кравчук і плани Путіна. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/156581> (дата звернення: 21.01.2016).
189. Лосєв І. “Нелогічна” поведінка Партії регіонів: спроба аналізу. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/101792> (дата звернення: 20.02.2014).
190. Лосєв І. Хіба тільки дзеркало? URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/213011> (дата звернення: 29.05.2018).
191. Лубківський І. Лекція для воїнів та їхніх родин. 2017. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/06/29/225002/> (дата звернення: 22.09.2017).
192. Маевская А. Колумнистика в глянцевах журналах. *Вестник СПбГУ. Сер. 9*. 2011. Вип. 2. С. 273–282.
193. Макаров Ю. Антропологія. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/115230> (дата звернення: 31.07.2014).
194. Макаров Ю. Біле, чорне і червоне. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/102552> (дата звернення: 27.02.2014).
195. Макаров Ю. “Брюссельський синдром”. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/174468> (дата звернення: 22.09.2016).
196. Макаров Ю. Велика антифеодальна еволюція. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/149319> (дата звернення: 22.10.2015).

197. Макаров Ю. Великий український файрвол. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/132345> (дата звернення: 19.03.2015).
198. Макаров Ю. Від Магдебурга до Майдану. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/124000> (дата звернення: 23.11.2014).
199. Макаров Ю. Відпусти! URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/154634> (дата звернення: 31.12.2015).
200. Макаров Ю. Відхідне. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/119452> (дата звернення: 10.09.2015).
201. Макаров Ю. «Від чого» чи «заради чого»? URL: <https://m.tyzhden.ua/column/87607> (дата звернення: 24.10.2013).
202. Макаров Ю. В. Війна і ми. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/163015> (дата звернення: 14.05.2016).
203. Макаров Ю. Війна як спільна доля. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/123495> (дата звернення: 20.11.2014).
204. Макаров Ю. В. Війна як тло. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/182070> (дата звернення: 30.12.2016).
205. Макаров Ю. Ворог біля воріт. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/103799> (дата звернення: 03.03.2014).
206. Макаров Ю. Гармати замість масла. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/131773> (дата звернення: 09.03.2015).
207. Макаров Ю. Дзеркало на роздоріжжі. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/182288> (дата звернення: 04.02.2017).
208. Макаров Ю. Дохла корова в Кремлі. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/198342> (дата звернення: 18.09.2017).
209. Макаров Ю. Думки біля паркану. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/68235> (дата звернення: 18.01.2014).
210. Макаров Ю. Експромт і аншлюс. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/186107> (дата звернення: 23.02.2017).
211. Макаров Ю. Євромайдан-2.0. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/111578> (дата звернення: 12.06.2014).

212. Макаров Ю. Європа – плюс? URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/113192> (дата звернення: 03.07.2014).
213. Макаров Ю. Європейський пендель. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/194559> (дата звернення: 15.06.2017).
214. Макаров Ю. Європейський суперклей. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/149990> (дата звернення: 31.10.2015).
215. Макаров Ю. Заборона простих істин. URL: <http://m.tyzhden.ua/column/134369> (дата звернення: 16.04.2015).
216. Макаров Ю. За законами воєнного часу. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/106660> (дата звернення: 16.09.2015).
217. Макаров Ю. Закон чемності. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/124564> (дата звернення: 23.12.2016).
218. Макаров Ю. Зоряне небо над головою. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/87494> (дата звернення: 21.04.2014).
219. Макаров Ю. Ілюзія польоту. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/89619> (дата звернення: 20.11.2015).
220. Макаров Ю. Інфекція величі. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/122643> (дата звернення: 31.11.2014).
221. Макаров Ю. Історія з географією. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/128657> (дата звернення: 30.01.2015).
222. Макаров Ю. Історія самоомани. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/135825> (дата звернення: 16.07.2016).
223. Макаров Ю. Крим. Післязавтра. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/159299> (дата звернення: 06.03.2017).
224. Макаров Ю. Крок ліворуч, крок праворуч... URL: <https://m.tyzhden.ua/column/108386> (дата звернення: 15.08.2017).
225. Макаров Ю. Лава запасних. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/121932> (дата звернення: 10.11.2018).
226. Макаров Ю. Люстро для потвори. URL: <https://m.tyzhden.ua/Columns/50/119407> (дата звернення: 12.06.2018).

227. Макаров Ю. Малоросійський приказ. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/228322> (дата звернення: 17.09.2019).
228. Макаров Ю. Мрії під новорічною ялинкою. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/251098> (дата звернення: 24.12.2020).
229. Макаров Ю. Народжені вільними. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/138323> (дата звернення: 16.06.2015).
230. Макаров Ю. Непомітний фронт. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/133855> (дата звернення: 23.10.2015).
231. Макаров Ю. Не рубайте хвоста по частинах. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/110433> (дата звернення: 24.06.2014).
232. Макаров Ю. Об'єктивність за парканом. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/143420> (дата звернення: 29.08.2015).
233. Макаров Ю. Ох, земелько, свята земелько! URL: <https://m.tyzhden.ua/column/195065> (дата звернення: 17.07.2018).
234. Макаров Ю. Пам'яті праведника. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/125020> (дата звернення: 16.08.2020).
235. Макаров Ю. Партія дуже старого типу. 2014. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/101776> (дата звернення: 20.02.2014).
236. Макаров Ю. Подвійний рахунок. 2015. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/151830> (дата звернення: 26.07.2016).
237. Макаров Ю. Провітрювання сіnteпону. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/128121> (дата звернення: 16.12.2014).
238. Макаров Ю. Пропаганда. 2014. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/107265> (дата звернення: 17.05.2015).
239. Макаров Ю. П'ять років свободи. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/226908> (дата звернення: 21.09.2019).
240. Макаров Ю. Реабілітація. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/114264> (дата звернення: 12.08.2014).
241. Макаров Ю. Реабілітація наріжного каменя. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/197147> (дата звернення: 27.07.2017).

242. Макаров Ю. Реанімація чи лоботомія? URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/117859> (дата звернення: 14.09.2014).
243. Макаров Ю. Сама, все сама. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/139375> (дата звернення: 02.07.2015).
244. Макаров Ю. Синдром кіборга. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/124895> (дата звернення: 16.10.2014).
245. Макаров Ю. Сон Європи. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/121425> (дата звернення: 21.12.2014).
246. Макаров Ю. «Такий футбол нам не потрібен!...». URL: <https://m.tyzhden.ua/column/111104> (дата звернення: 29.07.2014).
247. Макаров Ю. Телевізор без ГМО. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/117387> (дата звернення: 12.11.2014).
248. Макаров Ю. Терпіти не можна наступати. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/142817> (дата звернення: 17.04.2016).
249. Макаров Ю. Тест на ґрати. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/87065> (дата звернення: 18.09.2014).
250. Макаров Ю. Тінь Шпенглера. URL: <https://tyzhden.ua/Columns/50/171069> (дата звернення: 28.05.2016).
251. Макаров Ю. Уроки котла. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/199085> (дата звернення: 31.09.2017).
252. Макаров Ю. Усвідомлення наввипередки. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/82630> (дата звернення: 13.04.2014).
253. Макаров Ю. Час дорослішати. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/172001> (дата звернення: 18.09.2016).
254. Макаров Ю. Чорний квадрат у чорній скриньці. 2015. URL: <https://mobile.tyzhden.ua/column/152987> (дата звернення: 12.12.2015).
255. Макаров Ю. Шанс за розкладом. URL: <http://m.tyzhden.ua/column/74622> (дата звернення: 13.09.2014).
256. Макаров Ю. Швидкий і м'який. URL: <http://m.tyzhden.ua/column/236925> (дата звернення: 27.11.2019).

257. Макаров Ю. Що це було? URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/86004> (дата звернення: 23.05.2015).

258. Макаров Ю. Good night Ukraine. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/90728> (дата звернення: 22.08.2014).

259. Макаров Ю. Plusquamperfectum. 2014. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/119961> (дата звернення: 24.07.2018).

260. МакКой Т. “Казка” про батькову шапку. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/5283521859fd9/> (дата звернення: 21.08.2019).

261. Максимчук О. Жанрова палітра друкованих ЗМІ у вітчизняних розвідках. *Наук. вісник Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки*. 2011. № 4. С. 56–58.

262. Малатов А. Авторский жанр. *Livejournal. com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/5873.html> (дата звернення: 17.12.2015).

263. Маляр Г. Від Кобзона до Півалій. Що змінилось? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/26/7079019/> (дата звернення: 12.09.2015).

264. Маляр Г. Закон про реінтеграцію – багато галасу з нічого. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/10/5/7157432/> (дата звернення: 06.11.2017).

265. Маляр Г. “Капкан Штайнмайєра” або ціна миру для України. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/10/3/7228059/> (дата звернення: 13.10.2019).

266. Маляр Г. Маніпуляція “миром” вбиває державність. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/09/24/7038655/> (дата звернення: 25.09.2014).

267. Маляр Г. Мовний фактор безпеки. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/11/28/7045346/> (дата звернення: 29.11.2014).

268. Маляр А. Москва, Кремль, Громико та право на мирні зібрання. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/14/7009544/> (дата звернення: 15.01.2014).

269. Маляр Г. Не всі колишні злочинці однаково корисні для АТО. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/06/22/7072016/> (дата звернення: 23.07.2015).

270. Маляр Г. Норми Кримінального кодексу провокують корупцію. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/08/5/6995453/> (дата звернення: 09.08.2013).

271. Маляр Г. Пастка мирних ініціатив та мирних планів. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/01/13/7132125/> (дата звернення: 07.02.2017).

272. Маляр Г. Поради любителям полунички та чужих таємниць. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/01/2/7008737/> (дата звернення: 03.02.2014).

273. Маляр Г. Причини “криміналізації” новин у вітчизняних ЗМІ. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/11/14/7002099/> (дата звернення: 15.11.2014).

274. Маляр Г. Сміттєві бачки як останнє попередження. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/10/10/7040266/> (дата звернення: 10.11.2014).

275. Маляр Г. Тероризм чи війна? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/06/16/7029138/> (дата звернення: 17.06.2014).

276. Маляр Г. Україна не дозволила Міжнародному кримінальному суду розслідувати російську агресію. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/05/28/7253605/> (дата звернення: 28.05.2020).

277. Маляр Г. Українці – не худоба, панове президенти. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/08/26/7035771/> (дата звернення: 27.08.2014).

278. Маляр Г. Хто легалізує добровольців? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/08/19/7035223/> (дата звернення: 20.08.2014).

279. Маляр Г. Хто припинить війну на дорогах України? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2013/09/3/6997080/> (дата звернення: 05.09.2013).

280. Маляр Г. Ціна політичної амністії. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/10/2/7039480/> (дата звернення: 03.10.2014).

281. Маляр Г. Чи містять “плівки Саакашвілі” докази злочину? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/12/6/7164508/> (дата звернення: 16.12.2017).

282. Маляр Г. Чому потрібно голосувати за власні переконання, а не за рейтинги. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/05/21/7025997/> (дата звернення: 22.05.2014).

283. Маляр Г. Що потрібно знати про воєнний стан. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/02/16/7058705/> (дата звернення: 17.02.2015).

284. Маляр Г. Що робити з Майданом? URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2014/07/31/7033559/> (дата звернення: 02.08.2014).

285. Марків О. Коментар у редакторському опрацюванні (на матеріалах двомовного журналу «The Ukrainian»). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2012. № 4 (12). С. 153–157.

286. Медіауподобання українських експертів та журналістів: результати опитування. *Ukraine crisis media center*. URL: <https://uacrisis.org/uk/mediaupodobannya-ukrayinskyh-ekspertiv-ta-zhurnalistiv-rezultaty-opytuvannya> (дата звернення: 12.04.2020).

287. Мельник А. Колумністика Роджера Скрутона у тижневику “The Spectator”. *Сучасні орієнтири української журналістики: від теорії до практики* : зб. матер. звітної наук. конф. за 2017 рік. Львів : Простір-М, 2018. С. 86–88.

288. Микола Рябчук про українську колумністику та її читачів. *Голос Америки*. 2011. URL: <http://ukrainian.voanews.com/content/ryabchuk-columnist-119858999/249069.html> (дата звернення: 17.03.2019).

289. Михайлин І. Л. Жанр авторської колонки в мас-медійних текстах Віталія Портникова. *Журналістика. Лінгвістика. Дидактика* : зб. наук. пр. Полтава, 2010. С. 155–160.
290. Михайлов С. Журналистика Соединенных Штатов Америки. Санкт-Петербург : Изд-во Михайлова В. А., 2004. URL: <http://www.evartist.narod.ru/text6/06.htm> (дата звернення: 30.02.2014).
291. Михельсон О. Найяскравіші спогади. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/102602> (дата звернення: 19.05.2016).
292. Міськова О. Дикі містерії насолоди: багатовимірність авангардистської поезії Олі Мальченко. *Буквоїд*. 2020. URL: <http://bukvoid.com.ua/column/2020/10/12/111439.html> (дата звернення: 20.12.2020).
293. Можаяева Т. Роль автора и читателя в жанре авторской колонки. *Жанровые метаморфозы в российской журналистике* : тез. IV Всерос. науч.-практ. конф. Самара, 2010. С. 56–57.
294. Мороз В. Надія є. Але невелика. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2016/08/2/7116582/> (дата звернення: 18.04.2017).
295. Морозова О. Жанрово-стилістичні особливості авторської колонки. *Стиль і текст*. 2009. Вип. 10. С. 186–193.
296. Нагорная М. Прецедентные имена в колумнистике журнала “Сноб” (на материале публикаций Ксении Собчак). *Znanstvena misel journal*. № 43. 2020. С. 25–29. URL: <http://zm-journal.org/wp-content/uploads/2020/10/Znanstvena-misel-journal-%E2%84%9643-2020-VOL.2.pdf#page=25> (дата звернення: 22.11.2020).
297. Назаренко О. Реалізація категорії діалогічності в сучасному українському газетному тексті : автореферат дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Одеса, 2012. 20 с.
298. Непийвода Н. Інтерактивна стилістика. *Стиль і текст*. 2003. № 4. С. 6–18. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1070> (дата звернення: 12.09.2019).
299. Нестеле М. Колумніст на роздоріжжі. *Український тиждень*. 2018. URL: <https://m.tyzhden.ua/column/209842> (дата звернення: 22.12.2019).

300. Нестеренко Ю. Авторська колонка Юрія Макарова як спроба відбиття динаміки розвитку українського суспільства кінця XX – початку XXI століть. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. Тараса Шевченка, 2009. № 19 (182). С. 92–99.

301. Нестеренко Ю. Жанр авторської колонки в сучасних періодичних виданнях України. *Стиль і текст*. 2009. Вип. 10. С. 178–185.

302. Нестеренко Ю. Жанрово-стилістичні особливості публіцистики Юрія Макарова. *Наукові записки Ін-ту журналістики*. 2010. Т. 38. С. 148–151.

303. Нестеренко Ю. Синкретизм письменницького есе та жанру рецензії в українському літературному просторі кін. XX – поч. XXI ст. *Сучасні літературознавчі студії. Постгуманізм та віртуальність: літературні виміри* : зб. наук. пр. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. Вип. 10. С. 255–265.

304. Никулина Л., Хомподоева М. Текст как компонент содержания обучения иностранному языку студентов неязыковых вузов. *Гуманитарные научные исследования* : электронный научно-практический журнал. 2015. URL: <http://human.snauka.ru/2015/02/9816> (дата звернення: 20.11.2019).

305. Новий словник іншомовних слів / Л. І. Шевченко, О. І. Ніка, О. І. Хом'як, А. А. Дем'янюк ; за ред. Л. І. Шевченко. Київ : АРІЙ, 2008. 672 с.

306. ОНУХ. Мухи окремо, котлети окремо. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/210154> (дата звернення: 21.07.2018).

307. Орлова Т. Жанровая дифференциация в журналистике. URL: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/19597/1/Orlova.PDF> (дата звернення: 23.06.2019).

308. Орлова Т. Д. Метод Стрельцова. *Журналістыка ў суладдзі з жыццём: да 90-годдзя заслужанага дзеяча культуры Рэспублікі Беларусь, д-ра філал. навук, прафесара Барыса Васільевіча Стральцова* : зб. навук. прац / пад агул. рэд. канд. філал. навук дацэнта В. П. Вараб'ёва. Мінск : БДУ, 2016. С. 20–26. Режим доступа: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/148445/1/Orlova.PDF> (дата звернення: 22.10.2017).

309. Павличко Д. До поляків. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/06/19/126439/> (дата звернення: 25.03.2014).
310. Павлюк Л. Текст і комунікація: Основи дискурсного аналізу. Львів : ПАІС, 2009. 76 с.
311. Панова Е. Стилевая специфика новых форм публицистики и проблемы социокультурной самоидентификации (на примере авторской колонки областной газеты “Челябинский рабочий”). *Вестник Челябинского гос. ун-та. Филология. Искусствоведение*. 2015. № 5 (360). Вып. 94. С. 256–261.
312. Панченко С. Авторські репрезентації в аналітичних оглядах журналу “Український тиждень”. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2011. № 2. С. 78–81.
313. Пархоменко Т. “Калечить репутации” плагіатом, або Як дружина Кириленка книжки видавала заднім числом. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/09/12/226395/> (дата звернення: 12.04.2018).
314. Пархоменко Т. Плагіат Ніколаєнка. Екс-міністр і керівник спецради, що присудила ступінь дружині Кириленка, – теж крадій текстів. 2016. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2016/11/30/220201/> (дата звернення: 16.07.2017).
315. Паславський І. Журналістське розслідування. Публікація резонансна, але небездоганна. *Вісник Львівс. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2009. Вип. 32. С. 223–230.
316. Педоренко М. Ко-ко-колумністика або Історія гнівного обивателя. *Медіакритика*. Львів : Інститут екології масової інформації, 2013. Ч. 19–20. С. 87–89.
317. Пересунько Т. Обдаровані діти з хворобою Дауна, шизофренії та аутизму матимуть власний «Центр мистецтв». URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/5763> (дата звернення: 19.05.2013).
318. Перкова І. Авдіївка: дорога життя. 2017. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/02/7/222478/> (дата звернення: 28.03.2017).
319. Пешек Я. Фестиваль у курортному місті. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/213629> (дата звернення: 24.03.2017).

320. Погляди. *Главред*. URL: <https://glavred.info/ua/opinions> (дата звернення: 22.09.2019).

321. Положій Є. “Іловайськ”. Фрагмент з нового роману. 2015. URL: <http://www.istpravda.com.ua/reviews/2015/09/10/148534/> (дата звернення: 29.12.2015).

322. Пономаренко Л., Козиця С. Мова сайтів українського сегмента Інтернет: реалії та перспективи. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2014. № 1–2. С. 64–69.

323. Попович О. На яке майбутнє може сподіватися українська наука. 2017. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/03/17/223188/> (дата звернення: 21.04.2017).

324. Портников В. Богородиця у синагозі. Харків : Акта, 2010. 230 с.

325. Постникова Е. Жанровые особенности авторской колонки Фиделя Кастро “Размышления”. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов : Грамота. 2015. № 6 (48). Ч. 1. С. 123–126.

326. Потсар А. Авторская колонка в политическом дискурсе: жанровая специфика. *Язык СМИ и политика*. Москва : Изд-во МГУ, 2012. С. 523–546.

327. Потсар А. Трансформация жанровой структуры колонки под влиянием политического дискурса. URL: <http://www.mediascope.ru/node/1023> (дата обращения: 22.05.2016).

328. Рашковецкий М. Казка про те, як Одеський державний архів у психлікарню переїхав. 2016. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2016/02/25/208666/> (дата звернення: 11.09.2017).

329. Різун В., Мамалига А., Феллер М. Аспекти теорії тексту. *Нариси про текст: теоретичні питання комунікації і тексту*. Київ : РВЦ “Київський ун-т”, 1998. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=138> (дата звернення: 12.07.2019).

330. Різун В., Непийвода Н., Корнєєв В. Лінгвістика впливу. Київ : ВПЦ “Київський університет”, 2005. 148 с.

331. Різун В., Хилько М., Скотникова Т. Специфічні методи дослідження в журналістикознавстві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Журналістика*. Вип. 20. 2014. С. 18–22.

332. Рудик М. Особливості авторської колонки у блогах “Української правди” та BBC. *Сучасний рух науки* : тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (8–9 жовтня 2020 р., м. Дніпро) : у 2-х т. Дніпро, 2020. Т. 2. С. 196–198.

333. Сахарчук Н. Авторська суб’єктивність у постмодерній прозі Ю. Андруховича та В. Слапчука : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Теннопіль, 2014. 20 с.

334. Саенкова Л. Вариативность подходов к классификации жанров в журналистике и кинокритике. *Слова ў кантэксце часу* : зб. навук. прац : у 2 т. / пад агул. рэд. В. І. Іўчанкава. Мінск : БДУ, 2014. Т. 1. С. 286–293.

335. Самусевіч В. Рубрыка «Калонка рэдактара»: змястоўна-структурны і стылістычны аспекты. *Слова ў кантэксце часу* : зб. навук. прац : у 2 т. / пад агул. рэд. В. І. Іўчанкава. Мінск : БДУ, 2014. Т. 1. С. 395–408.

336. Саянова (Тумилович) Н. Колумнистика в современной белорусской прессе. *Слова ў кантэксце часу* : матэр. IV Міжнар. навук.-практ. канф., прысвеч. 90-годдзю з дня нараджэння д-ра філал. навук праф. А. І. Наркевіча (Мінск, 14–15 сак. 2019 г.). / Беларус. дзярж. ун-т ; рэдкал.: В. М. Самусевіч (адк. рэд.) і ін. Мінск : БДУ, 2019. С. 297–300.

337. Свалова М. Авторська колонка в розвитку літературної майстерності майбутніх журналістів. *Текст у масових комунікаціях: множинність інтерпретацій* : колективна монографія / гол. ред. Н. Ф. Баландіна. Харків : Експрес-книга, 2018. С. 235–270.

338. Свалова М. Колонки Татусі Бо в усеукраїнському інтернет-виданні «Орініон»: способи актуалізації соціальних проблем. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30 (69). № 2. Ч. 2. С. 129–134.

339. Свалова М. Колумністика Віталія Жежери: образ села у структурі публіцистичного тексту. *Журналістика. Філологія. Медіаосвіта* : зб. наук. праць. Полтава, 2014. С. 192–196.

340. Свалова М. Колумністика В. Жежери як репрезентант світоглядних домінант українців. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 9. С. 93–96.

341. Свалова М. Методика вивчення колумністики В. Жежери. *Світ соціальних комунікацій* : наук. журн. 2012. Т. 5. С. 127–129.

342. Свалова М. Образна система колумністики В. Жежери. *Вісник Харківського нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*. 2012. № 1027. Вип. 4. С. 150–154.

343. Свалова М. Образ села в авторських колонках Віталія Жежери. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6. № 2. С. 76–81.

344. Свалова М. «Психологія» взаємодії автор-читач у структурі авторської колонки (за матер. Ю. Андруховича й О. Гембік). *Сучасний мас-медійний простір: реалії та перспективи розвитку* : матер. II Всеукр. наук.-практ. конф. (12–13 жовтня 2016 р., м. Вінниця). Вінниця, 2016. С. 265–270.

345. Сверстюк Є. Волинь. Спогад війни. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/04/17/120773/> (дата звернення: 17.09.2013).

346. Свороб А. Авторская колонка, или право на собственное мнение. *Журналистика-2014: стан, праблемы і перспектывы* : матер. 16-й Міжнар. навук.-практ. канф. (4–5 . 2014 г., Мінск). Мінск : БДУ, 2014. Вып. 16. С. 77–79.

347. Семашко Т. Етностереотипи тактильного модусу сприйняття: динаміка становлення. *Наук. вісник Міжнар. гуман. ун-ту. Філологія*. 2015. Вип. 17 (1). С. 39–42.

348. Синоруб Г. Трансформаційні процеси в сучасній медіаіндустрії як шлях до якісної журналістики. *Кросмедіа: контент, технології, перспективи* : колективна моногр. Київ, 2017. С. 23–32.

349. Сідельник А. Книги-зозулі Тані Малярчук. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/5750> (дата звернення: 06.12.2015).
350. Славінська І. Як трудовікам знайти час на читання книжок? 2017. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/01/28/222295/> (дата звернення: 12.02.2017).
351. Словник журналіста: терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.
352. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / С. П. Бирик, Г. М. Сюта ; за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків : Фоліо, 2012. 623 с.
353. Словник фразеологізмів української мови / уклад.: В. М. Білоніженко та ін. Київ : Наукова думка, 2003. 1104 с.
354. Снопко Т. Спортивна колонка: функціональні зміни формату. *Теле- та радіожурналістика*. 2010. Вип. 9. Ч. 2. С. 146–152.
355. Сніцарчук Л. Українська преса Галичини (1919–1939 рр.) і журналістичнознавчий дискурс : монографія. Львів : НАН України, ЛННБУ ім. В. Стефаника, 2009. 416 с.
356. Сологуб Л. Поняття типології текстів у сучасній лінгвістиці. *Ученые записки Таврического нац. ун-та им. В. И. Вернадского. Серия “Филология”*. Симферополь : Таврический нац. ун-т им. В. Вернадского, 2005. Т. 18 (57). № 2. С. 364–368.
357. Список найякісніших ЗМІ очолили шість онлайн-медіа – дослідження ІМІ. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/news/spysok-najyakisnishyh-zmi-ocholyly-shist-onlajn-media-doslidzhennya-imi-i33090> (дата звернення: 20.09.2020).
358. Стеблина Н. Формат сучасної інтернет-кореспонденції (на матеріалі публікацій “Української правди”). *Діалог: медіа студії*. 2012. Вип. 15. С. 326–340.
359. Стяжкіна О. Ірині та Анні. Лист. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/126564> (дата звернення: 12.10.2017).

360. Супрун У. Два роки виконання обов'язків. 2018. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/09/5/233013/> (дата звернення: 16.10.2018).
361. Тertyчный А. Жанры периодической печати : учеб. пособие. 2-е изд. Москва : Аспект Пресс, 2002. 320 с.
362. Тertyчный А. А. Состояние и перспективы развития системы жанров российских СМИ. *Livejournal. com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/tag/зарубежная%20колумнистика> (дата обращения: 20.16.2015).
363. Тимофеева Ю. Теоретические и методологические аспекты изучения колонки редактора. *Альманах современной науки и образования*. Тамбов : Грамота, 2009. № 11 (30). Ч. 2. С. 176–179. URL: www.gramota.net/materials/1/2009/11-2/64.html (дата обращения: 17.04.2015).
364. Тимченко И. Авторская колонка в российской и американской прессе. *Научные труды СЗИУ РАНХиГС*. 2015. Т. 5. Вып. 1 (13). С. 386–391.
365. Титаренко М. Феномен публіцистики: проблема дефініцій. *Вісник Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*. 2007. Вип. 30. С. 41–50.
366. Троскот І. Чи булькнула література. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/102583> (дата звернення: 09.11.2015).
367. Трифонов Р. Метамова рефлексія в авторських колонках Віталія Жежери. *Науковий вісник Ужгородського ун-ту. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2013. Вип. 2 (30). С. 179–183.
368. Тулюлюк К. Лінгвопрагматика сенсоризмів у гендерному вимірі (на матеріалі англійськомовної прози початку ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Чернівці, 2016. 20 с.
369. Улюра Г. In my humble opinion. *ЛітАкцент*. 2015. URL: <http://litakcent.com/2015/06/04/in-my-humble-opinion/> (дата звернення: 12.04.2015).
370. Успенская (Ярцева) С. Колумнистика: проблемы жанровой идентификации. *Вестник Воронеж. гос. ун-та. Серия: Филология. Журналистика*. 2007. № 1. С. 240–244.

371. Федоренко О. Емотивно-оцінна функція демінутивів у газетній комунікації. *Стиль і текст*. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2044> (дата звернення: 10.03.2015).

372. Федорин В. За что я люблю колонки и настоящих экономистов. *Блог Владимира Федорина*. 2009. URL: <http://empedocl.livejournal.com/40224.html> (дата обращения: 17.05.2014).

373. Феллер М. Текст як модель комунікативного акту. *Нариси про текст: Теоретичні питання комунікації і тексту* / В. В. Різун, А. І. Мамалига, М. Д. Феллер. Київ : РВЦ “Київський ун-т”, 1998. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=book.index&book=14> (дата звернення: 22.12.2017).

374. Фенько Н. Интертекст авторської колонки та читацьке коло: редакторський аспект. *Діалог: медіа-студії*. 2010. Вип. 11. С. 118–129.

375. Фесянова Н. Американская колумнистика XIX века (на примере редакторской колонки Уильяма Дина Хоуэллса). *Журналистика и информационная политика в регионе: теория и практика функционирования* : материалы Всеросс. науч.-практ. конф., посвящённой 10-летию журналистского образования в г. Набережные Челны (15–16 ноября 2007 г.). Казань, 2007. С. 67–69.

376. Фесянова Н. Литературная колонка Уильяма Дина Хоуэллса в Толстом журнале конца XIX века. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2015. № 7 (49). Ч. II. С. 188–191.

377. Фєдотова Н. Урбаністична публіцистика Юрія Макарова (на матеріалі авторської колонки журналу “Український тиждень”). *Наукові записки Ін-ту журналістики*. 2014. Т. 54. С. 179–182.

378. Філоненко С. Література плюс кулінарія: формування нового жанру масового письменства. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Сер.: Філологічні науки*. 2014. Вип. 1. С. 141–151. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nzbdpufn_2014_1_19.pdf (дата звернення: 16.12.2014).

379. Харитоненко О. Життєва історія як жанр сучасної публіцистики: види, структура, особливості редагування. *Стиль і текст*. 2012. Вип. 13. С. 154–162.

380. Хилько М. Застосування методу контент-аналізу в журналістичнознавчих дослідженнях. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Журналістика*. 2014. Вип. 20. С. 29–34.

381. Хилько М. Особливості застосування філософських, загальнологічних, теоретичних методів дослідження у журналістичнознавстві. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Журналістика*. 2014. Вип. 20. С. 8–15.

382. Химка Джон-Пол. Відповідь Юрію Шимку. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/01/15/108338/> (дата звернення: 11.12.2014).

383. Хіренко О. Аналітична стаття з політичним прогнозом: традиції і новації. *Образ*. 2014. Вип. 15. С. 93–99.

384. Холод О. Медіа й теорії соціальних комунікацій : монографія. Київ : Видавничий центр ПВНЗ «Інститут реклами», 2017. 409 с.

385. Хомчак О. Авторська позиція в романах І. О. Гончарова : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.02. Херсон, 2007. 18 с.

386. Цапок О. Авторська колонка Віталія Жежери як зразок персоніфікованої публіцистики. *Вісник Черкаського ун-ту. Серія: Філологічні науки*. 2012. № 38 (251). С. 137–142.

387. Цимбал Я. Сивокінь. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/198162> (дата звернення: 15.08.2017).

388. Цвєтаєва О. Авторська колонка у сучасній американській пресі. *Світ соціальних комунікацій* : наук. журн. Київ : КиМУ, ДонНУ, 2012. Т. 5. С. 129–133.

389. Цвєтаєва О. Використання розмовної та жаргонної лексики в авторських колонках як засобу збільшення експресивності текстів (на прикладі “Газети по-

українськи”). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_sk/2010_1/files/SC110_44.pdf (дата звернення: 17.01.2017).

390. Цвєтаєва О. Жанрові особливості авторської колонки на шпальтах української періодики. *Діалог: медіа-студії*. 2009. Вип. 9. С. 107–114.

391. Цвєтаєва О. Образ автора в авторських колонках. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2011. № 1. С. 103–106.

392. Цвєтаєва О. Сучасна колумністика як складова персонального журналізму в українській та американській пресі : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Запоріжжя, 2013. 20 с.

393. Цвєтаєва О. Тематичний контент авторських колонок у структурі типового американського видання “Чикаго Сан-Таймс”. *Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки*. 2012. № 3 (30). С. 94–99.

394. Чабаненко М. Інтернет-ЗМІ як складова частина системи засобів масової інформації України : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2011. 183 с.

395. Червак Б. Відкритий лист Патріарху Святославу. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/06/25/127163/> (дата звернення: 24.07.2014).

396. Червоній А. Юрій Макаров: “Бути досвідченим журналістом і не стати циніком – практично неможливо”. *Anastacia Chervoniy blog*. 2013. URL: <http://anastasia-basilica.blogspot.com/2013/04/blog-post.html> (дата звернення: 13.10.2014).

397. Черкашина Ю. Формування жанрів спогадової літератури. *Науковий вісник Миколаївського державного ун-ту імені В. О. Сухомлинського. Сер.: Філологічні науки*. 2013. Вип. 4.11. С. 302–307.

398. Черниш А. Особливості жанрової дифузії в постмодерному тексті. *Науковий вісник Східноєвропейського національного ун-ту імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство*. 2015. № 8. С. 143–146.

399. Черновол К. Одвічна проблема українських доріг. 2018. URL: <https://vybory.pravda.com.ua/columns/2018/07/10/7149675/> (дата звернення: 10.08.2018).

400. Чонка Т. Діалог “автор – герой – читач” у творчості Володимира Набокова : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Тернопіль : Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка, 2007. 20 с.

401. Чорба О. Діалог: соціокомунікативні та дискурсивні аспекти : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03. Одеса, 2007. 16 с.

402. Чупринин С. Колумністика. *Русский журнал*. URL: <http://magazines.russ.ru/znamia/red/chupr/book/kolumn80.html> (дата обращения: 12.04.2014).

403. Шабуніна В. Засоби діалогічної організації науково-навчальних текстів технічної галузі в сучасній українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Дніпропетровськ, 2010. 25 с.

404. Шебеліст С. Авторська колонка у сучасній газетно-журнальній періодиці. *Образ*. 2009. Вип. 10. С. 39–45.

405. Шебеліст С. Авторська колонка як жанровий різновид есею. *Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія: Філологічні науки*. 2008. Вип. 17. С. 188–192.

406. Шебеліст С. Від першої особи: колумністика в сучасних українських мас-медіа. *Журналістика. Лінгвістика. Дидактика* : зб. наук. праць. Полтава, 2010. С. 343–348.

407. Шебеліст С. Динаміка трансформацій журналістських жанрів. *Текст у масових комунікаціях: множинність інтерпретацій* : колективна монографія / гол. ред. Н. Ф. Баландіна. Харків : Експрес-книга, 2018. С. 61–106.

408. Шебеліст С. Мовностилістичні новації в есеїстиці Юрія Андруховича. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 101. С. 122–124.

409. Шебеліст С. Особливості розвитку сучасної української есеїстики в системі журналістських жанрів : автореф. дис. ... канд. наук з соц. комунікацій : 27.00.04. Київ, 2009. 18 с.

410. Шебеліст С. Теоретичні аспекти жанру есею. *Слово і Час*. 2007. № 11. С. 48–56.

411. Шебеліст С. Трансформаційні процеси в системі журналістських жанрів. *Вісник Львів. ун-ту. Серія: Теле- та радіожурналістика*. 2010. Вип. 9. Ч. 1. С. 274–280.

412. Шебеліст С. Щоденникова правда Віталія Портникова. *День*. 2010. URL: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/media/shchodennikova-pravda-vitaliya-portnikova> (дата звернення: 17.02.2015).

413. Шевцова Д. Синтез журналистских жанров в колонках авторов газеты «Известия». *Проблемы массовой коммуникации: новые подходы* : матер. Всеросс. науч.-практ. конф. асп. и студ. (31 октября 2014 г., г. Воронеж). Воронеж : изд-во ВГУ, 2014. Ч. I. С. 71–72.

414. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця XX – початку XXI ст. : монографія. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2019. 580 с.

415. Шимко Ю. Відкритий лист до Володимира Кравченка – директора КІУС. 2013. URL: <https://www.istpravda.com.ua/columns/2013/01/13/108055/> (дата звернення: 18.12.2013).

416. Шинкаренко О. Чеський щоденник, або декілька миттєвих поглядів навмання: Брно. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2017/05/19/224267/> (дата звернення: 29.05.2017).

417. Шкляр В. Журналістика: умови і фактори системної трансформації. *Українське журналістикознавство*. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2388> (дата звернення: 16.20.2019).

418. Шпрінгвальд Т. Мультимедійні утворення у публіцистиці Світлани Пиркало (на матеріалі інтернет-колонки Кухня егоїста та блогу Мій світ Світлани Пиркало). *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. 2013. № 2. С. 44–47. URL: <http://www.litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/viewFile/40/40> (дата звернення: 12.09.2015).

419. Шутяк Л. Авторська колонка як зразок «нового журналізму» (на прикладі Gazeta.ua і Погляди-ТСН.ua). *Наукові записки Ін-ту журналістики*. 2013. Т. 52. (Лип.–верес.). С. 301–304.

420. Шутяк Л. «Новий журналізм» у медійному дискурсі України: генеза та жанрово-стилістичні ознаки : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.04. Дніпропетровськ, 2015. 216 с.

421. Щеглова Е. Стилистические особенности авторской колонки “Час с Овчинниковым”. *Медиалингвистика*. Вып. 3. *Речевые жанры в массмедиа* : сб. статей / под ред. Л. Р. Дускаевой ; отв. ред. Н. С. Цветова. Санкт-Петербург : С.-Петербург. гос. ун-т, Ин-т «Высш. шк. журн. и масс. коммуникаций», 2014. С. 172–175.

422. Щур М. You're in the army now: Вихідні, та хто годує армію. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/17/7078098/> (дата звернення: 12.12.2015).

423. Щур М. You're in the Army Now: Медогляд. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/7/7077093/> (дата звернення: 07.08.2015).

424. Щур М. You're in the army now: Медчастина, знов черга, в туалет – під дерево. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/18/7078193/> (дата звернення: 18.08.2015).

425. Щур М. You're in the army now: Міню патрони на гільзи. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/14/7077839/> (дата звернення: 15.08.2015).

426. Щур М. You're in the army now: Мікац, тумбочка, знову черга в їдальню. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/13/7077758/> (дата звернення: 13.08.2015).

427. Щур М. You're in the army now: підйом о 4:30, стрільби та 16 км пішки. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/25/7079047/> (дата звернення: 26.08.2015).

428. Щур М. You're in the army now: Форма, дірка, РПГ. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2015/08/12/7077598/> (дата звернення: 12.08.2015).

429. Яблонська Т. Сенсорна лексика як вербальна актуалізація понятійної сфери «чуттєве сприйняття» в сучасній українській мові. *Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка. Серія: Філологічні науки*. 2014. Вип. 35. С. 82–84.

430. Яковенко Н. Долаючи «підлі часи». URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/779> (дата звернення: 10.12.2013).

431. Якою має бути колонка для публікації в Na chasi. URL: <https://nachasi.com/to-columnists/> (дата звернення: 12.10.2018).

432. Як стати колумністом. *Детектор медіа*. 2011. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/9660/2011-05-07-yak-stati-kolumnistom/> (дата звернення: 07.10.2014).

433. Ярцева С. С. Американская колумнистика: возможна ли журналистика мнений в глобальном обществе? *Livejournal.com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/1487.html> (дата обращения: 22.05.2015).

434. Ярцева С. Эволюция колонки в зарубежной журналистике. *Livejournal.com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/1950.html> (дата обращения: 12.12.2017).

435. Ярцева С. Жанровые признаки колонки. *Вестник Воронежск. гос. ун-та. Серия: Филология. Журналистика*. Воронеж, 2011. № 1. С. 226–228.

436. Ярцева С. Колонка в американской и испанской журналистике. *Жанровая стратегия современных масс-медиа : тезисы III Всерос. науч.-практ. конф. (г. Самара 19–20 марта 2009 г.)*. Самара : Универс групп, 2009. С. 109–110.

437. Ярцева С. Колонка: старая форма, новый жанр. *Жанры СМИ: история, теория, практика : тезисы V Всерос. науч.-практ. конф. (г. Самара 17–18 марта 2011 г.)*. Самара : Порто-принт, 2011. С. 93–94.

438. Ярцева С. Колумнистика: история возникновения и перспективы развития : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : 10.01.10. Воронеж : Воронеж. гос. ун-т, 2011. 22 с.

439. Ярцева С. Личное мнение автора в колонке. *Livejournal.com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/381.html> (дата обращения: 12.12.2016).

440. Ярцева С. Роль колумнистики в различных жанровых системах зарубежной журналистики. *Livejournal.com*. URL: <http://columnizm.livejournal.com/743.html> (дата обращения: 25.10.2016).

441. Яценко А. Мовні питання в сучасному інформаційному просторі як визначальні чинники мовної ситуації в Україні. *Актуальні проблеми регіональних ЗМІ*. Запоріжжя : КПУ, 2008. Т. 3. С. 157–158.

442. Casals Carro M. La columna periodhstica: de esos embusteros dias del ego inmarchitable. 2009. URL: www.ucm.es/info/emp/Numer_06 (дата звернення: 03.03.2014).

443. Ceciliano-Jose B. Cruz. *Advanced Campus Journalism IV*. First Edition 1997. Manila : Rex Book Store, Inc., 2008. 269 p.

444. Columbia electronic Encyclopedia, Sixth Edition. Columbia University Press. URL: <http://www.answers.com/library/Columbia%20Encyclopedia-cid-1701221> (дата звернення: 14.09.2014).

445. Feature & Column Writing MCM 514. URL: www.zeepedia.com/read.php?types_of_columns_reporting-in-depth_columns_gossip_columns_feature_and_column_writing&b=74&c=22 (дата звернення: 22.05.2018).

446. Kolumne. Wikipedia: der freien Enzyklopädie. URL: <http://de.wikipedia.org/wiki/Kolumne> (дата звернення: 18.03.2014).

447. Martín-Górriz A. Curso para ser columnist. *Lecciones de Periodismo Independiente*. XI. URL: <http://www.lapaginadefinitiva.com/television/leccionespi/11.htm> (дата звернення: 06.11.2016).

448. Neuffer S. Types of Columns in Journalism. *Pen and the pad*. URL: <https://penandthepad.com/typescolumns-journalism-6048715.html> (дата звернення: 12.10.2017).

449. Pietrzak M. Odcinek, felieton, kronika – o tradycji gatunku felietonowego. *Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego*. 2009. № 65. S. 145–154.

450. Standring S. The Art of Column Writing: Insider Secrets from Art Buchwald, Dave Barry, Arianna Huffington, Pete Hamill and Other Great Columnists. 2nd edition. RRP International LLC, 2013. 268 p.

451. Twomey S. The Case of the Vanishing Columnist. *Columbia Journalism Review at Columbia University's Graduate School of Journalism*. 2005. Issue 5. September/October. URL: <http://www.cjr.org/issues/2005/5/twomey.asp> (дата звернення: 21.04.2014).

452. Webster's Third New International Dictionary, Unabridged / Merriam-Webster. 1961. URL: <http://www.merriam-webster.com/dictionary/column> (дата звернення: 15.03.2014).

ДОДАТКИ

Додаток А

**Список опублікованих праць за темою дисертації та відомості про апробацію
основних положень дисертаційної роботи**

***Публікації, що висвітлюють
основні наукові результати дисертації***

Статті в наукових фахових виданнях України

1. Гурч Л. А.* Феномен сучасної колумністики: дефінітивний підхід. *Теле- та радіожурналістика*. 2014. Вип. 13. С. 56–63.
2. Гурч Л. А. Критерії ідентифікації авторської колонки в українському медіапросторі. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2014. № 1–2 (17–18). С. 60–64.
3. Гурч Л. А. Професія колумніста в українських ЗМК. *Комунікаційні технології*. 2014. Т. 3. С. 202–207.
4. Гурч Л. А. Діалогізація авторської колонки як модель взаємодії з читачами. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2014. Вип. 39. Ч. 2. С. 619–627.
5. Гурч Л. А. Формально-змістові домінанти колумністики Юрія Макарова. *Медіапростір : зб. наук. ст. із соц. комунікацій*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. Вип. 7. С. 62–68.
6. Бурич (Гурч) Л. А. Сенсоризми як репрезентанти авторської світомоделі. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2018. Вип. 43. С. 218–226.
7. Бурич Л. А. Жанрова модифікація інтернет-колумністики (за колонками онлайн-видання «Українська правда»). *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2018. Вип. 44. С. 66–74.
8. Бурич Л. А. Авторські колонки часопису «Український тиждень»: тематично-типологічні аспекти. *Діалог: медіа-студії*. 2018. № 24. С. 142–168.

* Прізвище Гурч змінено на Бурич на підставі Свідоцтва про шлюб серія І-СГ № 252045 від 25.08.2015.

9. Бурич Л. А. Колумністика Любомира Гузара: комунікативно-прецедентний потенціал. *Теле- та радіожурналістика*. 2019. Вип. 18. С. 108–116.

10. Бурич Л. А. Формально-змістові модифікації авторських колонок (за колумністикою часопису «Український тиждень»). *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 184–190.

Статті в зарубіжних фахових виданнях

11. Гурч Л. А. Вербалізація суб'єктивізму в колумністиці Юрія Макарова. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2014. Vol. II (4). Is. 23. P. 101–104.

12. Бурич Л. А. Політична колумністика Юрія Макарова як адекват суспільно-політичних реалій. *The scientific method*. 2018. № 18. Vol. 2. S. 19–23.

***Публікації, що додатково відображають наукові результати дисертації
та засвідчують обов'язкову апробацію матеріалів дисертації***

Матеріали конференцій

13. Гурч Л. А. Експресивні активізатори в авторській колонці Юрія Макарова. *Формалізація наукового пошуку: позитивні та негативні сторони* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 27 вересня 2014 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 113–116.

14. Гурч Л. А. Суб'єктивізм як базовий атрибут колумністики. *Прогностическая функция науки как основа стратегического планирования* : сб. со статьями за матер. междунар. конф. (г. Донецк, 19 июля 2014 р.). Донецк : Науч.-инф. центр «Знание», 2014. С. 114–117.

15. Гурч Л. А. Моделі репрезентації авторського суб'єктивізму в колумністиці Юрія Макарова. *Формування обивательського мислення: значення науки* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 31 липня 2014 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

16. Гурч Л. А. Комунікативні параметри колумністики. *II Літні наукові читання* : зб. наук. публ. за матер. міжнар. конф. (м. Київ, 30 серпня 2014 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2014. С. 121–124.

17. Гурч Л. А. Засоби та прийоми діалогізації колумністичних текстів. *Плюрализм и взаимотерпимость как условия эффективного научного поиска* : зб. со статтями за матер. междунар. конф. (г. Донецьк, 18 октября 2014 р.). Донецьк : Науч.-инф. центр «Знание», 2014. С. 79–82.

18. Бурич Л. А. Метажанрові особливості колумністики в постмодерному соціокультурному дискурсі. *Сучасні орієнтири української журналістики: від теорії до практики* : зб. наук. публ. за матер. звітної наук. конф. за 2017 рік (м. Львів, 2017 р.). Львів : Простір-М, 2018. С. 134–136.

19. Бурич Л. А. Медіакритична колумністика Юрія Макарова: проблемно-змістові акценти. *Велес. Серія: Соціальні комунікації* : зб. наук. публ. за матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. «Розвиток науки у вік інформаційних технологій» (м. Київ, 29 вересня 2018 р.). Київ : Центр наукових публікацій, 2018. С. 48–55.

20. Бурич Л. А. Синкретичність колумністики (за колонками Юрія Макарова, Любомира Гузара та Ганни Маляр). *Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності* : зб. наук. публ. за матер. звітної наук. конф. за 2019 рік (м. Львів, 2019 р.). Львів : Простір-М, 2020. С. 51–52.

21. Гурч Л. А. Причини використання іншомовних слів у теле- та радіотекстах: соціолінгвістичний аспект. *Теле- та радіожурналістика*. 2011. Вип. 10. С. 221–226.

22. Гурч Л. А. Поліваріантність запозичень у медіатекстах: проблеми нормування та кодифікації. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика*. 2011. Вип. 35. С. 316–323.

23. Гурч Л. А. Комунікативно-функціональний потенціал сленгізмів у журналістському тексті. *Спецпроект: аналіз наукових досліджень*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 2013. С. 30–32.

24. Гурч Л. А. Неологізація сучасного медіатексту: бар'єри та активізатори перцептивності. *Наукові записки Інституту журналістики*: науковий збірник. Київ, 2013. Т. 53. С. 56–59. (у співавторстві).

Апробація результатів дослідження:

Основні положення та висновки дослідження апробовано на таких міжнародних, всеукраїнських та локальних звітних конференціях:

1. IX Всеукраїнському соціолінгвістичному семінарі (Львів, 4 квітня 2012 р. – очна участь – виступ з доповіддю).
2. Міжнародній науково-практичній конференції з нагоди 200-річчя першої в Східній Україні газети “Харьковский еженедельник” (Харків, 23–24 жовтня 2012 р. – очна участь – виступ з доповіддю).
3. Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасна новинна журналістика: тенденції розвитку, форми подання, суспільний резонанс” (Львів, 25–27 жовтня 2012 р. – очна участь – виступ з доповіддю).
4. VIII Міжнародній науково-практичній конференції “Спецпроект: аналіз наукових досліджень” (Дніпропетровськ, 30–31 травня 2013 р. – заочна участь – публікація доповіді).
5. II Міжнародній інтернет-конференції “Медіакартини світу: структура, семіотика, канали трансляції” (Бердянськ, 15 травня – 15 червня 2013р. – заочна участь – публікація статті).
6. X Всеукраїнському соціолінгвістичному семінарі (Львів, 5 квітня 2013 р. – очна участь – виступ з доповіддю).
7. Всеукраїнській журналістичнознавчій конференції “Громадянське суспільство і ЗМК: пошуки партнерства” (Львів, 24–26 жовтня 2013 р. – очна участь – виступ з доповіддю).
8. Scientific and Professional Conference “Ways of development in modern humanities and social science” (25–27th of July 2014, Budapest) – Міжнародна наукова конференція “Шляхи розвитку сучасних гуманітарних і соціальних наук” (Будапешт, Угорщина, 25–27 липня 2014 р. – заочна участь – публікація статті).
9. Международной конференции “Прогностическая функция науки как основа стратегического планирования” (Донецьк, 19 липня 2014 р. – заочна участь – публікація доповіді).

10. Міжнародній конференції “Формування обивательського мислення: значення науки” (Київ, 31 липня 2014 р. – заочна участь – публікація доповіді).

11. Міжнародній конференції “II Літні наукові читання” (Київ, 30 серпня 2014 р. – заочна участь – публікація доповіді).

12. Международной заочной конференции “Плюрализм и взаимотерпимость как условия эффективного научного поиска” (Донецьк, 18 жовтня 2014 р. – заочна участь – публікація доповіді).

13. Міжнародній науково-практичній конференції “Стандарти журналістики та професійної освіти в період суспільних трансформацій (до 60-річчя факультету журналістики Львівського університету)” (Львів, 23–24 квітня 2015 р. – очна участь – виступ із доповіддю).

14. Міжнародній науково-практичній конференції “Модель сучасної журналістської освіти в Україні: інноваційні практики, міжнародний досвід, перспективи розвитку” (Львів, 26–27 жовтня 2017 р. – очна участь – виступ з доповіддю, публікація доповіді).

15. IV Міжнародній конференції “Розвиток науки у вік інформаційних технологій” (Київ, 29 вересня 2018 р. – заочна участь, публікація доповіді).

16. Міжнародній науково-практичній конференції “Засоби масової інформації в умовах інформаційно-психологічної і військової агресії Російської Федерації проти України”, присвячена 90-річчю від Дня народження професора Олександри Антонівни Сербенської (Львів, 1 – 2 березня 2019 р. – очна участь, публікація доповіді).

17. Звітних науково-практичних конференціях викладачів факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (лютий 2013 р., 2014 р., 2015 р., 2016 р., 2017 р., 2019 р., 2020 р. – очна участь – виступи з доповіддю, публікація доповіді за 2019 р.).

Методологічні підходи до вивчення авторської колонки

Методологічні підходи до вивчення АК	Особливості методологічних підходів	Наукові та навчальні праці про АК, в яких застосовано певний методологічний підхід
1	2	3
Історичний / історіографічний підхід	Історичний метод передбачає вивчення колумністики в хронологічній послідовності (з моменту виникнення до етапу становлення)	Дисертація російської дослідниці С. Ярцевої “Колумністика: історія виникнення і перспективи розвитку” (2011)
Семантичний підхід	Семантичний аналіз базується на дефініційному осмисленні основних понять колумністики	І. Михайлин словник-довідник “Журналістика”, С. Абрамова “З історії слів: колумніст”
Журналістикознавчий / жанровий підхід	Жанровий вектор спрямований на розгляд жанрової належності колонки та її модифікованих форм	І. Гаврилюк “Сучасна українська колумністика: особливості розвитку”, В. Галич “Колонка як жанр”, Ю. Гордєєв “Жанровая специфика колонки в печатных СМИ”, Л. Кройчик “Основы творческой деятельности журналиста”, І. Михайлин “Жанр авторської колонки в масмедійних текстах Віталія Портникова”, С. Михайлов “Журналистика Соединенных Штатов Америки”, Л. Сасенкова “Вариативность подходов к классификации жанров в журналистике и кинокритике”, Н. Саянова “Колумнистика в современной белорусской прессе”, О. Тертичний “Жанры периодической печати”, С. Шебеліст “Авторська колонка як жанровий різновид есею”, “Динаміка трансформацій журналістських жанрів”
Літературознавчий підхід	Літературознавчий підхід зорієнтований на вивчення художньої специфіки окремих АК (виявлення літературних методів і прийомів)	М. Свалова “Образна система колумністики В. Жежери” (2012) та “Образ села в авторських колонках Віталія Жежери” (2014)

Продовження табл. Б. 1

1	2	3
Медіалінгвістичний / лінгвостилістичний підхід	Медіалінгвістичний, лінгвостилістичний аналіз ґрунтується на вивченні мови і стилю окремого колумніста	С. Шебеліст “Мовно-стилістичні новації в есеїстиці Юрія Андруховича”; К. Щеглова “Стилистические особенности авторской колонки «Час с Овчинниковым»”
Формально-змістовий підхід	Формально-змістовий підхід сконцентрований на зовнішніх (формальних) і внутрішніх (змістових) індикаторах колумністського тексту, на аналізі тематично-змістових і мовностильових особливостях	О. Ескіна “Особенности контенту колумністики іспанської письменниці Роси Монтеро” (2015), О. Цапок “Авторська колонка Віталія Жежери як зразок персоніфікованої публіцистики” (2012)
Типологічний підхід	Типологічний метод описує класифікаційні параметри авторських колонок	О. Цветаева “Авторська колонка у сучасній американській пресі” та “Тематичний контент авторських колонок у структурі типового американського видання «Чикаго Сан-Таймс»”, Сесільяно-Хосе Б. Круз “Advanced Campus Journalism” та книга “Feature & Column Writing”
Соціокультурний підхід	Соціокультурний підхід аналізує специфіку функціонування колумністики в певному соціокультурному середовищі.	Л. Лисенко “Урбаністичні сюжети в українській колумністиці: соціокультурний аспект”, Н. Федотова “Урбаністична публіцистика Юрія Макарова (на матеріалі авторської колонки журналу «Український тиждень»)”
Педагогічний підхід	Педагогічний підхід розглядає авторську колонку як навчальний матеріал. Розроблено навчально-методичні рекомендації щодо написання авторської колонки	М. Свалова “Методика вивчення колумністики В. Жежери (на матеріалі книги «Господні комарики»)” та “Авторська колонка в розвитку літературної майстерності майбутніх журналістів”, Ю. Тимофеева “Теоретические и методологические аспекты изучения колонки редактора”, Л. Нікуліна та М. Хомподоева “Текст как компонент содержания обучения иностранному языку студентов неязыковых вузов”;

Зовнішні індикатори розпізнавання АК у ЗМІ

- назва рубрики
- звичне місце розташування
- регламентований обсяг
- портрет колумніста

Внутрішні критерії ідентифікації АК

- суб'єктивна авторська позиція
- нестандартний погляд на події
- компресованість викладу
- власний почерк колумніста

Рис. Б. 1. Критерії ідентифікації авторської колонки у ЗМІ

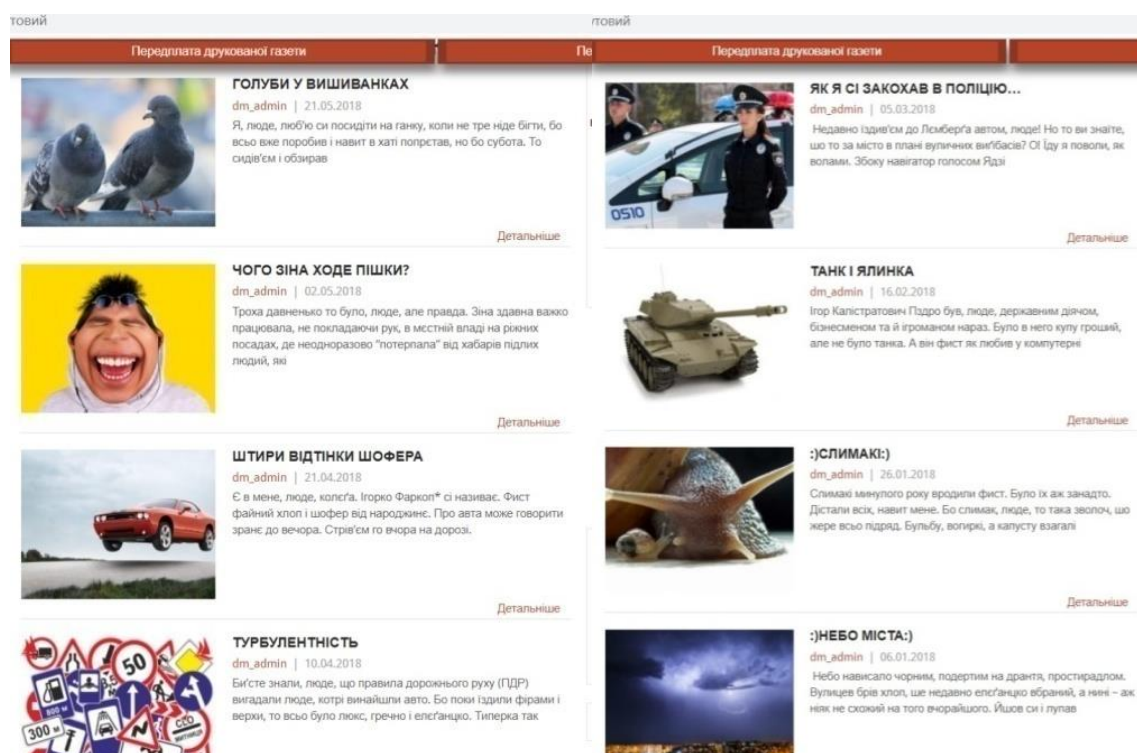

Рис. Б. 2. Тематичні світлини в АК Якова Кутового замість фото автора

Рис. Б. 3. Світлини колумністів (зліва направо – Сергій Грабовський, Віталій Портников, Павло Вольвач та Дмитро Дроздовський)

Рис. Б. 4. Світлина Діда Свирида з сайту didsvyryd-history.com.ua

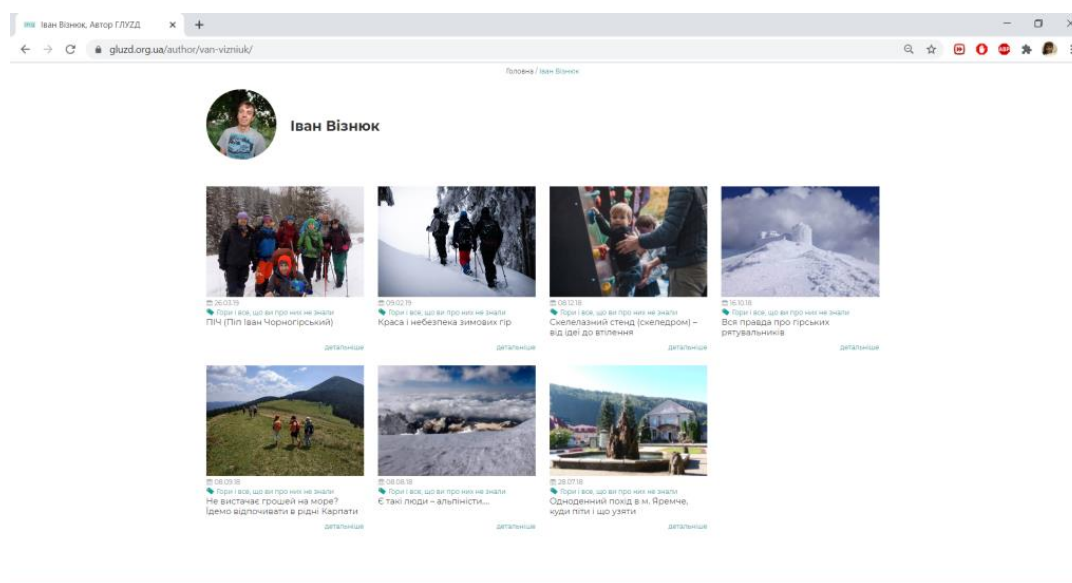

Рис. Б. 5. Скриншот із сайту «Глузд»

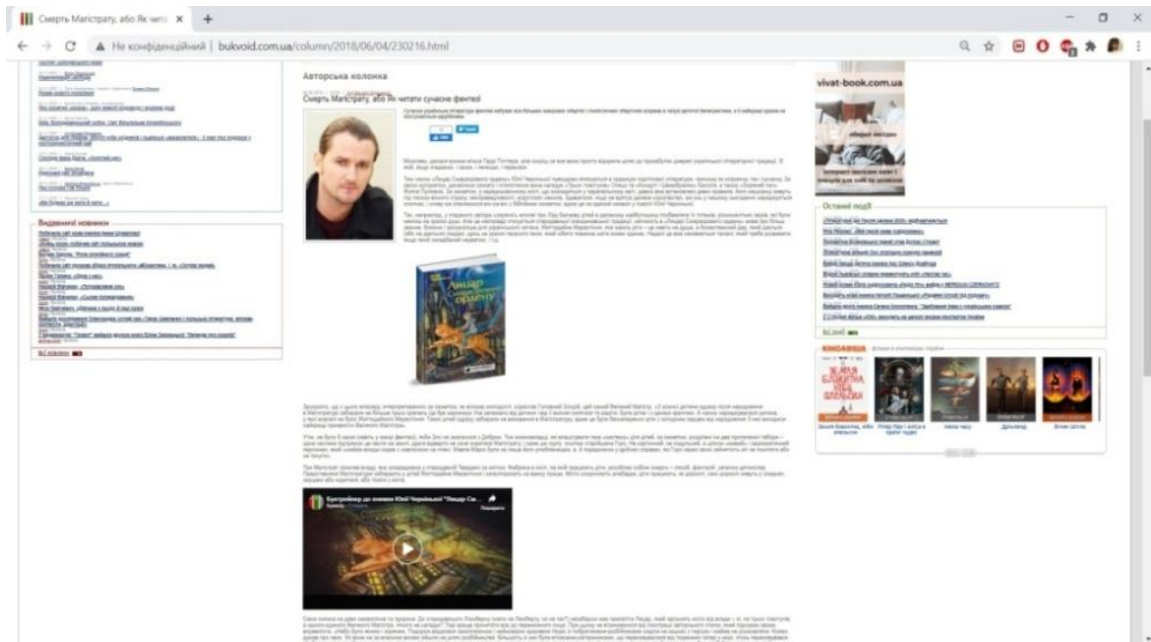

Рис. Б. 6. Скриншот із порталу “Буквоїд”

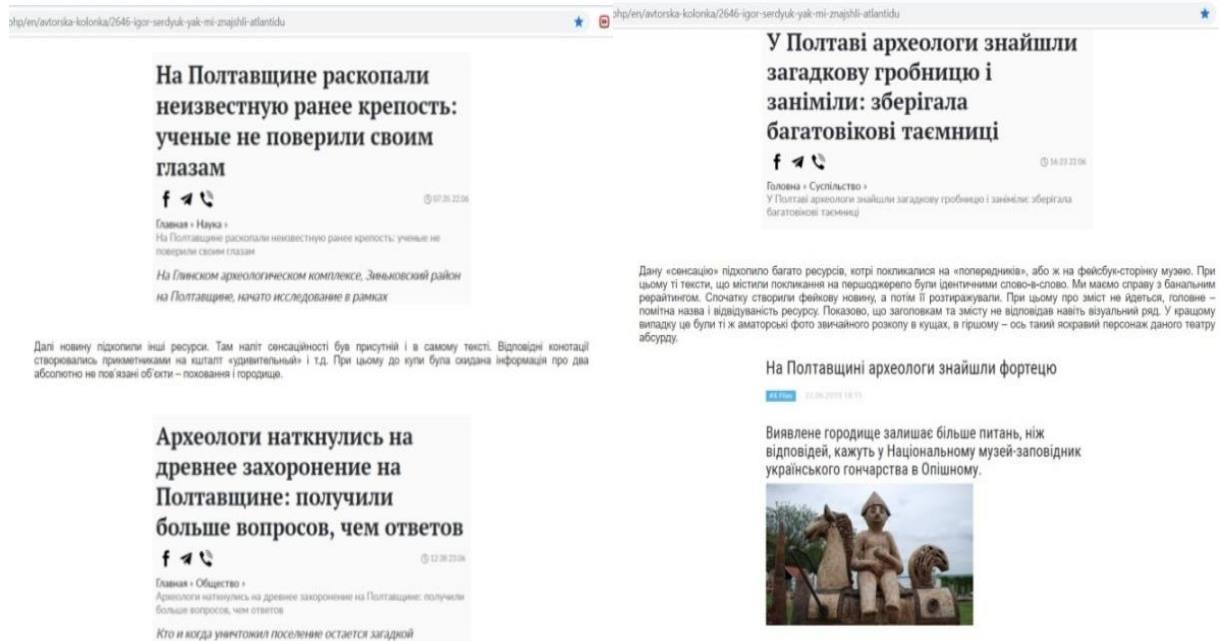

Рис. Б. 7. Скриншоти зі сайту “Historians”

Видатні колумністи України та світу

КРАЇНИ	КОЛУМНІСТИ
УКРАЇНА	Юрій Андрухович, Андрій Боднар, Йосафат Бойко, Володимир В'ятрович, Сергій Грабовський, Любомир Гузар, Дмитро Дроздовський, Ярослав Заблоцький, Оксана Забужко, Олександр Зінченко, Сергій Жадан, Віталій Жежера, Роман Кабачій, Андрій Кокотюха, Дмитро Крапивенко, Віталій Коротич, Ігор Лосєв, Тарас Лютий, Сергій Лямець, Юрій Макаров, Ганна Маляр, Валерія Печеник, Світлана Пиркало, Віталій Портников, Микола Рябчук, Євген Сверстюк, Уляна Супрун, Володимир Яворівський та інші.
ВЕЛИКОБРИТАНІЯ	Барбара Аміель, Джейні Годлі, Майкл Джексон, Лоррейн Келлі, Гелена Коббан, Роджер Коен, Мартін Люїс, Марк Стеун та інші.
США	Брет Арендс (Market Watch), Арт Бухвальд, Том Віккері, Денні Де Грасія (The Washington Times), Пол Родерік Грегорі (Forbes), Девід Денбі (The New York Times), Джон Ейвлон (Newsweek), Уолтер Керс, Енн Коултер (George, Human Events), Уолтер Ліппман, Річард Ніксон, Джозеф Олсон, Джон Рестон, Джордж Скелтон (Los Angeles Times), Томас Фрідман (The New York Times), Вільям Дін Хоуелс (Harper's New Monthly Magazine) та інші.
ФРАНЦІЯ	Раумонд Арон, Філіп Валь, Ерік Заммур, Жан-Франсуа Ревель, Ален Ремонд та інші.
НІМЕЧЧИНА	Ян Вайлер, Бастіан Зік, Володимир Камінер, Аксель Хаке, Бенц Фрідлі та інші.
ІТАЛІЯ	Марко Траваліо, Беатріс Борромео, Клаудіо Магріс та інші.
ІСПАНІЯ	Артуро Перес-Реверте, Хав'єр Маріяс, Роза Монтеро та інші.
КАНАДА	Джеффри Сімпсон, Шейла Коппс, Брет Харт, Девід Гратзер, Марк Стеун, Езра Левант, Девід Фрум, Пол Хеллайер та інші.
РОСІЯ	Олександр Агєєв («Русский журнал», «Время МН», «Газета»), Олександр Геніс, Михайло Золотоносов («Московские новости»), Олександр Меліхов («Профиль»), Андрій Немзер («Независимая газета», «Сегодня», «Время МН», «Время новостей»), Євген Попов, Леонід Радзіховський («Сегодня»), Станіслав Рассадін («Новая газета»), Євген Рейн, Лев Рубінштейн («Коммерсантъ», «Итоги», «Еженедельной журнал»), Максим Соколов («Коммерсантъ»), Катерина Співаковська («Парк Гагарина»), Віктор Шендерович та інші.
ПОЛЬЩА	Пшемислав Вітковський («Rita Baum», «Na art»), Марчін Войчеховскі («Газета Виборча») та інші.
БІЛОРУСЬ	Андрій Жвалецький, Елеонора Езерська, Сергій Канашиц, Тамара Лисицька, Інеса Плєскачевська, Тетяна Сулімова, Микола Ходасевич («СБ» і «АиФ») та інші.

Мультимедійні та візуальні елементи в колумністиці

Мультимедійні засоби	Приклад
Портрет колумніста	Портрет колумніста є базовим атрибутом АК і своєрідним способом візуалізації. Цей індикатор використовують майже всі ЗМІ, зокрема інтернет-видання “Українська правда”, “Газета по-українськи” (е-версія “Gazeta.ua”). Наприклад, портрет колумніста-письменника онлайн-видання “Gazeta.ua” Павла Вольвача.
Замість фото автора тематична світлина	Колумністи газети “Медіа Дрогобиччина” (“DrogMedia”) замість свого портрета подають тематичні світлини. Приміром, колонка Якова Кутового “Голуби у вишиванках” містить зображення голубів. Інші авторські колонки також містять тематичні фотографії.
Фотоілюстрації	Нерідко світлинами ілюструють власні колонки автори сайту “Католицький оглядач”, медіаресурсів “Глузд”. “UАргумент”, “Журнал Житомира” та “Всесвіт”. Наприклад, колумніст часопису “Журнал Житомира” Борис Дубман у колонці “Сади и парки Житомира” використовує 30 світлин.
Інфографіка, скриншоти документів	Інфографіку та скриншоти часто використовують колумністи сайту “Громада Приірпіння”, “Weche”, газети “Вгору” та рідше колумністи часопису “Всесвіт”. До прикладу, Віктор Бархоленко у матеріалі “5 документів вказують на пряму участь Федорука у знищенні лісу” унаочнює матеріал скриншотами документів.
Відео	Колумністи вебпорталу “Буквоїд” Ігор Бондар-Терещенко, сайту “Дивись.info” Ірина Пілат та видання “Главред” Андрій Кокотюха подають до тексту відео. Скажімо, Ігор Бондар-Терещенко у колонці “Смерть магістрату, або Як читати сучасне фентезі” комбінує текст, відео і фото.
Різні візуальні елементи	Фотографії та відео активно представлені на сайті телерадіокомпанії “Deutsche Welle” (колонки Оксани Забужко та Ірени Карпи). Фото, відео, інфографіку та скриншоти регулярно використовують колумністи сайту “Громада Приірпіння”, “Weche”, часопису “Всесвіт” та газети “Вгору”.

Класифікація АК за обсягом

Типи АК за обсягом	Сфера застосування
Мініколонки (до 500 слів)	видання “Gazeta.ua” (АК С. Демчука “Самі закопаємо” містить 140 слів, АК О. Швед “Обіцянка депутата” охоплює 156 вербальних одиниць); медіаресурс “Магнолія-ТВ” (АК Т. Чорновола “Чи може кухарка керувати країною?” має 255 лексем); онлайн-газета “UArgument” (АК А. Герасимчука “Про владу в Україні” (70 слів), “Про моє відношення до 9 травня” (170 лексем), “Хто винен в голодоморах в Україні?” (264 слова))
Мідіколонки (500–1000 лексем)	часопис “Український тиждень” (сайт “tyzhden.ua” (АК Ігоря Лосева “Ідентичність як процес” – 716 слів); сайт “Дивись.info” (Колонка Марти Госовської “Листи до Миколая” – 626 слів); сайт “Радіо Трек” (авторська колонка Миколи Кульчинського та Максима Розенка переважно середнього обсягу).
Максіколонки (понад 1000 вербальних одиниць)	вебпортал “Буквоїд” (обсяг колонок Богдана Смоляка коливається в межах 1000–5000 слів (приміром, текст “Дарований” має 2493 лексеми); “Всесвіт” (Юрій Ковалів “Дантові кола репресій України міжвоєнного двадцятиліття” (7426 слів); медіаресурс “Глузд” (АК Івана Візнюка “ПІЧ (Піп Іван Чорногірський)” уміщає 6343 лексеми).

Типологія авторських колонок за стилем написання

Типи АК за стилем	Стильові ознаки	Сфера актуалізації у ЗМІ
Публіцистична колонка	суспільно-політична лексика, риторичні питання, вигуки, повтори, оцінність, емоційність, експресивність та логічність викладу	Публіцистична колонка функціонує на сайтах “Буквоїд”, “Магнолія-ТВ”, “Громада Приірпіння” тощо. Наприклад, колонки Ігоря Лосєва та Сергія Грабовського у часописі “Український тиждень”, рубрика “Погляди” на сайті ТСН.
Художня колонка	образність, поєднання різних стилістичних засобів і фігур, метафоричні, експресивні та емоційно-оцінні висловлювання	Художня колонка фігурує зрідка у виданнях “Газета по-українськи” та “Медіа Дрогобиччина”, на сайтах ТРК “Deutsche Welle”. Приміром, АК письменниці Лариси Ніцой на порталі “Магнолія-ТВ”, АК Андрія Малащука “Ось прийде Годо!” у “Дзеркалі Медіа”.
Ділова колонка	нейтральна лексика, канцеляризми, штампи, складні речення, прямий порядок слів, чіткі та однозначні висловлювання, точність, офіційність і безособовість викладу	Ділова колонка характерна для часопису “Журнал Житомира”. Деякі матеріали Олександра Коцюбка містять виразні ознаки офіційно-ділового стилю. Наприклад, “Кандидат у народні депутати України у 62 виборчому окрузі за мажоритарною Александр Петрович Коцюбок”.
Конфесійна / релігійна колонка	конфесійна лексика, біблеїзми, старослов’янські, апеляція до Святого Письма урочистий тон оповіді; метафоричність, символізм.	Релігійні колонки актуалізуються на сайті “Католицький оглядач”. До прикладу, АК о. Василя Ткачука “Притча про сівача” та о. Йосафата Бойка “Що означає бути апостолом?”.
Розмовна колонка	побутова лексика, просторіччя, звертання, вигуки, вставні слова, неповні речення, емоційність і невимушеність у висловлюваннях	Розмовні колонки притаманні радіостанції “Радіо Трек”, газеті “Вгору”. Також елементи цього стилю використовують колумністи “Медіа Дрогобиччини” Яків Кутовий (“Як я сі закохав в поліцію...”) та “Gazeta.ua” Наталія Литвиненко (“Вісім годин у черзі”).
Наукова колонка	наукові терміни, спеціальна фразеологія, складні синтаксичні конструкції, іншомовні слова, аргументованість, логічність, точність та однозначність формулювань	Наукова колонка представлена на науковому історичному вебпорталі “Historians” та іноді на сайті “Католицький оглядач”. Наприклад, колонки доктора історичних наук Оксани Каліщук “Фільм “Червоний”: історична реальність сучасного кіно” та кандидата історичних наук Михайла Гаухмана “Публічна дискусія “Український націоналізм та євреї (1920–1950-х років)””: питання до теми і коментарі до дискусії”.

Типізація авторських колонок за мовою викладу

Види АК за мовою написання	Приклад ЗМІ, в яких функціонує певний вид колонок
1	2
Українськомовні колонки	<i>ЗМІ, які оприлюднюють колонки державною мовою:</i> часопис “Всесвіт”, вебпортал “Буквоїд”, сайт “Дивись.info”, “Газета по-українськи”, рівненське “Радіо Трек”, чернівецький портал “Weche”, телерадіокомпанія “Deutsche Welle”, газета “Медіа Дрогобиччина”, сайт “Громада Приірпіння”, телекомпанія “Магнолія-ТВ”, сайт “Католицький оглядач”, коломийська газета “Дзеркало media” та коломийський медіаресурс “Глузд”. <i>ЗМІ, які публікують колонки двома мовами, втім українська пріоритетна:</i> інформагенство “Уніан”, вебпортал “Historians” та інтернет-видання “Українська правда”.
Російськомовні колонки	<i>Абсолютно російськомовною є</i> колумністика журналів “Недвижимость Запорожья” і “Хочу”. <i>Російська мова написання колонок істотно переважає в</i> інтернет-виданні “Главред”, у херсонській газеті “Вгору” (понад 90 %), у часописі “Журнал Житомира” (близько 60 %) та в газеті “Одеські вісті” (приблизно 80 %). Наприклад, Петр Чернышов “Вакцина богатого человека” (“Вгору”).
Англійськомовні колонки	Англійськомовні колонки в українському медіапросторі вдалось зафіксувати лише на науковому історичному вебпорталі “Historians” (Maria Przyborowska “Selective justice”). Тут пріоритетними є українськомовні тексти, однак можна зауважити й англійськомовні, і російськомовні колонки.

Таблиця Б. 7

Класифікація колумністських текстів за авторством

Авторська (веде один автор)	Редакторська (веде редактор)	Редакційна (веде редакційний колектив)
Авторську колонку в різних ЗМІ переважно веде один автор – юрист, політолог, історик, письменник чи журналіст. Це може бути експерт у будь-якій сфері, який висвітлює персонально значущі та суспільно важливі проблеми. Наприклад, колумністи вебпорталу “Буквоїд” Андрій Кокотюха, Ігор Бондар-Терещенко, Юрій Дорошенко. Або колумніст “Українського радіо” Володимир Яворівський	Редакторські статті під рубрикою “Колонка” вміщував редактор газети “UАргумент” Анатолій Герасимчук, редактор часопису “Всесвіт” Дмитро Дроздовський, редактор часопису “Тиждень” Дмитро Крапивенко, редакторка газети “Високий Замок” Наталія Балюк. Рубрику “Колонка редактора” також мають видання “Вінницька газета” та “Волинська газета”	Редакційний колектив сайту “Дивись.info” веде спільну – тревел-колонку, в якій розповідає про цікаві локації Львівщини. Крім того, редакційні колонки іноді публікує редколегія всеукраїнського соціологічного часопису “Своє”.

Таблиця Б. 8

Види колумністських текстів за кількістю авторів

Одноосібна	Колективна
Більшість АК має одноосібного автора. Наприклад, колумністи часопису “Український тиждень” Ігор Лосєв, Сергій Грабовський, Юрій Макаров та Дмитро Крапивенко.	Колективні колонки характерні для мережевих ЗМІ. “Українська правда” “Дивись.info” (редакція сайту ділиться з читачами туристичним контентом, розповідає про відомі локації Львівщини).

Таблиця Б. 9

Типізація колонок за першістю публікації

Колонка-оригінал	Колонка-передрук
Оригінальні АК – це колонки, написані спеціально для конкретного медіаресурсу. Власне оригінальну, автентичну колумністику презентують такі медіа: телерадіокомпанія “Deutsche Welle”, газета “Одеські вісті”, рівненське “Радіо Трек”, чернівецький портал “Weche”, херсонська газета “Вгору”, сайт “Громада Приірпіння”, вебпортал “Буквоїд”, часопис “Всесвіт”, “Газета по-українськи”, коломийський медіаресурс “Глузд”, газета “Медіа Дрогобиччина” та часопис “Український тиждень”.	Передруки матеріалів з інших ЗМІ практикує редакція газет “УАргумент” і “Главред”, сайтів “Historians” і “Католицький оглядач”, часопису “Всесвіт”, “Журнал Житомира” тощо. До прикладу, 18 липня на сайті телекомпанії “Магнолія-ТВ” представлено колонку-передрук Анни Маляр “Чи є у популізму дно, або Як депутати заправда джували хімічну кастрацію”, яка 15 липня була опублікована на ТБ “Громадське”. На сайті “Дивись.info” також зауважуємо колонку Юрія Михальчишина “Похмура футурологія: обрії – 2017”, яка спочатку була оприлюднена на порталі “Форпост” під рубрикою “Політика”. Інколи АК републікують інші видання з гіперпосиланням на першоджерело друку. Найчастіше передруковують колонки “Тижня”.

Таблиця Б. 10

Колумністика вебпорталу “Буквоїд” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – культурологічна, літературна, що зумовлено тематичним спрямуванням сайту. Відповідно і колумністика вебпорталу про українську та зарубіжну літературу нішева, вузькотематична.
Жанр	Жанр – авторські колонки часто містять елементи рецензії, есею, літературно-критичної статті тощо. Публікація Юрія Дорошенка “Щоб мовчанка не стала ганьбою” з підзаголовком “Відкритий лист Дмитрові Павличку” демонструє ознаки відкритого листа. АК Ніни Головченко “Замітки експерта книжкової премії 2 («Еспресо. Вибір читачів 2019», номінація «Література для дорослих»)» формально нагадує аналітичний звіт, АК Євгена Барана “Петро” тяжіє до мемуарної оповіді, а колонка “З ворогами треба битися, а не домовлятися!” – це “відгук про фільм «Захар Беркут» (2019) за однойменним твором Івана Франка”. Елементи анотації простежуємо у колонці Василя Карп’юка “Топ-5 моїх книжок Форуму видавців – 2016”. До політичного прогнозу вдається Наталія Дев’ятко у матеріалі “Що буде з Україною?”. Її колонка-прогноз відображає імовірний розвиток подій у 2019–2020 роках. КМ Ярослава Ороса “Щире слово про Бориса Олійника” експлікує мемуарні особливості, а колонка Олександра Стусенка “Не опромінений Павличком” інтегрує ознаки літературно-критичної статті.

Таблиця Б. 10

1	2
Стиль	Стиль – публіцистичний з елементами аналітики і художньої літератури. Одні колумністи-митці використовують художню манеру письма, а другі – глибокі аналітичні роздуми переплітають з художніми методами відтворення реальності. Деякі дописувачі тяжіють до наукового викладу. Зокрема, цьому стилю надає перевагу кандидат педагогічних наук Ніна Головченко.
Обсяг	Обсяг – різний. На книжковому е-порталі явно переважають тексти великого обсягу, як-от: максіколонки Богдана Пастуха “«Тиха лірика» і сучасність” (4757 лексем) та “Поезія як «око мови»” (4098 слів). Значно рідше поширені у виданні середні публікації, приміром, колонка Андрія Кокотюхи “Культурний фронт і культурний тил” (621 слово). Найменше у часописі мініколонки. Тут можна згадати матеріал Василя Чепурного “Радійте! – філософія Мирослава Дочинця” (376 лексем) і Валентина Терлецького “Навіщо в романі притчі?” (408 слів). Деякі колумністи пишуть тексти різного обсягу, приміром колонка Богдана Смоляка “Дарований” охоплює 2494 лексеми, а “Повернення/Втеча” – 284 слова. Ігор Бондар-Терещенко пише лаконічні колонки (наприклад, “Гола правда сучукрліту” містить 503 слова, 3092 символи), а Олег Соловей “До зустрічі у Чигирині” тяжіють до великого обсягу 3252 лексеми, 18701 знак, “Небо для гордого Птаха” має 5961 слово, 35210 знаків. Загалом показник максіколонок в рази перевищує середні та малі публікації колумністів. Адже з 20 текстів за березень–липень 2019 року зафіксовано 12 максіколонок (60 %), 5 мідіколонок (25 %) і 3 мініколонки (15 %).
Візуалізація	До візуалізації КТ іноді вдається Ігор Бондар-Терещенко. Його колонка “Липовий роман про сучукрліт” містить світлину, а публікація “Смерть магістрату, або Як читати сучасне фентезі” – фото і відео. АК Юрія Дорошенка “Щоб мовчанка не стала ганьбою” доповнена скріншотом. Та все ж у колумністиці сайту мало мультимедійних засобів.
Мова	Мова – тільки українська.
Першочерговість друку	Наявні лише оригінальні колонки.

Таблиця Б. 11

Колумністика газети “Вгору” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – переважно політична, рідше – урбаністична. Колумністи видання порушують проблеми Херсону та Херсонщини загалом.
Жанр	Жанр – синкретичний, формально нагадує невеличкі роздуми, есеї. Крім того, зауважуємо на сайті колонку-вірш Анатолія Кичинського “До Дня матері”, в якій автор публікує свою поезію “В гості до мами”. Елементи інформаційних жанрів містять колонки Дементія Белого (до прикладу, “Херсонщина кормит сепаратиста из своего бюджета”).
Стиль	Стиль викладу – розмовний і публіцистичний, та найчастіше змішаний. Домінує розмовна форма викладу. Приміром, Дементий Белый “Предлагаю праздновать Новый год без мертвых хвойных деревьев”.
Обсяг	У газеті превалюють мініколонки, обсяг яких зазвичай коливається в межах 300 слів. Найменшою є колонка Анатолія Кичинського “Брехня з перших рядків...”, яка складається з 50 лексем. Також невеликим є текст колумніста “Херсон – україномовне місто?” (71 слово). Середні та великі колонки у газеті представлені поодинокі. Мідіколонку обсягом 514 лексем написав Алексей Арестович “Чего не понимают гражданские. И никто им не объясняет”. Удвічі більшою є публікація Тамари Злобіної “Як українські курорти нас втрачають” (1035 слів).
Візуалізація	АК Тамари Злобіної “Як українські курорти нас втрачають” ілюстрована 17 фотографіями. Загалом кожен текст колумніста супроводжує щонайменше одна світлина. Втім відео до колонок подають лише деякі автори. Так, Дементий Белый до матеріалів “Видео из Крыма, которое поднимает настроение” та “Це – не правоохоронці, а «мусора позорные!»” включає відео. Колонка Сергія Грабовського “Зеленський і Донбас. Треба називати речі своїми іменами” включає три світлини і діалектологічну карту України із брошури Всеволода Ганцова “Діалектична класифікація українських говорів” 1923 року.
Мова	Більшість АК викладені російською мовою (понад 90 %). Скажімо, найактивніший колумніст Дементий Белый з 71 колонки (з 29 листопада 2015 року по 11 листопада 2019 року) лише 6 написав українською (“Свідомий виборець”). Українськомовні КТ також публікує Анатолій Кичинський і Тамара Злобіна.
Першочерговість друку	Окрім оригінальних колонок, на сайті іноді наявні передруковані матеріали. Приміром, КМ Сергія Грабовського “Пристрасті за референдумом” до того була опублікована на “Радіо Свобода”.

Таблиця Б. 12

Колумністика часопису “Всесвіт” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема – культурологічна (літературна, освітня), лінгвістична, мовно-політична. Авторами є доктор філологічних наук Юрій Ковалів, головний редактор журналу «Всесвіт» Дмитро Дроздовський, літературознавець і публіцист Юрій Микитенко та інші. Оскільки “Всесвіт” – це український журнал іноземної літератури, то тут найчастіше фігурують літературні колонки.
Жанр	Жанр – синкретичний, містить вкраплення публіцистичного роздуму, портретного нарису, есею, некрологу, кіноогляду, аналітичної статті тощо.
Стиль	Стиль – публіцистичний, художньо-публіцистичний.
Обсяг	Обсяг – різний. Поет, перекладач, публіцист, мовознавець і журналіст Микола Шатилів написав для журналу 3 мініколонки та 2 мідіколонки. Однією з найменших є його колонка “Барбарство й дикунство”, яка має 243 слова. До найбільших належать колонки Юрія Микитенка “Центуріони “Всесвіту” (2450 слів) та “Досвід крові неоголошеної війни” (2251 лексеми).
Візуалізація	Майже всі колонки візуалізовані світлинами. Наприклад, колонка Віктора Сердюка “Аттіла Йожеф і натхнення Ласло Фьольдеша” має 4 фотографії. Іноді колумністи вдаються до інфографіки.
Мова	Мова – українська.
Першочерговість друку	Оригінальні колонки домінують у часописі. Так, Дмитро Дроздовський 25 жовтня оприлюднив у часописі АК “Вам телефонує забутий галицький поет...”, а 30 жовтня цю колонку передрукував сайт ZN.UA (“Дзеркало тижня”)

Таблиця Б. 13

Колумністика видання “Газета по-українськи”/Gazeta.ua (“Колонки”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема переважно буденна, лірична, соціальна. Автори колонок зазвичай описують суспільні проблеми крізь призму особистого, розповідають про події з власного життя, свідками яких вони стали нещодавно або досить давно. Колумністи інколи торкаються проблеми мови (Сергій Дзех “Поганий вчинок”) чи спорту (Сергій Димчук “Футболістище”). Наприклад, колумніст видання Віталій Жежера ділиться з читачами найсокровеннішими спогадами про пережите, по-філософськи осмислюючи звичайні життєві ситуації.
Жанр	Синкретичний жанр. Зауважуємо колонки з елементами есею, розповіді, роздуму, подорожнього нарису, нотаток чи щоденника. Приміром, колонка-розповідь Володимира Грисюка “Як кіт із собакою”.
Стиль	Колонки видання мають переважно художню, розмовну чи художньо-публіцистичну форму викладу. У художньому стилі написані деякі АК письменника Павла Вольвача, як-от: “Спільне проміння”, “Без потреби”.
Обсяг	Домінує невеликий обсяг. Газетні колумністи зазвичай пишуть тексти в межах 150–350 слів. Колонки Віталія Жежери в середньому охоплюють 300 слів. Однією з найменших є колонка Сергія Одаренка “Хороше ім’я”, яка включає 134 лексеми. На сайті “Gazeta.ua” також вдалось зафіксувати й мідіколонки Володимира Єрмоленка “Майдан як попередження” (582 слова) та Павла Вольвача “Травень” (515 слів) і “Андрій Іванович” (628 слів). Остання колонка належить до найбільших серед газетної колумністики.
Візуалізація	КТ не містять візуальних компонентів, окрім світлини автора.
Мова	Мова – українська з вкрапленнями суржику
Першочерговість друку	Колонка-оригінал

Колумністика інтернет-видання “Главред” (“Мнения”)

Критерії	Приклад
Тема	Переважає політична тема, яку висвітлюють не лише українські, а й іноземні оглядачі. Власну думку щодо зовнішньополітичних відносин Росії та України висловила російська політологиня Лілія Шевцова у колонці “Нужно возратить и отомстить: удравший "младший брат" Киев сводит Кремль с ума”. В політичній площині колумністи часто актуалізують мовні, воєнні, культурологічні чи історичні проблеми. Політичним проблемам присвячує свої колонки Віталій Портников. А от спортивну тему актуалізує спортивний оглядач Олексій Рижков.
Жанр	Жанр – синкретичний, нагадує форму коментарю, проблемної статті, есею, публіцистичного роздуму тощо.
Стиль	Стиль – публіцистичний, зокрема аналітико-публіцистичний. Зовні це показово демонструють проблемні заголовки, наприклад, АК Віталія Портникова “Чому Росії на руку перемир’я на Донбасі”.
Обсяг	Обсяг – різний. Домінують мідіколонки (700–900 слів). Рідше представлені у виданні мініколонки. До найменших належить колонка Тараса Чорновола “Про ниття всіякої наволочі щодо проведення параду”, яка складається з 186 слів.
Візуалізація	Деякі публікації оглядачів доповнені візуальною та аудіовізуальною інформацією. КМ письменника Андрія Кокотюхи “Почему в Харькове победил Кернес, а не здравый смысл” містить відео і фото. Публікація історика Володимира В’ятровича “Погром гуманітарної сфери: як влада ставить культуру «до стінки»” доповнена світлиною з національною символікою та порівняльною таблицею скорочень на деякі державні програми у царині освіти, культури й науки.
Мова	У “Главреді” суттєво переважає російська мова. Більше 90 % авторських колонок російськомовні. До прикладу, колонки Віталія Портникова. Українськомовні колонки ведуть А. Кокотюха та І. Карпа.
Першочерговість друку	Окрім оригінальних текстів, на сайті газети зауважуємо републіковані матеріали з інших джерел. АК Віталія Портникова “Логика оккупанта: почему Путин два десятилетия не уходит из власти” спеціально написана для “Радіо Свобода”, а потім оприлюднена у “Главреді”. А АК Ірени Карпи “Моральный фиговый листочек, або Про що мовчить автор закону про матюки” згодом передрукували на порталі “Rent marketers”.

Таблиця Б. 15

Колумністика медіаресурсу “Глузд” (“Авторські колонки”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема – різна: гірська (Іван Візнюк), літературна (Марія Мочернюк), лірична (Яна Букреева), подорожня або туристична.
Жанр	Колонки мають форму есе, розповіді, поради, резюме тощо. Скажімо, деякі ознаки подорожніх записок чи нотаток має АК Михайла Масика “З Коломиї в Австралію: як і чому?”.
Стиль	Публіцистична манера викладу з елементами розмовного чи наукового стилів. Зауважуємо тексти з перевагою публіцистичного стилю.
Обсяг	Різний. Так, Марія Мочернюк пише невеличкі тексти. Наприклад: “Нора Робертс “І зайде сонце” – сімейна сага, що змушує кров холонуту” (203 слова). Іван Візнюк переважно тяжіє до написання максіколонки. Винятком є публікації “Є такі люди – альпіністи...” та “Вся правда про гірських рятувальників”, які мають середній обсяг. Авторські колонки Яни Букреевої стандартної довжини, крім великого матеріалу “Поза зоною досяжності”.
Візуалізація	Колумністика “Глузду” максимально ілюстрована фотографіями. Наприклад, Іван Візнюк у колонках “Краса і небезпека зимових гір” і “Скелелазний стенд (скеледром) – від ідеї до втілення” використовує по 7 світлин.
Мова	Українська
Першість друку	Колонки-оригінали

Таблиця Б. 16

Колумністика сайту “Громада Приірпіння” (“Колумністи”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – урбаністична, політична, соціальна, екологічна, правова, побутова, комунальна, кулінарна. Екологічну тему порушують такі колумністи сайту, як: Віктор Бархоленко “Ми маємо жити в зеленій та екологічно чистій Бучі”, Інна Грищенко “Чому винищують ліси, якими пишаються мешканці Ірпеня?” та Богдан Мельничук “В Ірпені рубають курган Вільха Чорна”, “Знищення Ірпеня: загроза вирубки кургану Вільха чорна”. Соціальну тему висвітлює Олена Жежера “Бучанські погорільці оселились в Гостомелі”, Богдан Мельничук “Як діти виживають в дитсадках: на борщ буряків не було цілий місяць” та Ірина Влашук “Чому бучанські діти у дитсадку не достойні належного харчування”.
Жанр	Жанр – аналітичні статті, кореспонденція, фоторепортаж, коментар.
Стиль	Стиль – публіцистичний. Домінують аналітичні матеріали.
Обсяг	Обсяг – різний. На сайті переважають невеликі тексти колумністів. Адже з 30 розглянутих матеріалів 14 мініколонки, 9 максіколонки і 7 мідіколонки. Найменшою є колонка прокурора Ірпеня, радника юстиції Мирослава Пацкана “Організатори антимайдану: прокуратура шукає докази та свідчення” (85 слів). Максимальною є колонка Олени Жежери “Чому Ляшко дав зелене світло на вирубку лісів в Україні?” (1810 лексем) та середньою колонка Ірини Влашук “Чому у садочках Бучі пропала гаряча вода?” (561 слово).

Продовження табл. Б. 16

1	2
Візуалізація	Візуалізація – максимальна, охоплює фото, відео, інфографіку та скріншоти. АК Олени Жежери “Хто винуватий і що робити: незаконне будівництво в лісі біля Кампи” містить портрет автора, 2 відео, 4 фото. Також візуалізована світлинами, скріншотами з Фейсбуку й архівними документами колонка Віктора Бархоленка “Ліс повернули громаді: чому у влади Бучі істерія?”.
Мова	Українська
Першість друку	Колонки-оригінали.

Таблиця Б. 17

Колумністика сайту “Дивись.info” (“Колонки”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – різноманітна. Виявлено такі види тематичних колонок: – політична (канд. політ. наук Оксана Дашаківська “Від виборів до виборів: досвід, який набуваємо, та роль громадянського суспільства у цьому”); – історична (історик Іван Хома “Перші «совети» в Галичині: коли і хто такі?”); – культурологічна (літературна критикиня і перекладачка Госовська Марта “Магія музики: LvivMozArt повертає класику до життя”); – журналістська (регіональний представник ІМІ Ігор Феценко “Роботизація журналістики: вже зараз роботи можуть наповнювати 70 % новинної стрічки”, “Що означає запровадження акредитації в ЛМР?”); – соціологічна (соціологиня Наталія Зайцева-Чіпак «Соціологічні рейтинги та що за ними стоїть»); – юридична (співзасновник та партнер юридичної компанії Amigo Partners Ігор Маркевич “Закон про мову: відповіді на очевидні питання”, юрисконсульт департаменту корпоративного права та інтелектуальної власності Марта Сарвас “Колонка юриста: що дає новий Закон «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»”); – медична (акушер-гінеколог Вальдемар Надіжко “Що варто знати про епідуральну анестезію: львівський лікар акушер-гінеколог розвінчує міфи про знечуження пологів”); – психічна, психологічна (практикуючий гештальт-психотерапевт Анна Мозгова “Чому про вашу дієту краще розповісти психотерапевту або Розлади харчової поведінки”, “Колонка психотерапевта: Гармонійні сімейні стосунки – які вони?”); – економічна (підприємець Ігор Попович “Кластер – центральний будівельний блок сучасної економіки”); – екологічна (голова правління ГО “Наука, Розвідка, Видобування” Ірина Супрун “Чим загрожує екологічна катастрофа в Стебнику”); – енергетична (голова Незалежної профспілки гірників України Михайло Волинець “Енергетична криза в Україні: що ми маємо і що нас чекає?”); – урбаністична (громадська діячка Наталія Лаврецька-Тимчій “Місто бар’єрів: Львів недоступний для людей з інвалідністю”).
Жанр	Жанр – синкретичний, комбінує ознаки таких жанрів, як: коментар, есе, порада, життєва історія, сповідь тощо.

Продовження табл. Б. 17

1	2
Стиль	Стиль – публіцистичний (аналітико-публіцистичний і художньо-публіцистичний). До того ж спостерігаємо вкраплення розмовного і художнього стилю.
Обсяг	Обсяг – різний. Найчастіше фіксуємо колонки середнього обсягу, зрідка – великого і ще рідше – малого. Наприклад, АК Христини Гоголь до Дня вихователя та дошкільних працівників “Вихователі важливі, бо не тільки вчать застібати гудзики і шнуруватись” складається з 621 слова.
Візуалізація	Візуалізація – помірна: зазвичай світлини, а іноді відео. Так, колонка Марти Госовської “Різдво у Львові: Хрусти, верета, цвіклі, дідух і вушка” вміщає 5 фотографій, включно з фоновою світлиною. А колонка Ірини Пілат “Львів’янка у Нігерії: Різдво у спекотній країні” охоплює 4 фото і 1 відео.
Мова	Мова – українська.
Першочерговість друку	Оригінал і дуже рідко передрук. Домінують оригінальні матеріали колумністів. Також зауважуємо колонку-передрук Юрія Михальчишина “Похмура футурологія: обрії – 2017”, спеціально написану для сайту “Форпост”, відтак републіковану на порталі “Дивись.info”.

Таблиця Б. 18

Колумністика часопису “Журнал Житомира” (“Авторская колонка”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – політична, соціальна, спортивна, культурна, соціальна, історична, урбаністична, юридична, екологічна. Домінує політична тема, адже більшість колумністів часопису є місцевими депутатами районних чи обласних рад Житомира. Для прикладу, політична колонка депутата Миколи Чередніка “Дострокові вибори – шанс перемогти стару систему”. Окрім політичних колонок, дехто з авторів торкається інших тем. Зокрема Александр Коцюбко висвітлює спортивні, культурні чи кулінарні питання. Приміром, “Самое вкусное блюдо Кавказа. Видео”. Журналістську тему порушує Дмитро Сінченко у тексті “Джинсова свобода, або чи знають виборці правду про місцеву владу завдяки ЗМІ?”. Історія Житомира представлена в колонках історика, краєзнавця Бориса Дубмана (“История Житомира. Дом Раковского”).
Жанр	Жанр – синкретичний. Багато АК вбирають ознаки таких жанрів офіційно-ділового стилю, як: заява, звернення, автобіографія, звіт, характеристика тощо. Так, біографічні дані про автора розміщені у колонці “Александр Коцюбко – кандидат в депутаты Верховного Совета Украины по 62 избирательному округу” та “Кандидат у народні депутати України по 62 виборчому округу по мажоритарці Олександр Петрович Коцюбко”. Деякі тексти колумніста синкрезують особливості мовленнєвих жанрів, наприклад, колонка-привітання “Поздравление с Пасхой. Видео”. До речі, інформативні за суттю матеріали Олександра Коцюбка “Депутати Житомирської обласної ради” та “Депутати

1	2
	Житомирської міської ради” важко ідентифікувати із жанром колонки, бо у них відсутня позиція колумніста, а лише наведено перелік депутатів без авторського осмислення. Аналітичні колонки статейного та розслідувального типу пише Дмитро Сінченко, зокрема: “Чиї паї: що спільного у резонансних історій із землею у Кіровоградській області”, “Кропивницький: як розтринькати бюджетні гроші на «утримання» заможних містян”, “Якість нафтопродуктів: хто і чому безкарно продає «бодягу»”, “Благоустрій чи «розпил»?”, “Про «бодягу» і «мачмалу», або Що не так з українським пальним” (2488 слів). Окрім перелічених жанрів, колумністика часопису зрідка вбирає елементи замітки, поради чи коментарю.
Стиль	Стиль – офіційно-діловий, публіцистичний. В офіційно-діловому стилі веде колонки Олександр Коцюбко, приміром, “Передвиборча програма Коцюбка Олександра Петровича. Відео”. У публіцистичному стилі дописує аналітичні статті Дмитро Сінченко. Щоправда, деякі АК містять вкраплення ділового стилю. Змішаний стиль (публіцистичний з офіційно-діловим) іноді практикує депутат Богунської районної ради Житомира Микола Череднік “Незаконне рішення виконкому має бути скасованим”.
Обсяг	Обсяг – гнучкий, коливається від 20 слів до 8000 тисяч слів. Найменшою є відеоклонка Олександра Коцюбки “Поздравление с Пасхой. Видео”, яка охоплює 24 слова. Мініклонка Миколи Чередніка “Про вибори” має 208 слів. Найбільша колонка часопису “Прогулка по Киевской улице” Бориса Дубмана становить близько 8 тис. слів (7943 лексеми). До максіколонок належить і АК “Прогулка по Большой Бердичевской” (4986 лексем). Та загалом превалюють колумністські тексти середнього обсягу.
Візуалізація	Візуалізація – максимальна, включає портрет автора, світлини, відео, фрагменти карт, фотокопії та скриншоти документів. Надзвичайно велика кількість фотоілюстрацій представлена у колонках Бориса Дубмана “Сады и парки Житомира” – 30 світлин, “Прогулка по Михайловской” – 22 фото, “Бернардинский монастырь и костел в Житомире” – 15 фото. Відеофрагменти до власних колонок регулярно долучає Олександр Коцюбко, наприклад, “Мої маленькі патріоти”.
Мова	Мова викладу – російська (приблизно 60 %) і українська (близько 40 %). Скажімо, найактивніший колумніст Олександр Коцюбко написав 143 авторські колонки, з яких 43 (30 %) українською мовою та 100 (70 %) – російською. Українською мовою ведуть дописи Микола Череднік та Дмитро Сінченко.
Першочерговість друку	Оригінал і передрук. Колумністи зазвичай оприлюднюють свіжі матеріали, які часом передрукують на інших ресурсах. Так, колонку “Друзям – усе, а ворогам – закон” за 01.08.2017 р. Микола Череднік через день оприлюднив у блозі на інформаційно-аналітичному порталі Житомирщини “Вголос.zt”.

Колумністика сайту “Католицький оглядач” (“Колонки”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – переважно релігійна, морально-філософська, зрідка – освітня, подорожня, архітектурна, політична чи соціальна, але актуалізована в релігійно-суспільному контексті. Автори розмірковують над моральними категоріями “любов”, “віра”, “надія”, “терпіння”, описують релігійні та сатанинські свята, говорять про пологи й аборти, народження дитини та її вбивство в утробі. Досить часто колумністи порушують гендерне питання з позиції законодавчої, морально-духовної чи суспільної.
Жанр	Жанр – синкретичний. Авторські колонки вбирають у себе особливості і публіцистичних, і наукових, і розмовних, і конфесійних жанрів. На сайті зауважуємо такі жанрові модифікації колумністики: - колонка-притча (о. Василь Ткачук “Притча про сівача”); - колонка-проповідь (о. Бойко Йосафат “Для кого і для чого прийшов Христос?”); - колонка-спогад (о. Барабаш Віталій “Мамине”); - колонка-кореспонденція (Мельник Володимир “Богослужіння націй: щоб усі спаслися”); - колонка-життєва історія (о. Василь Ткачук “Свічка”); - колонка-відкритий лист (Олександр Січ “Nemo dat quod non habet (Ніхто не дає те, чого не має) – Відкритий лист владіці Борису (Гудзяку)”); - колонка-есе (Мельник Володимир “Чому Бог допускає страждання людини, зокрема, своїх послідовників?” і Христина Кутнів “Мій погляд на християнську любов”); - колонка-портретний нарис (Володимир Мельник “Святий єпископ-хірург”); - колонка-дебати (Олександр Січ “Дебати навколо релігійної ідентичності Українського католицького університету”); - колонка-діалог (Роман Івасів “Патріарх Святослав і майбутнє України”); - колонка-дискусія (Володимир Мельник “Любов – істинне та спасення вчення і канон (дискусія православного священика з католицьким мирянином)”); - колонка-спростування (о. Орест-Дмитро Вільчинський “Про «різдвяні» фейки” та “Міф про духовну Україну та бездуховний Захід”); - колонка-звернення (о. Юстин Бойко “Керівництво музею ігнорує рішення про присвоєння імені Климентія Шептицького Музею народної архітектури та побуту у Львові”). Окрім того, з елементами подорожнього нарису написані АК о. Ореста-Дмитра Вільчинського про паломництво до Люрду, які складаються із семи частин. Колумніст ділиться враженнями від побаченого, намагаючись у художньо-публіцистичному стилі відтворити магію духовного дійства.

Продовження табл. Б. 19

1	2
Стиль	Стиль – конфесійний, публіцистичний, науковий і розмовний. Оскільки більшість колумністів порталу є релігійними діячами (священниками, богословами), то зміст їхніх колонок має виразне конфесійне спрямування. <i>Конфесійний стиль</i> притаманний деяким релігійним колонкам о. Йосафата Бойка (“Що означає бути апостолом?”). У <i>публіцистичному стилі</i> викладені тексти філософа, публіциста та релігієзнавця Ігоря Загребельного (“Українське християнство і виклики малого народу”). У <i>науковому стилі</i> дописує статті політолог, юрист Віктор Мельник “Ватикан як носій суверенітету у сучасній системі міжнародного права”. <i>Розмовним стилем</i> характеризуються колонки о. Василя Ткачука “Доню...” та о. Ореста-Дмитра Вільчинського “Житіє парафіяльне з гумором...”. Остання публікація пронизана гумористичною тональністю, містить багато діалектів та інших маркерів означеного стилю.
Обсяг	Обсяг – різний, коливається від 200 до 4200 слів. Пріоритетними є мідіколонки (приміром, колумністський текст Ігоря Загребельного “Гендер: підступна багатозначність” має 576 лексем). Найбільшу колонку написав Віктор Мельник “Правове поле Ватикану як ознака міжнародно-правової суб’єктності”, обсяг якої 4145 слів. Найменша колонка Букіна Сергія “Привласнити, але не вкрати” містить 201 лексичну одиницю.
Візуалізація	Візуалізація – світлини. Замість портрета колумніста на початку колонки представлені інші фото. Лише у відеокolonці отця Йосафата Бойка “Різдвяне привітання ПКМ на тему трьох цінностей від тайнства Різдва” подано портрет автора та вітальне відео. А в КМ о. Ореста-Дмитра Вільчинського “Паломництво в Люрд (частина перша)” зауважуємо 5 світлин.
Мова	Мова колонок – тільки українська.
Першочерговість друку	Першість друку – оригінал. Утім трапляються і передруковані тексти колумністів. Наприклад, колонка-передрук Олександра Січа “Секуляризм в Українському католицькому університеті” (09.08.2016 р.) спершу опублікована у Crisis Magaine (23.09.2015 р.) під англomовною назвою «Secularism at the Ukrainian Catholic University».

Таблиця Б. 20

Колумністика сайту “Магнолія-ТВ” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – політична та юридична. Колумністи здебільшого висвітлюють політико-правові питання, в контексті яких розглядають воєнні чи мовні проблеми.
Жанр	У виданні переважають колонки коментарного типу. Колонки-коментарі здебільшого пишуть політичні та юридичні експерти, а учасники АТО та переселенці з Донецька тяжіють до есеїстичної форми викладу.
Стиль	Стиль – публіцистичний, домінує аналітико-публіцистичний підстиль, заголовки колонок переважно проблемні та інформативні.

Продовження табл. Б. 20

1	2
Обсяг	Обсяг АК у середньому становить 200 слів. Винятком є колонка-передрук Анни Маляр “Чи є у популізму дно, або Як депутати запроваджували хімічну кастрацію”, яка складається з 1491 лексеми. Найменша колонка А. Кокотюхи “Чому компартію і все пов’язане з СРСР треба було визнати поза законом?” містить 102 лексеми. Незначного розміру тексти Володимира Фесенка “Ситуація стосовно злочинів на Майдані дуже неоднозначна” (105 слів) та О. Якубіна “Про обстріли українськими військовими мирних кварталів Донбасу” (106 лексем). Серед мідіколонок є публікація Тараса Чорновола “Напад на наші кораблі – це не інцидент і провокація, а фактично війна!” кількістю 588 слів.
Візуалізація	Окрім портрета автора, в колонках не зауважуємо візуальних маркерів. Колонки не ілюстровані світлинами чи іншими візуальними елементами.
Мова	Українська
Першочерговість друку	Колонки-оригінали та колонки-передруки. Деякі матеріали Анни Маляр передруковані з інших джерел. Так, АК “Чи є у популізму дно, або Як депутати запроваджували хімічну кастрацію” вперше опублікована на сайті телеканалу “Громадське”. А текст “Чи містять “плівки Саакашвілі” докази злочину?” спочатку оприлюднило видання “Українська правда”.

Таблиця Б. 21

Газета “Медіа Дрогобиччина” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема – воєнна, політична, кулінарна, побутова.
Жанр	Жанр – синкретичний. Приміром, гумористичні тексти Якова Кутового “Не вкради!”, “Їзда”, “Ксьондз” формально схожі на фейлетон, колонка “Рецепт паски від Олени Білас-Березової” – на кулінарний рецепт, а публікація Івана Савицького “Шостій хвилі мобілізації присвячується” – на пораду.
Стиль	Стиль – публіцистичний, художній і розмовний. Яків Кутовий зазвичай пише свої матеріали в розмовній або в художній манері з гумористичною тональністю. Розмовні колонки автора “Як я сі закохав в поліцію...” та “Голуби у вишиванках” вирізняють прості речення, незакінчені фрази, пряма мова, діалоги, діалектизми та інші емоційно-експресивні висловлювання.
Обсяг	Обсяг – різний. Переважають мідіколонки. Порівняно часто зауважуємо тексти малого обсягу та найрідше – великого. Колонки Якова Кутового у середньому охоплюють 500 слів. Наприклад, “Жити – не вмерти” – 572 слова, “Турбулентність” – 453 лексеми. Найменша колонка (“Рецепт паски від Олени Білас-Березової”) має 264 слова. Найбільша колонка (“Шостій хвилі мобілізації присвячується”) – 1387 лексем.
Візуалізація	Візуалізація слабо виражена. Замість портрета колумніста подано фото. У колонці Марії Кульчицької “Благодійному проекту «митці – воїнам» – рік!” використано 4 світлини.
Мова	Мова – українська.
Першість друку	Колонка-оригінал. Іноді оприлюднені колонки Яків Кутовий озвучує на радіо.

Таблиця Б. 22

Колумністика газети “Одеські вісті” (“Колонки ОВ”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема – різна: соціальна, урбаністична, морально-філософська, освітня, аграрна, економічна, соціальна, метеорологічна, політична.
Жанр	Жанр – синкретичний, вбирає елементи інших жанрових форм, зокрема: коментарю, есе, статті, роздуму, розповіді, спогаду, життєвої історії.
Стиль	Стиль – публіцистичний, часто з елементами розмовного.
Обсяг	Обсяг – різний: малий і середній. Колонок великого обсягу не виявлено.
Візуалізація	Візуалізація – поодинокі (портрет автора). Лише деякі колонки містять світлини, причому замість фотографії колумніста. Наприклад, публікація Тетяни Корнілової “Твое-мое для самых маленьких” ілюстрована світлиною з двома дітками замість авторського портрета.
Мова	Мова – українська і російська. Пріоритетними є російськомовні колонки (приблизно 80%). Зауважмо, що зі 120 представлених на сайті матеріалів лише 22 україномовні. Дехто з колумністів, зокрема Віктор Мамонтов, пише колонки і російською, і українською мовами, але з явною перевагою російської. Українськомовні тексти пише Марія Шевчук (“Неконфіденційна інформація”).
Першочерговість друку	Колонка-оригінал.

Таблиця Б. 23

Колумністика “Радіо Трек” (Авторська колонка Миколи Кульчинського та Максима Розенка)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – переважно урбаністична, стосується культурних, медичних, екологічних і політичних подій Рівного. Колумністи розмірковують про сесію міської ради, про засмічення території, про медичні послуги, про музеї, про життя ув’язнених тощо.
Жанр	Жанр – синкретичний. З огляду на специфіку радіо жанрова форма колумністики базується передовсім на діалогічних формах мовлення, утворюючи такі модифікації радіоколонки: колонка-бесіда, колонка-інтерв’ю, колонка-розповідь, колонка-діалог.
Стиль	Стиль – розмовний і публіцистичний. Авторські колонки здебільшого вбирають у себе ознаки розмовного та публіцистичного стилів. Розмовна тональність суттєво домінує, що, ймовірно, пов’язано з особливостями радійного мовлення.
Обсяг	Обсяг. Із 20 розглянутих колонок 14 – стандартного обсягу (70 %), 5 – мініколонок (25 %) і лише 1 – максіколонка (5%). Однією з найбільших є публікація М. Кульчинського “Те кляте PROZZORO: Бабинська сільрада оскандалилися аж до Австрії” (1170 лексем). Найменша колонка М. Розенка “Білий налив продавали за 60 грн/кг на базарі в м. Рівне” становить 154 слова.

Продовження табл. Б.23

1	2
Візуалізація	Авторські колонки М. Кульчинського та М. Розенка насичені візуальною та аудіовізуальною інформацією. <i>Колонки з фотографіями.</i> Найбільше зображень зауважуємо у колонці “«Мельцер і дівчата», – як виявили німецький бордель в м. Рівне (22 ФОТО)”. Навіть у мінітекстах є 12 світлин (наприклад, “Як Єврогрант «закопав» улюбленого Стоматолога м. Рівне (ФОНТАН)”. <i>Колонки з відео.</i> Публікація М. Кульчинського “Проповідник у масці має магазин із горілкою в Рівному?” (ФОТО/ВІДЕО) містить 3 відео. <i>Колонки з аудіо.</i> Колумністський матеріал Максима Розенка “Лебединку просили в оренду – за 1 грн. – на один день у Рівному” (ФОТО/АУДІО) дає змогу читачам безпосередньо прослухати розмову.
Мова	Мова написання колонок – українська. Російську використовують лише для передачі прямої мови персонажа колонки.
Першочерговість відтворення	Колонка-оригінал

Таблиця Б. 24

Колумністика сайту ТРК “Deutsche Welle” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
Тема	Тема – різна: воєнна, політична, соціальна, культурологічна, мовна, філософська, психологічна. Полемічною тональністю вирізняють такі авторські колонки на мовну тематику: “Лариса Денисенко: Членкиня і психологиня, або Слова, від яких розриває” та “Наталка Сняданко: Мовне питання та інші проблеми, приречені на невчасність”.
Жанр	Жанр – синкретичний, комбінує елементи таких журналістських жанрів: нотатки, спогад, есе, публіцистичний роздум, життєва історія. Найчастіше КТ мають форму публіцистичного роздуму чи есею, як-от: “Юрій Андрухович: Той самий каверн”, “Наталка Сняданко: Неминуче зло”. Деякі АК тяжіють до спогадів і життєвих історій, як-от: “Катерина Бабкіна: Як мені подарували Святого Миколая”.
Стиль	Стиль – публіцистичний. Домінує художньо-публіцистична манера викладу, оскільки колумністами “Deutsche Welle” є видатні українські та зарубіжні письменники. Скажімо, у колонці “Олександр Ірванець: 27, або Ровесники Незалежності” у художньо-публіцистичній формі змальовано соціальний портрет однолітків Незалежної України.
Обсяг	Обсяг – різний: середній (домінантний) і великий. Мініколонок не виявлено. Однією з найбільших на сайті є колонка “Оксана Забужко: У війни – жіноче обличчя”, яка охоплює 2222 слова. А мідіколонка “Лариса Денисенко: Говорити не «по поняттям»” має 710 лексем.
Візуалізація	Візуалізація – світлини і відео. Фото колумніста і 2 відео фіксуємо у тексті “Олександр Ірванець: Вакації та вакансії”, 3 відео та портрет автора у колонці “Ірена Карпа: Батьківські збори по-французьки” та 4 відео і світлину у матеріалі “Ірена Карпа: Булінг у школі – що робити батькам?”.
Мова	Українська
Першочерговість відтворення	Колонка-оригінал

Колумністика сайту “Historians” (“Авторська колонка”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – історична, культурологічна (літературна, освітня), політична. Оскільки “Historians” є науковим історичним вебпорталом, то представлені на ньому колонки здебільшого історичного спрямування.
Жанр	Жанр – модифікований, вибирає ознаки таких жанрових форм, як: наукова стаття, тези, рецензія, огляд, публіцистичний роздум, бесіда, есей, спогади, мемуари, історичний і портретний нарис, історичний і літературний портрет. Дуже часто інтернет-колонки синкрезують елементи спогадів чи мемуарів, історичного портрета чи портретного нарису. Приміром: Андрій Портнов “Згадуючи Віктора Дудка”, Ігор Гирич “Мої згадки про Ісаєвича”, Віктор Остапчук “Мій земляк Ярослав Ісаєвич”, Данило Ільницький “Бодя Солч”, Гіроакі Куромія “Спогади про Луганськ” (1992–1993)”. Наведемо для прикладу ще такі контаміновані форми АК: колонка-есеї Володимира Маслійчука “Безперспективна втеча (післяархівний есей)”, колонка-коментар Михайла Гаухмана “Чому варто підтримати музей історичних коштовностей України?” та колонка-подорожні записки Сергія Савченка “Країна навколо міста (подорожні записки) 2014–2015”.
Стиль	Стиль – публіцистичний і науковий (науково-популярний підстиль). У публіцистичному стилі написана колонка Андрія Слесаренка “VI Міжнародна ісламознавча школа (30 червня – 5 липня 2017 р.). Нотатки учасника”. Більшість авторських колонок вдало комбінують дві стильові сфери – наукову і публіцистичну. Скажімо, колонка Наталі Лаас “Американські «регіональні студії» про Україну та Росію: сучасна наукова імперія?” синкрезує елементи і наукового, і публіцистичного стилів. Вчені-історики (Михайло Гаухман, Оксана Калішук, Андрій Портнов, Александр Алмазов, Сергій Сєряков та інші.
Обсяг	Обсяг – різний. Пріоритетними є мідіколонки, приміром, публікація Володимира Маслійчука “Бути французом” охоплює 614 лексем. Найбільша колонка Михайла Гаухмана “Перший ювілей Historians.in.ua. Ч. 2. Прикмети історичних фобій” складається з 4049 слів.
Візуалізація	Візуалізація колонок – фото і відео. Колумністи сайту досить часто вдаються до візуалізації власних текстів. До прикладу, публікація Ігоря Сердюка “Як ми знайшли Антлантиду” вміщає кілька скриншотів новин з інтернет-ЗМІ. Колонка Михайла Гаухмана “Нація з історією: спостереження над історичними образами в творах масової культури” включає 5 відеороликів, а колонка-огляд колумніста “Блиск і факти, скандали та поради Євгенія Понасенкова: Ч. 2” ілюстрована 11 фотографіями і 2 картами.
Мова	Мова – українська, російська та англійська. Переважають тексти українською мовою. Іноді колумністи презентують власні колонки двома мовами. Для прикладу, Гіроакі Куромія 19 березня 2016 року опублікував на сайті українськомовну колонку “Павел Губарев як «Малорос»”, а наступного дня оприлюднив ту ж колонку в англomовному варіанті “Pavel Gubarev as a “Little Russian””. Відносно часто зауважуємо на сайті російськомовні матеріали колумністів (Владимир Поляков “Третья турецкая война – топонимическая!”).

Продовження табл. Б. 25

1	2
Першочерговість друку	Першочерговість друку – оригінал і передрук. Авторську колонку Андрія Портнова “Роздуми на проспекті Бандери” спочатку опубліковано англійською мовою на сайті “OpenDemocracy”. Також статтю Марілуїзе Бег “Україна – камінь випробування для Європи” уперше оприлюднено німецькою мовою під назвою “Die Ukraine – Prüfstein für Europa” у Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Таблиця Б. 26

**Колумністика газети “UАргумент”
 (“Авторська колонка Анатолія Герасимчука”)**

Критерії	Приклад
Тема	Тема – політична. Будь-які питання – воєнні, мовні та історичні – автор висвітлює у політичній площині.
Жанр	Жанр – синкретичний. Зауважуємо різножанрові моделі колонок: колонка-звернення, колонка-лист, колонка-стаття, колонка-реакція та інші.
Стиль	Стиль – публіцистичний (риторичні запитання, звернення, оклики).
Обсяг	Обсяг – різний, однак домінують мініколонки. Зі 141 проаналізованого тексту 99 колонок малого обсягу (70 %), 31 – середнього (22 %), 11 – великого (8 %). Найменша колонка Анатолія Герасимчука “Про владу в Україні” має 70 слів, найбільша “О какой Руси писал Гоголь?” – 6728 слів.
Візуалізація	Деякі колонки візуалізовані світлинами (“О какой Руси писал Гоголь?” – 4 фото), а інколи інфографікою (“Вопрос к «русскому миру»” – 2 карти 1 фото).
Мова	Мова – українська та російська. АК Анатолія Герасимчука характеризуються різними мовами викладу. Пріоритетна російська. Зі 100 колонок лише 22 написані українською.
Першочерговість друку	Першість відтворення – колонка-оригінал. Великі за обсягом колонки автор готував на основі інших матеріалів.

Таблиця Б. 27

Колумністика чернівецького порталу “Weche” (“Колонки”)

Критерії	Приклад
1	2
Тема	Тема – урбаністична, туристична, культурологічна, соціальна тощо. Колумніст сайту Андрій Тужиков часто порушує урбаністичну тему. Приміром: “Інститут міста: як ми могли б контролювати ситуацію”, “Чому в Чернівцях не може з’явитись креативний кластер?”, “Як Чернівці втрачають культурні простори і хто за ними стоїть?”.
Жанр	Жанр – модифікований, синкретизує елементи публіцистичного роздуму, есею, огляду, розповіді, подорожнього нарису.
Стиль	Стиль – публіцистичний, деякі АК мають розмовну форму викладу.

Продовження табл. Б. 27

1	2
Обсяг	Обсяг – різний. Домінують мідіколонки. За 2016–2019 роки зафіксовано 11 мідіколонок, 5 максіколонок та 2 мініколонок. Найбільшу колонку написав Sasha Boole “Про гастролі на край світу Або чого варто повчитися в ісландців?”, яка охоплює 2297 слів. Найменшу – Андрій Тужиков “Монополія на насилля”, яка містить 368 слів.
Візуалізація	Візуалізація – максимальна, включає відео, фото, графіку та скриншоти. Колонки не мають портрета колумніста. Колонка Андрія Тужикова “Культ їжі та речей: чому ми облажались з тортом?” включає два відео і скриншот фонові світлина. Також скриншотом доповнена інша АК: “Чому у Чернівцях не працює краудфандинг?”.
Мова	Мова – українська.
Першочерговість друку	Оригінали

Таблиця В. 1

Типологічні моделі колумністики “Тижня.ua” та “Української правди”

Критерій поділу	Види АК
За тематичною домінантою	політична, майданна, революційна, воєнна, медіакритична, мовна (лінгвістична), культурологічна (літературна, мистецька (арт-колумністика), освітня), економічна, соціальна, історична, юридична (правова), спортивна, медична, побутова, релігійна, філософська, міфологічна, мережева, подорожня (туристична або тревел-колумністика), гастрономічна, екологічна, урбаністична, аксіологічна, археологічна тощо
За кількістю порушених тем	монотематичні та політематичні колонки
За стилем написання	художня, публіцистична, наукова, розмовна, конфесійна, офіційно-ділова та епістолярна
За мовою викладу	українськомовні та російськомовні колонки
За першоджерелом публікації	колонка-оригінал і колонка-передрук
За обсягом	мініколонка, мідіколонка і максіколонка
За візуальним компонентом	1. Колонка з фотозображенням. 2. Колонка з відеозображенням. 3. Колонка з інфографікою. 4. Мультимедійна колонка
За жанровою формою	колонка-огляд, колонка-коментар, колонка-есеї, колонка-фейлетон, колонка-репортаж, колонка-стаття, колонка-рецензія, колонка-портрет (політичний, історичний і літературний), колонка-щоденник, колонка-мемуари, колонка-нотатки, колонка-нарис, колонка-казка, колонка-інтерв'ю, колонка-звіт, колонка-кореспонденція, колонка-роздум, колонка-спогад, колонка-сповідь, колонка-порада, колонка-бесіда, колонка-звернення, колонка-відповідь, колонка-розповідь, колонка-передбачення (політичний прогноз), колонка-лист, колонка-спростування, колонка-апологія, колонка-проповідь, колонка-лекція, колонка-привітання

Таблиця В. 2

Типологія АК за першоджерелом публікації (за колумністикою “Тижня”)

Вид колонки	Приклад
Колонка-оригінал	Колумністика “Тижня” здебільшого є автентичною, оригінальною, оскільки представлені у часописі АК Сергія Грабовського, Ігоря Лосєва, Юрія Макарова, Тараса Лютого, Едварда Лукаса, Дениса Казанського та інших колумністів написані спеціально для тижневика. Наприклад, у № 8 (588) від 21 лютого 2019 р. є колонки Ігоря Лосєва “Акценти Януковича чи Кремля?”, Дмитра Крапивенка “Визначити координати”, Юрія Макарова “П’ять років свободи”, Алли Лазаревої “Свобода парадоксів”, Едварда Лукаса “Канада рулить”, Пітера Залмаєва “Реаліті-шоу в Мюнхені”, Тараса Лютого “Хмільні практики”. У цьому ж номері видання свої колонки презентували Ріхард Герцінгер “Ознаки безпорадності”, Мішель В’свйорка “Чим забезпечено успіх фейків” та ОНУХ “Миймо руки”.
Колонка-передрук	АК Едварда Лукаса “Театр одного актора” спершу була опублікована у № 52 (632) від 25 грудня 2019 р., а наступного дня (26 грудня) її оприлюднила газета “Високий Замок” у рубриці “Блоги”. КТ Олени Максименко “«Кіборги» – початок нового епосу” (2017) передрукував “UAinfo” буквально через три дні після появи на вебпорталі “Тиждень.ua”. Крім того, статтю Константина Скоркіна “Голод як фактор сепаратизму” (2014) оприлюднили сайти “Еспресо”, “UAinfo”, “Третя українська республіка”. Також на сайтах проєктів “Третя українська республіка” і “Аргумент” можна ознайомитись з передрукованими колонками Юрія Макарова, щоправда, в російськомовній версії.

Таблиця В. 3

Типи АК за першістю публікації в інтернет-виданні “Українська правда”

Вид колонки	Приклад з інтернет-видання “Українська правда”
1	2
Колонка-оригінал (першодрук)	Колонка-оригінал домінує в інтернет-виданні. Наприклад, колонки Андрія Пишного “Call of Duty” (2014), Катерини Клавдієвої “Міф про відсутність роботи” (2018), Віталія Скальського “Як Гетьман воєнний стан запроваджував” (2018), Володимира Дубровського “Час «євро реалізму»” (2018), Михайла Соколова “Руйнування земельних міфів, або Манна небесна скасовується” (2019), Олени Коробкової “Карантинні заходи, або Як заощаджують українці під час пандемії?” (2020).

Продовження табл. В. 3

1	2
Колонка-передрук	Колонка-передрук представлена переважно на сайті “Історичної правди” та рідше “Європейської правди”. Приміром, стаття Крістіана Крелла “(Не)святий Мартін: неймовірна історія головного конкурента Ангели Меркель” (2017) спочатку надруковано на сайті IPG. Колонка Давіда Баташвілі “День кремлівської пропаганди: чому російсько-грузинська війна почалася 7, а не 8 серпня” (2018) вперше оприлюднено на порталі “Грузия-online”, а потім републіковано за згодою автора. Матеріал кандидата історичних наук Віталія Скальського “Карна експедиція проти української книжки” (2019) опублікована за згодою автора сайту “Ділова столиця”. АК Бориса Гудзяка “Пасха Парижа – від смерті до життя” (2019) передрукована з facebook-сторінки владики Бориса Гудзяка. Також сайт ІІІ републікує текст Тараса Шамайди “Про Голодомор, громадянську свідомість, Зеленського і Муму” (2019) із фейсбук-сторінки автора.

Таблиця В. 4

**Типологія АК за мовою викладу
(за часописом “Український тиждень”)**

Види АК	Приклад
Українськомовні колонки	Українська мова викладу є домінантною і, по суті, єдиною в часописі. Усі колонки, навіть іноземних оглядачів, оприлюднені у виданні державною мовою. Наприклад, АК Ігоря Лосева “Про аматорство у політиці” (2013), “Дивний кордон” (2014), “Виграти час” (2015), “Реінтеграція” (2016), “Ідентичність як процес” (2019), “Змарнований ресурс” (2020) та Едварда Лукаса “Забуті дисиденти” (2014), “Кібероборона” (2016), “Хакери проти правди” (2017), “Нова зброя Путіна” (2018), “Різні перспективи” (2020).
Російськомовні колонки	Російськомовні колонки вміщує лише електронна версія видання. За аналізований період лише Валерій Панюшкін передрукував із сайту “Snob.ru” свою російськомовну колонку “О вреде законов” (2013). Також на порталі “Тиждень.ua” за 2010 рік вдалось зафіксувати російськомовні колонки Андрія Гордієнка “Патриотическое воспитание украинской молодежи” та Валерії Новодворської “Жестокая посадка”.

Типологія АК за мовою викладу в “Українській правді”

Види АК	Приклад
Українськомовні колонки	Українськомовні колонки превалюють в онлайн-ресурсі, займаючи 80–85 % від усього колумністського контенту. Найбільше колонок державною мовою фіксуємо на “Історичній правді” (орієнтовно 90 %), дещо менше на сайті “Українська правда. Життя” (приблизно 70–75 %) та найменше на порталі “Економічна правда” (майже 64 %). Дехто з білінгвальних колумністів практикує написання колонок двома мовами по чергову. Скажімо, Борис Бахтєєв за 2013–2014 роки опублікував 31 колонку, з них 23 (74 %) українськомовні, а саме: “Куди йдемо ми за Кремлем?”, “Обережно: ейфорія!”, “Перетворити ворога на опонента”, “Дещо про філософію ВР”, “Кому війна, кому – привід для самореклами”, “Президентські теледебати й мовне питання”, “Корупція й десоветизація”). Упродовж 2020 року зауважуємо багато україномовних колонок. Це АК Мирослава Мариновича “Народе мій, до тебе вже не верну?” (2020), Віктора Бобиренка “Українська ментальність та політтехнології” (2020) та Максима Стіхи “Він був лицарем української мови. Пам’яті Олександра Пономарева” (2020).
Російськомовні колонки	<i>Найбільше російськомовних текстів на сайті “Економічна правда” (орієнтовно 30 %).</i> Наприклад, АК Владислави Рутицької “Мала приватизація почалася. Що далі?” (2018), Володимира Гриця “Електрика для військових в зоні АТО? Ні, не чули. А навіщо?” (2018) та Андрія Яворського “Як штучний інтелект допомагає боротися з COVID-19 і не тільки” (2020). На вебпорталі “Українська правда. Життя” відсоток російськомовних колонок дещо нижчий (приблизно 25 %). Для прикладу, за вересень 2018 року 4 колонки з 14 російськомовні. На сайті “Історична правда” суттєво домінують україномовні тексти (майже 90 %). Винятком є передруки або фрагменти книг, відтворені мовою оригіналу. Для прикладу, репліку доктора історичних наук, голови ради Асоціації дослідників Голодоморів Василя Марочка ІІ опублікувала російською мовою під назвою “«Русскій міръ» у Феодосії: заборона слова про Голодомор” (2015). Деякі АК Бориса Бахтєєва відтворені російською мовою, а саме: “Україна-1991 і Крим-2014: порівнянню не підлягає”, “Одинадцять вересня Володимира Путіна”, “Коли Росія видасть Януковича?”, “Голосування на дому – нервово, але не таємно”, “Путін і велич”).

Типологія АК за обсягом у часописі “Український тиждень”

Тип колонки	Приклад з часопису “Український тиждень”
Мініколонка	NB! Мініколонки інколи фігурують на сайті “Тиждень.ua”. Формально невеликими можна вважати колонки, які в середньому становлять 100–500 слів, 20–50 рядків, 900–2000 символів. Скажімо, текст Валерії Бурлакової “Міліція з народом” (2013) охоплює 205 лексем, 1189 символів, 20 рядків, а лінгвістичний матеріал “Язик не повертається” (2013) – 21 рядок, 232 слова та 1301 символ. Удвічі більшим є КМ Ольга Ворожбит “«Нелюдські» труднощі перекладу” (2014), де застосовано 454 слова та 2812 символів на 43 рядках. Колонка-спогад Олександра Михельсона “Найяскравіші спогади” (2014) вміщує 262 лексеми і 1311 символів. Також невелика за обсягом колонка-погляд Наталі Петринської “На Майдані з’явилися бабка Параска і баба Палажка” (2013) складається з 311 слів та 1942 знаків.
Мідіколонка	NB! Мідіколонки є пріоритетними у друкованій та електронній версіях видання. Стандартна колонка часопису “Тиждень” дорівнює одній шпальті та приблизно коливається від 4 до 6 тисяч знаків, від 500 до 1000 слів, від 60 до 100 рядків. Розгляньмо для прикладу № 25 (501) тижневика за 22 червня 2017 р. Тож найменша колонка Ігоря Лосєва “У кривому дзеркалі господаря Кремля” скомпонована з 574 слів, 3920 символів і 64 рядків. Найбільша 72-рядкова колонка Едварда Лукаса “Державник не для всіх” містить 701 лексему і 4228 знаків. Аграрна колонка Юрія Макарова “Ох, земелько, свята земелько!” має 69 рядків, 665 лексем і 4159 символів. У КМ Павла Вольвача “Прогулянки з відлунням” на 67 рядках вміщено 679 слів і 4146 знаків. Приблизно таку ж кількість слів (688) і символів (4499) використовує ОНУХ у 70-рядковій арт-колонці “Насолода мистецтвом”. А в № 29 (557) журналу від 19 липня 2018 року АК Едварда Лукаса “І що тепер?” охоплює 650 слів, 80 рядків, 4243 символів. КТ Юрія Макарова “Біля розбитого казана” складається з 688 лексем, 4169 знаків і 77 рядків. а ОНУХа “Вище товариство” – з 803 слів, 4891 символів, 97 рядків.
Максіколонка	NB! Великі за обсягом колонки переважно функціонують в електронному форматі часопису та зазвичай мають понад 1000 слів і коливаються від 8000 до 20000 знаків. Так, АК Ігоря Лосєва «Добрі слідчі» (2018) складається з 1337 лексем, 8372 знаків і 130 рядків, матеріал “Генеральська записка” з 1581 слова і 10261 символу, а текст “Акценти Януковича чи Кремля?” (2019) містить 1151 лексему і 7001 знак. Бізнесмен Володимир Поперешнюк у матеріалі “Чому в Польщі вийшло? Нотатки бізнесмена” (2015) на 175 рядках вжив 1600 лексем і 10217 символів. Освітня колонка Кирила Галушка “Корисна бездіяльність” (2013) має 2374 слова, 14090 знаків та 202 рядки. Сергій Грабовський в іронічно забарвленому тексті “Чорти на вістрі голки від Леоніда Кравчука” (2014) використав 1529 слів, а символів – 10084. Публікація Дениса Казанського “По той бік блокади” (2017) включає 1346 слів, 8273 знаків і 127 рядків.

Типи АК за обсягом (за колумністикою “Української правди”)

Типи АК	Приклад з інтернет-видання “Українська правда”
Мініколонка	NB! Мініколонки найрідше представлені у виданні. Їх межі переважно сягають від 200 до 500 лексем. Наприклад, КТ Юлії Шилової “П’ять головних гріхів українських інтернет-магазинів” (2015) містить 254 слова, Миколи Скиби “До тих, хто не на Майдані” (2013) – 256 лексем, Олексія Зволинського “Що страшніше: корупція чи безробіття” (2016) – 352 вербальні одиниці, Василя Микитюка “Добрі справи дарують 5 років життя – нейробіолог” (2018) – 432 лексеми.
Мідіколонка	NB! Мідіколонки є домінантними у виданні. Їх обсяг коливається від 500 до 1000 слів. Приміром, АК Дениса Гурака “Три помилки хайтек-інноваторів, або Як вийти на ринок глобальних інвестицій” (2018) містять 539 лексем, Девіда Саттера “Трамп чи Байден: хто з них більш готовий протистояти Росії?” (2018) – 541 слово, Олександра Бутка “Бліді копії: чому в Україні не працює система патентування” (2018) – 680 лексем, Віктора Кобилянського “Три варіанти, як скасувати мораторій” (2018) – 773 вербальні одиниці, Тараса Стецьківа “Потреба політичного лідерства” (2014) – 844 лексеми.
Максіколонка	NB! Максіколонки займають приблизно четвертину онлайн-колумністики. Обсяг цих текстів становить понад 1000 слів. Для прикладу, АК Сергія Козьякова “Конкурс до Антикорупційного суду – це відповідь усім оракулам «зради»” (2018) охоплює 1170 лексем, а Тетяни Острікової “Дотації аграріям – платимо тим, кому не можна не заплатити” (2018) – 1362 слова, Вікторії Лавренюк “Різні наслідки смерті” (2017) – 1452 лексеми, Миколи Скиби “1 вересня. Відкритий урок для МОН” (2018) – 1660 слів, Тамари Злобіної “Про український секс, заборони і фестиваль у Львові” (2016) – 1699 вербальних одиниць, Володимира Єфименка “Каламутні води ринку зброї в Україні” (2017) – 1810 лексем, Олександри Устінової “Куратор 100 мільярдів. Хто очолить Національну службу здоров’я” (2018) – 2017 слів

Види АК за візуальним компонентом (на прикладі сайту “Тижень.ua”)

Види колонок	Приклад зі ЗМІ
Колонка з фотозображенням	Алла Лазарева у статті “Привид Третньої світової” (2015) подала обкладинку популярного французького тижневика “Nouvel Observateur”. “Чи почалася Третя світова війна?”. Обкладинку газети “Донецька республіка” з портретом лідера сепаратистів – Олександром Захарченком виставив Денис Казанський у е-колонці “Фатальні Мінські угоди” (2017). Ілюстрацію з книжки з портретом Гео Шкурупія представляє Ярина Цимбал у тексті “Хроніка короля футуропрерій” (2018). Тревел-колонка Єлизавети Гончарової “Подивіться, що в нас цікавого” (2017) містить 5 світлин з туристичними цікавинками. Три світлини з поваленням пам’ятника Леніну демонструє Василь Чепурний у матеріалі “Як Ленін упав у Чернігові” (2014). Також 3 фотографії супроводжує політичний текст Романа Мотичака “Мовчання ягнят” (2014). У АК Ольги Ковалевської “Геополітика Степана Рудницького” зафіксовано лиш один фотопортрет видатного українського вченого, історика, географа, геополітика та картографа. Текст “Зацементована пам’ять” проілюстрований 13 світлинами, з них 6 надгробків, 4 хрести і 3 пам’ятники. Візуально насиченою є АК “Маркери незалежності”, адже фотоінформацію з пам’ятниками видатних постатей України актуалізують 23 зображення.
Колонка з відеозображенням	Олена Білозерська у медійній колонці “Про «рубку зелені» Ургантом і національну самоповагу” (2013) репрезентує 1 відео, а в судовій колонці “Довічне ув’язнення без доказів вини” (2013) – два. Кіномистецькі публікації Катерини Барабаш “Кіно без запаху” (2013) і “Неоперабельне «Арго»” (2013) теж урізноманітнені відеофільмами. Майданна колонка Богдана Буткевича “Кривава неділя” (2013) доповнена відеороликом із сутичками на Майдані. Відео з барикадами продемонстровано в тексті Валерії Бурлакової “Ілюзія барикад. Між п’ятиметровими фортифікаціями залишились «стежки» для ворогів Майдану” (2013). Колонку Єлизавети Гончарової “І вам вітання, пане президенте!” (2017) поживавлює відео активіста з Бахмута Сергія Фисуна.
Колонка з інфографікою	Автор колонки “Небезпечний дуалізм” (2017) Юрій Лапаєв у матеріалі про злочинну діяльність наводить цифрові дані в 3 таблицях: <i>ТОП-10 за кількістю скоєних злочинів у 2016 р. (за даними Numbeo.com)</i> , <i>ТОП-10 за кількістю зброї на 100 тис. населення у 2016 р.</i> , <i>Десять країн із найбільшою кількістю загиблих через застосування зброї на 100 тис. населення.</i>
Мультимедійна колонка	Журналіст Денис Казанський у матеріалі “Атака перевертнів” (2017) виставляє на порталі “Тижня” 2 відео і 1 фото з Арсеном Аваковим та Юрієм Голубаном. Текст Валерії Бурлакової “Вчорашні герої” (2015) komponує різні знакові системи: вербальну (текст), візуальну (фото) й аудіовізуальну (відео). Для унаочнення воєнно-політичних подій авторка-гранатометниця подає 5 світлин і 4 відео.

Типи АК за візуальним компонентом (за виданням “Українська правда”)

Види колонок	Приклад з інтернет-видання
1	2
Колонка з фотозображенням	До фотоілюстрацій неодноразово вдавався тодішній редактор “Економічної правди” Сергій Лямець. Так, у колонці “Бюджет України в дефолті?” (2013) він подає 1 фото, а в публікації “Чому корупція на митниці незнищенна” (2014) – 4 світлини. Крім того, 2 фотознімки “Економічної правди” містить текст Алекса Ліссітси “Аграрний порядок денний” (2014), а матеріал “Євроінтеграційна істерика” (2014) – фото tsn.ua та unian.net. Також до візуалізації тяжіє головний редактор сайту “Історична правда” Вахтанг Кіпіані. В АК “Пробач, Гіє! Сьогодні ми могли б святкувати 50-тиріччя журналіста Георгія Гонгадзе” (2019) використано 3 ілюстрації, зокрема скриншот з “УП”. Колумніст-екскурсовод Дмитро Стембковський у матеріалі “«Мій дід був підпільником у Києві і підривав міст через Дніпро»” (2013) подає 6 фотографій, де є світлини діда Вадима та баби Надії по батьковій лінії та діда Василя і баби Уляни по лінії мами. Окрім родинних світлин, текст візуалізований німецькою аерофотозйомкою Києва та пропагандистським плакатом з Дніпропетровського історичного музею, де “Кобзар веде радянські війська звільняти Україну від німців”. Анна Восточная в матеріалі “Школьные реалии Донбасса: национализация, украинский язык, «сдайте на телевизор»” (2019) використовує 10 світлин.
Колонка з відеозображенням	Відео можна зафіксувати у АК Любомира Гузара “Журналістика – це спосіб життя” (2015) та “Моральні авторитети” (2015).
Колонка з інфографікою	КТ Віталія Нахмановича “Чому ми програли Майдан?” (2019) містить 8 інфографічних матеріалів, Олега Пілата “Чому українці оформлюють ділянки 1–3 роки, і як це виправити” (2016) – 2 інфографіки, Сергія Кіяшка “Слово на мільйон” (2020) – 3 інфографіки, Олексія Павленка “Рік відсутності Росії на горизонті” (2016) с 3 графічні зображення з цифровими даними, Олександра Домбровського “Чи потрібна Україні «зелена» енергетика” (2016) – 1 інфографіку і три таблиці, Дмитра Денкова “Вугільні дотації: хто і скільки” (2014) – 2 таблиці, карту АТО і документ, Віктора Козюка “Чи готова українська економіка до «кількісного пом’якшення»” (2020) – 2 інфографічні матеріали.

1	2
Мультимедійна колонка	Мультимедійним контентом відзначаються АК Олександри Устінової, як-от: “5 тисяч доларів за життя онкохворої дитини в «ОХМАТДИТі»” (2018) – відео і 2 фото; “Сердечні справи” в Інституті серця. Хто і як заробляє на інфарктах в Україні” (2018) – 3 світлини, відео і скриншот із сайту Благодійного фонду “Серце на долоні”. Володимир Макар у публікації “Скільки можна клювати аграріїв?” (2013) застосовує 2 таблиці і фото, а в матеріалі “«Подарунок» під ялинку: село без ПДВ” (2013) – 2 світлини і таблицю. Історик і публіцист Олександр Зінченко у колонці “Польща може не виконувати угоди з Україною?” (2019) подає 3 ілюстрації, 1 скриншот та 1 інфографічний матеріал, запозичений з Українського інституту національної пам’яті. Журналіст, краєзнавець Ірина Пустиннікова в АК “Schola Militaria-2019. Як реконструктори повернули Кам’янець у XVII ст. ФОТО. ВІДЕО” (2019) використовує 7 авторських фотоілюстрацій та 2 відео.

Таблиця В. 10

Типи АК за стилем написання в “Українській правді”

Вид колонок	Приклад
1	2
Публіцистична	Публіцистична колонка є доміантною в інтернет-виданні. Публіцистичну манеру письма використовує політичний оглядач Віктор Мороз, член Співки журналістів Юрій Радченко та адвокат Віталій Тертиця. Цьому стилю надають перевагу журналісти, історики чи мовознавці. Наприклад, АК журналістів-істориків Олександра Зінченка “Крим. Про головне”, “Кенгір, Хрущов та любов. Як кохання зруйнувало Імперію Зла” та Вахтанга Кіпіані “Бувальщина про небилівців. Початки Української Канадіани” характеризуються популярністю, полемічністю викладу, суспільно-політичною лексикою, а також образними, експресивними та емоційно-оцінними висловлюваннями.
Художня	Художня колонка не надто популяризована у виданні. Образна манера викладу притаманна здебільшого митцям. Письменник Сергій Жадан написав декілька текстів у художньому стилі. Його АК “Харківський вітер” (2015) урізноманітнена художніми тропами, експресивними фразами, парцельованими конструкціями, розмовними елементами, прямою мовою та іншими способами художнього вираження. Художність характерна і для КМ Євгена Положія “«Іловайськ». Фрагмент з нового роману” (2015). Колонка насичена діалогічними засобами й прийомами, багатоскладними й простими реченнями, образними й емоційно-експресивними конструкціями. Тут переплітається документальна точність і художня образність, реальні герої взаємодіють з вигаданими персонажами.

1	2
Наукова	Ознаки наукового стилю спостерігаємо в АК доктора філософських наук Тетяни Пархоменко. У публікації “«Калечить репутации» плагиатом, або Як дружина Кириленка книжки видавала заднім числом” професор вживає складні речення, безособові та пасивні конструкції, терміни, абстрактну лексику тощо.
Розмовна	Розмовний стиль притаманний колумністиці Майкла Щура. Серед особливостей його текстів можна виокремити такі: легка, вільна манера оповіді, діалогічна форма, деталізація, стилістично знижена лексика (просторіччя, вульгаризми, інвективи, сленг), народні фразеологізми, метафори, порівняння, повтори, прості та неповні речення, парцельовані конструкції. До прикладу, АК “You’re in the army now: Мікац, тумбочка, знову черга в їдальню”.
Конфесійна	Конфесійна колонка зрідка представлена в УП. До конфесійного стилю тяжіє, зокрема, Архієпископ Любомир Гузар. Для його АК характерна проповідницька та повчальна манера викладу, дружелюбна тональність, моральні імперативи, конфесійна лексика, апеляція до Святого Письма, цитування заповідей Божих, використання біблеїзмів та лексики на позначення духовних і християнських цінностей.
Ділова	Офіційно-діловий стиль притаманний політологам, правознавцям, які оперують діловою, законодавчою термінологією, використовують мовні кліше, канцеляризми, аббревіатури, віддієслівні іменники. Приміром, кандидат юридичних наук, експерт-кримінолог Анна Маляр у свої колонках часто послуговується юридичними термінами, канцеляризмами та покликається на Основний закон України. Діловим стилем характеризуються колонки Блерти Чели “Запуск е-декларування – два роки потому. Чи є це панацеєю від корупції?” (2018), Лади Рослицької “З чого розпочати реформу системи житлового забезпечення українських військовослужбовців?” (2018).
Епістолярна	Епістолярний стиль рідко виокремлюють мовознавці, вважаючи його належністю публіцистичного чи офіційно-ділового стилю. Наприклад, “Відкритий лист Патріарху Святославу” (2013) Богдана Червака акумулює такі жанрові особливості листа: вказівка на адресата та адресанта, апеляція до одержувача, прийоми звернення, прохання та нагадування, діалогізовані конструкції, стислість, логічна послідовність викладу, форми звернення та прощання. Юрій Шимко у колонці “Відкритий лист до Володимира Кравченка – директора КІУС” (2013) застосовує окремі елементи листа-відгуку, а саме: офіційний характер звернення та прощання (“Шановний пане директоре!”; “Залишаюся з належною пошаною, Юрій Шимко”), маніфестація критичної позиції колумніста стосовно виявлених у статті алогізмів. Не менш поширеною формою листування у колумністиці є листи-відповіді. Приміром, Джон-Пол Химка “Відповідь Юрію Шимку” (2013), Костянтин Єфименко “Реформа служби крові – це стосується кожного. Відповідь Ользі Богомолець” (2018).

Типи АК за стилем написання в УТ

Вид колонок	Приклад
1	2
Публіцистична	Публіцистична колонка переважає в аналізованому часописі. У публіцистичному стилі дописують такі колумністи: Ігор Лосєв, Сергій Грабовський, Олександр Михельсон, Кирило Галушко, Роман Кабачій, Едвард Лукас. Наприклад, АК Ігоря Лосєва “Іспанські уроки” містить такі ознаки публіцистичного стилю: документальний фактаж, поєднання експресії та стандарту, раціонально-емоційна аргументація, оцінні судження, стилістично забарвлена лексика, суспільно-політична термінологія, образні засоби тощо.
Художня	Художня колонка зрідка представлена у часописі. Вона вирізняється перш за все художнім методом зображення дійсності, суб’єктивною інтерпретацією подій, емоційно-експресивною, образною й оцінною лексикою. Художню колонку зазвичай ведуть письменники, поети, художники, співаки та інші митці. Художньо-образний спосіб осмислення реальності характерний для текстів Валерії Бурлакової. У колонці “Піски часу” (2015) авторка у художньому стилі змальовує воєнну ситуацію на Донбасі, а в публікації “Коли не складається пазл” (2018) в образній формі експлікує післявоєнні дії бійців.
Наукова	Наукова колонка зрідка актуалізується в тижневику. Науковий спосіб викладу з елементами публіцистичності домінує в текстах різних вчених, які дописують у виданні. До наукового стилю тяжіє, зокрема, український правознавець-міжнародник, доктор юридичних наук, професор Володимир Василенко. Його авторські колонки “Війна 2014 року: спроба системного аналізу” (2014), “Зволікання дестабілізує” (2017) мають всі риси науково-публіцистичного підстилю, як-от: точність, лаконічність, логічна послідовність і безособовість викладу, складні речення, персвазивно-раціональна аргументація, термінологія, стилістично нейтральна й абстрактна лексика.
Розмовна	Розмовна колонка яскраво представлена у теле- та радіоколонках. У друкованих ЗМІ розмовний стиль викладу найбільш притаманний автобіографічним текстам, у яких автори використовують оповідну інтонацію, невимушену форму оповіді, лексику зниженої конотації (просторіччя, вульгаризми, інвективи), дієслова в першій особі однини, прості та неповні речення, апелятивні конструкції, емоційно-експресивні висловлювання, фразеологізми, епітети та інші засоби з відтінком розмовності. Персоналізацією та розмовною тональністю вирізняються окремі колонки Романа Малка (“Око”), Інни Завгородньої (“Спитай мене як”), ОНУХа (“Травень”). В означених матеріалах представлено авторські рефлексії, ціннісні орієнтири, побутові моменти життя. Розмовні вкраплення, слова, фрази, діалоги або уривки бесід часто використовують колумністки Валерія Бурлакова, Катерина Барабаш та Єлизавета Гончарова. Імітуючи мовлення, вони намагаються оживити і динамізувати текст.

Продовження табл. В. 11

1	2
Конфесійна	Конфесійна колонка характеризується низькою частотністю застосування. Елементи конфесійного стилю (стилістично маркована конфесійна лексика, старослов'янізми, слова для найменування Бога й алегоричність висловлювань) притаманні текстам Павла Береста “Русским миром мазані” (2012), “Церква – совість суспільства чи прислужниця влади?” (2011), “Кого захистить Покрова” (2011).
Ділова	Офіційно-ділова колонка дуже рідко функціонує в журнальному дискурсі. Серед атрибутів офіційно-ділового стилю можна назвати такі: канцеляризми, професійна термінологія, стилістично нейтральна лексика, віддієслівні іменники, складні речення, документальність, точність і об'єктивність викладу. Вищеперерахованими ознаками характеризується колонка Тетяни Мазур “Перший суд присяжних”.
Епістолярна	Епістолярна колонка зазвичай фігурує у формі листів і звернень. На порталі “Тиждень.ua” можна зауважити офіційну та неофіційну форми листування. Офіційний вид належить до сфери офіційно-ділового стилю, а неофіційний є радше підстилем розмовного. Функціонально різними типами листів є “Лист Адама Міхніка до Юрія Луценка” (2012) та колонка Олени Стяжкіної “Ірині та Анні. Лист” (2014). Спільними елементами цих колонок є наявність адресатів та адресантів, різні форми звертання, апелятивні конструкції й оприлюднення в електронному форматі видання.

Таблиця В. 12

**Типи колонок за кількістю порушених тем
в часописі “Український тиждень”**

Вид колонки	Приклад
Монотематичні колонки	Монотематичні колонки домінують у часописі. Наприклад, філософська тема актуалізована у КТ українського філософа Тараса Лютого (“Суперечлива героїка”, 2018), історична у АК істориків Романа Кабачія (“Імітація декомунізації: як боротися?”, 2015), Сергія Громенка (“Не як ягня на заколення... збройний опір Голодомору”, 2014) та Кирила Галушка (“Корисна бездіяльність”, 2013).
Політематичні колонки	Політематичні колонки охоплюють кілька тематичних ліній. Політематичними є колонки Юрія Макарова “Good night Ukraine” (2013) та “Інфекція величі” (2014), Катерини Барабаш “Чужі проти хижака” (2015) та “Російський народний шмайссер” (2017), Едварда Лукаса “Бабченко, історія й журналістика” (2018). Скажімо, у колонці Юрія Макарова “Good night Ukraine” можна виокремити три тематичні лінії: <i>політичну</i> – про політичну упередженість FARE щодо стадіону “Арена-Львів”, <i>правову</i> – про вибіркове правосуддя, <i>спортивну</i> – про дискваліфікацію стадіону “Арена-Львів”.

Таблиця В. 13

**Типи колонок за кількістю порушених тем
в онлайн-виданні “Українська правда”**

Вид колонки	Приклад
Монотематичні колонки	Монотематичні колонки сконцентровані на одній темі. Так, доктор медичних наук, професор та лікар-стоматолог Ярослав Заблоцький публікує медичні колонки, як-от: “Як бути здоровим і не платити за стоматологічне лікування” (2018). Економічний експерт Віталій Кузьмін пише колонки економічного спрямування (“Достойна зарплата і прозоре працевлаштування: чи є шанс”, 2018).
Політематичні колонки	Політематичні колонки охоплюють кілька тематичних ліній. Наприклад, експерт-кримінолог Ганна Маляр у колонці “Мовний фактор безпеки” (2014) актуалізує три тематичні лінії: мовну, юридичну і політичну. Колективна колонка Любові Акуленко, Олексія Атроценка та Радослави Чекмишевої “З турботою про здоров’я. 5 законів, які зроблять продукти безпечними” (2014) стосується сфери охорони здоров’я, а також економічної та законодавчої галузей.

Таблиця В. 14

**Порівняльна таблиця колумністики
у виданнях “Український тиждень” та “Українська правда”**

“УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ”	“УКРАЇНСЬКА ПРАВДА”
1	2
Мова викладу	
Українська мова є домінантною і по суті єдиною у “Тижні”, хоч електронна версія журналу вміщує і тексти російською мовою. Приміром, колонка Валерія Панюшкіна “О вреде законов” (2013), колонка Валерії Новодворської “Жестокая посадка” (2010).	Українськомовні колонки превалюють у виданні, втім російськомовні колонки займають приблизно третину інтернет-колумністики. Найбільше російськомовних колонок в “Економічній правді”, а найменше – в “Історичній правді”.
Тематична спрямованість	
Найбільш популярною у часописі є політична, медіакритична, воєнна та культурологічна колумністика. Остання охоплює мистецькі, літературні, музичні й освітні колонки, виховуючи у читача культурні смаки та цінності.	Колумністика видання “Української правди” різноматична. Найпопулярнішими за тематикою є політичні, воєнні (до того майданні та революційні), економічні, історичні, культурологічні (зокрема освітні) та медичні колонки.
NB! Тематичний вектор колонок за 2013–2020 роки у двох виданнях зміщувався відповідно до суспільно-політичної ситуації в державі. Скажімо, з кінця 2013 року набула популяризації майданна колумністика, яку згодом (з лютого 2014 року) доповнила і частково маргалізувала революційна тема. Відтак війна на Сході України стала центральною темою авторських колонок. А з 2020 року до топових тем належить медична тема, зокрема всесвітня пандемія COVID-19.	

1	2
Кількість тематичних ліній	
Монотематичні колонки домінують, однак багато текстів мають політематичну структуру.	Монотематичні колонки суттєво перевищують політематичні тексти.
NB! Колумністика “Тижня”, на відміну від АК “Української правди”, більше тяжіє до політематичності. Натомість колумністи УП здебільшого розгортають одну тему.	
Колумністи	
Колумністи часопису широко обізнані у багатьох сферах. Навіть вузьку тему розглядають масштабно, з різних аспектів. Окрім українських оглядачів, колонки у часописі щотижня ведуть зарубіжні колумністи.	Колумністи “Української правди” – це переважно експерти з різних галузей (історики, економісти, медики, політичні діячі), які порушують вузькоспеціалізовані проблеми. Тексти іноземних авторів редакція представляє зрідка.
Портрет автора	
Майже всі колонки мають портрет автора.	Багато АК без портрета колумніста.
Візуалізація колонок	
Візуалізація колонок у друкованій версії видання є рідкісним явищем. Однак на вебпорталі “Тиждень.ua” колумністи часто використовують світлини, інфографіку чи відеоролики.	Найпопулярнішими засобами візуалізації АК “Української правди” є інфографіка та світлини. Відео колумністи видання подають рідше, і то переважно з іншими візуальними компонентами.
Першочерговість відтворення (першоджерело публікації)	
Колонка-оригінал (першодрук) є базовою. Редакція “Тижня” дуже рідко вдається до передруку текстів. Матеріали ж колумністів часопису, навпаки, часто републікують інші ЗМІ.	Колонка-оригінал (першодрук) домінує на вебпорталі. Колонки-передруки займають приблизно десятую частину в онлайн-колумністиці. Найчастіше передруковує матеріали редакція “Історичної правди”.
Стиль написання	
Публіцистичний стиль найбільш популяризований у колумністиці часопису. Художній стиль здебільшого скомбінований з публіцистичним. Його особливості зауважуємо у багатьох колонках (В. Бурлакової, Ю. Макарова, Р. Малка). Розмовний стиль окремо не функціонує в часописі, хоч його елементи спостерігаємо у багатьох АК (К. Барабаш, Є. Гончарової) Конфесійний стиль важко зафіксувати за аналізований період. Він притаманний АК П. Береста (2010 р.)	Публіцистичний стиль домінує у газетній колумністиці. Художній стиль зрідка представлений у виданні. ХС колумністи УП застосовують рідше, ніж автори Тижня (С. Жадан) Розмовний стиль експлікований у колумністиці М. Щура. Розмовна манера найчастіше проявляється в автобіографічних текстах. Конфесійний стиль актуалізується у колонках Любомира Гузара (2011–2017 рр.) Науковий стиль , зокрема його елементи, зауважуємо у колонках Т. Пархоменко та Т. Гундорової.

1	2
Науковий стиль, зокрема науково-публіцистичний і науково-популярний підстилі, має низьку сферу застосування. Офіційно-діловий стиль колумністи часопису використовують зрідка. У цьому стилі написані деякі колонки Г. Маляр. Епістолярний стиль інколи фігурує в колонках Тижня (О. Стяжкіна, Д. Крапивенко)	Офіційно-діловий стиль у виданні УП представлений частіше, ніж у часописі Тиждень. Іноді автори комбінують його з публіцистичною манерою викладу. Епістолярний стиль досить популярний у вебколонках (Д. Павличко, Л. Лук'яненко, Ю. Шимко, Джон-Пол Химка)
NB! Для обох видань характерна різностильова колумністика з явною перевагою публіцистичних колонок. Та навіть у публіцистичних колонках тісно взаємодіють та переплітаються елементи наукового, розмовного чи художнього стилів. Деякі колумністи вирізняються самобутнім почерком, довільно комбінуючи різностильові засоби.	
Жанрові моделі колонок	
АК часопису найчастіше вбирають елементи художньо-публіцистичного та аналітико-публіцистичного жанрів. Втім колумністика УТ не завжди вписується в систему традиційних журналістських жанрів та виходить за її межі, інтегруючи літературні жанри (колонка-казка) чи епістолярні (колонка-лист, колонка-прохання). Жанрова модель колонки переважно контамінує форму есею, огляду, коментарю, нариса та портрета. Широко представлені в АК автобіографічні тексти (спогади, мемуари).	Аналітичні жанри переважають у колонках УП. Колумністика онлайн-видання іноді інтегрує літературні жанри (колонка-казка, колонка-вірш), наукові (колонка-доповідь чи колонка-стаття), мовленнєві (колонка-привітання), жанр публічного виступу (колонка-промова та колонка-лекція), жанр церковної риторики (колонка-проповідь). Мемуарно-біографічні та епістолярно-публіцистичні жанри (різні форми листів) є одними з найпопулярніших в інтернет-колонках “Української правди”.
NB! Авторська колонка часто містить елементи різних жанрових форм. Інтеграція іншожанрових елементів частково змінює формальну структуру колонки, надає їй іншого жанрового вигляду та суттєво не впливає на її жанрові домінанти. Такі атрибути як суб'єктивність, авторська позиція, відвертий стиль написання, діалогізація та автобіографічність, проявляються майже у кожному різновиді колонки.	
Обсяг колонок	
АК у часописі різного обсягу. Найменша колонка охоплює 177 слів, а найбільша – 2746 лексем. Домінують мідіколонки (500–1000 слів). Максіколонки (понад 1000 слів) переважно оприлюднені в електронній версії журналу.	Обсяг АК в онлайн-виданні коливається від 200 до 4000 слів. Превалюють середні за величиною тексти (мідіколонки), межа яких становить 500–1000 лексем. Найменш представленими є мініколонки (до 500 слів).

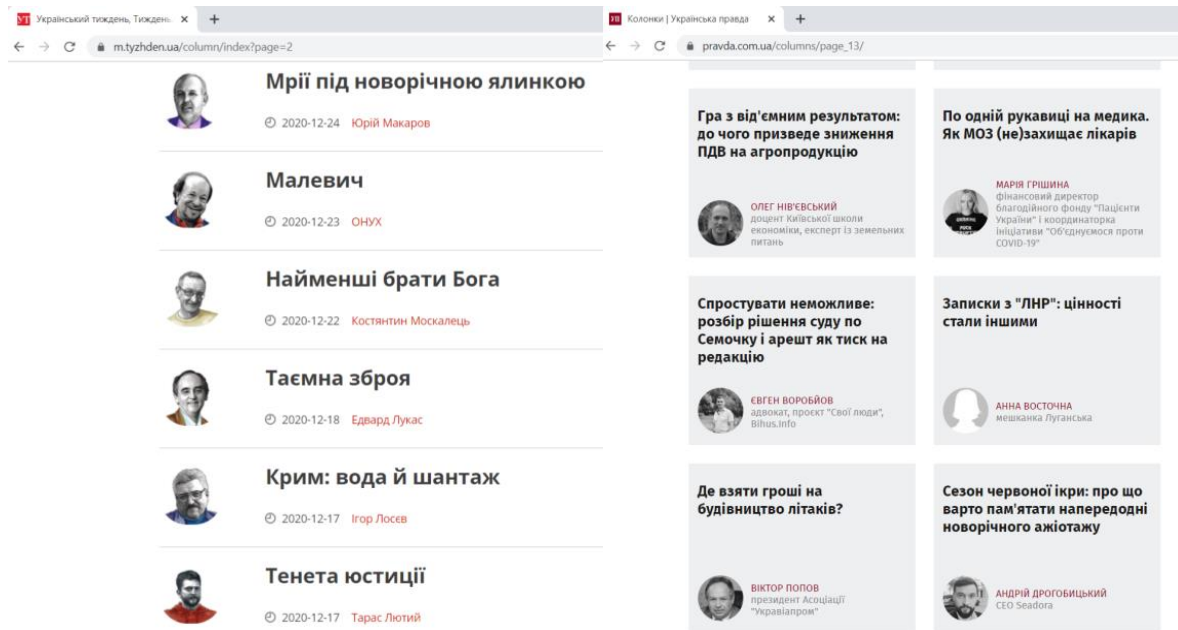

Рис. В. 1. Скриншоти АК УТ та УП

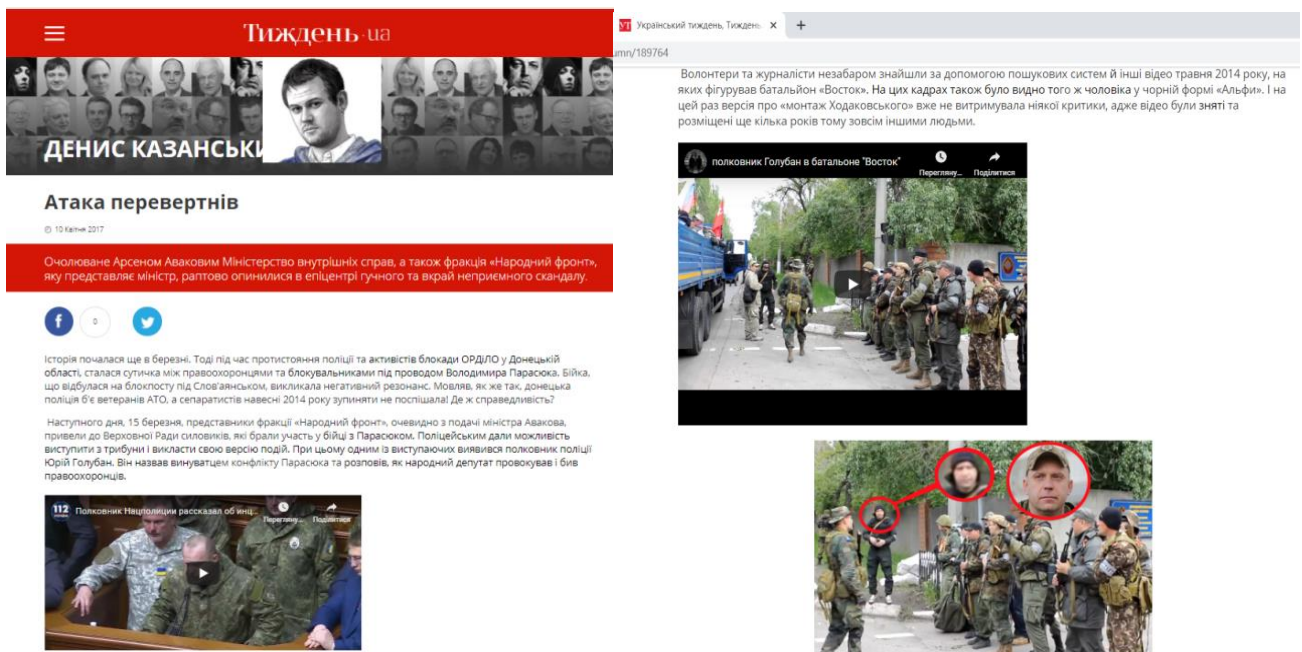

Рис. В. 2. Скриншот АК з УТ

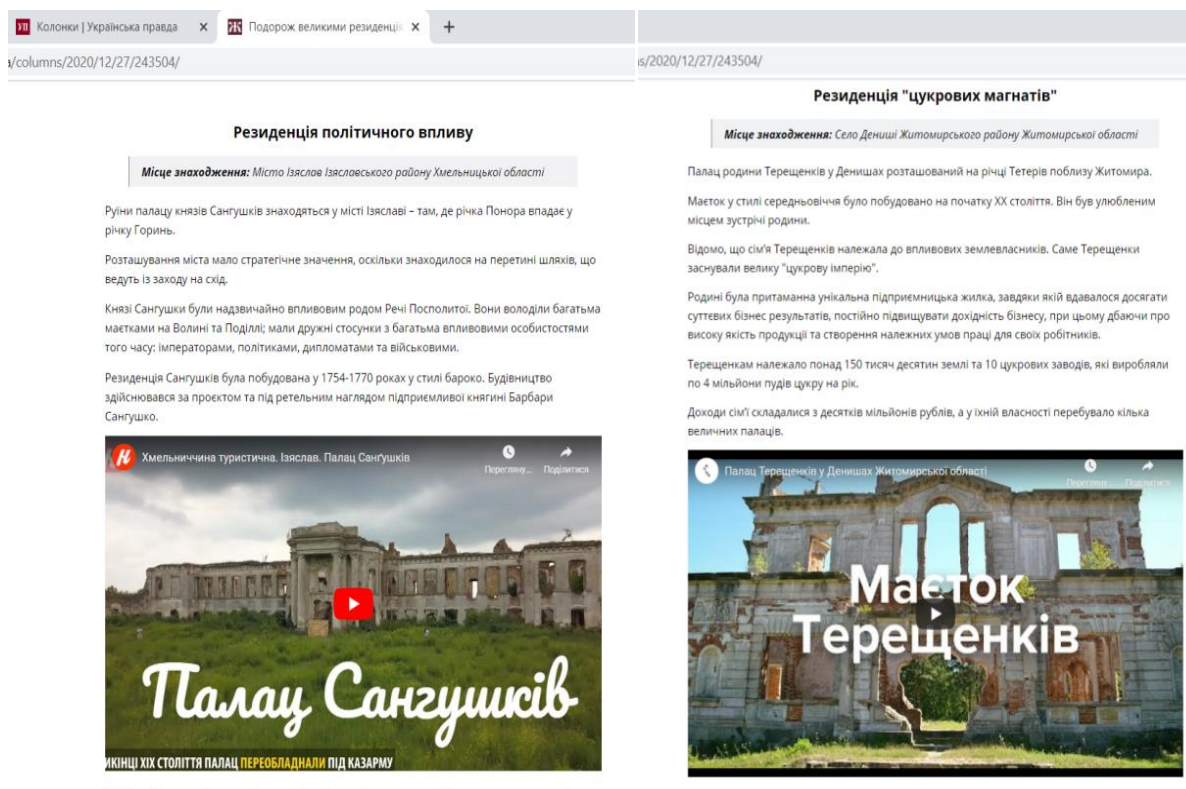

Рис. В. 3. Скриншот АК з УП

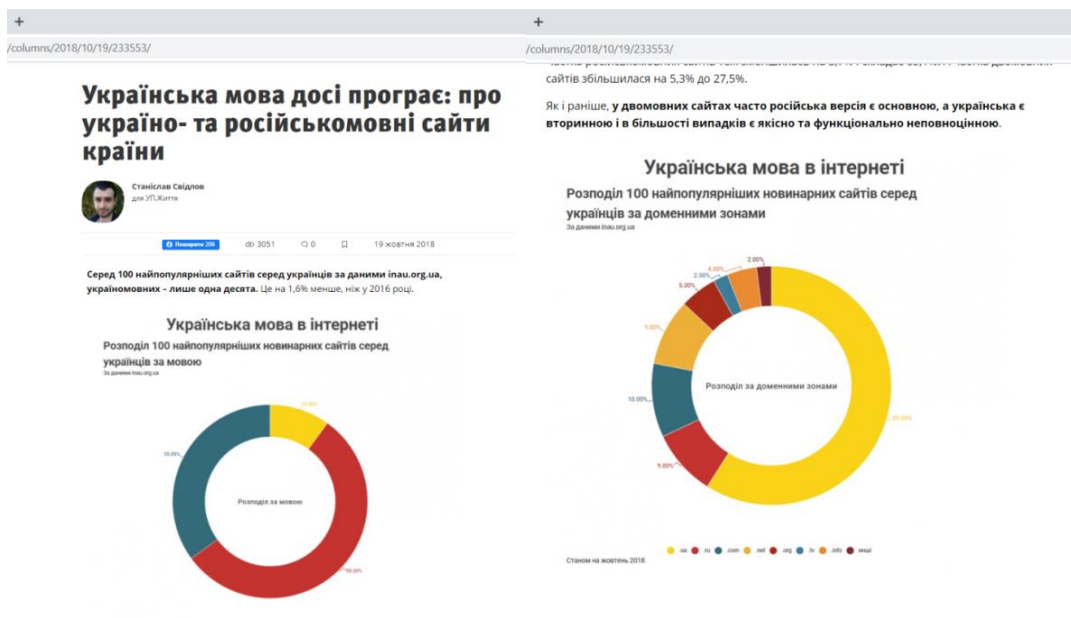

Рис. В. 4. Скриншот АК з УП

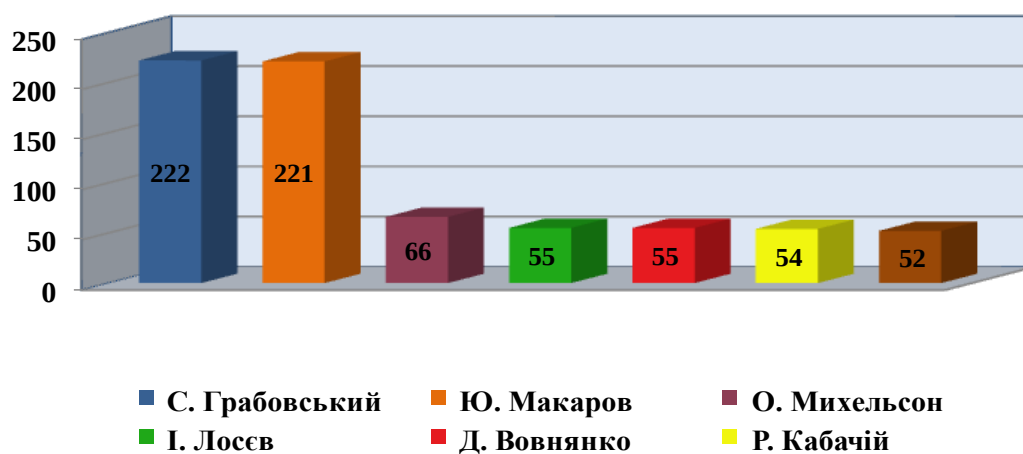

Рис. В. 5. Найактивніші колумністи “Тижня”

Рис. В. 6. Кількісний показник колумністів за гендерною ознакою на сайті “Тиждень.ua”

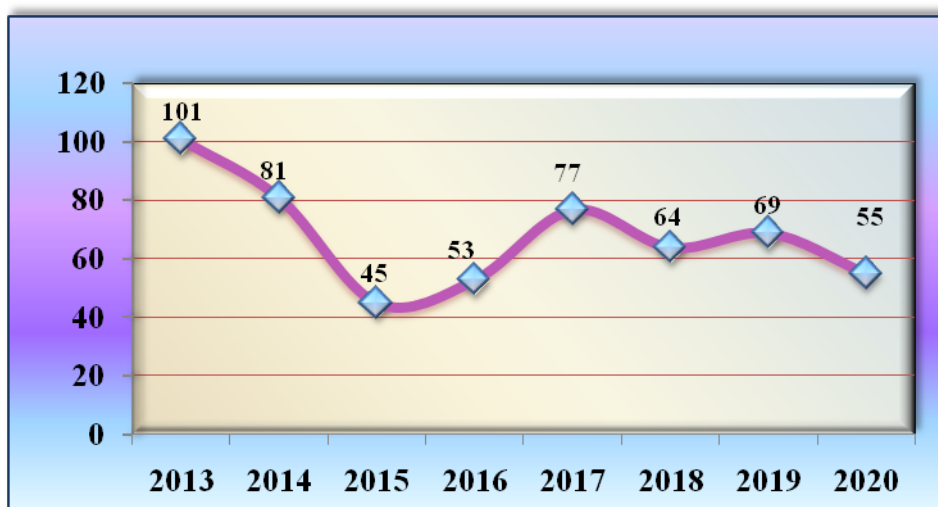

Рис. В. 7. Кількісний показник колумністів у “Тижні” за 2013–2020 роки

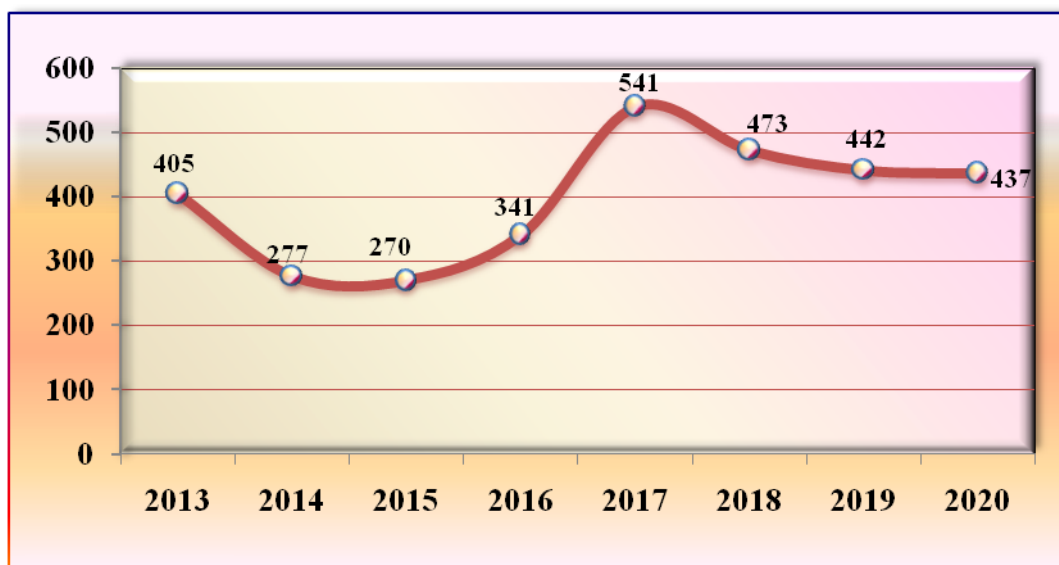
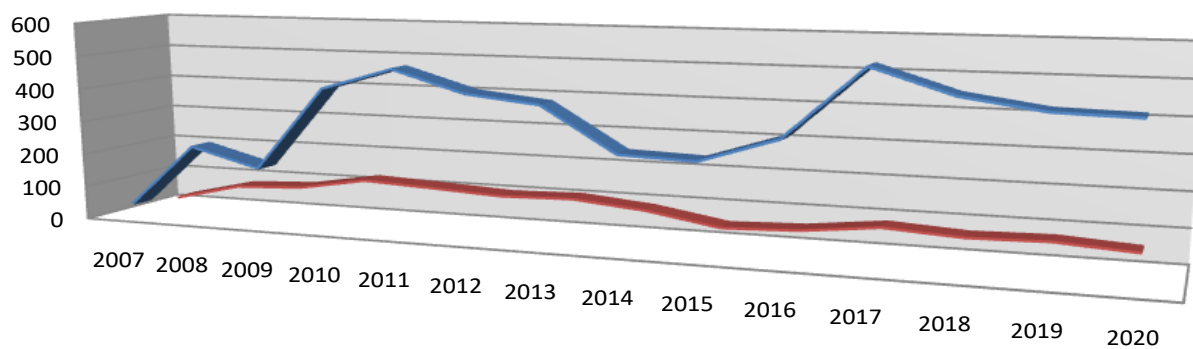

Рис. В. 8. Кількісний показник АК у “Тижні” за 2013–2020 роки

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
■ Кількісний показник АК	41	231	177	425	489	427	405	277	270	341	541	473	442	437
■ Кількісний показник авторів	23	72	82	117	107	96	101	81	45	53	77	64	69	55

Рис. В. 9. Співвідношення кількості авторів та АК у часописі “Тиждень” за 2007–2020 роки

Відпочинок догори ногами

Вирушили в казарми на 10 хв. раніше. Йдемо. Дехто в броніках. Періодично міняємось. А дехто не міняється. Так всю дорогу в броніках і йшли (це не про мене - приховувати не буду). У роті так пересихає, що важко рухати язиком.

Після стрільби дали потримати таке

Стрільби. Лиш одне фото, але ми тут працювали весь день

Наприклад вправа:

8 куль. Треба на швидкість поцілити стоячи в район грудей мішені. На час. 9,5 - час моєї стрільби. Поцілив.

О 19:11 дійшли до КПП.

Зупинились. Дочекались хвоста. Вишикувались.

- Слава Україні!

- Героям Слава!

На весь голос. Бо я радів, що дійшов. 16 км після того, як весь день пропрацювали зі стрільбами.

Вечеря

Лінзи - ок на полігоні. Нічого не заплижилось чи щось таке. Добре себе проявили. Завтра знову в них піді.

Завтра знову підйом о 4:30.

Добраніч.

Рис. В. 10. Скриншоти ілюстрацій з АК Майкла Щура

**Порівняльний аналіз колумністики Юрія Макарова, Ганни Маляр,
Любомира Гузара та Майкла Щура**

Ю. МАКАРОВ Журналіст, письменник	Г. МАЛЯР Юрист-кримінолог	Л. ГУЗАР Патріарх, Голова УГКЦ	М. ЩУР Телеведучий, сценарист, солдат ЗСУ
1	2	3	4
ТЕМАТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ			
Політична спрямованість Домінують політичні теми, а іншотематичні колонки містять політичний контекст.	Юридична спрямованість Будь-які проблеми – кримінальні, воєнні, політичні – висвітлені з правового ракурсу.	Релігійно-соціальна спрямованість Релігійні питання окреслені в соціальному вимірі, а соціальні – в релігійному.	Військово-побутова спрямованість Військова підготовка, навчання стрільби, медогляд, одяг військових, харчування.
СТИЛЬ			
Публіцистичний стиль (художній і аналітичний підстилі)	Офіційно-діловий з ознаками публіцистичності	Конфесійний з елементами публіцистичного	Розмовний стиль АК мають діалогічну форму (пряма мова)
МОВНОСТИЛЬОВІ ОЗНАКИ			
Суспільно-політичні терміни: демократія, держава, незалежність, нація, політична еліта. Образні засоби: діти сонця, в одному човні, відчути на власній шкірі, лупати скалу, квітучий популізм. Розмовні слова: пахан, обпектися, сачкувати.	Законодавчі терміни, кримінальна лексика, канцеляризми, штампи, віддіслівні іменники, скорочені означення, аббревіатури: адвокат, відбуття покарання, ДТП, злочинна діяльність, ККУ корупційні дії, наркотик, нацбезпека, по факту, приймати рішення, суд.	Конфесійна лексика апостоли, Бог, Божий люд, віряни, Всевишній, Господь, Ісус Христос, Месія, Отець, Пресвята Богородиця, Син Божий, Старий Заповіт, Творець. Образні слова: Божий посланець, гірка правда, духовна неміч, моральне багно, спасенна наука.	Розмовна лексика: бабахати, берці, броніки, голяка, оп, підсобка. Вульгаризми: бидло. Сленг: гуглити, круто, ок. Кальки, суржик: короче, походу, понятно; Діалектизми: виходит, всьо, зара, коли-небудь, майтки, шо, правдов, розпоролисі, тре, хтів.
ЖАНРОВІ МОДИФІКАЦІЇ			
Колонка-есе та колонка-роздум, колонка-прогноз, колонка-коментар	Колонка-коментар, колонка-порада, колонка-есе (проблемне)	Колонка-роздум і колонка-проповідь	Колонка-щоденник, колонка-розповідь

Продовження табл. Г. 1

1	2	3	4
КОМПОЗИЦІЯ			
Гнучка композиція – вільна, розгорнута форма, побудована на основі авторських роздумів, асоціацій, переживань і спогадів.	Аналітико-синтетична композиція. Аналітичні та синтетичні прийоми взаємодіють й структурують текст, втім переважає аналітичний принцип організації АК.	Гнучка, довільна композиція скомпонована на основі авторських роздумів, асоціацій, спогадів та біблійних інтертекстом.	Розповідна композиція. Колонки автора написані від І особи в розповідній хронологічній послідовності. Також є елементи змішаного типу розповіді.
РІЗНИЙ ОБСЯГ			
За 2013–2020 роки представлено 327 АК, більшість із яких вписується у межі стандарту й охоплює в середньому 700 слів.	За 2013–2020 роки написано 55 колонок, з яких 33 мідіколонки (64 %), 14 мініколонок (25 %) і 5 максіколонок (11 %). Найменша має 249 слів, найбільша – 1464.	Всього 63 тексти за 2013–2017 роки: 38 мідіколонок – 60 %, 22 мініколонки – 35 %, три максіколонки – 5 %. Обсяг коливається від 260 слів до 1361 лексеми.	За 2015 рік автор написав лише сім колонок, з яких 3 мідіколонки (43 %), дві мініколонки (28,5 %), дві максіколонки (28,5 %).
ТОНАЛЬНІСТЬ			
Іронічна та полемічна тональність	Полемічна тональність	Доброзичлива, полемічна, дружельюбна тональність	Гумористично-розповідна тональність
СУБ'ЕКТИВНІСТЬ			
Суб'єктивність яскраво проявляється на різних рівнях тексту. Юрій Макаров відверто висловлює особисту думку, полемізує та критикує владу, застосовуючи всілякі засоби суб'єктивної оцінки. Так, займенник <i>я</i> у колонці “Зоряне небо над головою” автор вживає 12 разів. Не менш популярними є особові дієслова <i>знаю, розумію</i> .	Суб'єктивність більше виражена на змістовому, концептуальному рівні. Юрист-кримінолог аргументовано відстоює персональну позицію, покликаючись на сучасні законодавчі норми. З 55 АК займенник <i>я</i> зафіксовано лише 11 разів, а <i>ми</i> 67 разів. Суб'єктивність колумніста також демонструють особові дієслова.	Авторська суб'єктивність зумовлена релігійним світобаченням колумніста. Займенник <i>я</i> у 63 колонках вжито 70 разів, а <i>ми</i> – 263 рази. Замість займенника <i>я</i> Л. Гузар часом (22 рази) використовує фрази <i>автор цих рядків/цієї колонки чи цього матеріалу</i> .	Перебуваючи у воєнних умовах як солдат, телеведучий оптимістично і з гумором оцінює загальну атмосферу, рідко вдаючись до критики. У 7 колонках особовий займенник <i>я</i> вжито 67 разів. Цей морфологічний індикатор суб'єктності колумніст вживає разом з дієсловами І особи однини, напр.: “ <i>Я встаю</i> ”.

Продовження табл. Г. 1

1	2	3	4
ДІАЛОГІЗАЦІЯ			
Колумніст часто послуговується прийомом діалогізації, створює ефект діалогу та спонукає читачів до спільних роздумів над порушеним питанням. Комунікативну інтенцію автора реалізують стратегії апелювання та переконування, зокрема комплекс “запитання – відповідь”, риторичний оклик та риторичне запитання.	Юристка більше тяжіє до діалогізації, ніж до суб’єктизації тексту. Задля комунікативного зближення з читачами Г. Маляр вдається до прийому ідентифікації з українським народом, прийому апеляції до співгромадян, комплексу “запитання – відповідь”, лексем спільності, а також до інших риторичних засобів і діалогічних прийомів.	Патріарх Любомир Гузар в авторських колонках завжди намагався продемонструвати єдність зі своїм народом. Водночас він застосовував прийом ідентифікації, апеляції, комплекс запитання-відповідь, лексеми спільності, заклику спонування та переконування.	Журналіст-телеведучий у діалогічній, розмовній формі ділиться з читачами пережитими подіями під час служби у ЗСУ. У своїх колонках він створює ілюзію діалогу завдяки прямій мові, еліптичним реченням і незакінченим фразам. Автор застосовує різні прийоми: апеляції, ідентифікації, спонування, акцентування та внутрішньої діалогізації.
ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ (алюзії, цитати, ремінісценції)			
Інтертекстуальність виражена максимально. Автор апелює до різних джерел: законодавчих, релігійних, літературних, лінгвістичних, використовує біблійні та літературні алюзії, ремінісценції, цитати	Інтертекстуальність виражена помірно. Автор найчастіше покликається на статті з Кримінального Кодексу України, а іноді – на норми міжнародного права. Г. Маляр цитує закони “Про боротьбу з тероризмом”, Резолюцію Генеральної Асамблеї ООН, пункти Мінських угод тощо.	Інтертекстуальність виражена достатньо. Апеляція до Святого писма та інших релігійних і літературних джерел (Конституція України, творчість Т. Шевченка чи І. Франка). Колумністика Л. Гузара сконструйована на основі біблійних ремінісценцій, алюзій і цитат.	Інтертекстуальність виражена щонайменше. Колумніст майже не послуговується інтертекстуальними прийомами, окрім прямих цитувань учасників бесіди (лікарів, солдатів) тощо.
ДЕТАЛІЗАЦІЯ			
Іноді колумніст ділиться подробицями з власного життя. Для його колонок характерний докладний, розгорнутий опис подій, сповідальна тональність, рефлексивність.	Автор детально викладає ті правові факти, які потребують додаткового роз’яснення для пересічного читача.	Патріарх кількаразово наголошує на важливих життєвих істинах, намагаючись донести читачеві сенс людського буття.	Деталізація найбільш притаманна колонкам М. Щура, який докладно і послідовно описує свій розклад дня як солдата.
АРГУМЕНТОВАНІСТЬ			
В АК збалансоване поєднання логічної та емотивної аргументації.	У колумністиці Ганни Маляр домінує раціональна аргументація.	Любомир Гузар зазвичай апелює до емоційної сфери читача.	Телеведучий дуже рідко послуговується аргументаційною базою.
АФОРИСТИЧНІСТЬ			
Яскраво виражена. Багато авторських думок є афористичними.	Помірно експлікована. Деякі тези авторки мають афористичний потенціал.	Тексти Любомира Гузара є афористичними і прецедентними за суттю.	Афористичність не притаманна розмовним колонкам Майкла Щура.

**Афоризми, крилаті вислови та сентенції в колумністиці Юрія Макарова,
Любомира Гузара та Ганни Маляр**

АФОРИЗМИ ЮРІЯ МАКАРОВА

УКРАЇНА

“Байдужий бездумний українець уміє міняти обличчя. Сьогодні він тупий агресивний жлоб на джипі, завтра – неситий мент, який «кришує» бандитів і вибиває зізнання з випадкового бомжа, післязавтра – журналіст, який проковтнув язика перед царьком, або запопадлива тітонька з обласного драмтеатру”.

“Бо Донбас – це не просто територія, себто земля разом із певною сумою об’єктів нерухомості, а передусім люди, які на цій землі мешкають або мешкали, доки їх не зігнала з місця війна”.

“Бо незалежність – це не лише «від чого» чи «від кого», а ще й «заради чого». І власна держава – це не спосіб годувати власний Мінздох, власних ментів, власних суддів і власних депутатів”.

“Відчуття країни як чогось цілого, яке до того ж належить тобі, саме тобі, – необхідна частина ідентифікації модерної людини”.

“Всередині нас нинішніх співіснує одночасно три формації: глибоко радянська, провінційно-українська й модерна або вже постмодерна, і треба поважати кожну з них”.

“Головна небезпека для України – не дефолт, не сварка між учорашніми політичними союзниками, не газовий голод, а безлад”.

“Держава, яка не здатна обслуговувати та захищати своїх громадян, – це вже вирок, далі лише справа часу й конкретних способів заповнення вакууму, а звідки чекати пропозицій, здається, ні для кого не секрет”.

“Доки в організмі не виробились *www*антитіла до вірусу рабства, краще потримати карантин”.

“Досить уже рвати на собі волосся: (сильно шкодувати про скоєне) ми не янголи, як і жоден інший народ не складається із самих лише святих та праведників”.

“За сприятливого сценарію Україна – вікно можливостей. Порозуміння, довіра, терпимість, взаємодія, ініціатива і т. ін. Власний проект життя. Оптимізм”.

“Знайомство з рідним краєм – необхідна частина процесу ідентифікації. Тільки так ти до кінця можеш відчувати свою належність до країни, її фізичного простору”.

“Єдиний порятунок для народного господарства України – стрімка модернізація”.

“Інституції – не мертві схеми, регламенти та вивіски, навпаки, то все конкретні живі люди, які їх наповнюють”.

“Наша незалежність усе ще потенціал. І водночас уже енергія спротиву та енергія дії”.

“Нація – це люди, об’єднані ідеями. Решта – географія”.

“Не буває такого, щоб уся нація складалася зі святих і симпатяг”.

“Не слід ідеалізувати минуле, але варто прислухатися до себе й шукати у власній спадщині ті реперні точки, які допомагають відродитися в новій якості модерній політичній нації”.

“Справжню незалежність іще треба вибороти, незалежність не в прикордонних пунктах, а в головах”.

“Політична нація – радше мем, аніж дефініція. <...> Нація не може не бути політичною. Інша річ, що ще її об’єднує: кров, ґрунт, релігія, мова, цінності, історичний міф – у кожному окремому випадку це вирішується по-різному. Для українців до об’єднавчих факторів додається спільна небезпека у вигляді агресивного сусіда, який у принципі заперечує наше право на існування”.

“Україна – територія новаторства, воно тут росте. Тільки не треба заважати, воно неодмінно відновиться й далі дивуватиме світ, особливо якщо додати етичний заряд Майдану й визвольної війни. І не лише в мистецтві”.

“Україна як спільнота все ще вагається між двома цивілізаціями, хоча подеколи здається, що точку біфуркації пройдено. Не пройдено, і ймовірність реваншу актуальна, можливо, як ніколи за останні роки”.

“Україна – це не лише вишиванки й пісні, хоча для когось (не всіх) вони скарб, і ними гріх нехтувати. І не лише мова, хоча в ній зафіксовано базові цінності, які розкриваються, коли ти в неї по-справжньому занурюєшся. І не лише історія з культурою, які більшість із нас до пуття не знає”.

“Україна – це простір свободи, де ти можеш узяти участь у формуванні майбутнього. Ну, скажімо, маєш шанс”.

“Україна не має заново винаходити для себе Європу”.

“Україна та українці – надзвичайно інфантильне утворення”.

“Українці у масі своїй – звичайні люди, не янголи. Янголам узагалі місце не на грішній землі, а трохи вище”.

“Якби населення Донбасу краще уявляло, як живуть українці на Львівщині, вони не купилися б попервах на байки «гібридів» про «правий сектор»”.

“Якщо українці воліють зберегти свою ментальну спадщину й ідентичність, особливо під час агресії, вони змушені діяти настільки радикально, наскільки це взагалі дозволяють сучасні правила політкоректності”.

“Що більше ми ставали українцями, то більше поверталися до своєї європейськості”.

“Ми думаємо в однаковий спосіб із нашими західними сусідами, треба лише навчитися в більш-менш звичному режимі втілювати наше думання в життя”.

РОСІЯ

“Відтепер усім зрозуміло, що Росія – агресор, нестримний і непередбачуваний”.

“«Зацикленість» на Росії – продовження давньої залежності від метрополії. Ця залежність уже давно не тільки шкідлива, а й смішна”.

“Кожна нація вигадує міфи, а імперська взагалі без того не живе”.

“Не Росія – породження Путіна, а Путін – породження Росії. Його зникнення може стати полегшенням, але не порятунком. Ані для них, ані для нас”.

“Не треба шукати «іншу Росію», її не існує. Нам не потрібні союзники в тому таборі. Вони самі колись мають собі дати раду зі своєю країною”.

“Росія так довго використовувала все слово «фашизм», що врешті-решт сама не помітила, як стала головним на планеті осередком цього явища, й тепер демонструє його решті світу”.

“Росія – то ніяка не федерація, а жорстко вертикалізована унітарна держава”.

“Росія принесла на українські землі елементи звичайної східної деспотії, саме цю модель вона послідовно розвивала від самісінького початку московського князівства, котре, постало як улус золотої орди”.

“У момент тактичної перемоги російської орди позначилася її стратегічна поразка. Кремлю довелося попрощатися з планами підкорити Україну. І цієї хвилини став очевидним неминучий крах імперії, оскільки вона діями незворотно підтвердила свої пріоритети саме як імперії”.

“У РФ війну холодильника з телевізором виграти неможливо”.

ЄВРОПА, ЄВРОСОЮЗ

“Годі ідеалізувати Сполучені Штати, вони подекуди терплять режими, порівняно з якими наш вітчизняний цирк може здатися взірцем демократії. Не варто ідеалізувати Європу, вона теж дуже різна й піддається вдосконаленню”.

“Європа взагалі термін не стільки географічний (як відомо, її від Азії відділяє досить умовний пунктир на мапі), скільки культурний, а відносно віднедавна ще й політичний. Ми сприймаємо її як простір остаточного й беззаперечного панування абсолютних чеснот”.

“Європа за нас не воюватиме. Вона й за себе не хоче”.

“Європа не ідеал. Сучасна Європа в тому вигляді, як вона склалася на сьогодні з усіма її політичними конструкціями, економічними взаємодіями, соціальними механізмами й культурними потоками, геть не є вищою точкою еволюції, тим «храмом на пагорбі», про який мріяло людство від часів античності”.

“Європейська перспектива для України, як і п'ять, і десять років тому, – це не обіцянка раю, а лише інструмент, за допомогою якого можна почати витягувати себе з багнюки”.

“Європейці – як рядові виборці, так і політики всіх рівнів – високо цінують свою безпеку, вони, сказати б, трохи нею розбещені, й можна зрозуміти те, що вони воліють не помічати очевидних загроз своєму тихому, теплому буржуазному щастю”.

“ЄС – це саме спільнота країн, які свідомо делегували частину свого суверенітету, здобутого дорогою ціною, наддержавним структурам”.

“Інакше кажучи, Євросоюз – то не якась сакральна мета, а операційний засіб вирішення наших проблем”.

“Культурний західний європеець уже забув, як поводитися зі шпаною. Він не вважає за потрібне дослухатися до своїх сусідів на Сході, які мають свіжіший досвід і перебувають якраз на кордоні між цивілізацією та хаосом”.

“Наближення до ЄС слід використовувати виключно як інструмент самовдосконалення”.

“Сам по собі Євросоюз – вельми неоднорідне утворення, належність до якого не означає автоматичного вирішення всіх внутрішніх проблем”.

“Тобто європейський курс для України – це лише підтвердження маршруту на модернізацію, деколонізацію, демонополізацію й гуманітарний розвиток, а також певний полегшений алгоритм його долання. Ну й last but not least, протиотрута від повернення в пост-СРСР”.

“У тім-то й річ, що для нас Європа – це ніяке не відпущення гріхів і не перепустка в рай. Сам по собі Євросоюз – вельми неоднорідне утворення, належність до якого не означає автоматичного вирішення всіх внутрішніх проблем”.

“Якщо Європа в розпачі вирішить співпрацювати з одними жлобами, щоб захиститися від інших, нічого путнього на неї не чекає”.

ПОЛІТИКА

“Бадила рабства побила весь організм, і лікувати доводиться не окремі органи й не за хронологією зараження”.

“Бо російська опозиція – строкате ситуативне утворення, вона об’єднує безперечних лібералів із не менш безперечними мракобісами, діячів кристально чистої репутації з підозрілими кон’юнктурниками, персон, які принципово ніколи не йшли до влади, з тими, хто покинув її не зі своєї волі”.

“Вибори – це немов візит до стоматолога: відтермінувати можна, уникнути – ні”.

“Висувати до них (українських еліт – *Л. Б.*) претензії – все одно, що звинувачувати термостат пральної машини в тому, що він не вимірює концентрацію кисню в квартирі”.

“Демократія – це передусім дотримання прав більшості, а вже потім пошук компромісу з меншістю”.

“Держава – передусім машина із забезпечення справедливості, інакше це група за інтересами, де кінцеве слово належить суддям Вовкам. Не хочу сказати, що кожен без винятку суддя людині вовк”.

“Дієва опозиція – необхідна складова демократії, запорука її здатності до змін. Її функція – критикувати уряд і прем’єра, сіяти паніку, подобатися своєму виборцеві, але водночас і висувати альтернативний порядок денний, тримати весь час відмобілізованим «тіньовий уряд»”.

“Для діючих українських еліт політика досі залишається тільки похідною функцією від бізнесу”.

“Епідемія популізму, з одного боку, експлуатує довірливість і політичну наївність виборця, а з другого – стимулює граничний цинізм і брехливість серед політиків. Довірливість тут аж ніяк не синонім довіри, навпаки, довіра в сучасних суспільствах падає до найнижчої позначки за останні десятиліття”.

“Комунізм довго придурювався інтернаціональним, насправді ж він уже давно й щоразу не просто національний, а неприховано націонал-шовіністичний”.

“Комунізм – одна з найбільших, справді диявольських спокус, якщо в різний час на неї пристали вірцеві інтелектуали й митці: Герберт Веллс і Бернард Шоу, Теодор Драйзер і Ліон Фойхтвангер, Анатоль Франс і Пабло Пікассо, Андре Мальро і Фредерік Жоліо-Кюрі”.

“Малоросійство – це не просто й не лише москвофільство, тобто зацикленість на цінностях колишньої «єдиної і неделімої». Це внутрішній український феномен”.

“Малоросійство – це підсвідома або навіть цілком свідомо втеча від свободи”.

“Міф – це зброя, якою треба користуватися, як і будь-якою іншою, за призначенням, із ретельним дотриманням вимог техніки безпеки”.

“Ми не маємо інформаційної політики, бо не маємо політики як такої – як послідовності заходів, вибудованої згідно з цінностями, інтересами та стратегіями”.

“Молоді лідери – це завтрашній кадровий резерв підприємництва та політики. Ті, хто вже завтра-післязавтра керуватимуть Україною”.

“Найпростішим здається скинути вкотре «злочинну владу», обнулити рахунок і спробувати знову почати все з чистого аркуша”.

“На комунізм, немов на дитячий кір, перехворіли так чи так практично всі європейські країни, й ми тут не виняток”.

“Натура імперського монстра не могла собі зрадити й продукувала те, на що була націлена від початку. І креслила сценарії, вербувала й розставляла на посади своїх людей, засновувала ЗМІ, тренувала «зелених чоловічків»”.

“Нація – це люди, об’єднані ідеями. Решта – географія”.

“Наша незалежність усе ще потенціал. І водночас уже енергія спротиву та енергія дії. Не кажіть, що це ідеалізм”.

“Небезпека хаотичних дій влади зокрема в тому, що вони розмивають політичну систему координат. Сьогодні вони патріоти, а завтра знову ватники. Сьогодні за інтереси та гроші, а завтра за закон, суди присяжних і трирічну стратегію”.

“Не все, від чого ми сьогодні потерпаємо, привнесла саме комуністична влада. Але головне, що вона зробила, – це відчинила дверцята найпотаємніших, найтемніших куточків людської душі, звільнила демонів, які ховаються в кожній людській істоті”.

“Не хочеш убити в собі москаля – живи з цим”.

“Ніякий запит на «нові обличчя» не компенсує примітивних уявлень широких мас про функції й завдання політика. Вони не замислюються, що політик – окремий фах, цього не навчають на пришвидшених курсах із особистісного зростання”.

“Патріотизм означає порядність, бо непорядній людині цілком байдуже, яку владу дурити й за якого режиму красти”.

“Під словом «лідер» я розумію людину, яка здатна виробляти моделі майбутнього й не обмежується їх обговоренням на лавочці біля під'їзду під пивасик, а має енергію та амбіції впроваджувати їх у практичне життя”.

“Політика – дуже дорога матерія, і ресурс на неї треба десь брати, інакше весь політичний процес у країні опиниться в заручниках у трьох-чотирьох грошовитих людей, як, власне, і спостерігається зараз”.

“Поступове (а «поступово» тут ключове слово) оздоровлення соціально-політичного довкілля неможливе в умовах ригівського феодалізму або путінської східної деспотії, а за капіталізму воно цілком реальне й, понад те, неминуче. Найбільші вороги українців на цьому шляху – безвідповідальність, патерналізм, недовіра, пасивність, тобто саме те, що панує нині в суспільних настроях”.

“Проблеми Макрона – це передусім внутрішні проблеми країни, наслідок інтелектуальної нечесності політику му й запити на квітучий популізм широких бунтівних мас. Проте якщо він усидить у кріслі, то тих витівок Путіну не подарує”.

“Процес розділення політики та бізнесу – вочевидь, найважче завдання поточного моменту. Але без цього Україна не має ані найменших шансів перестати бути недо-Росією й зробитися нарешті Україною”.

“Радянська імперія завжди була орієнтована на висмоктування підлеглих територій, а безгосподарність – то вже подробиці менталітету конкретного загарбника”.

“Робота влади – спершу виконувати конституцію, а вже потім подобатися цільовій аудиторії. Варто визначитися: ви хочете стати туристичним магнітом чи цитаделлю натуралів?”

“Сам по собі Володимир Зеленський є людиною, вочевидь, обдарованою й харизматичною. Він спромігся «завоювати столицю», точніше, навіть дві, якщо рахувати Москву, де його позиції до 2014 року були досить міцними”.

“Санкції потрібні, щоби тримати агресора в тонусі”.

“Справжні змістовні речі народжуються поза політикою й політикумом: у науці, мистецтві, «третьому секторі», місцевому самоврядуванні”.

“Те, що Зеленський на початках наговорив і наробив дурниць, не сюрприз і навіть не інформаційний привід. Ніякий він не агент Путіна й навіть не маріонетка Коломойського. Він актор, якого доля сподобила грати «Месію 2.0» і який щосили намагається вжитися у створений ним самим образ”.

“Український політичний клас переживає не кінець, а лише початок своєї ротації”.

“Якби Трампа не було, його слід було б вигадати”.

ЄВРОМАЙДАН, РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ

“Євроінтеграція – це не кінцевий пункт розвитку нашої країни, не матеріалізований вирій, а лише оптимальний інструмент реформування вітчизняних інституцій відповідно до вимог часу, зручний «екзоскелет», доки не проросте власний здоровий кістяк держави й суспільства”.

“Європейський прапор, під яким стояв Майдан, – це не стільки конкретний політичний маршрут, скільки символ певного набору цінностей, серед котрих на першому місці повага до окремої людини, решта – похідне”.

“Краще зберігати Майдан у собі й реалізовувати в міру потреби: на фронті, у Кривому Розі, у міністерстві”.

“Майдан не переміг: беркутівці й менти не покарані, судді не люстровані, олігархи не сидять. Майдан переміг: безвіз – томос – «джевелін». Обидва твердження справедливі залежно від того, що ви берете за точку відліку”.

“Майдан як спосіб прояву колективної волі – це реалізація української європейськості”.

“Майдан як технологія виявлення волі – це не випадковість, не ексцес, не примха історії, а природна реакція українців на недосконалість влади”.

“Майдан – це передусім інструмент пізнання себе для України та українців. Інструмент випадковий, у чомусь вимушений, але досконалий”.

“Майдан – це пік, вища точка, кінець шляху чи тільки початок?”

“Привид нового Євромайдану відтепер витатиме над кожним чиновником, заважаючи до кінця захопитися звичним процесом маніпуляцій і дерибану”.

“Революція гідності дала серед іншого надію на ротацію еліт, зокрема вікову, але ця надія не справдилася”.

“Революція – це передусім грабунок. Потім репресії. Потім збагачення тих, хто перехопив владу. Потім боротьба між собою. Визначення Євромайдану як «Революції гідності» слід сприймати передусім як горду метафору (те саме стосовно «оксамитових революцій» як явища)”.

ВІЙНА І МИР

“А сучасна війна залишається війною ресурсів не менше, ніж війною технологій, уміння та індивідуального героїзму”.

“Бо війна не дає змоги уникнути суворого розуміння того, що Україна та українці – надзвичайно інфантильне утворення. Політичний клас у цілому безвідповідальний, бізнес загалом думає короткими проміжками часу, значна частина населення наївна й бачить світ у координатах позаминулого століття”.

“Війна загартовує, але частіше псує характер і деформує особистість”.

“Війна – природний стан людства”.

“Війна суттєво спрощує палітру сприйняття, імперативно зводячи вибір до мізерного «свій/чужий»”.

“Війна та очікування реформ згори трохи пригальмували подальше створення знизу інститутів громадянського суспільства. Але готовність до них є, вона нікуди не поділася”.

“Воєнний стан мало оголосити, його треба впровадити в мізки”.

“В Україні війна, і триватиме вона доти, доки поруч із нами буде розумово нестабільний сусід”.

“«Громадянська війна» означає, що ніхто не винен, а якщо хтось і винен, то саме центральна влада тієї країни, котра до такого довела (себто нашої). «Громадянська» в нашому випадку – це щось незрозуміле, аморфне, не до кінця визначене, але емоційно впізнаване й

навіть прийнятне, що парадоксальним чином дарує в очах світу індульгенцію братній Росії на втручання у вигляді надання добровільних голіворізів і систем залпового вогню”.

“«Громадянська війна в Україні» знімає із західного світу моральну відповідальність за бездіяльність перед лицем агресора. «Громадянська» – це брехня, а ще деструктивний мем”.

“Іловайськ став для всіх – підкреслюю: для всіх – точкою неповернення”.

“Європа за нас не воюватиме. Вона й за себе не хоче”.

“Можна виграти битву, але програти війну, слушно стверджував Наполеон Бонапарт, а він знався на предметі”.

“Не хочеш убити в собі москаля – живи з цим”.

“Нинішній московський режим може зберегтися виключно завдяки мобілізації шовіністичних настроїв усього населення. Інакше кажучи, велика війна вигідна Путіну. Отже, не вигідна нам”.

“Україна *de facto* перебуває в стані війни із найнебезпечнішою державою світу, якщо поррахувати разом рівень непередбачуваності та озброєності”.

“Передова так чи так здійснює селекцію, і шанси зустріти тут щиру, порядну, добру людину чомусь вищі, ніж у столичному офісі чи пабі... Я ніде досі не бачив такої концентрації щиросердя”.

“Перемогти означає не просто взяти гору над тими чи тими недоумками, а насамперед подужати долю, обставини, інерцію, безлад, себе самих учорашніх”.

“Після Майдану активним прискорювачем зв’язків між людьми стала війна. Здорова армія склеює країну навіть у мирний час, а на фронті це відбувається швидше й надійніше. Це соціальний капітал, який по закінченні бойових дій важливо не розтринькати”.

“Поширення міфу про нетолерантних агресивних українців – частина гібридної війни. Цей міф довгий час ліпила комуністична пропаганда, тепер його професійно тиражує Кремль”.

“Прикриваючись тілами наших солдатів, поляки, французи, німці, угорці, словаки можуть скільки завгодно бавитись у свої локальні політичні ігри, до безпеки Європи останні не мають стосунку”.

“Слово «війна» для українців надто травматичне, щоб ним маніпулювати. Саме собою воно викликає відторгнення, вмикається пам’ять поколінь. Але його відсутність у суспільному просторі або, ще гірше, його наявність у нічим не навантаженому офіційно-ритуальному варіанті породжує аутизм, що прогресує”.

“Суспільний договір залежить не від гаманця, а від мізків. Але я готовий визнати, що мізки на голодний шлунок працюють погано”.

“Усі розуміють, що може бути мир як капітуляція, мир як толерування зла, мир як байдужість, мир як потурання агресорові. Гасло миру в нинішній Україні є зрадою вкрадених земель і, головне, залишених напризволяще наших громадян”.

“Хіба невідомо, що від часів Наполеона війна – це передусім змагання ресурсів, а гарматного м’яса в Росії ніколи не шкодували?”

“Чи вистачить у Путіна божевілля пустити в хід ядерну зброю, питання не до військових експертів, а до психіатрів. Але зовсім виключати цю можливість не варто”.

БЕЗВІЗ

“Безвіз – це перемога, довгоочікувана, але від цього не менш блискуча”.

“Безвіз, як і асоційоване членство в ЄС, – це інструмент утримання внутрішніх українських процесів під контролем міжнародної бюрократії, а це найкращий стимул бодай до якихось позитивних перетворень”.

МОВА

“Абсолютний білінгвізм – феномен протиприродний. Мови конкурують завжди. Це відбувається в соціумі й у голові кожного окремого мовця”.

“Будь-яка мова – це в знятому вигляді сума текстів, які були нею артикульовані, це концентрований досвід поколінь, це думки та емоції, які в ній так чи так закарбувалися”.

“Виграш одного означає програш іншого, так уже влаштований світ мови”.

“Для кожного мовця його рідна мова, якою він володіє з дитинства, найгарніша, наймилозвучніша”.

“Звичка – ось ключовий фактор. Мало хто з нас керується в щоденній мовній поведінці високими мотивами”.

“Мова – це, зрештою, зліпок із суми промовлених або написаних у її системі координат текстів”.

“Мирне співіснування різних мов в одному просторі неможливе. Вони взаємодіють, взаємовпливають і невпинно витискають одна одну”.

“Проблема мови завжди пов’язана з проблемою ідентичності й таким чином виходить за межі лінгвістики”.

“Рецепти мовного «склеювання» країни відомі вже 200 років: армія, школа, церква, чиновництво. Зараз на місце церкви я поставив би ЗМІ”.

“Російська мова тут завжди була продуктом імпортом, точнісінько як до того була польська”.

“Російська в Україні завжди була нав’язаною згори мовою адміністрації, а також асимільованих еліт і мігрантів, такі реалії. Ніколи, підкреслюю, ніколи вона не розвивалася ізольовано від материнської мови власне Росії, а надто з поширенням радіо, кіно та телебачення”.

“Серед противників домінування державної мови є відверті симпатички, якщо не прямі агенти ворога, а є легковажні «маленькі» люди, яким ліньки вчитися, докладати зусилля, думати. Маленькі люди мають право бути маленькими, не кожен мусить стати Чорноволом або Стусом. Їм слід донести лише одне: там, де російська мова, стріляють. Доведено Україною”.

“У процесі взаємодії двох і більше мов у рамках однієї спільноти одна неминує витісняє іншу, питання лише, яка саме яку саме”.

“Ще й ще раз: мова – сума текстів, що нею озвучені”.

КУЛЬТУРА

Великі культури ніколи не боялися поєднання «верху» та «низу», пафосу й бешкетів. Для когось іронія та гумор як такі – особиста образа, розхитування раз і назавжди визначеної двовимірної системи координат, а для когось, навпаки, визнання складності й неоднозначності Божого світу”.

“Відкритість і прозорість – це дуже модна, проте не завжди раціональна вимога, коли йдеться про творчі питання, особливо щодо конкурсів, пітчінгів, творчих змагань, нагород, державних замовлень тощо”.

“Доімперську добу в Україні жінка користувалася практично рівними юридичними правами з чоловіками. Але дальший досвід викоринив із культури й побуту елементи гендерної рівності”.

“Є такі книжки, про які всі чули, але ніхто не читав”.

“Механічна заміна одного консерватизму на інший, однієї попси на іншу не врятує ані української культури, ані української мови”.

“Навчатися ніколи не пізно”.

“На сьогодні україномовний шар національної культури сильно заражений бацилою провінційності”.

“Національне кіно залишилось як нагадування про те, що навіть за несприятливих обставин українці колись були здатні на висловлювання всесвітнього масштабу”.

“Кіно має бути резервом кадрів, школи, смаку, критеріїв для телебачення”.

“Книжка як така досі є засобом збереження, поширення знань та ідей, а також інструментом долучення до цього кожного охочого. Уже не єдиним, але досі провідним”.

“Критика – ось той екран, який створено для умовної, наскільки це взагалі можливо, об’єктивації та рефлексії культурних процесів, решта (салон, приз, конкурс, фестиваль, рейтинг, аукціон etc.) допоміжні”.

“Культура – єдиний інструмент, здатний зшивати країну. Ні, брешу: є ще один – війна, але тільки за умови, що ця війна доноситиметься до всіх громадян у неспотвореному вигляді й саме в такому вигляді вийде на перший рядок порядку денного не лише в ЗМІ, а й у побуті”.

“Культура – це відбір і вибудова ієрархій (у цьому сенсі постмодерн, який передбачає рівноправність усіх без винятку висловлювань, – гігантська містифікація)”.

“Культура – це не картинка й не ансамбль Вірського, це система знань і цінностей”.

“Масова свідомість – це і є культура, яка живе та живиться окремими проявами: фільмами, книжками, серіалами, картинами, піснями. Нема проявів – свідомість переходить на рівень нижче, синкретичний рівень усної народної творчості, страшних казок (міфів), фетишів і карго-культів”.

“Механічна заміна одного консерватизму на інший, однієї попси на іншу не врятує ані української культури, ані української мови”.

“Надзвичайно приваблива, на перший погляд, ідея мультикультуралізму небезпечна насамперед тим, що сприяє ерозії нації та громадянського суспільства, розколюючи їх на культурні, релігійні, мовні громади й жодним чином не підштовхуючи до інтеграції. Такий штучний поділ – ніякий не постмодерн, а звичайнісінький домодерн середньовічного зразка”.

“Освіта й самоосвіта – глобальний тренд. Культ знання, престиж інтелекту – ці гасла витають у повітрі, їх варто лише підхопити й спрямувати в мирних цілях”.

“Постмодерн у політиці – це операції із симулякрами, уявними величинами, удаваними сутностями. Навколишня дійсність – сума порожніх сенсів, низка ефектних фоточок і демотиваторів із мережі, безкінечний телевізійний серіал про неіснуючих героїв у вигаданих ситуаціях із фальшивими почуттями”.

“Рішення будь-якого журі – не істина в останній інстанції, а арифметична сума індивідуальних переконань”.

“Розквіт сучасної вітчизняної культури все ще далекий від тотального. Те позитивне, що відбувається в літературі, кінематографії, музиці, візуальних мистецтвах, легко відкрити назад, якщо держава вирішить змінити курс або дасть зрозуміти, що «какая різниця»”.

“Самі собою прояви російської попси можуть здаватися безвинними. Їхня отруйність у тому, що вони реанімують комуністичний і колоніальний контекст”.

“Стриматися, не матюкнутися, перевести миттєву емоцію в нейтральну вербальну формулу – це все ще для нас бажане майбутнє. Проте цього треба вчитися і вчити”.

“Українська культура іманентно заряджена на авангард, на спротив, на прорив – вона це доводить щоразу, коли оклигує після чергового кровопускання”.

“Якщо української культури немає в медіа, то її немає. Є окремі чудові письменники, виконавці, режисери. А культури немає”.

“Щоби суб’єктивність не перетворилася на свавілля, цивілізація вигадала такий інструмент, як журі (буквально «суд присяжних» від лат. «juris» – себто «закон»)”.

“Щоб створити нову українську науку на базі колишніх досягнень, доведеться демонтувати систему, бо нинішня могла б ефективно існувати... тільки в імперії”.

“Я не вірю в колективний розум. Колективним буває божевілля, а розум – завжди індивідуальний, результат персональних зусиль”.

МЕДІА

“Будь-який новий проект, з’являючись на світ Божий, досі пропонує все, що завгодно: стандарти журналістики, цільову аудиторію, знакові обличчя, дизайн – тільки не цінності. У цьому сенсі Тиждень досі є рідкісним прикладом того, як продавати своєму споживачеві передусім картину світу”.

“Девальвація слова, занепад публічного виступу – ось справжня загроза свободі”.

“Журналісти – чи не єдина спільнота, представників якої влада всіх рівнів відверто боїться”.

“Змагаючись за рейтинги, телеменеджери принципово не думали про стратегію, на виході отримали телебачення лоскоту, телебачення для бідних”.

“Нинішній вітчизняний телевізор – територія Росії з невеличкими вкрапленнями власних легкорозчинних «Дебіл-шоу» та політичного «Мочилова» місцевого використання”.

“Обмеження свободи слова (насамперед ворожої пропаганди) – небезпечний шлях, але доведеться його пройти. Головне – не забути дороги назад”.

“Поради майбутнім журналістам:

1. Ніколи не ставайте журналістом, якщо мрієте про добробут. Журналістські статки – це платня від трьох тисяч (гривень, а ви що подумали?) у столиці, в областях менше...

2. А ще не ставайте журналістом, якщо мрієте про славу. Журналістська слава – це підпис, який не кожен бачить, бо не кожен дочитує матеріал до кінця.

3. Не ставайте журналістом, якщо розраховуєте завдяки інтенсивному спілкуванню влаштувати особисте життя. Серед моїх знайомих відсоток тих, хто, як обтічно пишуть у соцмережах, «перебуває в пошуку», перевищує середній по палаті.

4. У жодному разі не ставайте журналістом, якщо мрієте змінити світ. Відновити справедливість, припинити неподобства, покарати негідника – надзавдання, виконати яке вдається буквально одиницям лічені рази”.

“Репортер – це, перефразую за банальність, стан душі. Точніше, obsesia, нав’язливий стан. Це шило, яке сидить в одному відомому місці й не дає розслабитися”.

“Різноманіття медіа в Україні – ілюзія, до того ж небезпечна, доки вона не усвідомлюється. Передусім через те, що аж ніяк не всі вони є власне українськими”.

“Світ медіа такий: одне вогнище зарази отрує значно більшу територію, ніж покриває саме. А одне джерело здорового, продукту оздоровлює інформаційний простір навколо себе”.

“Стрічка новин сама по собі буває красномовніша за будь-які насильницькі узагальнення”.

“Телебачення – це зброя безконтрольного масового ураження, тим воно й небезпечне”.

“Українська журналістика хвора, вона, власне, жодного дня не була здорова за всі 24 роки свого існування”.

“Український медіаринок не є, власне, ринком, оскільки не існує на гроші споживачів і фактично від них не залежить (як відомо, прибуткових ЗМІ в нас практично немає, за винятком окремих нішевих)”.

“Усе, чого ми хочемо від преси, – відповідальності. Вона визначається суб’єктивністю. Доки нам не байдуже, чи дурять нас, маніпулюють нами чи ні, ЗМІ мають майбутнє”.

“Усі слова сказано. Можна хіба що повторювати їх знову й знову під нові інформаційні приводи, бо слід же якось реагувати на поточні події...”

“Цінність «Інтера» не в механічних пунктах рейтингу, а в його символічному значенні. Перша кнопка – вона і в Африці перша”.

ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС

“Безгрошів’я кидає мене у відчай. Аж до того, що у хвилини слабкості звістка про якийсь несподіваний гонорар діє на психіку краще за антидепресант – буквально, у медичному сенсі. Бо порожній гаманець – це приниження”.

“Бідність – це якраз відсутність бажання інвестувати в будь-що”.

“Бо бідність асоціальна й у кінцевому рахунку, перепрошую, аморальна”.

“Боротьба з корупцією – це боротьба не з корупціонерами, а передусім з умовами, у яких корупція неминуча”.

“В українських координатах, якщо бізнес не вмонтований у владу, він практично приречений”.

“Гроші у світі є, але вони чомусь люблять ніжний клімат”.

“Деолігархізація – це не абстрактне гасло, не прояв одвічної заздрості знедолених мас. Це лише усвідомлення необхідності асенізації в економіці та соціумі”.

“Економіку землі необхідно оживити, і можливість її купувати та продавати – лише одна з технічних умов. Власність конче потрібна для залучення інвестицій у високі технології”.

“Кваліфікований робітник – дефіцит! Неготовність заробляти своїми руками, бажання отримати все й одразу – поширений соціальний феномен”.

“Корупція як ексцес непереборна, міжнародна практика це доводить”.

“Олігархічна економіка небезпечна не тому, що провокує несправедливий розподіл із погляду «маленького українця», а тому, що спотворює всі параметри системи, отруює всю атмосферу в бізнесі й, ширше, суспільстві”.

“Перерозподіл української власності за останню чверть століття – історія суцільної ганьби”.

“Уся державна власність в Україні так чи так є напівприватною. Сенс її існування в тому, щоби прибутки приватизувати, а видатки націоналізувати”.

“Рабство ніколи не прикрашає характеру. Постійне очікування небезпеки радше не загартовує, а спотворює особистість. Заздрощі й підозра – ось постійне емоційне тло наших щоденних виробничих і загалом соціальних відносин”.

РЕЛІГІЯ, ЦЕРКВА

“Великоднє свято – символ подолання смерті”.

“Зловтіха не є християнською чеснотою”.

“Зусилля держави з відродження Православної Церкви України, а потому її всебічна підтримка, не є ані порушенням Конституції, ані зловживанням. Це святий обов’язок кожної нової влади, незалежно від індивідуальних стосунків із релігією того чи іншого лідера або чиновника”.

“Збереження церкви – це збереження ідентичності, це збереження України”.

“Православ’я довгий час було головним ідентифікатором українців – важливішим та ефективнішим за мову й тим паче кордони. Власне, якби не православ’я, більшість із нас уже давно, років триста тому, були би поляками”.

ЛЮДИНА, МОРАЛЬ, ЕТИКА

“Але серед реальних людей дуже рідко трапляються втілення абсолютного зла або абсолютного добра”.

“Бажати перемін – не означає бути хамом”.

“Бо депресія – це теж гібридна кремлівська зброя”.

“Будь-яка особистість – ніякий не гумус для подальших поколінь”.

“Друзями можуть бути лише окремі люди, бо це означає певні постійні витрати душі, донорство енергії, річ за визначенням індивідуальну, інтимну”.

“Дурити ближнього – це нищість, дурити себе – це... дурість”.

“Є такі захворювання, коли пізно щось робити, але й не робити нічого теж неможливо”.

“Зміна професії – результат зневіри”.

“Із персоналіями б’ються переважно заради матеріального інтересу, з принципами або безпринципністю – заради принципів”.

“Кожна людина має кілька облич. Залежно від настрою, життєвих обставин, стадії розвитку, стану здоров’я тощо той самий індивід має шанси проявити себе або як зловна тварюка, або як взірцевий альтруїст. По собі знаю”.

“Людська пам’ять примхлива”.

“Ми впритул наближаємося до межі, коли власні слабкості неможливо пояснити гірким спадком і чужими провинами”.

“Не знаєш – іди ніжками й не повертайся, допоки не дізнаєшся!”

“Ні, природні багатства – це корисно, тільки використовувати їх треба з розумом”.

“Отже, мізерія – це не кількість бігмаків чи борщових наборів, яку може собі дозволити той чи інший обиватель, а стан душі”.

“Перевага віку – розуміти, що ти не унікальний і твій час не такий вже унікальний”.

“Подивися через кордон і зроби навпаки”.

“Подорожувати – це не лише весело й відносно дешево”.

“Психіка українця – річ пластична”.

“Робота на репутацію – гра вдовгу”.

“Роздратування – поганий радник. Легше психувати, ніж забезпечити нарешті в країні такий інвестиційний клімат, щоб від нього не треба було самому ховатися під офшорною парасолькою”.

“Сама по собі непевність – не найкращий стимул ефективності”.

“Світогляд – це щось більше, ніж сексуальні вподобання та фобії, він передбачає наявність хай там вже якої освіти, а змагання на рівні сенсів потребує напруження не м’язів, а звивин”.

“Скандали – річ небезпечна. До скандалів звикають, коли їхня кількість перетинає певну раціональну межу”.

“Слабкодухим час прокинутися”.

“Славнозвісний contract social, або суспільна угода, – це передусім затвердження актуальності довіри, доброї волі та ідеалізму і лише потім урахування інтересів різних груп і страт”.

“Слід чесно усвідомити: людська природа не змінюється або майже не змінюється. Такі фундаментальні властивості, як егоїзм, жадоба, прагнення особистого комфорту, еволюціонують дуже повільно. Але серед реальних людей дуже рідко трапляються втілення абсолютного зла або абсолютного добра”.

“Смерть – це не синонім нежиття. Смерть – то припинення життя, яке вже мало місце. Відтак це не частина життя, а його заперечення”.

“Хоча не забуваймо, що «герой» не означає автоматично «янгол». У кожній людині намішано всякого. І в кожному народі”.

“Щастя – суб’єктивний стан, і здатність його відчувати значною мірою залежить не від мінімальної платні (у Бразилії вона, підозрюю, нижча) і не від цін на комуналку (у Фінляндії вони гарантовано вищі), а від здатності сортувати сміття”.

“Якщо віриш в існування істини, якось образливо нею торгувати”.

АФОРИЗМИ, СЕНТЕНЦІЙ ТА МАКСИМИ ЛЮБОМИРА ГУЗАРА

БОГ

“Бог безмежно мудріший і благородніший за нас”.

“Бог – всезнаючий і всемогутній милосердний Батько...”

“Бог випробовує нас через різні обставини. Якщо ми поставимо Його на першому місці, житимемо за Його законами й будемо Йому довіряти, то можемо мати оправдану надію на Його поміч”.

“Бог сотворив людину і прикрасив її багатьма дарами: дав їй життя, покликання і таланти, можливість свobodно чинити добро, ділитися добром з іншими людьми, працювати для спільного блага”.

“Господь створив нас вільними. Ніхто так не шанує нашої свободи, як Бог”.

“Важко зрозуміти сенс життя людини, яка не пам’ятає про Бога. Усе, що в людському житті є добре, правдиве, щире, справедливе й благородне, існує тільки тоді, коли ми усвідомлюємо свій зв’язок із Богом та Божу любов до нас”.

“Ми не сміємо диктувати Богові, що має статися, ані нарікати на Нього, коли події розвиваються не за нашими планами”.

“Обманює себе той, хто вважає, що найбільшим благом є матеріальне добро, що вони є разом з фізичною силою найпевнішим засобом тривалого правопорядку, загального блага та нормального розвитку. Насправді, єдиним справжнім джерелом усього того, що людина потребує для благополуччя, є сам Господь Бог”.

“Релігійне почування людини потребує Бога або щонайменше ідола – божка”.

“Центр колеса – це Господь, а ми розміщені на обручі. Але хочемо бути ближче до центру і рухаємося по шпирях. Чим ближче ми до центру, то ближче одне до одного. А остаточно ми всі з’єднані в центрі – у Господі. І навпаки, що далі ми одне від одного, то далі від Господа”.

“Щоб ступати правильним шляхом, нам треба іти з Богом”.

МОЛИТВА

“Мета молитви, будь-якої, полягає не в тому, щоб Бога спонукати, змусити виконувати наші плани. Молитва полягає в словах, якими наш Божественний Спаситель Ісус Христос навчав нас звертатися до Небесного Отця: «Нехай прийде царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі так і на землі»”.

“...молитва є сповненням Божої волі. Багато, однак, розуміє молитву не як акт довіри до Бога, а як старання зробити Його своїм союзником, найважливішим завданням якого мало б бути посприяти здійсненню бажання прохача (незважаючи на те, чи це бажання справді побожне). Іншими словами, ми часто коригуємо молитву, якої нас навчив Спаситель: замість казати «нехай буде воля Твоя», кажемо: «Господи, нехай буде воля моя, нехай станеться так, як я хочу, незалежно, чи це чесно, чи ні»”.

“Молитва, з якою звертаємося до Небесного Отця повинна бути щира, промовлена словами і доведена ділами. Це ще одна дуже важлива прикмета молитви”.

“Молитва полягає в нашому переконанні, що Бог – всезнаючий і всемогутній милосердний Батько, хоче для своїх дітей тільки добра. А що для нас, молільників, є справді добрим, знає тільки Бог!”

“Молитва – це не тільки прохання, немовби останній засіб, як подолати труднощі, на підтвердження приказки: як тривога, то до Бога. Про Бога треба пам’ятати завжди, а не тільки в час тривоги. Йому треба дякувати за все добро, яким Він нас обдаровує”.

“Наше звернення до Бога не повинно бути ані вимогою до Всевишнього, ані порадою, як Він має поводитися. Воно має бути актом довір’я, заявою, що ми справді віруємо, що Він все знає, все може і зробить те, що є найкращим для нас, нашого народу і нашої держави”.

“Тому молитва та сповнення Божого закону є, з одного боку, єдиноправильним, а з другого – справді ефективним засобом повноцінного людського існування”.

“Якщо ми справді щиро молимося, то радо приймаємо те, що Він нам посилає, і постараємося якнайдосконаліше використати Його плани. Бо ми свідомі, що Бог бажає нам тільки добра”.

БОГ І СПОРТ

“Господь Бог, напевно, не бере активної участі в змаганнях як гравець. Отже, говорити про Нього як про гравця було б негоже”.

“Він єдиний, дивлячись у серце всіх учасників змагань, бачить, наскільки кожний спортсмен є людиною”.

“Спортивні змагання взагалі, а особливо такої ваги, як Євро’2012, – це не тільки радісне святкування та велика забава. Це своєрідне дзеркало буття”.

“...спорт виховує людей і вчить їх сягати краси й величі людської природи”.

ЦЕРКВА І РІЗНІ ЦЕРКОВНІ ОБРЯДИ.

“Бо що таке обряд? Це спосіб, як ми молимося, як почитаємо Триєдиного Бога”.

“Бо Церква – це не тільки священнослужителі, а й увесь зібраний у Господі Божий люд, зокрема й миряни, – усі, що визнають триєдиного Бога, воплощеного Божого Сина Ісуса Христа, приймають Боже об’явлення у святих книгах Біблії, послуговуються Святими Тайнами як засобом освячення і об’єднані на зразок трьох осіб Пресвятої Тройці”.

“Божий люд, хоч розсіяний на всій Земній кулі та представляє різні народи й культури, є одною Вселенською Церквою, на зразок Пресвятої Тройці. Така єдність, яку визнаємо у «Символі віри», вказує, де існує Христова Церква. Де немає єдності, християни, так би мовити, не є повноцінними”.

ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ

“Але ми, віруючі люди, усвідомлюємо, що єдність Церкви – це Божа справа. ... Це не є щось, що ми можемо досягнути своїми людськими силами. Це дар від Бога, який ми можемо одержати з рук милостивого Отця, якщо Його щиро про це попросимо”.

“Бо конфесії нас ділять – але Христос нас єднає”.

“Молитися про єдність – це не така проста справа, бо йдеться не тільки про слова, які виходять із наших вуст. Молитва мусить виходити із нашого серця: вона зобов’язує виконувати Божу волю”.

“Щоб об’єднатися, нам потрібно любити Бога і любити ближніх”.

“Якщо щиро прагнемо стати на шлях до єдності, то треба старатися, незалежно від того, до якої конфесії належимо, думати однаково – по-християнськи”.

ПОЛІТИКА, ВИБОРИ

“Вибори – це слушний час зрозуміти роль Бога в нашому суспільному та державному житті. Хоча вибори – це тільки мить, але наше правильне ставлення до нашого Творця та Небесного Отця – це стан душі, який ми повинні зберігати постійно”.

“Громадянин, виборець, повинен з уст політика чути тільки правду. Чути цілу правду, а не півправди чи недомовлення, виключивши абсолютно будь-яку брехню”.

“Кожне слово політика повинно бути – як євангельське «так-так» чи «ні-ні»”.

“Коли сьогодні говоримо про демократичну «політику» та демократичних «політиків» треба пам’ятати, що зміст цих понять – служіння, не панування. Це робить політичне діяння одною з найбільш шляхетних професій або покликань”.

“Коли політик представляє себе виборцям, він повинен дуже чітко і ясно представити їм свою політичну філософію”.

“Маємо сумлінно і відповідально не тільки критикувати владу, але й її обирати і контролювати”.

“Не треба бути великим мудрецем, політологом, аналітиком, щоб збагнути, що до демократії нам ще далеко”.

“Політика – це служіння загальному благу”.

“Політика, побудована на неправді, руйнує, а може навіть більше – вбиває!”

“Політики повинні сильно працювати над тим, щоб слухачі й глядачі бачили правду, тільки правду і більше нічого, як правду! Навіть – коли ця правда болить”.

“Політична ідеологія – це підстава політичних партій. Не особи, не інтереси, а ідеологія спільна, солідно випрацюваний спосіб бачення ситуації зараз і в майбутньому – оце є те, що об’єднує подібно думаючих людей, які творять партію”.

“Політична культура – як прикмета автентичної демократії охоплює водночас і політичних діячів і громадянське суспільство – наскільки воно свідоме своєї політичної відповідальності”.

“...політична культура – це не виключно атрибут політиків, але – цілого нормально вихованого, демократичного суспільства”.

“Шовінізм був і є причиною багатьох міжнародних непорозумінь і нещасть”.

“Бо, не забуваймо, ми – «республіка», ми – «державна демократична». І недаремно в українській Конституції записано, що саме народ – ми всі разом – є остаточним носієм влади, а отже, і її творцем, і її господарем. Не народ для влади, а влада – для народу. Тож скажімо – якої судової влади ми хочемо”.

СУДДІ

“Суддями не народжуються, а виховуються. За якість і характер виконання їхнього обов’язку також несуть відповідальність ті, хто готував їх до цього уряду. Звідси і справедливе домагання перевіряти моральний стан факультетів права в різних наших університетах”.

“Чи потрібно ще раз повторювати, що бути суддею – це значить служити справедливості?”

“Щоб справді забезпечувати дотримання прав громадян, судова гілка мусить бути цілковито незалежною від двох інших. Вона втрачає свою ефективність, якщо законодавча чи виконавча гілки влади можуть вимагати від неї вигідних їм рішень”.

КОРУПЦІЯ

“Корупція – це щось дуже погане, це крадіж. Однак наскільки всі ті, хто збагачується за допомогою хабарництва, розуміють, що це гріх?”

“Корупція – це форма крадіжки, коли злодій присвоює собі добро, на яке не має права, проти волі легітимного власника”.

“Спосіб боротьби з корупцією, як вже сказано, – налякати злодія. Сотнями, тисячами років людський рід старається налякати злодія – на жаль, безуспішно”.

“Мусимо вчити наших людей не підтримувати корупцію. Я сміюся, коли чую про великі державні програми, про законодавчу боротьбу з корупцією. Все це сміх! Що таке корупція? Це гріх. А жоден гріх законом не поборете. Це треба виховувати”.

“Народ мусить пам’ятати, що поняття «давати хабар» не сильно відрізняється від «брати хабар»”.

“Наша країна кишить корупцією.

“Незалежна Українська Держава успадкувала солідну традицію хабарництва”.

“Цієї п’явки, яка ссе кров із живого тіла нашої держави та нашого суспільства, треба за всяку ціну позбутися”.

“Щоб не змарнувати шансу, треба працювати. Перестати красти, брати і давати хабарі, не горнути гроші для себе, а працювати для суспільства. Хочемо жити в нормальній державі – працюймо над тим, щоб законотворчість стала нормою поведінки для всіх громадян”.

УКРАЇНА ТА УКРАЇНЦІ

“Від слова «батьки» походить слово «батьківщина», яке має подвійне значення: те, що ми одержуємо у спадку від наших батька і матері, і наш особливий зв’язок із певним народом, – тим народом, членами котрого ми народилися. Це дуже важливе значення цього слова, бо як ми не вибирали батьків, а з Божої волі їх одержали, так і народ, що в ньому ми народилися, вибраний не нами, а Богом”.

“Бути націоналістом – це добре. Багато народів земної кулі пишаються своїм націоналізмом”.

“...будівничими кращого майбутнього нашої держави є ми всі, без будь-яких винятків. І кожен з нас перед Богом мусить визнати, на яких підвалинах буде майбутнє”.

“...бути громадянином України – означає любити українців, усвідомлювати, хто ми є і хто разом із нами творить цей народ”.

“Два десятиліття тому, український народ отримав вимріяний, але неочікуваний Божий дар – зажив у рідній державі”.

“Кожна людина є членом якогось народу і з тим народом повинна мати особливий зв’язок. Космополітизм – твердження, що людина належить до всіх народів або не належить до жодного

народу, – це, властиво, обман. Люди належать до всього людства, але як члени конкретних народів”.

“Кожна людина має конкретно, відповідно до своїх завдань і можливостей, здійснювати те, що справді може запевнити існування держави, якою повинна бути наша рідна Україна”.

“Кожний громадянин повинен старатися якнайкраще виконувати свої завдання. При цьому слід пам’ятати, що кожний із нас також неповторний і має особливі таланти: те, що може зробити одна особа, не зробить за неї ніхто інший”.

“Майбутній розвиток нашої держави перебуває в прямій залежності від інтенсивності наших релігійних переконань”.

“Ми не змінимо ситуації на краще тільки засуджуючи та проклинаючи. Справжнє відродження нашого народу, з бажаним усіма справедливим правопорядком, може здійснитися лише тоді, коли між нами запанує справжня людяність”.

“Наша програма – йти вперед, не повторювати помилок минувшини, але, усвідомлюючи ту духовну силу нашого народу і нею надихаючись, чинити добро, плекати духовні цінності, шанувати людську гідність, любити свободу”.

“Наше минуле та сучасне вчить нас, що ми – можемо, а якщо можемо, то повинні збудувати рідну хату, в якій будемо щасливими мешканцями”.

“Україна буде такою, якою ми її зробимо”.

“Україна має все, що потрібно, аби бути великою країною. А чого їй бракує? Єдності. Наша пісня влучає в саме серце наших проблем”.

“Українців на загал можна описати як побожний, релігійний народ”.

“Основний поділ у нашому народі полягає саме в тому, що ми механічно всіх ділимо за категоріями, наприклад: всі, хто при владі, – злі, всі не при владі – добрі, всі багаті – злі, всі убогі – добрі, і ще є декілька подібних стереотипних поділів”.

“...основною реформою, яку повинен пережити наш народ, має бути усвідомлення, що всі ми однаково люди, всі сини і дочки України, а наша людяність залежить від нашої особистості та нашого характеру”.

“Отже, любити свій народ, свою Батьківщину – це Божа заповідь. Шанувати членів інших народів – це частина християнської чесноти патріотизму”.

“Роки незалежності України – це благословенний час після довгого періоду поневолення. Спадщина того поневолення залишила погані сліди на останніх двадцяти п’яти роках”.

“Якою буде наша рідна Україна – залежить від нас, від кожного з нас”.

“Якщо під час будівництва майбутнього країни вдаються до несправедливості, брехні, хабарництва, несправедливого судочинства, фальсифікації, торгування правдою, що, по суті, заперечує свободу людини, то, немає сумніву, що раніше чи пізніше такий проєкт провалиться, навіть якщо сьогодні будівля виглядає шикарно”.

“Якщо хочемо йти вперед, то наша мета – бути собою”.

“Жодне добро не є понад наші сили”.

ДЕКОМУНІЗАЦІЯ

“Комуністичне ідолопоклонство треба виривати з корінням”.

“Нам треба подумати і зрозуміти, що само по собі усунення пам’ятників чи інших форм «почитання» не оздоровлює народ, а може навіть створити духовну порожнечу. Псевдорелігію треба замінити правдивою релігією, почитанням єдиного Бога – Творця і Отця”.

“У наші часи часто говориться про декомунізацію. Для багатьох громадян це означає змінити назви місцевостей і вулиць та, може, ще дещо зробити... Проте хибною є думка, що декомунізація полягає лише в зміні назв. Ідеться про здійснення змін у наших умах і серцях”.

“Якщо хочемо очистити Україну від марева ленінізму, – вважаю це необхідним, – то, напевно, треба позбутися присутності Володимира Ілліча, зокрема в пам’ятниках”.

СВОБОДА

“Для кожної особи життя, таланти і свобода є даром від її Сотворителя”.

“Кожна людина покликана бути собою, тобто бути свободною і відповідальною за свої вчинки”.

“Нагадую, що свобода – це не сваволя (право робити все, що тільки заманеться, добре чи лихе). Свавільна особа не відповідає вповні своїй природі, якою наділив її Господь Бог”.

“Ніхто так не шанує нашої свободи, як Бог. Але ми не маємо відваги бути вільними. Бо бути вільним – це бути відповідальним”.

“Свобода людини – це складова прикмета її природи, іншими словами, людина сотворена вільною, свободною”.

“Щоб бути собою, людина мусить послідовно берегти свою свободу, зовнішню та внутрішню, і оминати всього, що може її тієї свободи позбавити. Так само і держава. Щоб бути справді державою, належить свідомо і послідовно обстоювати свою свободу, не тільки зовнішню, а й внутрішню”.

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ

“Революція людської гідності – це вступ до держави, яку будують справді вільні люди, свідомі свого походження від Бога і своєї природи на «Його образ та подобу», покликані чинити одне одному добро і тільки добро”.

ВІЙНА І МИР

“Безнастанний обстріл – це доказ небажання миру. Глибока зовнішня тиша могла б бути ознакою, що в серцях людей народжується бажання миру”.

“Війна не буде тривати вічно”.

“Всенародний мир у повному значенні цього слова може бути тільки результатом нашої жертвовної праці, очищення власного серця і беззастережного служіння співвітчизникам”.

“В останні місяці перед ворожою агресією наш народ захищають відважні воїни, а їх підтримують волонтери. Ці воїни та волонтери походять із різних конфесійних громад. Їх всіх єднає воєдино ніщо інше, як найважливіша заповідь – любов до Бога та до ближнього”.

“Дивним чином війна, яка мала б нас зруйнувати, стає причиною духовного і матеріального зростання, що дарує нам надію на збройну перемогу, а ще важливіше – на здійснення нашого всенародного бажання бути нормальною, справді самостійною державою”.

“Ідея любові до свого народу дає нашій армії перевагу над армією загарбника”.

“Кожна держава чи навіть багато об’єднаних держав повинні думати категоріями розвитку, водночас вишукуючи й утверджуючи всі можливі засоби, котрими державна спільнота може бути захищена від того величезного лиха, яким є війна”.

“Кожний народ, як кожна людина, має право боронитися від нападу. Якщо напад є збройний, то й захист може бути збройний. Однак і тут треба знати міру: хто захищається, не може перетворюватися на агресора”.

“Крім того, усі держави, влада та громадяни, мусять пам’ятати, що агресивна війна тільки матеріально і морально руйнує, а ніколи нічого позитивно не вирішує”.

“Ми маємо право й обов’язок збройно боронитися від агресії. Однак далеко важливіше для нас усіх – жити та діяти в мирі всередині нашої національної спільноти, бо люди, в серцях яких панує мир, стають непереможними!”

“Мир – це... плід любові, щире бажання добра ближньому, прагнення служити та розвивати добрі відносини далеко поза межами необхідних обов’язків”.

“Мир – це дар від Бога, за який молимося. Але як може Бог подарувати нам оцю благодать, якщо ми не стараємося любити нашого ближнього? Ісус Христос недвозначно вчить нас, що нашим ближнім є також наш ворог”.

“...мир – це не якесь земне, світське поняття. Це прекрасний Божий дар, завдяки якому ми можемо спілкуватися з Богом і з ближніми. Люди не здатні створити миру, вони можуть тільки його прийняти і зберегти, якщо дотримуватимуться Божих Заповідей”.

“...наш народ має духовну силу здобути остаточну перемогу. Цю силу треба використати: відректися корупції, забезпечити рівність прав, навчити тих громадян, які ще цього не зробили, служити ближнім, а не тільки собі”.

“Оскільки мир походить від Бога, то його не може бути без повноцінної справедливості та щирої любові до ближнього”.

“Там, де є намір встановлювати мир за допомогою війни, не може бути навіть гадки про мир. Якщо хочемо, щоб був справжній мир між народами, то треба робити все можливе, щоб держави (великі чи малі) зрозуміли, що війна руйнує можливість співжиття та співдіяння на користь усіх”.

“Хто щиро прагне миру, мусить себе запитати: що я можу зробити, щоб у моєму серці запанував мир?”

“Щире мирне співіснування – це єдиний правильний шлях до розвитку”.

ЛЮБОВ

“А що означає любити? Жити в правді і бажати одне одному добра”.

“Божа заповідь велить любити своїх батьків, батька і матір, а отже, свою батьківщину, народне середовище, в якому ми народилися і до якого свідомо належимо”.

“Власне, на цих двох елементах – чистоті серця та бажанні добра всім іншим – побудоване те, що називається любов’ю до Батьківщини”.

“Коли наш Небесний Учитель нагадує нам, що маємо любити всіх людей, Він аж ніяк не заперечує одної із десяти заповідей: шануй отця і матір”.

“Наших людей живить ідея любові до свого народу”.

“Основа слова «націоналізм» вказує на позитивну прикмету людини – любов до рідного народу”.

“...патріотизм – це щира любов до свого рідного народу, яка не заперечує прав інших народів”.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І БЕЗВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

“Віруючі особи, які займають відповідальні посади, – байдуже, чи вони вибрані, чи призначені, – повинні дуже серйозно ставитися до своїх обов’язків і вважати власні релігійні переконання справжнім натхненням для виконання завдань. Взірцем для них повинен бути сам Ісус Христос”.

“Маємо сумлінно і відповідально не тільки критикувати владу, але й її обирати і контролювати”.

“Складається враження, що нехтування законом – улюблений спорт українців”.

ПРАВДА І БРЕХНЯ

“Мати нагоду чути тільки правду, могли бути певними, що те, що чуємо, є правдою, – це велика духовна цінність”.

“Ми повинні створити такі умови, в яких брехун чи крутій, не наважився б обманювати, бо знав би, що за це дорого заплатить і опиниться на політичному смітнику”.

“Основою суспільного діалогу є правда”.

“Рецепт перемоги в інформаційній війні простий: говорити правду і викривати брехню”.

“Що в людині є рушійною силою? Серце – як збірна назва думок, бажань, зичливості чи неприязні між людьми. Залежно від того, яке в людини серце, розрізняють гострий, злий чи благородний язик”.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ

“Без судочинства, об’єктивність якого не викликає сумнівів, немислимим є лад у суспільстві, – лад, який передбачає абсолютну, наскільки це по-людськи можливе, справедливість”.

НАДІЯ

“А там, де є Бог, завжди є надія”.

“Сьогоднішня дітвора повинна бути основою нашої надії на справді краще майбутнє”.

БАГАТСТВО

“Якщо багатство набувається чесно і завдяки Богом даних талантів, то бути багатим, звичайно, не є гріхом, можна навіть сказати, що це благословення для людини та її довкілля”.

“Багатство як таке хоча і є чимось добрим, але водночас несе певні загрози. Згадаю кілька таких небезпек.

По-перше, багатство може бути шкідливим для самої багатой особи та її довкілля. Найбільше лихо для багатой людини – це думати, що вона вже не потребує Бога, що все може і що їй усе дозволено.

По-друге, небезпека багатства проявляється у ставленні до інших людей. З одного боку, це може бути використання людей для власного зиску, приниження їхньої гідності чи навіть жорстоке ставлення до них. З іншого – шляхом підкупу нехтування правами людей для власної користі.

По-третє, це вдавання якоїсь нібито особливої вартості та важливості власної персони тільки тому, що вона посідає великі багатства. Інколи доходить до смішного”.

СВОБОДА СЛОВА

“За наявності стількох можливих сучасних засобів комунікації громадяни, старші й молодші, повинні широко користати з Божого дару свободи слова, – дару служити ближнім правдою та любов’ю”.

“Язик – це один із найменших членів людського тіла. Однак завдяки йому людина може говорити”.

ЖУРНАЛІСТИКА

“Журналістика – надзвичайно важливий елемент демократичного ладу, бо допомагає людині розуміти й вирішувати важливі життєві справи правильно, ефективно й послідовно”.

“Журналістика – це більше ніж професія. Журналістика – це не тільки репортерство: піти, побачити й розповісти про те, що відбувається. Журналістика – це свого роду спосіб життя”.

“Журналістика, на мою думку, не має бути суто інформуванням. Журналіст повинен подавати матеріал так, щоб допомагати людині розвиватися, спонукати її задуматися і над собою, і над усім, що відбувається навколо”.

“Вважаю, що бути журналістом – це надзвичайно відповідальна справа, яка вимагає певного способу життя і певного способу мислення, а також жертвності заради громади”.

ЛІТЕРАТУРА

“Література – формування мислення, формування людини”.

НАУКА. ІСТИНА

“Ми, люди, через свою гріховність несправедливо піднесли другорядні елементи до рівня істини”.

“...богослов’я – це зусилля людського розуму за допомогою суто наукових засобів пізнавати (наскільки це для людей можливо) зміст віри в Бога і всього, що з Ним пов’язано”.

ПРО СЕБЕ

“Я є звичайна людина, одна з багатьох. Моя мрія бути Людиною. Я би дуже хотів бачити, щоб багато осіб бажали бути Людиною, собою. Бо бути Людиною – то є великий Божий дар”.

“Я 46 років жив поза Україною. Там було добре, спокійно. Але на чужині ви завжди в якийсь спосіб залишаєтеся громадянином другого класу. Цілком інакше пройтися вулицею чи вулицями міст, сіл в Україні, чим десь там жити в Нью-Йорку чи Римі”.

МОРАЛЬНІ АВТОРИТЕТИ

“Моральними авторитетами для суспільного життя повинні бути всі, хто є носієм влади законодавчої, виконавчої та судової. Очевидно, такими повинні бути також ті, хто заангажований у ЗМІ, чиновники та підприємці – усі, від кого залежить якість суспільного життя”.

БАТЬКИ І ДІТИ

“Батьки є першими носіями доброго прикладу, але далеко не останніми”.

“Батьки, через яких народжується нова людина або, точніше, через яких людина від Господа отримує дар життя, мають визначальний вплив на розвиток особистості, а властиво – на її даліше життя”.

“Батьки, закохані в гроші, можуть навіть свідомо передати дітям свій матеріалістичний світогляд”.

“Навпаки, батьки, які на перше місце в щоденному житті висувають справжні духовні цінності, передають їх як найкращу спадщину своїм нащадкам”.

“...основне завдання батьків – створити належну атмосферу любові”.

“Батько й мати, створюючи атмосферу любові, повинні дати відчутти дитині її гідність і гідність інших людей – старших і таких самих, як вона, дітей”.

“Інший необхідний елемент – це виховувати дитину в атмосфері тепла і мудрої любові. Діти, які цього не одержали, – це ті, що в той чи той спосіб тікають з дому і блукають вулицями наших міст”.

“...дитина від перших днів свого існування потребує любові батьків: так вона зможе належно розвиватися і закласти тривку основу для всього свого життя”.

“Дитина має відчувати, що її люблять, але батьківська любов повинна бути... мудрою”.

“Людина приходить на світ, одержує дар життя через своїх батька і матір”.

“Батьки мусять ставитися до своєї дитини як до людини, тобто дати їй відчувати, що вона людина”.

КУЛЬТУРА ПОВЕДІНКИ. НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

“Бажання автора цих рядків – заохотити кожну людину бути культурною, підкреслюємо – кожну людину. Бо культура, яку називаємо особистою, – це не прерогатива вибраних людей, а спосіб спілкування, що повинен характеризувати кожну людину, кожного громадянина”.

“Бути іншим не завжди означає мати на це право. Ми маємо право тільки на те, що добре. А якщо відмінність побудована на негативній основі, погоджуватися з цим не слід. Та навіть коли людина сформована на фальшивих засадах – до неї треба ставитися як до людини”.

“Великого милосердя від Бога і людей потребують ті нещасні молоді люди, – ще одна група, – яких народ популярно називає «тітушки». Чому вживаю до них епітет «нещасні»? Бо це люди, позбавлені моральних засад, які готові робити будь-що, навіть щось дуже погане, аби тільки за це дістати гроші”.

“Дуже важливий і потрібний закон проти корупції може стати справді ефективним тільки тоді, коли члени нашого суспільства змалечку будуть виховані в дусі чесної та справедливої поведінки”.

“Кожна людина, яка поганим прикладом може зробити іншу людину гіршою, – це справжній ворог народу, який унеможливує його розвиток і ріст”.

“Культурною називаємо особу, яка вміє з повагою ставитися до інших людей. Культура такої людини полягає не в її вмінні творити гарні речі, а в якості її стосунків з іншими людьми. А тих, хто погано, нахабно ставиться до рідних чи чужих, знайомих чи незнайомих, спонукати змінити свій спосіб спілкування”.

“Людина вчиться бути доброю, приглядаючись до гарних прикладів у житті інших людей, бере собі до серця те, що сприймає як добре, і так досягає зрілого віку, будучи готовою ділитися добром з усіма, з ким спілкується”.

“Ми, люди, мусимо пам’ятати, що всяка неправда, крадіжка, несправедливість, усяка інша кривда, заподіяна нами супроти ближніх, хоч би ким ми були, – це не тільки суспільний промах, це гріх”.

“Можливості бути людиною ніхто не позбавлений, а радше всі ми до цього покликані. Тож бажаймо і стараймося бути собою – бути людьми”.

“Наскільки кращим був би світ, якби ми поводитися з іншими так, як бажаємо, щоб інші поводитися з нами!”

“Не всі можуть опертися злу. Хто знаходить у собі на це сили – це мученик, якому честь і хвала. Проте багатьом такої сили бракує, і трапляється, що вони терплять невимовний душевний біль”.

“Носієм загальної культури може бути будь-яка особа за умови, що вона щиро бажає розвинути Богом дані таланти. Саме такі люди стають носіями культури та заслуговують на пошану і пам’ять”.

“Погана, нечесна, несумлінна поведінка, яка заохочує людей до зла, так само заслуговує на Божу кару сьогодні, як і колись”.

“Процес виховання далеко не вичерпується із закінченням середньої школи”.

“Учитель, який тільки передає інформацію, властиво, мало відрізняється від бездушного комп’ютера”.

“Цивілізація – це рівень матеріальних досягнень, який не збігається з рівнем культури. Може бути високий рівень культури за низького рівня цивілізації”.

АФОРИЗМИ ГАННИ МАЛЯР

УКРАЇНА, ВЛАДА, ДЕМОКРАТІЯ, НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

“Влада в Україні – це закритий елітний клуб. І якщо на такій історичній хвилі в парламент можуть потрапити не лише олігархи та їхні протеже, але й люди з народу, які відзначились своєю позицією, – такий шанс потрібно використовувати”.

“Демократія – це не диктатура більшості, а компроміс та врахування інтересів всіх груп населення та членів суспільства”.

“Наша незалежність – це дар історії”.

“Революція – це завжди злочин для влади й героїчний вчинок для революціонерів, якщо до влади прийдуть вони”.

“У світі налічується близько двох тисяч етносів і лише близько двохсот держав. Тобто далеко не всі народи мають таку розкіш, як власна держава”.

ВІЙНА І МИР

“Але наша мова – це фактор нашої безпеки. І війна прийшла в наш дім, у тому числі через зросійщення та занедбаність української мовної політики”.

“Війна – це не сімейний конфлікт”.

“Деокупація та завершення війни – дві найбільш електорально вдячні теми”.

“Кінцевою метою мусить бути не мир, а збереження незалежної української держави. Боронити свої кордони – це і є боротьба за мир”.

“На війні особа й держава мусять стати єдиним цілим, а пріоритетом стає питання збереження держави”.

“Стан війни неминуче провокує суспільство на пошук шляхів її припинення”.

“Так, інформаційна політика в умовах війни дещо порушуватиме звичне уявлення про свободу слова і ЗМІ, але ж і війна – не втілення демократії”.

“Тобто, мир на умовах втрати частини території, – це пастка, яка все одно завершиться війною”.

“Чомусь більшість громадян думає, що в АТО потрапляють лише щирі патріоти, святі та незаймані, а війна – це така кузня героїв”.

“Якщо ж під час війни громадяни на перше місце ставлять власне право на мирне життя, а не збереження державності, – вони просто опиняються в рабстві агресора”.

ЗАКОН

“Це ж не святе письмо, закон повинен змінюватись, оперативно реагуючи на зміни у сфері відносин, які він регулює”.

ТЮРМА

“Бо тюрма – це школа злочинності, і чим довше людина там перебуває, тим більше в нас з вами шансів отримати після звільнення закоренілого злочинця, а не людину, яка стала на шлях виправлення”.

“Засудження та призначення покарання злочинцю сигналізує всім іншим членам суспільства – якою буде реакція держави, якщо вони вчинять злочин. Публічна безкарність, навпаки ж, – провокує всюдозволеність та вчинення нових злочинів”.

“Людина може бути одночасно і патріотом, і гвалтівником”.

“Судимість погасити можна, але не можна автоматично стерти кримінальний досвід і кримінальну субкультуру, яку людина переймає в місцях позбавлення волі”.

ЗМІ

“Телебачення – це бізнес, як, власне, і політика”.

СВОБОДА СЛОВА

“Ваша свобода висловлювань закінчується там, де починаються права інших людей. Якщо ваші слова завдають шкоду людині або безпеці держави, ви будете за них нести відповідальність”.

“Не варто плутати свободу слова з неконтрольованим словесним потоком власної свідомості”.

Довідки про впровадження результатів дослідження

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
79044, м. Львів, вул. Генерала Чупринки, 49
тел./факс (032) 255-44-38, тел. 239-47-51, 239-40-39
E-mail: journalism.lnu@gmail.com

№ 126/жс

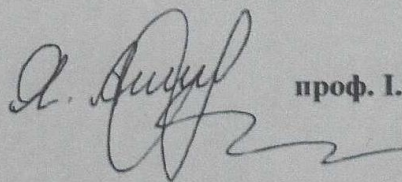
На № _____ від _____

« 16 » вересня 2020 р.

ДОВІДКА

про впровадження результатів дисертаційного дослідження асистента кафедри нових медій факультету журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка Бурич Лесі Адамівни “Сучасна українська колумністика: типологічні та формально-змістові моделі” до матеріалів лекційних і практичних курсів, як-от: “Вступ до інтернет-журналістики”, “Журналістська майстерність”, “Мультимедійний практикум”, “Соціальні комунікації” та “Мова мережевих ЗМК”, передбачених навчальними планами підготовки студентів за спеціальністю 061 “Журналістика”.

/Декан
факультету журналістики

проф. І. В. Крупський

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
**ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАУКОВА
 БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. СТЕФАНИКА**

79000 м. Львів, вул. Стефаника, 2; тел.: (032) 261-41-21; факс: (032) 261-52-92
 e-mail: library@lsl.lviv.ua; Код ЄДРПОУ 22334641

Від 03.11.2020 № 263а

На № _____ від _____

Довідка

про впровадження результатів науково-дослідницької роботи

БУРИЧ ЛЕСІ АДАМІВНИ

за темою

**«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА КОЛУМНІСТИКА:
 ТИПОЛОГІЧНІ ТА ФОРМАЛЬНО-ЗМІСТОВІ МОДЕЛІ»,**

Основні результати дисертаційної роботи Бурич Лесі Адамівни «Сучасна українська колумністика: типологічні та формально-змістові моделі», яка виконана на факультеті журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка, використовуються у пресознавчих та біобібліографічних дослідженнях, які провадить Науково-дослідний інститут пресознавства Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника.

Дослідження типологічних, зокрема тематичних, жанрових, мовностильових і структурно-композиційних особливостей сучасної колумністики за 2013–2020 рр. дає змогу науковцям нашої інституції використовувати отримані результати при аналізі періодичних видань у новітній період історії преси й журналістики, а також сприяють удосконаленню теоретично-методологічних засад сучасного українського пресознавства та журналістикознавства.

Генеральний директор

В. В. Ферштей